รายงานผลการศึกษาวิจัย

การสร้างและพัฒนากระบวนการทำงานเครือข่าย
แก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ที่เหยื่อเป็นเด็กและสตรีในประเทศไทย

โดย

สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 1 – 12

สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

รายงานผลการศึกษาวิจัย

การสร้างและพัฒนากระบวนการทำงานเครือข่ายแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ที่เหยื่อเป็นเด็กและสตรีในประเทศไทย

โดย

สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 1 – 12

สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ชื่อเรื่อง : รายงานผลการศึกษาวิจัยการสร้างและพัฒนากระบวนการทำงานเครือข่าย
แก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ที่เหยื่อเป็นเด็กและสตรีในประเทศไทย
จัดทำโดย : สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 3 จังหวัดชลบุรี (สสว. 3)
เลขที่ 172/9 หมู่ 4 ตำบลบางละมุง อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี
โทรศัพท์/โทรสาร : 038-240938-9
Website : www.tpso3.m-society.go.th
E-mail : tpso3@hotmail.com
ครั้งที่พิมพ์ : ครั้งที่ 1
ปีที่พิมพ์ : พ.ศ.2560
พิมพ์ที่ : บริษัท เท็กกู๊ดครีเอชั่น จำกัด

คำนำ

โครงการศึกษาวิจัยการสร้างและพัฒนากระบวนการทำงานเครือข่ายแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ที่เหยื่อเป็นเด็กและสตรีในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกัน ปราบปรามและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ และศึกษาเครือข่ายการประสานการดำเนินงาน ทั้งระดับนโยบาย ระดับบริหาร และระดับปฏิบัติในการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหาการค้าเด็กและสตรีในประเทศไทย โดยการจัดเก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 1-12 เป็นฐานข้อมูลในการคัดเลือกพื้นที่เพื่อจัดเก็บข้อมูล จำนวน 36 จังหวัด ใช้การคัดเลือกพื้นที่ที่มีสถิติการค้ามนุษย์มากที่สุด 1-3 อันดับ ได้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์เด็กและสตรีที่เป็นเหยื่อค้ามนุษย์ในปัจจุบัน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานภาครัฐในการกำหนดนโยบายต่อไป และจำแนกตามกลุ่มวัยเด็ก ผู้ใหญ่ ก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจต่อรูปแบบของการค้ามนุษย์ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายการป้องกัน แก้ไข และปราบปราบการค้ามนุษย์ รวมถึงได้กระบวนการการส่งเสริมป้องกันการค้ามนุษย์ซึ่งจะเป็นฐานข้อมูลสำหรับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่จะนำไปใช้ในการกำหนดยุทธศาสตร์การป้องกันปราบปราม และแก้ไขปัญหาการค้าเด็กและหญิงภายในประเทศและข้ามชาติ

คณะนักวิจัย ขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติและสำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ที่ให้การสนับสนุนงบประมาณในการขับเคลื่อนโครงการวิจัย ขอขอบคุณหน่วยงานภาครัฐและเอกชน รวมทั้งภาคประชาชน ที่ให้ความร่วมมือในด้านข้อมูล และขอบคุณรองศาสตราจารย์ ดร.เดชา สังขวรรณ ที่เป็นที่ปรึกษาในการดำเนินงานโครงการในหลายๆ ด้าน ทั้งในด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านการประสานงานและการอำนวยความสะดวกในด้านสถานที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการร่วมมือการจัดทำโครงการของนักวิจัยทั้ง 12 สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ ทั้งนี้คณะผู้วิจัยคาดว่าผลการศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้ที่สนใจตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

คณะผู้วิจัย

สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 1-12

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ และศึกษาเครือข่ายการประสานการดำเนินงานทั้งระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติในการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหาการค้าเด็กและหญิงในประเทศไทย โดยเป็นการวิจัยประยุกต์ (Applied Research) ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสานวิธี (Mix Methodology) ดำเนินการศึกษาโดยใช้วิธีวิทยาการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Methodology) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ เครือข่ายการป้องกันและปราบปรามค้ามนุษย์ในพื้นที่ โดยเก็บข้อมูลจากตัวอย่างจำนวน 1,440 ตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 213 คน

ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกัน ปราบปรามและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ มีรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายครอบคลุม ทั้ง 5 ด้าน ตามหลักมาตรฐานการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์สากล คือ ด้านนโยบาย ด้านการป้องกัน ด้านการดำเนินคดี ด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ และด้านความร่วมมือ อยู่ใน 3 ระดับ คือ 1) ระดับนานาชาติ/ระหว่างประเทศ (โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดชายแดน หรือการป้องกัน ปราบปรามและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการค้าแรงงาน) 2) ระดับชาติ และ 3) ระดับจังหวัด โดยกระบวนการทำงานของเครือข่ายในการป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในพื้นที่เกิดจาก คณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัด 76 จังหวัด ซึ่งแต่งตั้งโดยคณะกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เพื่อให้เป็นศูนย์กลางในการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ตลอดจนอำนวยการ สั่งการและดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ภายในจังหวัด

Abstract

The objectives of this research project are; to study the coordination and pattern of partnership for anti-trafficking in person, to study the coordinative networks for anti-trafficking particularly in children and women in Thailand. The researchers have applied the mix research methods that cover both quantitative and qualitative research methodologies. The research samplings have been drawn from 1,440 members of anti-trafficking in person networks and 213 key informants who are part of the networks from different regions throughout the country.

The research results find that the partnership coordination for anti-trafficking in person covers 5 standard measures for international anti-trafficking in persons; policy measure, prevention measure, prosecution measure, protection measure, and partnership. These partnership coordination have been active in all different levels include the international, the national, and the provincial levels. The partnership coordination particularly in case of trafficking in labor took place along the borders of Thailand and the neighboring countries. The partnership coordination has been centered around the provincial sub-committee on anti-tracking in person that have been chaired by the Governors and appointed in all 76 provinces. These anti-trafficking in person centers are important coordinating bodies for overseeing, directing, as well as operating in all anti-human trafficking activities within each province.

บทสรุปผู้บริหาร

รายงานการวิจัย “การสร้างและพัฒนากระบวนการทำงานเครือข่ายแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ที่เหยื่อเป็นเด็กและสตรีในประเทศไทย” มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษารูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกัน ปราบปรามและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ และ ศึกษาเครือข่ายการประสานการดำเนินงานทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติในการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหาการค้าเด็กและสตรีในประเทศไทย โดยใช้วิธีการศึกษา ได้แก่ การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร การศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณ มีการใช้แบบสอบถามในการจัดเก็บข้อมูล และการศึกษาเชิงคุณภาพ ใช้การจัดเวทีสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) โดยใช้เครื่องมือเป็นลักษณะคำถามแบบกึ่งโครงสร้าง และการถอดบทเรียนจากหน่วยงาน/องค์กรที่ทำงานเกี่ยวกับปัญหาการค้ามนุษย์ เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

สำหรับข้อมูลเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นเครือข่ายแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ จำนวน 1,440 ตัวอย่าง ส่วนการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้ทำการศึกษารูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายและการประสานการดำเนินงานทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติในการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหาการค้าเด็กและสตรีในประเทศไทยในพื้นที่ 12 จังหวัด ซึ่งอยู่ในพื้นที่เขตความรับผิดชอบสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 1-12 ซึ่งสรุปได้ในภาพรวมดังนี้

ผลการศึกษาโดยสรุปพบว่า กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1,440 ตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศสตรี ร้อยละ 61.1 นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 94.9 มีอายุระหว่าง 21-40 ปี ร้อยละ 48.0 ด้านการศึกษา จบระดับปริญญาตรี ร้อยละ 49.4 ด้านอาชีพ ประกอบอาชีพในภาคราชการ ร้อยละ 57.0 ด้านประเภทขององค์กรเครือข่าย ร้อยละ 56.5 อยู่ในภาค สำหรับการดำรงตำแหน่งในองค์กรส่วนใหญ่ร้อยละ 62.1 เป็นผู้ปฏิบัติงาน การรับรู้ปัญหาและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นการค้ามนุษย์ของเครือข่าย ผู้ที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับปัญหาการค้ามนุษย์ทั้งการเป็นเครือข่าย หรือผู้ปฏิบัติงานป้องกันแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ร้อยละ 90.8 รับรู้ว่าการค้าบริการทางเพศเป็นรูปแบบการค้ามนุษย์มากที่สุด

ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการค้ามนุษย์ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการค้ามนุษย์เป็นอย่างดี โดยผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 93.8 มีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับมาตรการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์มี 5 ด้าน คือ นโยบาย ป้องกัน คุ้มครองช่วยเหลือ ดำเนินคดี และความร่วมมือ มากที่สุด เมื่อนำค่าคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการค้ามนุษย์มาจัดอันดับเป็น 3 อันดับ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้ระดับปานกลาง ร้อยละ 67.22 ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์ อยู่ในระดับมาก ด้านการดำเนินคดี

ความสัมพันธ์กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพแตกต่างกัน ไม่มีความสัมพันธ์ต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์ แต่ประเภทของเครือข่ายทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาชน มีความสัมพันธ์ต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายใน

การป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์ทั้งในด้านนโยบาย ด้านการป้องกัน ด้านดำเนินคดี ด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ และด้านความร่วมมือ และตำแหน่งในองค์กรทั้งในเชิงนโยบาย การบริหาร และการปฏิบัติ มีความสัมพันธ์ต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์ในด้านนโยบาย ด้านการป้องกัน และด้านการดำเนินคดี

ผลการศึกษา

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษารูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกัน ปราบปรามและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์

กระบวนการทำงานของเครือข่ายในการป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในพื้นที่เกิดจาก คณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัด 76 จังหวัด ซึ่งแต่งตั้งโดยคณะกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เพื่อให้เป็นศูนย์กลางในการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ตลอดจนอำนวยการ สั่งการและดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ภายในจังหวัด โดยขับเคลื่อนการดำเนินการผ่าน มาตรการการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ คือ **ด้านนโยบาย** คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์มีการกำหนดนโยบายในด้านการค้ามนุษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพในระดับปานกลาง และควรเพิ่มนโยบายเร่งความตระหนักในสังคมไทยให้ถือว่าการค้ามนุษย์เป็นภัยใกล้ตัว ส่วนการกำหนดแนวทางและการกำกับดูแลการดำเนินงานตามพันธกรณีระหว่างประเทศตลอดจนการให้ความร่วมมือและประสานงานกับต่างประเทศเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ซึ่งรัฐบาลอาจจะต้องมีการสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศที่เป็นต้นทาง ทางผ่าน และปลายทาง และกำหนดเป็นวาระแห่งชาติ เพื่อที่จะสามารถพัฒนาระบบเครือข่ายแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ **ด้านการป้องกัน** หน่วยงานในระดับจังหวัดสามารถป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ได้ในระดับมาก มีกลไกการทำงานในระดับจังหวัดมีการเชื่อมโยงการทำงานกำหนดมาตรการป้องกันมีประสิทธิภาพและส่วนใหญ่ได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน และหน่วยงานในระดับจังหวัดควรส่งเสริมครอบครัวและชุมชนให้เข้มแข็งในการเฝ้าระวังปัญหาการค้ามนุษย์ในพื้นที่มีระดับมากที่สุด **ด้านการดำเนินคดี** หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด มีการดำเนินคดี การมีนโยบายในเรื่องกฎหมายใหม่ๆ ใช้รูปแบบวิเคราะห์ข่าวกรองมีการประสานงานกับภาคีเครือข่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศ ควรปราบปรามการกระทำผิดและขบวนการค้ามนุษย์อย่างจริงจัง โดยความร่วมมือระหว่างประเทศและผลักดันให้นานาประเทศเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ และควรผลักดันว่าด้วยเรื่องกฎหมายอาชญากรรมข้ามชาติควรปรับปรุงและแก้ไขกฎหมายที่มีการตีความที่ไม่ชัดเจนเกี่ยวกับความผิดฐานค้ามนุษย์และความผิดฐานอื่น มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดและมีการจับกุมการสอบสวนด้วยความเป็นธรรม รวดเร็วและขยายผลไปถึงผู้สมคบ ปฏิบัติงานเชิงรุก โดยการจัดชุดเฉพาะกิจออกจับกุมขบวนการค้ามนุษย์ในพื้นที่ **ด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ** การคุ้มครองแก่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในเรื่องการดูแลความปลอดภัย อาหาร ที่พัก การรักษาพยาบาล การบำบัดฟื้นฟูจิตใจ การฝึกอาชีพ กิจกรรมสันทนาการ บริการด้านจิตสังคม

การให้การศึกษาฝึกอบรม และการให้ความช่วยเหลือด้านกฎหมาย การส่งกลับไปประเทศเดิม หรือภูมิลำเนาของผู้นั้น มีหน่วยงานภาคเอกชน และภาคประชาชน จัดบริการช่วยเหลือผู้เสียหายนอกเหนือจากภาครัฐ แต่ควรมีหน่วยงานภาคเอกชนให้การบริการด้านการรักษาพยาบาล การดูแลในเรื่องอาหารและที่พัก การให้คำปรึกษาทางด้านกฎหมายและการจัดล่ามแปลภาษา **ด้านความร่วมมือ** เป็นการประสานความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ ความร่วมมือในการทำงานเครือข่ายในการป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในระดับจังหวัดจะมีการถอดบทเรียนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างทีมสหวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งการแลกเปลี่ยนข้อมูลกันระหว่างเจ้าหน้าที่ เพื่อเป็นการต่อยอดของการปฏิบัติงานในแต่ละครั้ง รวมถึงมีการถอดบทเรียนในการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องเพื่อการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องซึ่งจะทำให้ทีมสหวิชาชีพได้ปฏิบัติเป็นไปในแนวทางเดียวกันและสอดคล้องกับข้อมูลเชิงปริมาณว่า มีการวางมาตรการและการดำเนินงานร่วมกับทุกภาคส่วนเพื่อป้องกัน เฝ้าระวัง สืบเสาะ และติดตามช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และกลไกการเชื่อมโยงมาตรการในด้านการค้ามนุษย์สู่พื้นที่อำเภอ ตำบล หมู่บ้านมีการเชื่อมโยงควรมีการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพภาคีเครือข่ายในเรื่องการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาเครือข่ายการประสานการดำเนินงาน ทั้งระดับนโยบาย ระดับบริหาร และระดับปฏิบัติในการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหาการค้าเด็กและสตรีในประเทศไทย

ผลการสังเคราะห์องค์ความรู้ในประเด็นนี้ เป็นการนำเสนอถึงรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกัน ปราบปรามและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ โดยผลการศึกษาในพื้นที่ สะท้อนให้เห็นว่ามีรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายครอบคลุม ทั้ง 5 ด้านตามหลักมาตรฐานการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ สากล คือ ด้านนโยบาย ด้านการป้องกัน ด้านการดำเนินคดี ด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ และด้านความร่วมมือ อยู่ใน 3 ระดับ คือ ระดับนานาชาติ/ระหว่างประเทศ โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดชายแดน หรือการป้องกัน ปราบปรามและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการค้าแรงงาน ระดับชาติ รวมถึงระดับจังหวัด จากกระบวนการ/กลไกขับเคลื่อนงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในระดับต่างๆ ที่ค้นพบจากการศึกษา สะท้อนให้เห็นว่าในสังคมไทย มิได้นิ่งดูดายกับปัญหาการค้ามนุษย์ที่เกิดขึ้น ในทางตรงกันข้าม กลับมีความพยายามในการสร้างกลไกขับเคลื่อนการทำงานที่หลากหลาย อย่างไรก็ตาม เนื่องด้วยปัญหาการค้ามนุษย์มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างเป็นพลวัตร ฉะนั้นกระบวนการ/กลไกดังกล่าวอาจจะยังไม่เพียงพอ และเหมาะสมต่อการเปลี่ยนแปลงไปของปัญหา ฉะนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการให้ความสำคัญกับการปรับเปลี่ยนรูปแบบกระบวนการทำงาน/กลไกต่างๆ ให้สอดคล้อง เท่าทันกับสถานการณ์ปัญหาที่เปลี่ยนแปลงไป

การพัฒนากระบวนการทำงานเครือข่ายแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทย

กระบวนการทำงานเครือข่ายแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ที่เหยื่อเป็นเด็กและสตรีที่มีประสิทธิภาพนั้น สิ่งสำคัญคือควรเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ เอกชน องค์กรอิสระ และประชาชนที่ต้องร่วมมือกันทำงานเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างจริงจัง โดยเน้นการทำงานให้เกิดขึ้น

ในเชิงรูปธรรมที่ต้องมีการวางแผนเชิงเฝ้าระวัง การป้องกัน การช่วยเหลือ และการคุ้มครอง ตั้งแต่ในระดับชุมชน ตำบล อำเภอ จังหวัด ไปจนถึงในระดับประเทศ แสดงให้เห็นถึงการประสานการดำเนินงานอย่างเป็นทางการโดยมีการออกคำสั่ง ระเบียบ วาระการดำเนินงานของเครือข่ายการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ทั้งระดับนโยบาย ระดับบริหาร และระดับปฏิบัติ โดยมีภาคีเครือข่ายที่ร่วมกันทำงาน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคประชาสังคม ซึ่งนอกจากนี้ในการประสานการทำงานในพื้นที่ยังต้องอาศัยความสัมพันธ์และการประสานงานที่ไม่เป็นทางการในการดำเนินงาน เนื่องจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่มักต้องอาศัยความเร่งด่วนในการเข้าถึง เพื่อการแก้ไขปัญหาอย่างทันท่วงที ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในระดับประเทศต่อไป

<u>ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย</u>

1) รัฐบาลควรส่งเสริมหน่วยงานที่ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน ปราบปรามการค้ามนุษย์ ควรสร้างขวัญกำลังใจให้กับเจ้าหน้าที่ เช่น ความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน สวัสดิการพิเศษ เงินรางวัลพิเศษ เป็นต้น

2) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ควรจัดตั้งศูนย์บูรณาการตามชายแดนที่มีปัญหาการค้ามนุษย์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ เช่น อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก โดยมีเจ้าหน้าที่จากของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอยู่ประจำศูนย์ และในพื้นที่ที่มีศูนย์ตั้งอยู่แล้วก็มอบหมายให้เจ้าหน้าที่กระทรวง พม. เป็นเจ้าหน้าที่หลักประจำศูนย์

3) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ควรพัฒนาอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อเป็นแกนนำชุมชนในการให้ความรู้ ช่วยเฝ้าระวัง รับแจ้งเหตุ และช่วยประสานงานในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ควรมีการจัดตั้งกองทุนระหว่างประเทศเพื่อป้องกันปราบปรามกระบวนการการค้ามนุษย์

5) กระทรวงศึกษาธิการ ควรเพิ่มหลักสูตรให้นักเรียนรับทราบเกี่ยวกับเรื่องการค้ามนุษย์ ส่งเสริมการฝึกอาชีพเพื่อส่งเสริมอาชีพในเวลาว่าง และจัดกิจกรรมเสริมความรู้ในการป้องกันตนเองจากการตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ เช่น การจัดโครงการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการค้ามนุษย์ กฎหมายเกี่ยวกับสิทธิของแรงงานให้แก่นักเรียนและนักศึกษานอกระบบ พร้อมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีให้นักเรียน

<u>ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ</u>

1) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ควรผลักดันให้หน่วยงานระดับท้องถิ่นตระหนักถึงความรุนแรงของปัญหาการค้ามนุษย์เพื่อบูรณาการการทำงานป้องกันปัญหาค้ามนุษย์

2) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ควรส่งเสริมให้หน่วยงานเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์เพื่อขยายและสร้างเครือข่ายใหม่ในการทำงาน

3) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ควรมีการออกบัตรรับรองการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ให้แก่ผู้ช่วยพนักงานเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐ

4) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ควรส่งเสริมสถาบันครอบครัวให้มีความเข้มแข็งและอบอุ่น และเสริมสร้างพลังให้ชุมชนเป็นเครือข่ายในการเฝ้าระวัง

5) สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรจัดทำระบบฐานข้อมูลสถิติที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ ได้แก่ ข้อมูลผู้ค้ามนุษย์ และผู้ที่เสียหายจากการค้ามนุษย์โดยสามารถเชื่อมโยงกันได้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ

6) คณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัดควรมีความเข้มงวดในการดำเนินคดีและบังคับใช้กฎหมาย เพื่อให้การป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

7) คณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัดควรให้เจ้าหน้าที่ที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องการค้ามนุษย์ปฏิบัติหน้าที่อย่างต่อเนื่อง

8) คณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัดควรสนับสนุนกิจกรรมที่เกิดจากการริเริ่มของชุมชนเพื่อป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เช่น การจัดตั้งศูนย์กลางการให้ข้อมูลในระดับตำบล โดยมีผู้นำชุมชนเข้ามามีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมพร้อมทั้งร่วมวางแผนพัฒนาทักษะอาชีพในชุมชนไม่ให้เกิดการย้ายถิ่น

9) คณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัดควรสร้างความตระหนักให้แก่ครอบครัว ชุมชน ให้เห็นความสำคัญของการค้ามนุษย์

10) ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ควรจัดกิจกรรมเผยแพร่ให้ความรู้การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ มีการจัดมุมให้ความรู้ ห้องสมุดประชาชน

11) สถานศึกษาควรเพิ่มกิจกรรมในการป้องกันตนเองจาการตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ พร้อมทั้งเสริมสร้างองค์ความรู้ เช่น การจัดโครงการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการค้ามนุษย์ กฎหมายเกี่ยวกับสิทธิของแรงงานโดยต้องให้ความสำคัญกับทั้งแรงงานไทยและแรงงานข้ามชาติ และสร้างทัศนคติที่ดีไม่ให้ตกเป็นเหยื่อและผู้กระทำผิดในกระบวนการค้ามนุษย์ เช่น ดูแลแรงงานข้ามชาติในฐานะที่เป็นเพื่อนมนุษย์ การเคารพผู้สตรีในฐานะมนุษย์มิใช่การมองในฐานะวัตถุทางเพศที่มีไว้ตอบสนองความต้องการของผู้ชายเพียงเท่านั้นการดูแลปกป้อง คุ้มครองเด็กตามกฎหมายเกี่ยวกับเด็กต่างๆ เป็นต้นและควรมีการติดตามการทำงาน พร้อมนิเทศงาน เพื่อให้ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานแก่หน่วยงานให้ทราบข้อมูล เพื่อนำไปปรับปรุงการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

12) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีนโยบายจัดระเบียบที่อยู่อาศัยของแรงงานต่างด้าวในชุมชนเพื่อป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์พร้อมทั้งมีการป้องกันกลุ่มเสี่ยงที่จะเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์

<u>ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป</u>

1) ควรมีการศึกษาแนวทางการทำงานสำหรับองค์กรต่างๆทั่วโลก ในการทำงานแก้ไขป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ข้ามชาติขององค์กรทั่วโลก ให้มีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่ตกเป็นผู้เสียหาย

2) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับกลยุทธ์การพัฒนากระบวนการทำงานของเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในในประเทศไทยและระหว่างประเทศ

3) ควรมีแผนปฏิบัติงานของเครือข่ายป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ร่วมกัน โดยมี กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นเจ้าภาพหลัก

4) ควรมีการศึกษาการจัดทำฐานข้อมูลเด็กและสตรี ที่อยู่ในภาวะยากลำบากเพื่อป้องกันการถูกผลักดันเข้าสู่วงจรค้ามนุษย์ เพื่อจัดเก็บเป็นข้อมูลในการช่วยเหลือเด็กและสตรี นำร่องในพื้นที่ภาคเหนือเพราะเป็นพื้นที่กลุ่มเสี่ยง

5) ควรมีการศึกษาการพัฒนารูปแบบที่เหมาะสมในการรับผู้เสียหายกลับคืนสู่ชุมชน เช่น การเงิน ครอบครัว และการสร้างอนาคต เป็นต้น

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	**ก**
บทคัดย่อ	**ข**
Abstract	**ค**
บทสรุปผู้บริหาร	**ง**
สารบัญ	**ญ**
สารบัญตาราง	**ฏ**
สารบัญแผนภาพ	**ฑ**
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญและที่มาของการวิจัย	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย	4
1.3 โจทย์การศึกษาวิจัย	4
1.4 นิยามศัพท์ปฏิบัติการ	4
1.5 สมมติฐานการวิจัย	5
1.6 ประโยชน์ที่ได้รับ	6
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม และกรอบแนวคิดการวิจัย	
2.1 ความหมายการค้ามนุษย์และสถานการณ์การค้ามนุษย์ในประเทศไทย	7
2.2 นโยบาย ยุทธศาสตร์ในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ และกลไกการบริหาร	18
2.3 แนวคิดเกี่ยวและทฤษฎีเกี่ยวกับเครือข่าย	32
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรม	45
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	50
2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย	60
บทที่ 3 ระเบียบวิธีการวิจัย	
3.1 วิธีการศึกษา	62
3.2 การวิจัยจากเอกสาร	62
3.3 การวิจัยเชิงปริมาณ	62
3.4 การวิจัยเชิงคุณภาพ	67
3.5 การนำเสนอข้อมูล	69
3.6 ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา	70

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ 4 ผลการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ	
ประเด็นที่ 1 ข้อมูลเชิงประชากร	71
ประเด็นที่ 2 การรับรู้ปัญหาและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นการค้ามนุษย์	73
ประเด็นที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่าย	76
ประเด็นที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนากระบวนการทำงานเครือข่าย	91
บทที่ 5 ผลการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ	
5.1 สถานการณ์ความรุนแรงในการค้ามนุษย์ในประเทศไทย	94
5.2 รูปแบบกระบวนการทำงานของเครือข่าย	126
5.3 ปัญหา อุปสรรคและแนวทางการแก้ไขปัญหาของเครือข่าย	177
5.4 การพัฒนากระบวนการทำงานเครือข่าย	181
สรุป อภิปรายผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	
6.1 สรุปผลการศึกษา	184
6.2 การอภิปรายผล	187
6.3 ข้อเสนอแนะ	200
บรรณานุกรม	203
ภาคผนวก	206
คณะผู้ดำเนินงาน	230

สารบัญตาราง

ตาราง **หน้า**

ตารางที่ 1.1 คดีค้ามนุษย์ที่ทำการสอบสวน จำแนกตามรูปแบบของการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ 2

ตารางที่ 2.1 แสดงคดีค้ามนุษย์ที่ทำการสอบสวน จำแนกตามรูปแบบของการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ 9

ตารางที่ 2.2 จำนวนผู้กระทำผิดคดีค้ามนุษย์ จำแนกตามเพศและสัญชาติ 10

ตารางที่ 2.3 จำนวนผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่ได้รับการคัดแยกตามกระบวนการคัดแยกผู้เสียหาย จากการค้ามนุษย์ ปี 2557 – 2559 จำแนกตามเพศและสัญชาติ 11

ตารางที่ 2.4 ผลการสำรวจข้อมูลสถิติค้ามนุษย์ ปี 2555-2559 (รูปแบบการแสวงหาผลประโยชน์) 12

ตารางที่ 2.5 ผลการสำรวจข้อมูลสถิติการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ปี 2555-2559 15

ตารางที่ 3.1 พื้นที่จัดเก็บข้อมูล 63

ตารางที่ 3.2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละพื้นที่รับผิดชอบ 68

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลเชิงประชากร 72

ตารางที่ 4.2 การรับรู้รูปแบบการค้ามนุษย์ 74

ตารางที่ 4.3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ 75

ตารางที่ 4.4 ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ 76

ตารางที่ 4.5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ด้านนโยบาย 77

ตารางที่ 4.6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ด้านการป้องกัน 79

ตารางที่ 4.7 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ด้านการดำเนินคดี 80

ตารางที่ 4.8 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการคุ้มครองช่วยเหลือ 83

ตารางที่ 4.9 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความร่วมมือ 85

ตารางที่ 4.10 ภาพรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกัน และปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์ 87

ตารางที่ 4.11 ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่าย ในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์ 88

ตารางที่ 4.12 ความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของเครือข่ายต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการ ทำงานเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์ 89

ตารางที่ 4.13 ตำแหน่งต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันและ ปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์ 90

ตารางที่ 4.14 สรุปความสัมพันธ์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการ ทำงานเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์ 90

ตารางที่ 5.1 ตารางแสดงข้อมูลครือข่ายในการป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ 127

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง **หน้า**

ตารางที่ 5.2 ตารางแสดงข้อมูลปัญหา อุปสรรคและแนวทางแก้ไขปัญหาเครือข่าย 177

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพ	**หน้า**
แผนภาพที่ 2.1 มาตรฐานสากลการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์	25
แผนภาพที่ 2.2 กรอบแนวความคิด	61
แผนภาพที่ 6.1 แสดงการพัฒนากระบวนการเครือข่ายแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ที่เหยื่อเป็นเด็กและสตรี	199

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของการวิจัย

รายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ (TIP Report) กระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการจัดลำดับสถานการณ์การค้ามนุษย์เป็น 3 ระดับ ได้แก่ Tier 1 หมายถึง ประเทศที่ดำเนินการสอดคล้องกับมาตรฐานขั้นต่ำตามกฎหมายสหรัฐอเมริกา ในการป้องกันและบังคับใช้กฎหมายต่อต้านการค้ามนุษย์ Tier 2 หมายถึง ประเทศที่ดำเนินการยังไม่สอดคล้อง แต่แสดงให้เห็นถึงความพยายามที่จะแก้ไขปัญหา Tier 2 Watch list หมายถึง ประเทศที่มีรายงานเหยื่อการค้ามนุษย์เพิ่มขึ้น หรือไม่มีหลักฐานชัดเจนว่ารัฐบาลได้พยายามต่อต้านการค้ามนุษย์ Tier 3 หมายถึง ประเทศที่ดำเนินการไม่สอดคล้องกับมาตรฐานขั้นต่ำของกฎหมายสหรัฐอเมริกา และไม่มีความพยายามแก้ไขปัญหา โดยเดือนมิถุนายน 2557 สำนักงานเพื่อการติดตามและการต่อสู้กับการค้ามนุษย์แห่งกระทรวงต่างประเทศสหรัฐอเมริกา (U.S. State Department's Office to Monitor and Combat Trafficking in Persons) ได้เผยแพร่รายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ (Trafficking in Persons Report-TIP) ประจำปี2557 โดยที่ประเทศไทยเป็นหนึ่งใน 4 ประเทศในปี 2557 ที่ถูกลดระดับความพยายามตอบสนองต่อการค้ามนุษย์ลงไปอยู่กลุ่มที่ 3 หรือ Tier 3 เป็นลำดับขั้นต่ำสุดของรายงานซึ่งในปี 2554 ปี 2555 และปี 2556 ประเทศไทยอยู่ในระดับ Tier 2 Watch list (http://www.tcijthai.com/news/2016/09/watch/6417 สืบค้นเมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2560) ในรายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ประจำปี 2557 ระบุว่า “ประเทศไทยเป็นประเทศต้นทางปลายทางและทางผ่านสำหรับการค้าผู้ชาย สตรี และเด็ก เพื่อการบังคับใช้แรงงาน และการบังคับค้าบริการทางเพศ เหยื่อทั้งหลายมาจากประเทศเพื่อนบ้านรวมทั้งจีนเวียดนามรัสเซีย อุซเบกิสถาน อินเดีย และฟิจิ เพื่องานทำในประเทศไทย เหยื่อค้ามนุษย์ที่พบในประเทศไทยส่วนใหญ่ถูกบังคับ ขู่เข็ญ หรือล่อลวงบังคับใช้แรงงาน หรือในธุรกิจทางเพศ หรือค้าบริการทางเพศ สำหรับเหยื่อการค้ามนุษย์เพื่อการบังคับใช้แรงงานในประเทศไทยจำนวนมากมักถูกแสวงหาผลประโยชน์ในอุตสาหกรรมประมง การผลิตเสื้อผ้าราคาถูก โรงงานต่าง ๆ และงานรับใช้ตามบ้าน และบางรายถูกบังคับให้ขอทานตามถนน นอกจากนี้ยังระบุว่ารัฐบาลไทยไม่ได้ใช้ความพยายามอย่างมีนัยสำคัญ ในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ แม้จะมีพัฒนาด้านการจัดเก็บข้อมูลการต่อต้านการค้ามนุษย์

รัฐบาลไทยเชิดชูการปกป้องค่านิยมอันเป็นสากลของสิทธิมนุษยชน และสนับสนุนการคุ้มครองป้องกันศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จากการถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ดังนั้น การต่อสู้กับภัยคุกคามของการค้ามนุษย์ จึงเป็นสิ่งที่รัฐบาลให้ความสำคัญเป็นอันดับต้น การค้ามนุษย์ส่งผลกระทบต่อมนุษยชาติและสังคมโดยรวม จึงถือเป็นความท้าทายที่สำคัญที่สุดประการหนึ่ง และถือเป็นภัยคุกคามสากลที่ประเทศไทยได้มุ่งมั่นและอุทิศตนอย่างเต็มที่ในการเอาชนะทั้งในระดับประเทศและระดับสากล ดังนั้น วันที่ 3 เมษายน 2558 พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้เป็นประธานมอบนโยบาย “การป้องกัน

ปราบปรามการค้ามนุษย์" เป็นวาระแห่งชาติ เร่งรัดบูรณาการทำงานของทุกกระทรวง ทบวง กรม เดินหน้าขจัดอุปสรรคด้านกฎระเบียบ พร้อมดำเนินการกับผู้กระทำความผิดทั้งข้าราชการ และพลเรือนอย่างเด็ดขาด

จากความพยายามดังกล่าว สำนักงานเพื่อการติดตามและการต่อสู้กับการค้ามนุษย์แห่งกระทรวงต่างประเทศสหรัฐอเมริกา ได้เลื่อนอันดับขึ้นไปอยู่ในกลุ่มที่ 2 บัญชีรายชื่อประเทศที่ต้องจับตามอง หรือ Tier 2 Watch list เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2559 แสดงว่ารัฐบาลไทยได้ดำเนินความพยายามอย่างมีนัยสำคัญในการขจัดการค้ามนุษย์ แต่การดำเนินงานไม่ได้ตามมาตรฐานขั้นต่ำสุดอย่างครบถ้วน เป็นการย้ำปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทยมีอยู่กว้างขวาง และรัฐบาลต้องแสดงความเป็นผู้นำในการดำเนินการมากกว่าปัจจุบัน โดยให้มีผลงานเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิผล แม้ประเทศไทยได้ดำเนินมาตรการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวกับการค้ามนุษย์และการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ เพื่อปราบปรามการค้ามนุษย์ แต่ทว่า ในช่วงเวลาของการทำรายงาน ผลการดำเนินการยังไม่เพียงพอที่จะบรรลุผลความก้าวหน้าในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

จากสถิติคดีค้ามนุษย์ที่ทำการสอบสวน จำแนกตามรูปแบบของการแสวงหาประโยชน์ โดยมิชอบ พบว่า ในปี 2557 มีจำนวน 280 คดี ปี 2558 มีจำนวน 317 คดี และในปี 2559 มีจำนวน 333 คดี ซึ่งจะเห็นได้ว่า ปี 2558 มีสถิติคดีเพิ่มขึ้นจาก ปี 2557 ร้อยละ 13.21 และในปี 2559 มีสถิติคดีเพิ่มขึ้นจาก ปี 2558 ร้อยละ 5.04 โดยเป็นการเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง และเมื่อพิจารณารูปแบบการแสวงหาประโยชน์ พบว่าการแสวงหาประโยชน์ทางเพศ มีจำนวนคดีสูงสุด รองลงมาเป็นแรงงาน และขอทาน ตามลำดับ เป็นการสะท้อนถึงความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานด้านค้ามนุษย์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและความมีประสิทธิภาพของรัฐบาล ในการป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ ดังตารางที่ 1.1 (รายงานผลการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของประเทศไทย ประจำปี 2559, 2560 : 56)

ตารางที่ 1.1 คดีค้ามนุษย์ที่ทำการสอบสวน จำแนกตามรูปแบบของการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ

ปี	คดีที่ทำการสอบสวน							
	จำนวนคดี	รูปแบบของการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ						
		เพศ	ใช้เด็กในการผลิตสื่อลามก	ขอทาน	แรงงาน	แรงงานในภาคประมง	ทาส	อื่นๆ
2557	280	223	1	16	33	3	1	3
2558	317	245	-	3	30	39		-
2559	333	244	3	8	32	43		3

ที่มา : รายงานผลการดำเนินงาน ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของประเทศไทยประจำปี 2559
กองต่อต้านการค้ามนุษย์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

สตรีและเด็กถือเป็นกลุ่มเปราะบางที่ง่ายต่อการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากการค้ามนุษย์สตรีและเด็ก ดังนั้น กระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการดำเนินการหลายมาตรการเพื่อต่อสู้กับปัญหาสำคัญดังกล่าว โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้กำหนดแผนปฏิบัติการเพื่อขจัดการค้ามนุษย์สตรีและเด็ก ผ่านมาตรการด้านการป้องกัน 11 มาตรการ คือ การจัดตั้งศูนย์อำนวยการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ด้านสตรีและเด็ก การเพิ่มประสิทธิภาพในการคัดแยกผู้เสียหาย การเพิ่มจำนวนล่าม การเพิ่มจำนวนพนักงานสอบสวนสตรี การทบทวนบันทึกข้อตกลงที่มีอยู่และกระชับความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน การสกัดกั้นการค้ามนุษย์ข้ามชาติ การทำงานร่วมกับกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาในการเพิ่มความตระหนักในการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ปลอดจากการบริการทางเพศ การขจัดสิ่งยั่วยุให้เกิดการค้ามนุษย์ (สื่อลามก) พัฒนาสถานที่รองรับผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ให้ได้มาตรฐาน การพัฒนาคุณภาพบุคลากรที่ดูแลผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ให้ได้มาตรฐานและประสานงานกับกระทรวงมหาดไทยในการจัดระเบียบสถานบริการและพื้นที่เสี่ยง การดำเนินงานแบบบูรณาการร่วมกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในลักษณะของเครือข่ายมีความสำคัญต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทย

กระบวนการทำงานของเครือข่ายเกิดขึ้นจากการสร้างความสัมพันธ์ การผสมผสาน และเชื่อมโยงการทำงานของหลายองค์กรเข้าด้วยกัน เป็นการสร้างเครือข่ายกับภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในระดับต่างๆ โดยรูปแบบเครือข่ายต้องพึ่งพา ติดต่อประสานงาน และแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกันอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความหลากหลาย ความสะดวก รวดเร็ว และตอบสนองต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงไป(http://www.opdc.go.th/content.php?menu_id=5&content_id=1186 สืบค้นเมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2558) เครือข่ายแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์มีบทบาทสำคัญเชิงรุกในการช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และเป็นกลไกกลางเชื่อมประสานการดำเนินงานทั้งในเชิงป้องกันปัญหา การติดตามช่วยเหลือด้านคดีความ การประสานงานกับองค์กรเอกชนต่างประเทศ เพื่อให้เกิดความร่วมมือแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ

ด้วยเหตุนี้ สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 1 - 12 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหาการค้ามนุษย์ที่เหยื่อเป็นเด็กและสตรี ซึ่งเครือข่ายแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์มีส่วนสำคัญในการแก้ปัญหาดังกล่าว การดำเนินงานด้านการค้ามนุษย์ให้มีประสิทธิภาพต้องอาศัยความร่วมมือของเครือข่ายทุกภาคส่วน รวมทั้ง ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่เหยื่อเป็นเด็กและสตรีมีความเปราะบาง และต้องการความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน ดังนั้น จึงจัดทำโครงการศึกษาวิจัยการสร้างและพัฒนากระบวนการทำงานเครือข่ายแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ที่เหยื่อเป็นเด็กและสตรีในประเทศไทย เพื่อพัฒนารูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขการค้ามนุษย์ที่เป็นเหยื่อเด็กและสตรีในประเทศไทย และพัฒนาเครือข่ายการประสานการดำเนินงาน ทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติในการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหาการค้าเด็กและสตรีในประเทศไทยต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1) เพื่อศึกษารูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์

2) เพื่อศึกษาเครือข่ายการประสานการดำเนินงานทั้งระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติในการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหาการค้าเด็กและสตรีในประเทศไทย

1.3 โจทย์การศึกษาวิจัย

1) สถานการณ์เด็กและสตรีที่เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในปัจจุบันเป็นอย่างไร

2) กระบวนการทำงานของเครือข่ายในการป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในปัจจุบันเป็นอย่างไร

3) แนวทางการพัฒนาเครือข่ายเพื่อดำเนินงานทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติในการป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ควรเป็นอย่างไร

1.4 นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

1) การค้ามนุษย์ หมายถึง การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นธุระจัดหา ซื้อ ขาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยวกักขัง จัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ซึ่งบุคคลใด โดยข่มขู่ ใช้กำลังบังคับ ลักพาตัว ฉ้อฉล หลอกลวง ใช้อำนาจโดยมิชอบ ใช้อำนาจ ครอบงำบุคคลด้วยเหตุที่อยู่ในภาวะอ่อนด้อยทางร่างกาย จิตใจ การศึกษา หรือทางอื่นใดโดยมิชอบ ขู่เข็ญว่าจะใช้กระบวนการทางกฎหมายโดยมิชอบ หรือโดยให้เงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่นแก่ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแลบุคคลนั้นเพื่อให้ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลให้ความยินยอมแก่ผู้กระทำความผิดในการแสวงหาประโยชน์จากบุคคลที่ตนดูแล หรือ เป็นธุระจัดหา ซื้อ ขาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยวกักขังจัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ซึ่งเด็ก ถ้าการกระทำนั้นได้กระทำโดยมีความมุ่งหมายเพื่อเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ และการแสวงหาประโยชน์จากการค้าบริการทางเพศ การผลิตหรือเผยแพร่วัตถุหรือสื่อลามก การแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น การเอาคนลงเป็นทาสหรือให้มีฐานะคล้ายทาส การนำคนมาขอทาน การตัดอวัยวะเพื่อการค้า การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ หรือการอื่นใดที่คล้ายคลึงกันอันเป็นการขูดรีดบุคคล ไม่ว่าบุคคลนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม โดยการบังคับใช้แรงงานหรือบริการเป็นการข่มขืนใจให้ทำงานหรือให้บริการโดยวิธีการอย่างหนึ่ง เช่น (1) ทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของบุคคลนั้นเองหรือของผู้อื่น (2) ขู่เข็ญด้วยประการใด ๆ (3) ใช้กำลังประทุษร้าย (4) ยึดเอกสารสำคัญประจำตัวของบุคคลนั้นไว้ หรือนำภาระหนี้ของบุคคลนั้นหรือของผู้อื่นมาเป็นสิ่งผูกมัดโดยมิชอบ (5) ทำให้บุคคลนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้

ที่มา : หนังสือคู่มือการค้ามนุษย์ องค์กร Focus (Trafcord)

2) เหยื่อที่เป็นเด็กและสตรี หมายถึง ผู้เสียหายที่เป็นเด็กและสตรี ซึ่งถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากการค้าบริการทางเพศ การผลิต หรือเผยแพร่วัตถุ หรือสื่อลามก การแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น การเอาคนลงเป็นทาส การนำคนลงมาขอทาน การบังคับใช้แรงงาน หรือบริการ การตัดอวัยวะเพื่อการค้า หรือการอื่นใดที่คล้ายคลึงกันอันเป็นการขูดรีดบุคคล ไม่ว่าบุคคลนั้นจะยินยอม หรือไม่ก็ตาม

3) การสร้างและการพัฒนาเครือข่ายการทำงาน หมายถึง การสร้างและการพัฒนาบุคคล องค์กร หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ที่มีการทำงานด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ให้มีกลไกความร่วมมือ และการสื่อสารระหว่างองค์กร เพื่อให้เท่าทันต่อรูปแบบและวิธีการในการค้ามนุษย์ในปัจจุบัน

4) เครือข่ายการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ หมายถึง บุคคล องค์กร หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เช่น โรงเรียน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงพยาบาลหรือสาธารณสุข สื่อ หรือองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้บริโภค ธุรกิจประกอบการ ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา ผู้นำความเชื่อ ผู้บังคับกฎหมาย ตำรวจ อัยการ และพนักงานฝ่ายปกครอง เป็นต้น

5) การแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ หมายถึง การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

6) ตำแหน่งในองค์กร หมายถึง การดำรงตำแหน่งองค์กรประเภทเครือข่ายการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในพื้นที่ ซึ่งมี 3 ระดับ ได้แก่ ระดับปฏิบัติ ระดับบริหาร และระดับนโยบาย โดยระดับปฏิบัติ เป็นผู้ที่ทำหน้าที่ในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ระดับบริหาร เป็นผู้ที่ทำหน้าที่ในการบริหารจัดการเพื่อให้การปฏิบัติงานการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์เป็นไปด้วยความสะดวกและเรียบร้อย ส่วนระดับนโยบาย เป็นผู้ที่ให้แนวทางในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

7) รูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ หมายถึง การดำเนินงานขับเคลื่อนการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ซึ่งประกอบด้วย ด้านนโยบายและการประสานงาน ด้านการป้องกัน ด้านดำเนินคดี ด้านคุ้มครองช่วยเหลือ และด้านความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

1.5 สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 อาชีพมีความสัมพันธ์ต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์

สมมติฐานที่ 2 ประเภทของเครือข่ายมีความสัมพันธ์ต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์

สมมติฐานที่ 3 ตำแหน่งมีความสัมพันธ์ต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์

1.6 ประโยชน์ที่ได้รับ

1) ได้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์เด็กและสตรีที่เป็นเหยื่อค้ามนุษย์ในปัจจุบัน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานภาครัฐในการกำหนดนโยบายต่อไป

2) ได้ข้อมูลที่เกี่ยวกับรูปแบบเด็กและสตรีที่เป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ ก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจต่อรูปแบบของการค้ามนุษย์ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายการป้องกัน แก้ไข และปราบปราบการค้ามนุษย์

3) ได้กระบวนการส่งเสริมป้องกันการค้ามนุษย์ซึ่งจะเป็นฐานข้อมูลสำหรับหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชนที่จะนำไปใช้ในการกำหนดยุทธศาสตร์การป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหาการค้าเด็กและสตรีภายในประเทศและข้ามชาติ

4) ได้ข้อมูลรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ เพื่อไปใช้กำหนดแนวทางการพัฒนาเครือข่ายการป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ต่อไป

5) ได้ข้อมูลการพัฒนากระบวนการทำงานของเครือข่ายแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ที่เหยื่อเป็นเด็กและสตรีในประเทศไทยทั้งระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติในการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหาการค้าเด็กและสตรีในประเทศไทยต่อไป

บทที่ 2
การทบทวนวรรณกรรม และกรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การสร้างและพัฒนากระบวนการทำงานเครือข่ายแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ที่เหยื่อเป็นเด็กและสตรีในประเทศไทย” เป็นการศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกัน ปราบปรามและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ และเพื่อพัฒนาเครือข่ายการประสานการดำเนินงานทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติในการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหาการค้าเด็กและสตรีในประเทศไทย โดยมีแนวคิดและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

2.1 ความหมายการค้ามนุษย์และสถานการณ์การค้ามนุษย์ในประเทศไทย

2.2 นโยบาย ยุทธศาสตร์ในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ และกลไกการบริหาร

2.3 แนวคิดเกี่ยวและทฤษฎีเกี่ยวกับเครือข่าย

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรม

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1. ความหมายการค้ามนุษย์และสถานการณ์การค้ามนุษย์ในประเทศไทย

1) นิยามการค้ามนุษย์

การค้ามนุษย์ หมายถึง การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นธุระจัดหา ซื้อ ขาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยวกักขัง จัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ซึ่งบุคคลใด โดยข่มขู่ ใช้กำลังบังคับ ลักพาตัว ฉ้อฉล หลอกลวง ใช้อำนาจโดยมิชอบ ใช้อำนาจ ครอบงำบุคคลด้วยเหตุที่อยู่ในภาวะอ่อนด้อยทางร่างกาย จิตใจ การศึกษา หรือทางอื่นใดโดยมิชอบ ขู่เข็ญว่าจะใช้กระบวนการทางกฎหมายโดยมิชอบ หรือโดยให้เงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่นแก่ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแลบุคคลนั้นเพื่อให้ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลให้ความยินยอมแก่ผู้กระทำความผิดในการแสวงหาประโยชน์จากบุคคลที่ตนดูแล หรือ เป็นธุระจัดหา ซื้อ ขาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยวกักขังจัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ซึ่งเด็ก ถ้าการกระทำนั้นได้กระทำโดยมีความมุ่งหมายเพื่อเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ และการแสวงหาประโยชน์จากการค้าบริการทางเพศ การผลิตหรือเผยแพร่วัตถุหรือสื่อลามก การแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น การเอาคนลงเป็นทาสหรือให้มีฐานะคล้ายทาส การนำคนมาขอทาน การตัดอวัยวะเพื่อการค้า การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ หรือการอื่นใดที่คล้ายคลึงกันอันเป็นการขูดรีดบุคคล ไม่ว่าบุคคลนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม โดยการบังคับใช้แรงงานหรือบริการเป็นการข่มขืนใจให้ทำงานหรือให้บริการโดยวิธีการอย่างหนึ่ง เช่น (1) ทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของบุคคลนั้นเองหรือของผู้อื่น (2) ขู่เข็ญด้วยประการใด ๆ (3) ใช้กำลังประทุษร้าย

(4) ยึดเอกสารสำคัญประจำตัวของบุคคลนั้นไว้ หรือนำภาระหนี้ของบุคคลนั้นหรือของผู้อื่นมาเป็นสิ่งผูกมัด โดยมิชอบ (5) ทำให้บุคคลนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้

2) สถานการณ์การค้ามนุษย์ในประเทศไทย

ประเทศไทยเป็นประเทศต้นทาง ปลายทาง และทางผ่านสำหรับการค้าผู้ชาย ผู้หญิงและเด็ก เพื่อการบังคับใช้แรงงานและการบังคับบริการทางเพศ เหยื่อการค้ามนุษย์ชาวไทยและแรงงานต่างชาติบางส่วนถูกบังคับ ขู่เข็ญหรือล่อลวงมาเพื่อการแสวงประโยชน์บังคับใช้แรงงานหรือในธุรกิจทางเพศ เหยื่อการค้ามนุษย์เพื่อการบังคับใช้แรงงานในไทยจำนวนหนึ่งถูกแสวงประโยชน์ในอุตสาหกรรมประมงและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวกับการประมง โรงงานต่างๆ ภาคการเกษตรและงานรับใช้ตามบ้าน รวมถึงถูกบังคับให้ขอทานตามถนน แรงงานอพยพที่เป็นเหยื่อการค้ามนุษย์อาจถูกส่งกลับประเทศโดยขาดการคัดกรองที่มีประสิทธิผลในการหาปัจจัยที่บ่งชี้ถึงการค้ามนุษย์ การค้ามนุษย์เพื่อบังคับบริการทางเพศยังคงเป็นปัญหาสำคัญในอุตสาหกรรมธุรกิจทางเพศที่กว้างขวาง ผู้หญิง ผู้ชาย เด็กชายและเด็กหญิงจากไทย ลาว เขมร เวียดนามและพม่าตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์เพื่อการบังคับใช้แรงงานและการบังคับการบริการทางเพศในไทย ประเทศไทยยังเป็นประเทศทางผ่านสำหรับเหยื่อค้ามนุษย์จากจีน เกาหลีเหนือ เวียดนาม บังกลาเทศ อินเดียและพม่า ซึ่งตกเป็นเหยื่อค้ามนุษย์เพื่อธุรกิจทางเพศหรือเป็นแรงงานบังคับใช้ในประเทศที่สาม เช่น มาเลเซีย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ รัสเซีย เกาหลีใต้ สหรัฐอเมริกาและประเทศต่างๆ ในยุโรปตะวันตก ชาวไทยตกเป็นเหยื่อค้ามนุษย์ถูกบังคับใช้แรงงานหรือทำงานในธุรกิจค้าบริการทางเพศในไทยและในประเทศอื่นๆ เช่น ประเทศในอเมริกาเหนือ ยุโรป แอฟริกา เอเชียและตะวันออกกลาง ชนกลุ่มน้อย ชาวเขาและบุคคลไร้สัญชาติในไทยเผชิญการกระทำมิชอบหลายอย่างที่อาจบ่งชี้ว่าพวกเขาเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ เด็กจากไทย พม่า ลาวและเขมรตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์เพื่อธุรกิจทางเพศในสถานค้าบริการทางเพศ สถานอาบอบนวด บาร์ ร้านคาราโอเกะ ห้องในโรงแรมและบ้านพักส่วนบุคคล องค์การนอกภาครัฐภายในประเทศรายงานว่า มีการใช้สื่อสังคมในการแสวงหาเด็กเพื่อการค้ามนุษย์เพื่อธุรกิจทางเพศ เด็กชาวไทย กัมพูชาและพม่าถูกบิดามารดาหรือนายหน้าจัดหาแรงงานบังคับให้ขายดอกไม้ ขอทานหรือทำงานรับใช้ตามบ้านในเขตตัวเมือง มีรายงานว่า กลุ่มแบ่งแยกดินแดนในภาคใต้ของประเทศไทยยังเกณฑ์และใช้เด็กมาร่วมปฏิบัติการลอบวางเพลิงหรือทำหน้าที่สอดแนม

เหยื่อการค้ามนุษย์จำนวนมากอพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทยอย่างเต็มใจเพื่อหางานทำโดยมักได้รับความช่วยเหลือจากญาติ เพื่อนจากชุมชนเดียวกันหรือผ่านเครือข่ายจัดหาแรงงานอย่างไม่เป็นทางการ โดยส่วนใหญ่อพยพผ่านช่องทางผิดกฎหมายโดยไม่มีเอกสารระบุอัตลักษณ์บุคคลหรือเอกสารเดินทางจากประเทศต้นกำเนิด การที่ผู้อพยพเดินทางไปมาระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านทำให้มีการค้ามนุษย์ การลักลอบนำบุคคลต่างด้าวเข้าประเทศ การลักพาตัว และการขู่กรรโชกผู้อพยพ นายหน้าจัดหาแรงงานทั้งที่ลงทะเบียนและที่ไม่ได้ลงทะเบียนและมีทั้งชาวไทยและต่างด้าวนำเหยื่อต่างชาติเข้าประเทศโดยใช้ทั้งเส้นทางอพยพอย่างเป็นทางการและเส้นทางการลักลอบนำชาวต่างด้าวเข้าประเทศ พร้อมทั้งทำหน้าที่เป็นคนกลางระหว่างแรงงานที่หางานกับนายจ้าง นายหน้าจัดหาแรงงานบางรายเรียกค่าธรรมเนียมสูงหรือ

ร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายบังคับใช้กฎหมายที่ทุจริต และแรงงานอพยพบางคนต้องกู้หนี้จำนวนมากเพื่อให้ได้งานทำและเสี่ยงที่จะอยู่ในสภาพพันธนาการหนี้ มีนายหน้าจัดหาแรงงานและนายจ้างจำนวนหนึ่งยังคงยึดเอกสารแสดงอัตลักษณ์บุคคล ช่วยหางานที่ใช้ทักษะต่ำและงานในภาคเกษตร และบางครั้งต้องเผชิญกับการถูกบังคับใช้แรงงานและมีสภาพเป็นแรงงานขัดหนี้

คดีค้ามนุษย์ที่พบและทำการสืบสวนสอบสวนในปี 2559 เจ้าหน้าที่ตำรวจพบและทำการสืบสอบสวนคดีค้ามนุษย์ที่เกิดขึ้นในปีนี้ทั้งหมด 333 คดี เพิ่มขึ้นร้อยละ 5 จากจำนวน 317 คดีในปี 2558 การจำแนกจำนวนคดีตามรูปแบบของการค้ามนุษย์ที่มีการพบและทำการสืบสวนสอบสวนในปี 2559 เปรียบเทียบกับ 2 ปี ก่อนหน้า ในจำนวน 333 คดี มี 244 คดี ที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาประโยชน์ทางเพศ และ 43 คดี จาก 75 คดี ของการบังคับใช้แรงงานเกี่ยวข้องกับแรงงานภาคประมงในขณะที่ 8 คดี เป็นการบังคับขอทานและที่เหลืออีก 3 คดี เป็นการใช้เด็กในการผลิตสื่อลามก แสดงให้เห็นแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นของคดีค้ามนุษย์ ซึ่งเทียบสัดส่วนได้กับความสำคัญของปัญหา การจำแนกคดีตามรูปแบบของการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ช่วยสะท้อนถึงระดับปัญหาของการค้ามนุษย์เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศ และการค้ามนุษย์ในภาคประมง และสะท้อนถึงความเอาจริงเอาจังและประสิทธิภาพของรัฐบาล ในการติดตามเพื่อดำเนินคดีกับผู้ที่กระทำผิด (ตารางที่ 2.1)

ตารางที่ 2.1 แสดงคดีค้ามนุษย์ที่ทำการสอบสวน จำแนกตามรูปแบบของการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ

ปี	คดีที่ทำการสอบสวน							
	จำนวนคดี	รูปแบบของการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ						
		เพศ	ใช้เด็กในการผลิตสื่อลามก	ขอทาน	แรงงาน	แรงงานในภาคประมง	ทาส	อื่นๆ
2557	280	223	1	16	33	3	1	3
2558	317	245	-	3	30	39		-
2559	333	244	3	8	32	43		3

ที่มา : รายงานผลการดำเนินงาน ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของประเทศไทยประจำปี 2559
กองต่อต้านการค้ามนุษย์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

จำนวนผู้กระทำผิดคดีค้ามนุษย์ที่ถูกจับกุมและฟ้องร้องในปีนี้ มีจำนวนทั้งสิ้น 600 คน โดยจำแนกเป็นชาย 265 คน หญิง 335 คน เป็น(กระทำผิดสัญชาติไทย 462 คน เมียนมา 35 คน กัมพูชา 26 คน ลาว 41 คน ส่วนสัญชาติอื่น 36 คน (เวียดนาม 27 คน ฟิลิปปินส์ 1 คน มาเลเซีย 2 คน อุซเบกิสถาน 2 คน สวิตเซอร์แลนด์ 1 คน อังกฤษ 1 คน และศรีลังกา 2 คน) สถิติจำนวนผู้กระทำผิดที่ถูกจับกุมจำแนกตามเพศและสัญชาติปรากฏตามตาราง 4 พิจารณาถึงแนวโน้มจะเห็นได้ว่าจำนวนคดีต่อผู้กระทำผิดเพิ่มขึ้นเรื่อยมา

นับตั้งแต่ปี 2557 อย่างไรก็ตามมีข้อสังเกตว่าเหตุผลที่จำนวนผู้กระทำความผิดที่ถูกจับกุมในปี 2558 มีจำนวนสูงมาก เนื่องจากคดีสำคัญคดีหนึ่งคือ คดีโรฮีนจา ซึ่งมีผู้กระทำความผิดเกี่ยวข้องถึง 296 คน (ตารางที่ 2.2)

ตารางที่ 2.2 จำนวนผู้กระทำผิดคดีค้ามนุษย์ จำแนกตามเพศและสัญชาติ

ปี	จำนวนผู้กระทำผิด	เพศ		สัญชาติ				
		ชาย	หญิง	ไทย	เมียนมา	กัมพูชา	ลาว	อื่นๆ
2557	442	217	225	374	39	9	8	12
2558	690	372	318	617	47	1	10	15
2559	600	265	335	462	35	26	41	36

ที่มา : รายงานผลการดำเนินงาน ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของประเทศไทยประจำปี 2559
กองต่อต้านการค้ามนุษย์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

สำหรับการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ในปี 2557 มีจำนวนผู้เสียหาย 303 คน ปี 2558 มีจำนวนผู้เสียหาย จำนวน 982 คน มีจำนวนผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์เพิ่มขึ้น จำนวน 679 คน คิดเป็นร้อยละ 224.09 แต่ในปี 2559 มีจำนวนผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จำนวน 824 คน ซึ่งมีผู้เสียหายลดลง จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 16.09 ซึ่งเป็นผลจากความพยายามอย่างต่อเนื่องของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ รวมทั้งผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ชาวโรฮีนจามีจำนวนลดลงจากปี 2558 อย่างมีนัยสำคัญที่สะท้อนให้เห็นจากจำนวนรวมของผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในปี 2559 นอกจากนี้จำนวนผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ 824 คนในปี 2559 แบ่งเป็นชาย 411 คนและหญิง 413 คน เมื่อจำแนกตามสัญชาติพบว่าเป็นชาวไทย 333 คน เมียนมา 238 คน ลาว 58 คน กัมพูชา 52 คน เวียดนาม 127 คน ฟิลิปปินส์ 4 คน ศรีลังกา 1 คน และอุซเบกิสถาน 1 คน โดยมีผู้เสียหาย 10 คน ไม่ทราบสัญชาติและจากผู้เสียหายทั้งหมด 824 คน มีจำนวน 561 คนแสดงความประสงค์เข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (ตารางที่ 2.3)

ตารางที่ 2.3 จำนวนผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่ได้รับการคัดแยกตามกระบวนการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ปี 2557 – 2559 จำแนกตามเพศและสัญชาติ

พ.ศ.	เพศ		สัญชาติ												รวม
	ชาย	หญิง	ไทย	เมียนมา	ลาว	กัมพูชา	เวียดนาม	ฟิลิปปินส์	บังคลาเทศ	ศรีลังกา	อุซเบกิสถาน	โรฮีนจา	อินเดีย	ไม่ทราบสัญชาติ	
2557	187	116	67	75	52	13	-	-	65	-	1	23	7	-	303
2558	451	531	360	409	87	9	1	-	27	-	-	89	-	-	982
2559	411	413	333	238	58	52	127	4	-	1	1	-	-	10	824

ที่มา : รายงานผลการดำเนินงาน ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของประเทศไทยประจำปี 2559
กองต่อต้านการค้ามนุษย์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

มีผลสำรวจข้อมูลสถิติค้ามนุษย์ปี 2555-2559 จากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 76 จังหวัด โดยในปี 2555 มีจำนวน 92 คดี ปี 2556 จำนวน 294 คดี ปี 2557 จำนวน 247 คดี ปี 2558 จำนวน 457 คดี ปี 2559 จำนวน 255 คดี จำแนกเป็นตามรูปแบบแสวงหาผลประโยชน์ รูปแบบบริการทางเพศ 987 คดี แรงงาน 193 คดี ขอทาน 24 คดี เมื่อพิจารณา พบว่า หลังจาก เมื่อสำนักงานเพื่อการติดตามและการต่อสู้กับการค้ามนุษย์แห่งกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกา ได้เผยแพร่รายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ประจำปี 2557 ได้จัดอันดับให้ประเทศอยู่ในกลุ่มที่ 3 หรือ Tier 3 พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้มอบนโยบาย “การป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์” เป็นวาระแห่งชาติ เมื่อวันที่ 3 เมษายน 2558 จึงทำให้ทุกภาคส่วนได้ดำเนินการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ จนส่งผลให้จำนวนผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในปี 2558 มีจำนวนที่ลดลง (ตารางที่ 2.4)

ตารางที่ 2.4 ผลการสำรวจข้อมูลสถิติค้ามนุษย์ ปี 2555-2559 (รูปแบบการแสวงหาผลประโยชน์)

หน่วยงาน	จังหวัด	สถิติจำนวนคดี (คดี)					รูปแบบการแสวงหาผลประโยชน์		
		2555	2556	2557	2558	2559	บริการทางเพศ	แรงงาน	ขอทาน
สสว.1	ปทุมธานี	6	1	3	1	-	24	-	1
	นนทบุรี	-	18	-	-	-	-	-	-
	พระนครศรีอยุธยา	-	1	-	-	1	-	2	-
	สระบุรี	-	-	-	4	1	20	-	-
สสว.2	ฉะเชิงเทรา	1	5	1	3	3	13	-	-
	นครนายก	-	2	1	-	1	4	-	-
	ปราจีนบุรี	-	-	-	-	4	2	-	2
	สระแก้ว	-	-	2	2	-	4	-	-
	สมุทรปราการ	6	18	2	3	3	29	2	3
สสว.3	ชลบุรี	-	-	30	9	19	65	12	-
	ระยอง	3	2	9	11	10	33	1	1
	จันทบุรี	-	-	1	-	3	4	-	-
	ตราด	-	2	4	-	1	-	7	-
สสว.4	กาญจนบุรี	1	8	1	-	3	13	-	-
	นครปฐม	-	-	8	7	4	13	5	1
	ราชบุรี	1	4	2	2	1	14	4	-
	สุพรรณบุรี	-	1	1	1	1	45	5	-
	ประจวบคีรีขันธ์	1	30	11	-	12	28	26	-
	เพชรบุรี	1	10	2	3	2	9	8	1
	สมุทรสาคร	-	10	7	1	8	12	13	1
	สมุทรสงคราม	1	3	2	2	-	3	3	2
สสว.5	สุรินทร์	3	3	1	8	-	12	2	1
	นครราชสีมา	-	24	18	7	10	52	1	6
	บุรีรัมย์	-	15	9	1	2	27	-	-
	ชัยภูมิ	9	11	5	4	3	28	3	1

หน่วยงาน	จังหวัด	สถิติจำนวนคดี (คดี)					รูปแบบการแสวงหาผลประโยชน์		
		2555	2556	2557	2558	2559	บริการทางเพศ	แรงงาน	ขอทาน
สสว.6	หนองคาย	-	2	7	5	3	16	1	-
	เลย	-	-	-	1	-	1	-	-
	อุดรธานี	-	-	-	11	5	16	-	-
	หนองบัวลำภู	1	3	2	1	3	5	6	-
	ร้อยเอ็ด	3	3	3	7	3	19	-	-
	ขอนแก่น	6	5	1	10	2	24	-	-
	มหาสารคาม	8	7	1	1	4	21	-	-
	บึงกาฬ	-	-	2	-	2	4	-	-
	กาฬสินธุ์	-	2	1	3	1	6	1	-
สสว.7	นครพนม	-	-	1	2	1	3	1	-
	มุกดาหาร	-	1	1	1	-	3	-	-
	สกลนคร	-	-	-	2	2	4	-	-
	อำนาจเจริญ	-	-	-	1	-	3	-	-
	ศรีสะเกษ	-	12	6	5	1	24	-	-
	ยโสธร	-	5	-	-	1	6	-	-
	อุบลราชธานี	7	4	6	7	3	18	9	-
สสว.8	ชัยนาท	-	2	-	-	-	2	1	-
	ลพบุรี	-	-	-	4	-	2	2	-
	สิงห์บุรี	1	-	-	1	-	2	-	-
	อ่างทอง	-	-	-	-	-	-	-	-
	กำแพงเพชร	-	1	1	1	-	1	2	-
	พิจิตร	-	-	4	1	2	7	-	-
	นครสวรรค์	-	8	3	4	8	23	1	-
	อุทัยธานี	-	-	-	-	1	-	14	-
สสว.9	ตาก	-	-	-	1	-	1	-	-
	พิษณุโลก	2	8	3	5	7	22	3	-

หน่วยงาน	จังหวัด	สถิติจำนวนคดี (คดี)					รูปแบบการแสวงหาผลประโยชน์		
		2555	2556	2557	2558	2559	บริการทางเพศ	แรงงาน	ขอทาน
	สุโขทัย	-	-	-	-	1	1	-	-
	เพชรบูรณ์	1	-	-	-	1	2	-	-
	อุตรดิตถ์	-	-	1	-	7	7	-	-
สสว.10	เชียงใหม่	5	9	5	49	21	80	5	1
	แม่ฮ่องสอน	-	-	-	-	-	-	4	-
	ลำปาง	-	4	3	-	-	5	-	2
	ลำพูน	-	-	2	-	-	2	-	-
	น่าน	1	-	-	-	-	-	-	1
	พะเยา	2	4	3	2	1	11	1	-
	เชียงราย	-	-	45	132	11	132	11	-
	แพร่	-	4	-	-	16	20	-	-
สสว.11	ชุมพร	-	2	1	4	-	-	-	-
	สุราษฎร์ธานี	1	-	1	1	2	3	2	-
	นครศรีธรรมราช	-	8	5	101	30	7	-	-
	พัทลุง	-	1	-	1	1	3	-	-
	ระนอง	-	-	-	5	2	1	6	-
	พังงา	1	1	2	-	-	2	2	-
	ภูเก็ต	-	5	2	-	3	7	3	-
	กระบี่	-	-	-	-	-	-	-	-
	ตรัง	-	1	-	1	2	2	2	-
สสว.12	สงขลา	17	17	10	6	9	-	-	-
	สตูล	-	1	-	1	2	3	7	-
	ปัตตานี	-	2	5	9	4	7	13	-
	ยะลา	-	-	-	-	-	-	-	-
	นราธิวาส	3	4	-	2	1	5	2	-
รวม		92	294	247	457	255	987	193	24

ที่มา : สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ปี 2555 - 2559

เมื่อพิจารณาข้อมูลสถิติการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ปี 2555-2559 จำแนกเป็นวัยเด็ก ผู้ใหญ่เพศชาย และผู้ใหญ่เพศหญิง พบว่า ในปี 2555 วัยเด็กมีผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จำนวน 124 คน ปี 2556 จำนวน 313 คน ปี 2557 จำนวน 358 คน ปี 2558 จำนวน 461 คน และปี 2559 จำนวน 318 คน แสดงให้เห็นว่า มีผู้เสียหายเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2555-2558 แต่ในปี 2559 มีจำนวนลดลงจากปี 2558 จำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 31.02 สำหรับวัยผู้ใหญ่เพศชาย พบว่า ในปี 2555 มีผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จำนวน 425 คน ปี 2556 จำนวน 389 คน ปี 2557 จำนวน 467 คน ปี 2558 จำนวน 773 คน และปี 2559 จำนวน 766 คน แสดงให้เห็นว่า มีผู้เสียหายเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2555-2558 แต่ในปี 2559 มีจำนวนลดลงจากปี 2558 จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 0.91 ส่วนวัยผู้ใหญ่เพศหญิง พบว่าในปี 2555 มีผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จำนวน 80 คน ปี 2556 จำนวน 149 คน ปี 2557 จำนวน 124 คน ปี 2558 จำนวน 152 คน และปี 2559 จำนวน 235 คน แสดงให้เห็นว่า ปี 2555 - 2556 มีผู้เสียหายเพิ่มขึ้น ปี 2557 มีผู้เสียหายลดลง ปี 2558 – 2559 มีผู้เสียหายเพิ่มขึ้น โดยปี 2559 มีจำนวนเพิ่มขึ้น จากปี 2558 จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 54.61 ดังผลสำรวจข้อมูลสถิติการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ปี 2555-2559 จากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 76 จังหวัด (ตารางที่ 2.5)

ตารางที่ 2.5 ผลการสำรวจข้อมูลสถิติการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ปี 2555-2559

หน่วยงาน	จังหวัด	เด็ก					ชาย					หญิง				
		55	56	57	58	59	55	56	57	58	59	55	56	57	58	59
สสว.1	ปทุมธานี	14	1	5	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	นนทบุรี	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	พระนครศรีอยุธยา	-	3	-	-	2	-	2	-	-	-	-	1	-	-	2
	สระบุรี	-	-	-	5	15	-	-	-	-	1	-	-	-	5	14
สสว.2	ฉะเชิงเทรา	-	-	-	-	17	-	-	-	-	47	-	-	-	-	33
	นครนายก	-	2	2	-	1	-	-	-	-	-	-	2	2	-	1
	ปราจีนบุรี	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	สระแก้ว	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	สมุทรปราการ	16	35	2	10	14	7	23	2	10	10	9	12	-	-	4
สสว.3	ชลบุรี	-	-	32	18	30	-	-	-	-	-	-	-	3	1	-
	ระยอง	13	14	13	12	13	-	-	-	-	-	3	1	1	2	-
	จันทบุรี	-	-	1	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	ตราด	-	-	-	1	-	-	2	4	-	-	-	-	-	1	-
สสว.4	กาญจนบุรี	1	3	1	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	นครปฐม	-	-	11	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-
	ราชบุรี	1	8	4	2	1	-	-	-	-	1	-	-	4	2	1

หน่วยงาน	จังหวัด	เด็ก					ชาย					หญิง				
		55	56	57	58	59	55	56	57	58	59	55	56	57	58	59
	สุพรรณบุรี	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	17	25	3	-
	ประจวบคีรีขันธ์	-	23	11	-	3	-	-	2	-	-	1	12	9	-	1
	เพชรบุรี	3	19	12	14	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	สมุทรสาคร	-	10	4	1	17	-	-	15	-	10	-	-	4	-	13
	สมุทรสงคราม	2	6	-	4	-	-	2	6	-	-	-	-	1	-	-
สสว.5	สุรินทร์	7	2	1	12	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-
	นครราชสีมา	-	24	18	7	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
	บุรีรัมย์	-	15	5	1	2	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-
	ชัยภูมิ	8	11	5	4	3	-	-	-	-	-	1	11	5	4	3
สสว.6	หนองคาย	-	2	14	11	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	เลย	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	อุดรธานี	-	-	-	11	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	หนองบัวลำภู	-	3	-	-	2	1	-	2	1	1	-	-	-	-	-
	ร้อยเอ็ด	3	3	3	7	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	ขอนแก่น	6	5	1	10	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	มหาสารคาม	8	9	1	1	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	บึงกาฬ	-	-	4	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	กาฬสินธุ์	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-
สสว.7	นครพนม	-	-	1	1	5	-	-	-	-	-	-	-	-	1	3
	มุกดาหาร	-	2	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
	สกลนคร	-	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	อำนาจเจริญ	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	ศรีสะเกษ	-	-	4	4	3	-	-	-	1	2	-	-	4	3	1
	ยโสธร	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14	-	-	-	-	5
	อุบลราชธานี	14	7	6	1	3	6	-	-	6	-	1	-	-	-	-
สสว.8	ชัยนาท	-	3	-	23	1	-	-	-	30	-	-	-	-	15	-
	ลพบุรี	-	-	-	-	5	-	-	-	-	1	-	-	-	-	3
	สิงห์บุรี	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
	อ่างทอง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	กำแพงเพชร	-	1	1	1	-	-	-	-	22	30	-	-	-	2	4
	พิจิตร	-	-	6	1	10	-	-	-	-	-	-	-	-	8	2
	นครสวรรค์	-	17	4	4	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	อุทัยธานี	-	-	-	-	5	-	-	-	-	7	-	-	-	-	2

หน่วยงาน	จังหวัด	เด็ก					ชาย					หญิง				
		55	56	57	58	59	55	56	57	58	59	55	56	57	58	59
สสว.9	ตาก	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	พิษณุโลก	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
	สุโขทัย	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
	เพชรบูรณ์	2	-	-	2	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	2
	อุตรดิตถ์	-	-	5	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	5
สสว.10	เชียงใหม่	4	9	17	13	26	2	1	-	-	-	9	-	-	3	3
	แม่ฮ่องสอน	-	-	-	-	3	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
	ลำปาง	-	4	3	-	1	-	-	-	32	7	-	-	-	1	1
	ลำพูน	-	-	3	-	-	-	-	2	-	-	-	-	1	-	-
	น่าน	1	-	-	3	3	8	5	18	7	3	13	10	30	11	5
	พะเยา	2	9	3	6	1	-	-	-	-	-	-	3	2	-	-
	เชียงราย															
	แพร่	-	-	-	-	4	-	-	-	-	1	-	4	-	-	-
สสว.11	ชุมพร	-	13	2	11	-	-	-	10	-	-	-	-	1	2	-
	สุราษฎร์ธานี	1	-	1	2	2	-	-	-	2	-	1	-	1	-	-
	นครศรีธรรมราช	1	3	3	62	-	252	166	245	168	127	42	50	19	69	28
	พัทลุง	-	1	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	ระนอง	-	-	114	91	36	-	-			401	-	-			83
	พังงา	-	-	17	77	-	-	-	134	296	-	-	-	7	6	-
	ภูเก็ต	-	4	2	-	2	-	-	4	-	39	-	4	-	-	-
	กระบี่	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	ตรัง	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
สสว.12	สงขลา	17	17	10	6	9	17	15	15	83	1	-	-	-	-	-
	สตูล	-	25	-	2	4	127	169	1	52	14	-	22	-	2	11
	ปัตตานี	-	-	2	2	2	5	1	4	36	44	-	-	-	2	-
	ยะลา	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	นราธิวาส	-	-	-	-	-	-	-	-	25	-	-	-	-	4	-
รวม		**124**	**313**	**358**	**461**	**318**	**425**	**389**	**467**	**773**	**766**	**80**	**149**	**124**	**152**	**235**

ที่มา : สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ปี 2555 - 2559

2.2 นโยบาย ยุทธศาสตร์ในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ และกลไกการบริหาร

1) นโยบายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

(1) การดำเนินนโยบายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในประเทศ

เนื่องจากไทยอยู่ในสถานะประเทศต้นทาง ทางผ่าน และปลายทางของการค้ามนุษย์ นโยบายเพื่อแก้ไข ป้องกัน และปราบปรามการค้ามนุษย์ของไทย ให้ความสำคัญกับผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์เป็นหลัก (Victim-Centered) และมีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานหลายด้านที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการแสวงประโยชน์หรือการบังคับใช้แรงงาน การปราบปรามและดำเนินคดีขบวนการค้ามนุษย์ รวมถึงการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ซึ่งนโยบายที่ไทยกำลังให้ความสำคัญในปัจจุบัน มีดังนี้

(1.1) วาระแห่งชาติ ประเทศไทยมีความตระหนักว่าการค้ามนุษย์เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรง และได้พยายามดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ โดยดำเนินมาตรการต่างๆ อย่างต่อเนื่องและควบคู่กันไป นายกรัฐมนตรีจึงได้ประกาศเจตนารมณ์และนโยบายเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ของประเทศไทยให้เป็นวาระแห่งชาติ ในคราวประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่องการค้ามนุษย์ เมื่อวันที่ 6 สิงหาคม 2547 โดยกล่าวว่า “เหยื่อ คือ เหยื่อ ไม่ใช่อาชญากร และต้องไม่ถูกดำเนินคดี แต่ต้องเยียวยา ฟื้นฟู เพื่อดูแลเหยื่อจากการค้ามนุษย์ให้กลับคืนสู่สังคมได้ และต้องจัดการอย่างเด็ดขาดกับผู้ค้ามนุษย์ทุกรูปแบบ ปัญหาการค้ามนุษย์เป็นวาระแห่งชาติ จึงขอความร่วมมือทุกฝ่ายทำอย่างจริงใจและจริงจัง ทุกมิติ ด้วยจิตใจรักเพื่อนมนุษย์ มีเมตตาธรรมต่อกันและกัน” และได้มอบนโยบายให้ดำเนินการโดยเร่งด่วน ดังนี้

1. การเสริมสร้างศักยภาพ (Capacity Building) อย่างจริงจังแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องให้เข้าใจธรรมชาติปัญหาของผู้ถูกกระทำและอาชญากร เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ซึ่งต้องอาศัยการฝึกอบรมให้เจ้าหน้าที่ได้รับการพัฒนาและมีความเข้าใจ และปฏิบัติอย่างถูกวิธี

2. การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร (Intelligence Exchange) ของประเทศต้นทาง ทางผ่านและปลายทาง โดยมีการสร้างเครือข่ายและทิศทางความร่วมมือให้เกิดขึ้นเพื่อความรวดเร็ว ในการแก้ไขปัญหา

3. การปรับปรุงและแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ เพื่อให้กฎหมายมีความเป็นปัจจุบัน และสามารถแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ได้อย่างตรงประเด็น โดยจะต้องมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างสม่ำเสมอและจริงจัง ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจะต้องทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ และ ทำงานอย่างสุจริต โดยเฉพาะตำรวจจะต้องมีการอบรมอย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง

4. การรณรงค์ (Campaign) ให้เห็นสภาพปัญหาอย่างแท้จริง และช่วยเหลือให้ผู้ที่กำลังจะเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์มีโอกาสและทางเลือกให้หลุดพ้นจากกระบวนการค้ามนุษย์

5. การฟื้นฟูและเยียวยาแก่ผู้ถูกกระทำ (Remedy and Rehabilitation) โดยมีเงินทุนประเดิม 100 ล้านบาท เพื่อดูแลผู้ถูกกระทำจากกระบวนการค้ามนุษย์ และปัญหาสังคมอื่นๆ โดยมีการ

จัดตั้งคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วยภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรเอกชน โดยเงินทุนดังกล่าวจะนำไปใช้ดำเนินการวิวัฒน์พลเมือง

6. มีการปรับเปลี่ยนทัศนคติของคนในสังคมต่อผู้ถูกกระทำ (Stigma) เพื่อให้ผู้ถูก กระทำสามารถกลับเข้าสู่สังคมได้อย่างปกติ

(1.2) การดำเนินงานเกี่ยวกับผู้โยกย้ายถิ่นฐานที่เหมาะสมของไทย เมื่อเดือนกันยายน 2556 นายกรัฐมนตรีได้เป็นประธานการประชุมหารือในประเด็นดังกล่าว โดยเน้นการเคารพหลักสิทธิมนุษยชนและประสงค์ให้แรงงานต่างด้าวทั้งหมดได้รับการจดทะเบียนและพิสูจน์สัญชาติให้เรียบร้อยเพื่อให้สามารถอยู่ทำงานในไทยได้อย่างถูกต้องและได้รับสิทธิ/การคุ้มครองทางสังคมต่างๆ โดยรัฐบาลกำลังพิจารณาเรื่องการปรับสิทธิด้านการรักษาพยาบาลแรงงานต่างด้าวจากเดิมที่มีอยู่ให้ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งนี้ เพื่อรองรับการเตรียมตัวเข้าสู่ความเป็นประชาคมอาเซียน

(1.3) การแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในอุตสาหกรรมประมง ซึ่งมีการดำเนินงานที่สำคัญ ได้แก่ (1) การจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวที่หลบหนีเข้าเมืองซึ่งลักลอบทำงานบนเรือประมงปีละ 2 เดือน (2) จัดตั้งศูนย์ประสานแรงงานประมงใน 7 จังหวัดนำร่อง (3) การประกาศใช้แนวปฏิบัติการใช้แรงงานที่ดีสำหรับสถานประกอบการแปรรูปสัตว์น้ำเบื้องต้นในอุตสาหกรรมแปรรูปกุ้งและอาหารทะเลในประเทศไทย (Good Labour Practices Guidelines for Primary Processing Workplaces in the Shrimp and Seafood Industry of Thailand - GLP/PPW) เมื่อเดือนกันยายน 2556 ซึ่งเน้นการขจัดการใช้แรงงานบังคับ การใช้แรงงานเด็ก เสรีภาพในการสมาคม การเจรจาต่อรองร่วม และความร่วมมือในสถานประกอบกิจการ การไม่เลือกปฏิบัติ ค่าจ้าง ชั่วโมงการทำงาน ค่าชดเชย ความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงานและสวัสดิการ และ (4) การเพิ่มความเข้มข้นในการตรวจแรงงานประมง

(1.4) การช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ โดยเน้นการดำเนินงานที่การให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ โดย (1) อนุญาตให้อยู่ในประเทศไทย ได้ชั่วคราวเพื่อฟื้นฟูสภาพร่างกาย และจิตใจ รวมทั้งการฝึกอาชีพและทักษะ (2) การอนุญาตให้ผู้เสียหายสามารถออกไปทำงานนอกบ้านพักเมื่อมีความพร้อม (3) การดำเนินคดีเพื่อเรียกร้องค่าสินไหมให้กับผู้เสียหายจากภาครัฐ และจากผู้กระทำผิดฐานค้ามนุษย์

(2) การดำเนินความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

กระทรวงการต่างประเทศมีภารกิจที่เกี่ยวข้องในด้านการให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายชาวไทยในต่างประเทศ ผ่านการดำเนินงานของสถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลทั่วโลก มีส่วนในกระบวนการกำหนดนโยบายโดยคณะกรรมการระดับชาติ และการดำเนินความร่วมมือในประเด็นการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ระหว่างประเทศ ทั้งในระดับทวิภาคีและระดับพหุภาคี ซึ่งการดำเนินงานระดับระหว่างประเทศที่สำคัญ มีดังนี้

(2.1) ระดับทวิภาคี

(2.1.1) บันทึกความเข้าใจว่าด้วยการขจัดการค้าเด็กและสตรีและการช่วยเหลือเหยื่อของการค้ามนุษย์ (MOU on Bilateral Cooperation for Eliminating Trafficking in Children and Women and Assisting Victims of Trafficking) ซึ่งไทยได้มีความตกลงกับกัมพูชา (ปี 2546) ลาว (ปี 2548) เวียดนาม (ปี 2551) และเมียนมา (ปี 2552) โดยกำลังมีความริเริ่มปรับเนื้อหาของ MOU เพื่อให้เป็นปัจจุบันเพื่อสามารถรองรับสถานการณ์การค้ามนุษย์ที่เปลี่ยนแปลงไป และอยู่ระหว่างการหารือเพื่อจัดทำกรอบความร่วมมือกับอีกหลายประเทศที่มีความเป็นไปได้มากว่าจะเป็นต้นทางของผู้เสียหายในประเทศไทย และ/หรือปลายทางของคนไทยที่ตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

(2.1.2) การจัดทำบันทึกความร่วมมือระหว่างไทยกับญี่ปุ่นว่าด้วยการแลกเปลี่ยนข่าวสารสำหรับการป้องกันและต่อต้านการค้ามนุษย์ (Memorandum of Cooperation between the Government of Japan and Thailand concerning the Exchange of Information for the Purpose of Preventing and Combating Trafficking in Persons) เพื่อประโยชน์ในการสืบสวนสอบสวนผู้ต้องสงสัยในคดีค้ามนุษย์ ขยายผลการจับกุมและดำเนินคดีผู้กระทำความผิดทั้งในไทยและญี่ปุ่นอย่างมีประสิทธิภาพ สนับสนุนความร่วมมือทางกฎหมายระหว่างไทยกับญี่ปุ่น

(2.1.3) การจัดทำบันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐบาลว่าด้วยความร่วมมือด้านการจ้างแรงงาน ซึ่งเป็นการลดความเสี่ยงของการค้ามนุษย์ในภาคแรงงาน โดยเฝ้าระวังการแสวงผลประโยชน์โดยมิชอบจากการผลักดันแรงงานอพยพไปทำงานในประเทศปลายทาง ซึ่งในปัจจุบันไทยมีความตกลงในลักษณะนี้กับอิสราเอล และกำลังอยู่พิจารณาร่างความตกลงกับบังกลาเทศ

(2.2) ระดับภูมิภาค และระหว่างประเทศ

(2.2.1) กระบวนการบาหลี (Regional Ministerial Conference on People Smuggling, Trafficking in Persons and Related Transnational Crime - Bali Process) เป็นการประชุมระดับรัฐมนตรีของประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกเกี่ยวกับการลักลอบขนคนเข้าเมือง การค้ามนุษย์ และอาชญากรรมข้ามชาติที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยสมาชิก 46 ประเทศ และองค์การระหว่างประเทศ และประเทศผู้สังเกตการณ์ 19 ประเทศ มี Steering Group ซึ่งไทยเป็นสมาชิก สนับสนุนการทำงานของ ออสเตรเลีย และอินโดนีเซีย ในฐานะประธานร่วม โดยได้จัดตั้ง สำนักงานสนับสนุนระดับภูมิภาค (Regional Support Office – RSO) ที่กรุงเทพฯ เพื่ออนุวัติกรอบความร่วมมือระดับภูมิภาค (Regional Co-operation Framework – RCF) ซึ่งเปิดทำการเมื่อเดือนกันยายน 2555 ทั้งนี้ ประเทศไทยได้มีส่วนร่วมในกระบวนการบาหลี ดังนี้ (1) มีผู้แทนไทย (ดร.ชัชชม อรรฆภิญญ์ สำนักงานอัยการสูงสุด) เป็นผู้ประสานงานคณะทำงานนโยบาย กรอบกฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมาย (Coordinator of Bali Process activities on Policy and Law Enforcement Response) (2) ให้เงินอุดหนุนการดำเนินงานของ RSO และกระบวนการบาหลีระหว่างปี 2555-2557 เป็นจำนวนเงิน 30,000 ดอลลาร์สหรัฐ (3) ริเริ่มกิจกรรมในกรอบกระบวนการบาลี เช่น ร่วมกับออสเตรเลียเพื่อจัดประชุมปฏิบัติการในหัวข้อการให้สัตยาบันและการดำเนินงานตามพันธกรณี

ของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร (UNTOC) เมื่อปลายปี 2555 ซึ่งจะได้มีการต่อยอดกิจกรรมดังกล่าวในช่วงปี 2557

(2.2.2) อาเซียน กลไกในกรอบอาเซียนเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ที่ไทยเป็นภาคี ได้แก่ ASEAN Declaration Against Trafficking in Persons Particularly Women and Children ปี 2547 ซึ่งเน้นการบังคับใช้กฎหมาย การคัดแยกเหยื่อออกจากผู้กระทำผิด และการกำหนดบทลงโทษที่รุนแรงแก่ผู้กระทำผิดฐานค้ามนุษย์ และสนธิสัญญาว่าด้วยความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในเรื่องทางอาญาของภูมิภาคอาเซียน (The Treaty on Mutual Legal Assistance in Criminal Matters among Like-Minded ASEAN Member Countries) ไทยได้ให้สัตยาบันสนธิสัญญาฯ เมื่อ 31 มกราคม 2556 ซึ่งจะทำให้สามารถเพิ่มประสิทธิภาพความร่วมมือในการดำเนินคดีค้ามนุษย์ในอาเซียนได้อีกทางหนึ่ง

กลไกหลักในกรอบอาเซียนที่กำลังอยู่ในระหว่างการพิจารณาจัดทำ ได้แก่ Regional Plan of Action to Combat Trafficking in Persons ซึ่งไทยและสิงคโปร์ได้เริ่มผลักดันใน การประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนด้านอาชญากรรมข้ามชาติ (SOMTC) ครั้งที่ 12 ในเดือนกันยายน 2555 ที่กรุงเทพฯ ให้สอดคล้องและสะท้อนความพยายามระดับภูมิภาคเพื่อสนับสนุนแผนระดับโลก UN Global Plan of Action to Combat Trafficking in Persons และการจัดทำอนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการค้ามนุษย์ (ASEAN Convention on Trafficking in Persons) ซึ่งในระหว่างการประชุม AMMTC เมื่อเดือนกันยายน 2556 ยังอยู่ในระหว่างการพิจารณาปรับแก้ร่างเอกสารทั้งสองฉบับ ทั้งนี้ โดยเป็นการเสริมความร่วมมือที่มีอยู่ในกรอบ Coordinated Mekong Ministerial Initiative against Trafficking (COMMIT)

(2.3) การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในกรอบสหประชาชาติ

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร (United Nations Convention against Transnational Organized Crime – UNTOC) ไทยลงนาม UNTOC เมื่อเดือนธันวาคม 2543 รวมทั้งลงนามพิธีสารว่าด้วยการป้องกัน ปราบปราม และลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก (Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children) และพิธีสารว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบขนผู้โยกย้ายถิ่นฐานโดยทางบก ทะเล และอากาศ (Protocol Against the Smuggling of Migrants by Land, Sea and Air) เมื่อเดือนธันวาคม 2544 ทั้งนี้ ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาฯ และพิธีสารว่าด้วย การป้องกัน ปราบปราม และลงโทษการค้ามนุษย์ฯ ตั้งแต่วันที่ 16 พฤศจิกายน 2556

2) ยุทธศาสตร์การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

(1) ยุทธศาสตร์ด้านการป้องกัน

เน้นให้ประชาชน ตระหนักและให้ความร่วมมือในการเฝ้าระวังปัญหาการค้ามนุษย์ และครอบครัวและชุมชนเอาใจใส่ในการดูแลบุตรหลาน โดยมีมาตรการ/กลยุทธ์ ดังนี้

1. รณรงค์และประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อทุกประเภท เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเข้าใจถึงการเคลื่อนย้ายแรงงานอย่างปลอดภัย ความเสี่ยงของการค้ามนุษย์ และให้ความร่วมมือในการเฝ้า ระวังปัญหาการค้ามนุษย์

2. สร้างจิตสำนึก และเจตคติในเรื่องสิทธิมนุษยชนและกระบวนการต่อต้านการค้ามนุษย์ให้แก่ภาคีเครือข่าย และนักธุรกิจการท่องเที่ยว

3. ส่งเสริมกลไกชุมชนให้เข้มแข็งในการเฝ้าระวังปัญหาการค้ามนุษย์

4. ส่งเสริมความมั่นคงในการดำรงชีวิตของสมาชิกในครอบครัว

5. ผลักดันให้มีการบรรจุ เรื่องสิทธิมนุษยชน สิทธิเด็ก และการค้ามนุษย์ไว้ในการเรียนการสอนทั้งในและนอกระบบการศึกษาทุกระดับ

6. ส่งเสริมให้มีการอบรมเผยแพร่ความรู้แก่กลุ่มเสี่ยงเพื่อมิให้ตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ข้ามชาติ

7. จัดสรรทรัพยากร และรูปแบบการดำเนินงานป้องกันให้เหมาะสมกับสถานการณ์ของพื้นที่ทั้งสถานะต้นทาง สถานะทางผ่านและสถานะปลายทาง

(2) ยุทธศาสตร์ด้านการดำเนินคดี

เน้นความร่วมมือของผู้เสียหายในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด และประสิทธิภาพของการบังคับใช้กฎหมาย โดยมีมาตรการ/กลยุทธ์ ดังนี้

1. เสริมสร้างศักยภาพและสมรรถนะแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องในการดำเนินคดี ทั้งทางแพ่งและอาญา

2. ผลักดันเรื่องการต่อต้านการค้ามนุษย์และการดำเนินคดีไว้ในหลักสูตรของโรงเรียนนายร้อยตำรวจ และสถาบันงานสอบสวน สถาบันเนติบัณฑิต และสถาบันวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง

3.สนับสนุนการปราบปรามผู้กระทำผิดและขบวนการอาชญากรรม ทั้งภายในประเทศและข้ามชาติอย่างจริงจัง โดยการใช้กระบวนการความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา การให้ความช่วยเหลือทางอาญา การสืบพยานในต่างประเทศ การยึดอายัดทรัพย์สินในต่างประเทศ และการนำตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดี และการส่งผู้ร้ายข้ามแดน

4. ส่งเสริมให้มีการพัฒนาระบบเครือข่ายด้านกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย

5. ผลักดันให้มีการปรับปรุง/แก้ไขกฎหมายที่มีความคาบเกี่ยวกับกระบวนการค้ามนุษย์พร้อมทั้งกำหนดโทษไว้เป็นความผิดฐานค้ามนุษย์

6. สนับสนุนการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ

7. ผลักดันร่างกฎหมายว่าด้วยองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติให้ประกาศใช้เป็นกฎหมาย

8. ผลักดันให้มีองค์กร/คณะที่มีความเชี่ยวชาญในการดำเนินคดีการค้ามนุษย์ เพื่อวินิจฉัย และให้คำแนะนำการดำเนินคดีที่มีความยุ่งยาก ซับซ้อนและคาบเกี่ยวกับคดีอื่นๆ

9. สนับสนุนให้พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือเจ้าหน้าที่ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัด เข้าร่วมสังเกตการณ์ในการสอบสวน

10. แก้ไขกฎหมายการคุ้มครองตัวบุคคลซึ่งอาจตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์จาก 24 ชั่วโมง เป็น 7 วัน

11. ทบทวนวิธีการและขั้นตอนการดำเนินคดีให้เป็นไปตามบันทึกข้อตกลงต่างๆ

12. เร่งรัดให้ดำเนินการตามกฎหมายเพื่อให้มีระเบียบว่าด้วยการกำหนดค่าสินไหมทดแทนของผู้เสียหายในคดีอาญาตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551

13. สนับสนุนการใช้ทรัพยากรด้านการสืบสวนสอบสวน และปราบปรามจากกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

(3) ยุทธศาสตร์ด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ

เน้นผู้เสียหายได้รับการช่วยเหลือและคุ้มครองตามมาตรฐานที่กำหนด โดยมีมาตรการ/กลยุทธ์ ดังนี้

1. จัดทำมาตรฐานและคู่มือของประเทศในการช่วยเหลือ คุ้มครอง และส่งกลับ

2. พัฒนาสมรรถนะของผู้ให้บริการและพัฒนาองค์กรที่เกี่ยวข้องด้านการคุ้มครองช่วยเหลือให้มีความรู้ความเข้าใจตามมาตรฐานที่กำหนด และคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

3. ส่งเสริมให้มีหน่วยบริการแบบครบวงจรในพื้นที่ที่เป็นเส้นทางการค้ามนุษย์ ในการช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. สนับสนุนให้หน่วยงานที่ดำเนินการคุ้มครองพยาน สามารถปฏิบัติหน้าที่ในการคุ้มครองพยานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดตั้ง/จัดหาสถานคุ้มครองหรือสถานพักพิงผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ โดยองค์กรภาคเอกชนตามมาตรฐานที่กำหนด

6. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราชการส่วนท้องถิ่นและชุมชนของผู้เสียหายในการดูแลภายหลังการส่งกลับ

7. ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายอาสาสมัครคนไทยในต่างประเทศเพื่อช่วยเหลือและดูแลผู้เสียหายก่อนการส่งกลับประเทศไทย

8. พัฒนาระบบการให้บริการล่ามเพื่อการคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

9. สร้างมาตรฐานความปลอดภัยสำหรับเจ้าหน้าที่ในการรักษาความลับของข้อมูลผู้รับผิดชอบ

(4) ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนากลไกเชิงนโยบายและการขับเคลื่อน

เน้นการส่งเสริมและขยายความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายทุกระดับ ทั้งในและต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง โดยมีมาตรการ/กลยุทธ์ ดังนี้

1. เสริมสร้างความร่วมมือสำหรับการเจรจาระดับทวิภาคีกับประเทศที่มีสถานะ ต้นทาง ทางผ่าน และปลายทางในเรื่องการย้ายถิ่นอย่างปลอดภัย การจัดส่งแรงงานไทยไปทำงานต่างประเทศ การหาตลาดแรงงานสำหรับผู้หญิง

2. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างเครือข่ายความร่วมมือในระดับอนุภูมิภาคและระดับภูมิภาคเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ และการย้ายถิ่นอย่างปลอดภัยอย่างแข็งขันและต่อเนื่อง

3. เสริมสร้างและเพิ่มพูนความเป็นหุ้นส่วนระหว่างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภูมิภาค

4. ดำเนินขั้นตอนการแก้ไขกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายเพื่อประเทศไทยสามารถให้สัตยาบันพิธีสารเพื่อป้องกัน ปราบปราม และลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก (Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children)

5. ทบทวนและประเมินสถานการณ์การค้ามนุษย์ทั้งภายในและภายนอกประเทศเพื่อพัฒนากระบวนงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551

6. ส่งเสริมการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนามาตรการ และเพื่อขจัดปัจจัยเสี่ยงต่อกระบวนการค้ามนุษย์

7. ส่งเสริมศักยภาพให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการวางมาตรการ และการดำเนินงานร่วมกับเครือข่ายประชาคมที่เกี่ยวข้องจากทุกภาคส่วน เพื่อป้องกัน เฝ้าระวัง สืบเสาะ ติดตาม และช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ รวมทั้งการติดตาม เฝ้าระวัง ควบคุมบุคคลหรือนิติบุคคลผู้กระทำความผิดจากการกระทำผิดซ้ำ

(5) ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและบริหารข้อมูล

เน้นการบ่งชี้ สถานการณ์ความก้าวหน้าในการดำเนินงาน การติดตามสถานภาพของผู้เสียหาย และการติดตามเส้นทางการค้ามนุษย์ โดยมีมาตรการ/กลยุทธ์ ดังนี้

1. ผลักดันให้มีระบบข้อมูลการค้ามนุษย์ ทั้งในระดับประเทศและระดับจังหวัด

2. สร้างความร่วมมือให้เครือข่ายนำเข้าข้อมูลอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

3. สร้างกลไก/ระบบการรายงานของภาคีเครือข่ายเพื่อเป็นเครื่องมือในการประสานความร่วมมือและส่งต่อ

4. สนับสนุนการพัฒนาระบบ Software และระบบการรักษาความปลอดภัยของข้อมูล

5. พัฒนาระบบการเชื่อมโยงข้อมูลระดับประเทศและระหว่างประเทศเพื่อการประสานงานระหว่างองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดี

6. พัฒนาช่องทางให้ประชาชนทั่วไปเข้าถึงข่าวสารข้อมูลที่ควรรู้ทั้งสิทธิบทบาทหน้าที่และกรณีที่ควรเฝ้าระวัง

7. ส่งเสริมการวิจัยเกี่ยวกับพัฒนาการของกระบวนการค้ามนุษย์ทั้งของประเทศตามชายแดนและภูมิภาค

8. พัฒนากลไก/ ระบบข้อมูลการเฝ้าระวังและการรับแจ้งเบาะแสของอาสาสมัครให้ถูกต้องและน่าเชื่อถือ

9. พัฒนาสมรรถนะและทักษะของผู้จัดระบบข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อบ่งชี้สถานการณ์และติดตามกระบวนการค้ามนุษย์อย่างต่อเนื่อง

10. พัฒนาระบบการตรวจสอบการทำงานของภาครัฐเพื่อสร้างความร่วมมือกับภาคประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์

11. ส่งเสริม/ สนับสนุนการจัดเวทีแลกเปลี่ยนข้อมูล/ข่าวสารระหว่างภาคีเครือข่ายทั้งระดับภูมิภาคระดับประเทศและระดับพื้นที่

ทั้งนี้ประเทศไทยได้ใช้หลักมาตรฐานสากลที่เรียกว่า 5P ดำเนินการควบคู่กับการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ประกอบด้วย ด้านนโยบายและการประสานงาน ด้านการป้องกัน ด้านดำเนินคดี ด้านคุ้มครองช่วยเหลือ และด้านความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง โดยมีผู้บริหารส่วนราชการเป็นประธานในการขับเคลื่อนแต่ละด้าน (แผนภาพที่ 2.1)

แผนภาพที่ 2.1 มาตรฐานสากลการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

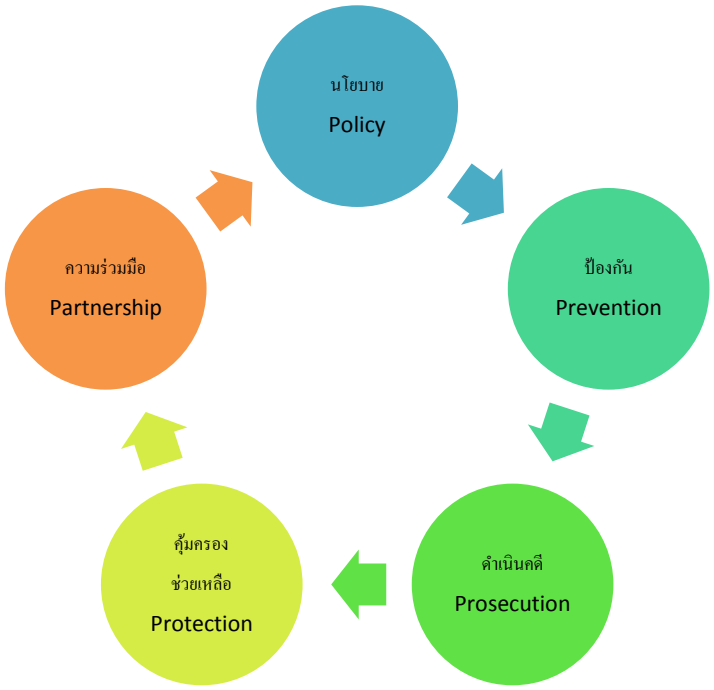

ที่มา : รายงานผลการดำเนินงาน ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของประเทศไทยประจำปี 2559 กองต่อต้านการค้ามนุษย์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

3) กลไกการบริหารนโยบาย ยุทธศาสตร์ในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

ในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์มีทิศทางการจัดการเท่าทันกับสถานการณ์และแนวโน้มที่จะเกิดขึ้น และสามารถขับเคลื่อนบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การดำเนินการตามนโยบาย ยุทธศาสตร์ และมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ จึงต้องมีการกำหนดกระบวนการขับเคลื่อนของภาคส่วนต่างๆ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ดังนี้

\

กลไกการบริหาร

(1) กลไกการบริหารระดับชาติ

ตามที่รัฐบาลไทยประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2551 ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการระดับชาติ 2 คณะ ประกอบด้วย

(1.1) คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (คณะกรรมการ ปคม.) ตามมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ประกอบด้วย

1. นายกรัฐมนตรี	ประธานกรรมการ
2. รองนายกรัฐมนตรี	รองประธานกรรมการ
3. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม	กรรมการ
4. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศ	กรรมการ
5. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	กรรมการ
6. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	กรรมการ
7. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย	กรรมการ
8. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม	กรรมการ
9. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน	กรรมการ
10. ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสี่คน (ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์โดดเด่นเป็นที่ประจักษ์ด้านการป้องกันการปราบปราม การบำบัดฟื้นฟู และการประสานงานระหว่างประเทศเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ไม่น้อยกว่าเจ็ดปี ด้านละหนึ่งคน โดยต้องเป็นภาคเอกชนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง)	กรรมการ
11. ปลัดกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	เลขานุการ
12. ข้าราชการของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ที่ปลัดกระทรวงแต่งตั้งไม่เกินสองคน	ผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (คณะกรรมการ ปคม.) ตามมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 กำหนดให้ นายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

2. เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือโครงสร้างของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เพื่อให้การปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในสถานประกอบกิจการ โรงงาน และยานพาหนะ และกำหนดให้สถานประกอบกิจการ โรงงาน และยานพาหนะ ต้องอยู่ภายใต้ของมาตรการดังกล่าว (มาตรา 162/1) แก้ไขเพิ่มเติม

4. กำหนดยุทธศาสตร์และมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

5. กำหนดแนวทางและกำกับดูแลการดำเนินงานตามพันธกรณีระหว่างประเทศ ตลอดจนการให้ความร่วมมือและประสานงานกับต่างประเทศเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

6. สั่งการและกำกับดูแลให้มีการศึกษาวิจัยและจัดทำ ข้อมูลแบบบูรณาการ เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

7. วางระเบียบเกี่ยวกับการจดทะเบียนองค์กรเอกชนที่มีวัตถุประสงค์ด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ตลอดจนหลักเกณฑ์ในการช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรมขององค์กรดังกล่าว

8. วางระเบียบโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลังเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน การจัดหาผลประโยชน์ และการจัดการกองทุน

9. วางระเบียบเกี่ยวกับการรายงานสถานะการเงินและการจัดการกองทุนเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

10. สั่งการและกำกับดูแลการดาเนินงานของคณะกรรมการ ปกค.(คณะกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์)

11. ดำเนินการตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

(1.2) คณะกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (คณะกรรมการ ปกค.) ตามมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ประกอบด้วย

1. รองนายกรัฐมนตรี	ประธานกรรมการ
2. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	รองประธานกรรมการ
3. ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ	กรรมการ
4. ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	กรรมการ
5. ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	กรรมการ
6. ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงกระทรวงยุติธรรม	กรรมการ
7. ปลัดกระทรวงแรงงาน	กรรมการ
8. ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ	กรรมการ
9. ปลัดกระทรวงสาธารณสุข	กรรมการ
10. อัยการสูงสุด	กรรมการ
11. ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ	กรรมการ

12. อธิบดีกรมการปกครอง กรรมการ
13. อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ กรรมการ
14. เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กรรมการ
15. เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กรรมการ
16. เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ กรรมการ
17. ปลัดกรุงเทพมหานคร กรรมการ
18. ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน แปดคน กรรมการ
ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้เชียวชาญและมีประสบการณ์
ด้านการป้องกัน การปราบปราม การบำบัดฟื้นฟู
และการประสานงานระหว่างประเทศเกี่ยวกับการค้ามนุษย์
ไม่น้อยกว่าเจ็ดปีด้านละสองคน โดยต้องเป็นภาคเอกชน
ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง
19. รองปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคม กรรมการและเลขานุการ
และความมั่นคงของมนุษย์

คณะกรรมการประสานและกำกับดารดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (คณะกรรมการ ปกค.) ตามมาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 กำหนดให้ รองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน และให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. จัดทำและกำกับการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการและแผนประสานงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งในระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น ชุมชน และประชาสังคมให้สอดคล้องกับนโยบาย ยุทธศาสตร์ และมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

2. จัดทำและกำกับการดำเนินการตามแผนงานและแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

3. จัดให้มีและกำกับการดำเนินการตามโครงการรณรงค์และการให้การศึกษากับประชาชนทั่วไป เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

4. จัดให้มีการรายงานผลการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบาย ยุทธศาสตร์ มาตรการ และการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้เสนอต่อคณะกรรมการ

5. ติดตามและจัดทำรายงานเกี่ยวกับการดำเนินการตามพันธกรณีระหว่างประเทศ การให้ความร่วมมือและประสานงานกับต่างประเทศเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์เสนอต่อคณะกรรมการ

6. กำหนดหลักเกณฑ์และอนุมัติการใช้เงินและทรัพย์สินของกองทุนตามมาตรา 44(4)

7. จัดทำและกำกับแผนปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเกิดประสิทธิภาพสูงสุด และสอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง และพันธกรณีระหว่างประเทศ

8. ดำเนินการตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

(2) กลไกการบริหารระดับพื้นที่

คณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัด 75 จังหวัด ซึ่งแต่งตั้งโดยคณะกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เพื่อให้เป็นศูนย์กลางในการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ตลอดจนอำนวยการ สั่งการ และดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ภายในจังหวัด

มีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ระดับจังหวัด ซึ่งประกอบด้วยกรรมการจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง โดยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน และในระดับหน่วยงาน หลายหน่วยงานได้จัดตั้งหน่วยงานย่อยที่มีภารกิจเฉพาะ โดยเฉพาะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการปราบปราม เช่น กองบังคับการปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ ภายใต้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ศูนย์ต่อต้านการค้ามนุษย์ระหว่างประเทศ ภายใต้สำนักงานอัยการสูงสุด เป็นต้น

(3) กระบวนการในการขับเคลื่อนของภาคส่วนต่างๆ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์

กระบวนการขับเคลื่อนการทำงานของภาคส่วนต่างๆในการทำงานเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ มี 2 ประเด็นย่อย คือ (1) การขับเคลื่อนงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ โดยผลการศึกษาในพื้นที่ สะท้อนให้เห็นว่ามีกระบวนการทำงาน/กลไกใน 3 ระดับ คือ ระดับนานาชาติ/ระหว่างประเทศ โดยเฉพาะในพื้นที่ชายแดน หรือการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการค้าแรงงานระดับชาติและระดับภาค รวมถึงระดับจังหวัด (2) งานด้านการช่วยเหลือ เยียวยาเหยื่อการค้ามนุษย์ ซึ่งเป็นผลการศึกษาที่ได้จากเหยื่อโดยการเก็บรวบรวมข้อมูล

การขับเคลื่อนงานป้องกันและแก้ไข

กระบวนการขับเคลื่อนเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในสังคมไทยนั้นเกิดขึ้นอย่างหลากหลาย กล่าวคือ มีการสร้างและพัฒนากลไกในการทำงานระดับต่างๆ ซึ่งสามารถจำแนกได้ดังนี้ 1) กลไกระหว่างประเทศ 2) กลไกระดับชาติ 3) กลไกระดับจังหวัด กล่าวคือ

(1) กระบวนการ/กลไกระหว่างประเทศ

กระบวนการ/กลไกในระดับนี้เป็นผลพวงมาจากความตระหนักในปัญหาการค้ามนุษย์ร่วมกันของรัฐบาลประเทศต่างๆ โดยเฉพาะประเทศที่มีชายแดนติดกัน รวมถึงความตระหนักขององค์กรพัฒนาเอกชนสากล/นานาชาติ (International Non Government Organization) อาทิเช่น การทำการบันทึกข้อตกลงร่วม (MOU) กับประเทศพม่า มีการบันทึกข้อตกลงร่วม MOU กับประเทศพม่า ในเรื่องของการดำเนินการให้มีการทำเอกสารที่ถูกต้องแก่แรงงานต่างด้าว/แรงงานอพยพเหล่านี้ ในลักษณะที่คล้ายคลึงกับ Passport อันจะทำให้แรงงานต่างด้าวสามารถทำงานในประเทศไทยได้นานราว 2 ปี อย่างไรก็ตามกระบวนการทำงาน

ดังกล่าวก็มีข้อจำกัดและปัญหา กล่าวคือ มีแรงงานอพยพ/แรงงานต่างด้าวจำนวนมาก โดยเฉพาะชนกลุ่มน้อยของพม่า อาทิ คนกะเหรี่ยง คนไทใหญ่ ที่ไม่มีบัตรหรือเอกสารที่ระบุว่าคนพม่า ส่งผลให้รัฐบาลพม่าไม่รับรองว่าเป็นประชากรของพม่า ฉะนั้นเพื่อแก้ไขปัญหาตรงจุดนี้ รัฐบาลไทยโดยกรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน จึงจัดทำโครงการพิสูจน์สัญชาติสำหรับแรงงานต่างด้าวขึ้น โครงการดังกล่าวนี้เป็นโครงการที่จัดขึ้นเพื่อให้สอดรับกับการทำ MOU ดังกล่าวของรัฐบาลไทยและรัฐบาลพม่า

ความร่วมมือในระดับภูมิภาค และระดับนานาชาติ การหารือเพื่อพิจารณาแนวทางร่วมดำเนินโครงการส่งเสริมความมั่นคงให้กับสำนักงานประสานงานชายแดนในเอเชียตะวันออก (BLO) ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์แห่งชาติ สำนักงานยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งประชาชาติ (UNODC) และโครงการความร่วมมือสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (UNIAP) และโครงการส่งเสริมความมั่นคงให้กับสำนักงานประสานงานชายแดนในเอเชียตะวันออก (BLO) มีวัตถุประสงค์หลัก ในการลงพื้นที่คณะเจ้าหน้าที่ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์แห่งชาติ สำนักงานยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งประชาชาติ (UNODC) และโครงการความร่วมมือสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (UNIAP) คือ การประชุมหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาแนวทางร่วมดำเนินโครงการส่งเสริมความมั่นคงให้กับสำนักงานประสานงานชายแดนในเอเชียตะวันออก (BLO) ซึ่งในประเทศไทยมีการวางแผนจะจัดทำโครงการฯในพื้นที่ 3 อำเภอ คือ 1) อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย 2) อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก และ 3) อำเภอสอง จังหวัดระนอง

BLO เป็นองค์กรที่ทำงานในลักษณะของการแสวงหาความร่วมมือใน 6 ประเทศภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ได้แก่ ประเทศจีน พม่า ลาว ไทย พม่า และกัมพูชา เพื่อการต่อต้านยาเสพติด ในการทำงานในยุคแรก BLO ขับเคลื่อนงานด้านการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด ในยุคต่อมามีการขยายขอบเขตการทำงานให้ครอบคลุมเรื่องของอาชญากรรมข้ามชาติอื่นๆร่วมด้วย โดยเฉพาะปัญหาการค้ามนุษย์ ฉะนั้นจึงคิดว่าจะทำอย่างไรให้ BLO และ ศปคม.ชาติ สามารถทำงานเชื่อมโยงประสานกัน โดยไม่ตั้งตั้ง BLO ในระดับจังหวัดให้ซ้ำซ้อนกับการทำงานของ ศปคม.จังหวัด จึงเกิดเป็นแนวความคิดให้ ศปคม.จังหวัดและ BLO สามารถประสานข้อมูลกันได้ โดยทางรัฐบาลพม่าได้เสนอให้มีการนำร่องในการทำโครงการดังกล่าวนี้ในพื้นที่ 3 จุดดังกล่าวมาข้างต้น

UNODC มีการทำ MOU เมื่อ 8 ปีที่ผ่านมา (ราวปี พ.ศ. 2549) เป็นการลงนามในเรื่องการปราบปรามปัญหายาเสพติด โดยมีการตั้งสำนักงานประสานงานชายแดนในเอเชียตะวันออก หรือ BLO ขึ้น ซึ่งมีทั้งหมด 40 จุดใน 6 ประเทศลุ่มน้ำโขง โดยที่ในประเทศไทย ณ ปัจจุบันมีสำนักงานดังกล่าวอยู่ 17 จุด หน้าที่หลักของ BLO คือ จะทำอย่างไรให้มิตรประเทศที่มีชายแดนติดกันมีการทำงานประสานความร่วมมือซึ่งกันและกันเป็นไปอย่างสะดวกมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ทาง UNOCD มองว่า BLO เป็นกลไกสำคัญที่ทำงานขับเคลื่อนจนสามารถแก้ไขปัญหายาเสพติดได้ดีระดับหนึ่ง ฉะนั้นต่อมา BLO มีการขยายขอบเขตการทำงานให้ครอบคลุมเรื่องของอาชญากรรมข้ามชาติอื่นๆ โดยเฉพาะปัญหาการค้ามนุษย์ ซึ่งในปัจจุบันทางประเทศ

พม่าได้เสนอว่า ทางพม่าพร้อมที่จะให้การสนับสนุนให้มีการจัดตั้ง BLO ในพื้นที่ชายแดนระหว่างไทยและพม่า 3 จุด คือ แม่สาย-ท่าขี้เหล็ก, แม่สอด-เมียวดี และเกาะสอง-ระนอง ซึ่งรัฐบาลพม่ามองว่าเป็น hot spot ทดลองทำใน 3 พื้นที่ก่อนเป็นเบื้องแรก ซึ่งผลจากการพูดคุยกับพื้นทั้งในระดับของอำเภอและระดับจังหวัดใน 3 จังหวัด เพื่อเป็นเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นแล้ว ก็จะทำการเปิดการประชุมเชิงปฏิบัติการ (work shop) ระหว่างหน่วยงานใน 3 พื้นที่/จังหวัด ทั้งหน่วยงานภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน เพื่อสรุปปัญหาในแต่ละพื้นที่ และวางแผนการทำงานร่วมกันต่อไป

(2) กระบวนการ/กลไกระดับชาติและระดับภาค

กระบวนการ/กลไกในระดับนี้ เป็นการทำงานหลักที่ให้แนวทางในการขับเคลื่อนในระดับจังหวัดหรือในระดับพื้นที่ต่อไป โดยที่กระบวนการ/กลไกระดับชาติที่ค้นพบในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่

ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ชาติ (ศป.คม.ชาติ) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์แห่งชาติ (ศปคม.แห่งชาติ) โดยไม่ได้จัดตั้งเป็นหน่วยงานพิเศษขึ้นใหม่ แต่ใช้กลไกของหน่วยงานต่างๆ ที่มีอยู่แล้ว และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องแต่งตั้งผู้ประสานงานประจำแต่ละหน่วยงาน โดยไม่ต้องมาปฏิบัติงาน ณ กระทรวงฯ ทั้งนี้ ได้กำหนดรูปแบบไว้ดังนี้ คณะกรรมการศูนย์ปฏิบัติการด้านการค้ามนุษย์ระดับชาติ ทำหน้าที่กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ อำนวยการ สั่งการ และประสานงานในระดับต่างๆ รวมทั้งกำกับดูแลติดตามการดำเนินงาน ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (ประธานกรรมการ) ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐ องค์กรเอกชน และองค์การระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง โดยมีสำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นเจ้าภาพหลัก

บันทึกข้อตกลง เรื่อง “แนวทางการปฏิบัติร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการกรณีเด็กและหญิงซึ่งตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ในพื้นที่ 17 จังหวัดภาคเหนือ” พ.ศ.2550 หรือ “MOU ภาคเหนือ” การจัดทำบันทึกข้อตกลงว่าด้วยแนวทางการปฏิบัติร่วมกันในการป้องกัน ปราบปรามและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ 17 จังหวัดภาคเหนือ พ.ศ.2550 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ ร่วมกับองค์กรยูนิเซฟ (ประเทศไทย) และองค์การแพลนประเทศไทย ดำเนินโครงการจัดทำบันทึกข้อตกลง 9 จังหวัดภาคเหนือ ขยายให้ครอบคลุม 17 จังหวัดภาคเหนือ เพื่อช่วยเหลือคุ้มครองเหยื่อการค้ามนุษย์ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการดำเนินงานดังนี้คือ (1) แต่งตั้งคณะทำงานจังหวัด 2 คน คือ ผู้กำกับการด่านตรวจคนเข้าเมืองตาก และ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดตาก ร่วมพิจารณาจัดทำบันทึกข้อตกลง 17 จังหวัดภาคเหนือ จำนวน 4 ครั้ง ที่จังหวัดเชียงใหม่ และ (2) มีพิธีลงนามในบันทึกข้อตกลง ว่าด้วยแนวทางการปฏิบัติร่วมกันในการป้องกันปราบปราม และแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ 17 จังหวัดภาคเหนือ พ.ศ.2550 เมื่อ วันที่ 8 พฤษภาคม 2550

(3) กระบวนการ/กลไกระดับจังหวัด

ดังกล่าวมาข้างต้นว่า กระบวนการ/กลไกระดับชาติและระดับภาคเป็นสิ่งที่ให้แนวทางในการขับเคลื่อนงานในระดับพื้นที่ สำหรับในการศึกษาครั้งนี้พบว่า กระบวนการ/กลไกในพื้นที่ ที่สำคัญมี 2 ลักษณะ คือ (1) กระบวนการขับเคลื่อนของ “ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัด” (ศปค.จังหวัด) และทีมสหวิชาชีพ รวมถึง (2) กระบวนการขับเคลื่อนงานของหน่วยงาน/องค์กรต่างๆ ที่มีการทำงานเกี่ยวข้องกับการป้องกันแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์

2.3 แนวคิดเกี่ยวและทฤษฎีเกี่ยวกับเครือข่าย

1) ความหมายของเครือข่าย

คำว่า “เครือข่าย” (Network) มีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้แตกต่างกันดังต่อไปนี้

Oliver (Avantika Singh and Gyan Prakash, 2010, p.834) ได้ให้ความหมายของคำว่า “เครือข่าย” คือ ความสัมพันธ์แบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ มีการจัดการทรัพยากรร่วมกันอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการเชื่อมโยงระหว่างองค์การเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด

O’Toole (1997, p.45) ได้ให้ความหมายของคำว่า “เครือข่าย” คือ โครงสร้างการทำงานขององค์การหลายๆ องค์การที่มีการพึ่งพาอาศัยกัน โดยไม่มีองค์การใดอยู่ภายใต้บังคับบัญชาขององค์การอื่นๆ

Kapucu (Avantika Singh and Gyan Prakash, 2010,p.834) ให้ความหมายของคำว่า “เครือข่าย” คือ กลุ่มของปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มขององค์การ โดยอยู่บนพื้นฐานของความสมัครใจมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และมีการดำเนินกิจกรรมต่างๆร่วมกัน และมีการบริหารจัดการภายในกลุ่มอย่างอิสระ

Stephen Goldsmith และ William D. Eggers (แปลโดย จักร ติงศภัทิย์ และกฤษฎา ปราโมทย์ธนา, 2552, น.29 - 30) กล่าวว่า “เครือข่าย” หมายถึงโครงการริเริ่มต่างๆ ที่หน่วยงานภาครัฐเป็นผู้ดำริให้มีขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการสาธารณะ โดยสามารถวัดเป้าหมายของผลงานได้มีการมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบ ให้แต่ละหุ้นส่วนการงานและได้กำหนดโครงสร้างการไหลของสารสนเทศไว้เป้าหมายบั้นปลายของการทุ่มเทดำเนินงานก็คือเพื่อสร้างคุณค่าสาธารณะให้เกิดขึ้นสูงสุดเป็นคุณค่าที่ยิ่งใหญ่กว่าผลรวมจากคุณค่าของงาน ที่แต่ละหุ้นส่วนการงานสามารถทำได้ตามลำพังโดยปราศจากการประสานความร่วมมือ

Robert Agranoff และ Michael McGuire (2001, p.296) ได้ให้ความหมายของคำว่า “เครือข่าย” คือ การจัดการระหว่างองค์การต่างๆ ในการแก้ไขปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้โดยองค์การเพียงองค์การเดียว

Alfred Radcliffe-Brown (John Scott, 2012, p.7-8) กล่าวว่า “เครือข่าย” เป็นรูปแบบของพฤติกรรมซึ่งปัจเจกบุคคลและกลุ่มเข้ามามีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

Smith and Wohlstetter (2006, อ้างถึงใน Anastasia Gouseti, 2014, p.10) อธิบายว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแสดงต่างๆ ภายในเครือข่ายมีลักษณะของความสมัครใจ (voluntary) โดยที่ไม่มีองค์กรหนึ่งองค์กรใดบังคับหรือสั่งการองค์กรอื่นๆในเครือข่ายได้ ทั้งนี้ ความสัมพันธ์ดังกล่าวจะอยู่ในระดับที่สามารถ

นำไปสู่การแลกเปลี่ยนทรัพยากรในการดำเนินงานหรือการตัดสินใจร่วมกันระหว่างตัวแสดงต่างๆ ภายในเครือข่าย

อดิเทพ ทองศรี (2556, น.16) กล่าวว่า ปัจจุบันนักวิชาการในกลุ่ม New Governance ได้เสนอให้ขอบข่ายของการทำงานแบบเครือข่ายมีความหมายรวมไปถึงการสนับสนุนและเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนเข้าร่วมเป็นภาคีกับองค์กรของรัฐผ่านช่องทางการมีส่วนร่วมในรูปแบบต่างๆ และร่วมทำงานกับองค์กรต่างๆ ภายในเครือข่ายเพื่อจัดการปัญหาสาธารณะ

ฉันทนา พานทอง (2555, น.18) กล่าวว่า เครือข่ายหมายถึงความสัมพันธ์ หรือการสร้างความร่วมมือแบบทางการและไม่เป็นทางการของปัจเจกบุคคลกลุ่ม องค์การ หน่วยงาน หรือสถาบันต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน มีการแลกเปลี่ยนทรัพยากรและข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน และมีการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ร่วมกัน

เมืองทอง แขมมณี (2544) ให้ความหมาย “เครือข่าย” (network)ไว้ว่า เครือข่าย คือ โครงสร้างซึ่งจะอำนวยความสะดวกให้เกิดกิจกรรมต่างๆ ขึ้น

จากความหมายของเครือที่ได้กล่าวข่างต้น สรุปได้ว่า เครือข่าย หมายถึง ความสัมพันธ์และการสร้างความร่วมมือแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ของกลุ่มปัจเจกบุคคล กลุ่มองค์กร หน่วยงาน สถาบันต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน และสนับสนุนเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนเข้าร่วมเป็นภาคีเครือข่าย บนพื้นฐานของความสมัครใจ โครงสร้างการทำงานขององค์การหลายๆ องค์การที่มีการพึ่งพาอาศัยกัน ซึ่งจะอำนวยความสะดวกให้เกิดกิจกรรมต่างๆ ขึ้น ไม่มีองค์การหนึ่งองค์การใดบังคับหรือสั่งการองค์การอื่นๆในเครือข่ายได้ มีการบริหารจัดการภายในกลุ่มอย่างอิสระ มีการแลกเปลี่ยนทรัพยากรและข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน การพึ่งพาอาศัย การมีส่วนร่วม การตัดสินใจ และการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน

2) การสร้างเครือข่าย

2.1 องค์ประกอบของเครือข่าย

เครือข่ายเทียม (Pseudo network) หมายถึงเครือข่ายชนิดที่เราหลงผิดคิดว่าเป็นเครือข่าย แต่แท้จริงแล้วเป็นแค่การชุมนุมพบปะสังสรรค์ระหว่างสมาชิก โดยที่ต่างคนต่างก็ไม่ได้มีเป้าหมายร่วมกัน และไม่ได้ตั้งใจที่จะทำกิจกรรมร่วมกัน เป็นการรวมกลุ่มแบบเฮโลสาระพา หรือรวมกันตามกระแสนิยมที่ไม่มีวัตถุประสงค์ชัดเจน ลักษณะของเครือข่ายลวงจะไม่มีการสานต่อระหว่างสมาชิก ดังนั้น การทำความเข้าใจกับองค์ประกอบของเครือข่ายจึงมีความสำคัญ เพื่อช่วยให้สมาชิกสามารถสร้างเครือข่ายแท้แทนการสร้างเครือข่ายเทียม

เครือข่าย (แท้) มีองค์ประกอบสำคัญอยู่อย่างน้อย 7 อย่างด้วยกัน คือ

(สืบค้นจาก http://pknow.edupol.org/Course/C2/document/10/10_6.pdf เมื่อวันที่ 5 มกราคม 2560)

1. มีการรับรู้และมุมมองที่เหมือนกัน (common perception) การรับรู้ร่วมกันถือเป็นหัวใจของเครือข่ายที่ทำให้เครือข่ายดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง เพราะถ้าเริ่มต้นด้วยการรับรู้ที่ต่างกัน มีมุมมองหรือ

แนวคิดที่ไม่เหมือนกันแล้ว จะประสานงานและขอความร่วมมือยาก เพราะแต่ละคนจะติดอยู่ในกรอบความคิดของตัวเอง มองปัญหาหรือความต้องการไปคนละทิศละทาง แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่าสมาชิกของเครือข่ายจะมีความเห็นที่ต่างกันไม่ได้ เพราะมุมมองที่แตกต่างช่วยให้เกิดการสร้างสรรค์ในการทำงาน แต่ความแตกต่างนั้นต้องอยู่ในส่วนของกระบวนการ (process) ภายใต้การรับรู้ถึงปัญหาที่สมาชิกทุกคนยอมรับแล้ว มิฉะนั้นความเห็นที่ต่างกันจะนำไปสู่ความแตกแยกและแตกหักในที่สุด

2. การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (common vision) การที่สมาชิกมองเห็นจุดมุ่งหมายในอนาคตที่เป็นภาพเดียวกัน มีการรับรู้และเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน และมีเป้าหมายที่จะเดินทางไปด้วยกัน จะทำให้กระบวนการขับเคลื่อนเกิดพลัง มีความเป็นเอกภาพ และช่วยผ่อนคลายความขัดแย้งอันเนื่องมาจากความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

3. มีความสนใจหรือมีผลประโยชน์ร่วมกัน (mutual interests/benefits) การที่จะดึงใครสักคนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเครือข่าย จำเป็นต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ที่เขาจะได้รับจากการเข้าร่วม ถ้าจะให้ดีต้องพิจารณาล่วงหน้าก่อนที่เขาจะร้องขอ ลักษณะของผลประโยชน์ที่สมาชิกแต่ละคนจะได้รับอาจแตกต่างกัน แต่ควรต้องให้ทุกคนและต้องเพียงพอที่จะเป็นแรงจูงใจให้เขาเข้ามีส่วนร่วมในทางปฏิบัติได้จริง

4. การมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนในเครือข่าย (stakeholders participation) เป็นกระบวนการที่สำคัญมากในการพัฒนาความเข้มแข็งของเครือข่าย เป็นเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมลงมือกระทำอย่างเข้มแข็ง

5. มีการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน (complementary relationship) การที่สมาชิกของเครือข่ายต่างก็สร้างความเข้มแข็งให้กันและกัน โดยนำจุดแข็งของฝ่ายหนึ่งไปช่วยแก้ไขจุดอ่อนของอีกฝ่ายหนึ่ง แล้วทำให้ได้ผลลัพธ์เพิ่มขึ้นในลักษณะพลังทวีคูณ (1+1 > 2) มากกว่าผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเมื่อต่างคนต่างอยู่

6. มีการเกื้อหนุนพึ่งพากัน (interdependent) การที่สมาชิกเครือข่ายตกอยู่ในสภาวะจำกัดทั้งด้านทรัพยากร ความรู้ เงินทุน กำลังคน ฯลฯ ไม่สามารถทำงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างสมบูรณ์ได้ด้วยตนเองโดยปราศจากเครือข่าย จำเป็นต้องพึ่งพาซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิกในเครือข่าย การทำให้หุ้นส่วนของเครือข่ายยึดโยงกันอย่างเหนียวแน่น จำเป็นต้องทำให้หุ้นส่วนแต่ละคนรู้สึกว่าหากเอาหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งออกไปจะทำให้เครือข่ายล้มลงได้

7. มีปฏิสัมพันธ์กันในเชิงแลกเปลี่ยน (interaction) ลักษณะของปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกควรเป็นการแลกเปลี่ยนกัน มากกว่าที่จะเป็นผู้ให้หรือเป็นผู้รับฝ่ายเดียว ยิ่งสมาชิกมีปฏิสัมพันธ์กันมากเท่าใดก็จะเกิดความผูกพันระหว่างกันมากขึ้นเท่านั้น ทำให้การเชื่อมโยงแน่นแฟ้นมากขึ้น มีการเรียนรู้ระหว่างกันมากขึ้น สร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่าย

2.2 การก่อเกิดของเครือข่าย

เครือข่ายแต่ละเครือข่าย ต่างมีจุดเริ่มต้น หรือถูกสร้างมาด้วยวิธีการต่างๆกัน แบ่งชนิดของเครือข่ายออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

1. เครือข่ายที่เกิดโดยธรรมชาติ

เครือข่ายชนิดนี้มักเกิดจากการที่ผู้คนมีใจตรงกัน ทำงานคล้ายคลึงกันหรือประสบกับสภาพปัญหาเดียวกันมาก่อน เข้ามารวมตัวกันเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดและประสบการณ์ ร่วมกันแสวงหาทางเลือกใหม่ที่ดีกว่า การดำรงอยู่ของกลุ่มสมาชิกในเครือข่ายเป็นแรงกระตุ้นที่เกิดขึ้นภายในตัวสมาชิกเอง (ฉันทะ) เครือข่ายเช่นนี้มักเกิดขึ้นในพื้นที่ อาศัยความเป็นเครือญาติ เป็นคนในชุมชนหรือมาจากภูมิลำเนาเดียวกันที่มีวัฒนธรรมความเป็นอยู่คล้ายคลึงกัน มาอยู่รวมกันเป็นกลุ่มโดยจัดตั้งเป็นชมรมที่มีกิจกรรมร่วมกันก่อน เมื่อมีสมาชิกเพิ่มขึ้นจึงขยายพื้นที่ดำเนินการออกไป หรือมีการขยายเป้าหมาย/วัตถุประสงค์ ของกลุ่มมากขึ้น ในที่สุดก็พัฒนาขึ้นเป็นเครือข่ายเพื่อให้ครอบคลุมต่อความต้องการของสมาชิกได้กว้างขวางขึ้น

เครือข่ายประเภทนี้ มักใช้เวลาก่อร่างสร้างตัวที่ยาวนาน แต่เมื่อเกิดขึ้นแล้ว มักจะเข้มแข็ง ยั่งยืน และมีแนวโน้มที่จะขยายตัวเพิ่มขึ้น

2. เครือข่ายจัดตั้ง

เครือข่ายจัดตั้งมักจะมีความเกี่ยวพันกับนโยบายหรือการดำเนินงานของภาครัฐเป็นส่วนใหญ่ การจัดตั้งอยู่ในกรอบความคิดเดิมที่ใช้กลไกของรัฐผลักดันให้เกิดงานที่เป็นรูปธรรมโดยเร็ว และส่วนมากภาคีหรือสมาชิกที่เข้าร่วมเครือข่ายมักจะไม่ได้มีพื้นฐาน ความต้องการ ความคิด ความเข้าใจ หรือมุมมองในการจัดตั้งเครือข่ายที่ตรงกันมาก่อนที่จะเข้ามารวมตัวกัน เป็นการทำงานเฉพาะกิจชั่วคราวที่ไม่มีความต่อเนื่อง และมักจะจางหายไปในที่สุด เว้นแต่ว่าเครือข่ายจะได้รับการชี้แนะที่ดี ดำเนินงานเป็นขั้นตอนจนสามารถสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง เกิดเป็นความผูกพันระหว่างสมาชิกจนนำไปสู่การพัฒนาเป็นเครือข่ายที่แท้จริง อย่างไรก็ตาม แม้ว่ากลุ่มสมาชิกจะยังคงรักษาสถานภาพของเครือข่ายไว้ได้ แต่มีแนวโน้มที่จะลดขนาดของเครือข่ายลงเมื่อเปรียบเทียบระยะก่อตั้ง

3. เครือข่ายวิวัฒนาการ

เป็นการถือกำเนิดโดยไม่ได้เป็นไปตามธรรมชาติตั้งแต่แรก และไม่ได้เกิดจากการจัดตั้งโดยตรง แต่มีกระบวนการพัฒนาผสมผสานอยู่ โดยเริ่มที่กลุ่มบุคคล/องค์กรมารวมกันด้วยวัตถุประสงค์กว้างๆ ในการสนับสนุนกันและเรียนรู้ไปด้วยกัน โดยยังไม่ได้สร้างเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์เฉพาะที่ชัดเจนนัก หรืออีกลักษณะหนึ่งคือถูกจุดประกายความคิดจากภายนอก ไม่ว่าจะเป็นการได้รับฟัง หรือการไปได้เห็นการดำเนินงานของเครือข่ายอื่นๆ มา แล้วเกิดความคิดที่จะรวมตัวกัน สร้างพันธสัญญาเป็นเครือข่ายช่วยเหลือและพัฒนาตนเอง เครือข่ายที่ว่านี้แม้จะไม่ได้เกิดจากแรงกระตุ้นภายในโดยตรงตั้งแต่แรก แต่ถ้าสมาชิกมีความตั้งใจจริงที่เกิดจากจิตสำนึกที่ดี เมื่อได้รับการกระตุ้นและสนับสนุน ก็จะสามารถพัฒนาต่อไปจนกลายเป็นเครือข่ายที่เข้มแข็งทำนองเดียวกันกับเครือข่ายที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ เครือข่ายในลักษณะนี้พบเห็นอยู่มากมาย เช่น เครือข่ายผู้สูงอายุ เครือข่ายโรงเรียนสร้างเสริมสุขภาพ เป็นต้น

2.3 ความจำเป็นที่ต้องมีเครือข่าย

การพัฒนางานหรือการแก้ปัญหาใดๆ ที่ใช้วิธีดำเนินงานในรูปแบบที่สืบทอดกันเป็นวัฒนธรรมภายในกลุ่มคน หน่วยงาน หรือองค์กรเดียวกัน จะมีลักษณะไม่ต่างจากการปิดประเทศที่ไม่มีการ

ติดต่อสื่อสารกับภายนอก การดำเนินงานภายใต้กรอบความคิดเดิม อาศัยข้อมูลข่าวสารที่ไหลเวียนอยู่ภายใน ใช้ทรัพยากรหรือสิ่งอำนวยความสะดวกที่พอจะหาได้ใกล้มือ หรือถ้าจะออกแบบใหม่ก็ต้องใช้เวลานานมาก จะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนางานอย่างยิ่งและไม่อาจแก้ปัญหาที่ซับซ้อนได้

การสร้าง “เครือข่าย” สามารถช่วยแก้ปัญหาข้างต้นได้ด้วยการเปิดโอกาสให้บุคคลและองค์กรได้แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารรวมทั้งบทเรียนและประสบการณ์กับบุคคลหรือองค์กรที่อยู่นอกหน่วยงานของตน ลดความซ้ำซ้อนในการทำงาน ให้ความร่วมมือและทำงานในลักษณะที่เอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน เสมือนการเปิดประตูสู่โลกภายนอก

2.4 การรักษาเครือข่าย

ตราบใดที่ภารกิจเครือข่ายยังไม่สำเร็จย่อมมีความจำเป็นที่จะต้องรักษาเครือข่ายไว้ ประคับประคองให้เครือข่ายสามารถดำเนินการต่อไปได้ และบางกรณีหลังจากเครือข่ายได้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายแล้ว ก็จำเป็นต้องรักษาความสำเร็จของเครือข่ายไว้ หลักการรักษาความสำเร็จของเครือข่าย มีดังนี้

1. มีการจัดกิจกรรมร่วมที่ดำเนินอย่างต่อเนื่อง การที่จะรักษาเครือข่ายไว้ได้ต้องมีการกำหนดโครงสร้างและตารางกิจกรรมไว้ให้ชัดเจน ทั้งในแง่ของเวลา ความถี่ และต้องเป็นกิจกรรมที่น่าสนใจเพียงพอที่จะดึงดูดสมาชิกให้เข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว ไม่จำเป็นต้องเป็นกิจกรรมเดียวที่ใช้สำหรับสมาชิกทุกคน ให้สำรวจดูความต้องการเฉพาะของสมาชิกในระดับย่อยลงไปในแต่ละคนและแต่ละกลุ่ม

2. มีการรักษาสัมพันธภาพที่ดีระหว่างสมาชิกเครือข่าย เพื่อหลีกเลี่ยงความขัดแย้งหรือความไม่เข้าใจกันที่อาจเกิดขึ้น สมาชิกควรแสดงความเป็นมิตรต่อกัน เมื่อเกิดความขัดแย้งต้องรีบแก้ไขและดำเนินการไกล่เกลี่ยให้เกิดความเข้าใจกันใหม่ และควรมีมาตรการป้องกันปัญหาก่อนที่จะเกิดความขัดแย้งระหว่างกัน

3. กำหนดกลไกสร้างระบบจูงใจ การกำหนดกลไกบางประการที่จะช่วยจูงใจให้สมาชิกเกิดความสนใจอยากเข้ามีส่วนร่วม ซึ่งตามทฤษฎีแรงจูงใจแล้ว ปัจเจกต่างก็มีสิ่งจูงใจที่ต่างกัน ดังนั้นควรทำการวิเคราะห์เพื่อบ่งชี้ถึงแรงจูงใจที่แตกต่างหลากหลายในแต่ละบุคคล แล้วทำการจัดกลุ่มของสิ่งจูงใจที่ใกล้เคียงกันออกเป็นกลุ่มๆ อาทิ ค่าตอบแทน เกียรติยศชื่อเสียง การยอมรับ ฯลฯ อันจะนำไปสู่มาตรการในการสร้างแรงจูงใจสำหรับบุคคลในแต่ละกลุ่มอย่างเฉพาะเจาะจง

4. จัดหาทรัพยากรสนับสนุนเพียงพอ หลายเครือข่ายต้องหยุดดำเนินการไป เนื่องจากขาดแคลนทรัพยากรสนับสนุนการดำเนินงานที่เพียงพอ ทั้งด้านวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ และบุคลากร ที่สำคัญคือเงินทุนในการดำเนินงานซึ่งเปรียบเสมือนเลือดที่ไหลเวียนหล่อเลี้ยงเครือข่ายให้สามารถดำเนินการต่อไปได้ เมื่อขาดเงินทุนเพียงพอที่จะจุนเจือ เครือข่ายอาจต้องปิดตัวลงในที่สุด หากได้รับการสนับสนุนจะต้องมีระบบตรวจสอบการใช้จ่ายอย่างรัดกุม และมีการรายงานผลเป็นระยะ หากการดำเนินงานไม่คืบหน้าอาจให้ระงับทุนได้

5. ให้ความช่วยเหลือและช่วยแก้ไขปัญหา การมีที่ปรึกษาที่ดีคอยให้คำแนะนำและคอยช่วยเหลือจะช่วยให้เครือข่ายสามารถดำเนินการต่อไปได้ และช่วยหนุนเสริมให้ครือข่ายเกิดความเข้มแข็งยิ่งขึ้น

ควรมีที่ปรึกษาเพื่อทำหน้าที่ช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ เป็นแหล่งข้อมูลให้ศึกษาค้นคว้า และช่วยอบรมภาวะการเป็นผู้นำให้กับสมาชิกเครือข่าย

6. มีการสร้างผู้นำรุ่นใหม่อย่างต่อเนื่อง เครือข่ายต้องคัดเลือกคนที่มีคุณสมบัติเหมาะสมทั้งด้านความรู้ความสามารถ การมีประสบการณ์ร่วมกับเครือข่ายและที่สำคัญ คือเป็นที่ยอมรับนับถือและสามารถเป็นศูนย์รวมใจของคนในเครือข่ายได้ ดำเนินการให้คนเหล่านี้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อเพิ่มประสบการณ์ในการทำหน้าที่เป็นสมาชิกแกนหลัก เพื่อสืบสานหน้าที่ต่อไปเมื่อสมาชิกแกนหลักต้องหมดวาระไป

3) การทำงานเครือข่าย

คำว่า “การทำงานเครือข่าย” ได้มีผู้กล่าวถึงความหมายไว้โดย Robert Agranoff และ Michael McGuire (2545), พระมหาสุทิตย์อาภากโร (2547) , ขนิฏฐา กาญจนรังษีนนท์ (อ้างใน บุญอยู่ ขอพรประเสริฐ , 2551), วิโรจน์ เป็นสุข (2554,น.19-21) การทำงานเครือข่าย เป็นการประสานกิจกรรมระหว่างผู้มีส่วนร่วมในเครือข่าย การสร้างความสัมพันธ์ภายในเครือข่ายผ่านช่องทางการสื่อสารระหว่างสมาชิก นอกจากนี้ พระมหาสุทิตย์อาภากโร (2547) ,ขนิฏฐา กาญจนรังษีนนท์ (อ้างใน บุญอยู่ ขอพรประเสริฐ, 2551) ยังได้กล่าวเพิ่มเติมอีกว่าเครือข่ายจะดำเนินต่อไปได้นั้น ต้องมีการรักษาสัมพันธภาพระหว่างสมาชิกและภาคีเครือข่าย เพราะถ้าไม่มีการรักษาสัมพันธภาพระหว่างกันแล้วกิจกรรมและความเคลื่อนไหวของเครือข่ายอาจมีการยุติลง ซึ่งสอดคล้องกับ Robert Agranoff และ Michael McGuire (2545) ว่าเครือข่ายจะมีประสิทธิผลจะต้องมีการกำหนดเป้าหมายร่วมกันมีการเจรจาต่อรอง และการประสานความร่วมมือ (Collaboration) กับหน่วยงานหรือองค์การภายนอก ต้องมีการกำหนดผู้รับผิดชอบหลักในเครือข่าย รวมถึงพลังเครือข่ายที่ส่งผลต่อการแก้ไขปัญหาหรือความสามารถเครือข่ายที่มีผลต่อการกระทำของคู่ความร่วมมือ (Partners) หรือองค์การ (Organization) และผลลัพธ์ของการจัดการเครือข่ายที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงสังคม

นอกจากนี้พระมหาสุทิตย์อาภากโร (2547) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า “การทำงานเครือข่าย” เป็นการเชื่อมประสานจากประเด็นเล็ก ๆ แล้วขยายไปสู่การทำงานที่หลากหลายขึ้น โดยเป็นการขยาย ทั้งกิจกรรม พื้นที่ และเป้าหมาย เป็นกระบวนการแสวงหาแนวร่วมใหม่ เรียนรู้ และปรับบทบาท เข้าหากันนั้นเป็นทั้งแนวคิดและวิธีการปฏิบัติ

วิโรจน์ เป็นสุข (2554,น.19-21) ได้กล่าวเพิ่มเติมในเรื่องศักยภาพของเครือข่ายขึ้นอยู่กับกระบวนการทำงานที่ต้องมีความต้องชัดเจน มีการมอบหมายงานตามสายการบังคับบัญชา มีการสร้างความสัมพันธ์ในชุมชนศรัทธาในตัวผู้นำ มีการให้รางวัลและการมีบทลงโทษที่ชัดเจน และต้องมีเครื่องมือประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพ

จากการให้ความหมายที่นำเสนอ อาจกล่าวได้ว่า “การทำงานเครือข่าย” หมายถึง การประสานกิจกรรมระหว่างผู้มีส่วนร่วม การสร้างความสัมพันธ์ การสื่อสารระหว่างสมาชิก การเจรจาต่อรอง การประสานความร่วมมือ (Collaboration) กับหน่วยงานหรือองค์การภายนอก โดยต้องมีการกำหนดผู้รับผิดชอบหลัก การให้ความสำคัญกับพลังเครือข่ายที่ส่งผลต่อการแก้ไขปัญหาหรือความสามารถเครือข่าย

ที่มีผลต่อการกระทำของคู่ความร่วมมือ (Partners) หรือองค์การ (Organization) และผลลัพธ์ของการจัดการเครือข่ายที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงสังคม

ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการบริหารจัดการ

การบริหารจัดการหรือที่เรียกว่า ทรัพยากรบริหารจัดการ หรือทรัพยากรการจัดการ (management resources) ในที่นี้จะขอกล่าวถึง 3M ซึ่งได้แก่ Man (การบริหารทรัพยากรมนุษย์) Money (การบริหารงบประมาณ) Management (การบริหารงานทั่วไป หรือการจัดการทั่วไป ตัวอย่างเช่น การวางแผน การบังคับบัญชา และการประชาสัมพันธ์ เป็นต้น)

1) คน (Man) ทรัพยากรบุคคลที่เป็นหัวใจขององค์การ ซึ่งมีผลต่อความสำเร็จในการจัดการ

2) เงิน (Money) ปัจจัยที่จะสนับสนุนให้กิจกรรมต่างๆ ขององค์การดำเนินต่อไปได้

3) การบริหารงานทั่วไป หรือการจัดการทั่วไป (Management) การวางแผน การควบคุมดูแล การตัดสินใจ และการประชาสัมพันธ์

รูปแบบกลไกการบริหารจัดการ

1) รูปแบบกลไกบริหารตามแนวดิ่ง (Vertical Management)

รูปแบบกลไกบริหารเครือข่ายชุมชนดังกล่าวเป็นโครงสร้างอำนาจหน้าที่ที่มีการจัดลำดับขั้นลดหลั่นกันลงไปตามโครงสร้างบังคับบัญชาแบบลำดับชั้น โดยมีแกนนำซึ่งเป็นผู้นำเครือข่ายเป็นผู้มีอำนาจในการสั่งการ หรือระดมมวลชนสมาชิกในเครือข่ายให้มาร่วมดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของเครือข่าย อย่างไรก็ตาม การบังคับบัญชาแบบลำดับขั้นของเครือข่ายชุมชนในการรณรงค์งดเหล้านั้น โดยทั่วไปมักเป็นการบังคับบัญชาแบบไม่เป็นทางการ อาจมีการบังคับบัญชาแบบเป็นทางการบ้างในกรณีที่ผู้นำเครือข่ายหรือแกนนำไม่ใช่ผู้นำตามธรรมชาติ แต่เป็นผู้นำที่เป็นทางการ นอกจากนี้ การบริหารเครือข่ายตามโครงสร้างการบังคับบัญชาแบบลำดับชั้นจะเกิดขึ้นอีกกรณีหนึ่งคือ กรณีที่มีการดำเนินกิจกรรมรณรงค์โดยอาศัยหรือเชื่อมโยงกับกลไกระบบราชการทั้งระดับจังหวัด และระดับท้องถิ่น เช่น กรณีการจัดกิจกรรมของกลุ่มประชาคมสุขภาพในพื้นที่แต่ละพื้นที่ ตามโครงการวิ่งต้านเหล้าฯ ปรากฏว่าในพื้นที่หลายจังหวัดได้อาศัยกลไกบริหารของทางราชการเข้ามาช่วยดำเนินการกิจกรรมของเครือข่าย ทั้งนี้เพื่อสร้างกระแสความสนใจให้กับประชาชน และกลุ่มข้าราชการในพื้นที่

กลไกการบริหารตามแนวดิ่งนี้ แสดงให้เห็นว่า อำนาจการตัดสินใจมีลักษณะรวมศูนย์เฉพาะเพียงผู้มีอำนาจเบื้องบนเท่านั้น โดยผู้ปฏิบัติการระดับล่างมีหน้าที่รับการถ่ายทอดคำสั่งเท่านั้น ส่งผลต่อพฤติกรรมการรอคอยการตัดสินใจ หรือพึ่งพิงความคิดเห็นจากผู้ที่มีศักยภาพสูงกว่า ไม่เกิดความพยายามในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของตนเองขึ้นมา และตกอยู่ในฐานะถูกครอบงำความคิด กลไกการบริหารในลักษณะดังกล่าวนี้ พบในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมาทุกชุมชนที่คณะผู้วิจัยประเมินผลสุ่มเก็บข้อมูลจากคณะกรรมการโครงการวัดปลอดเหล้าว่า เมื่อปฏิบัติตามเกณฑ์ และกฎ ต่างๆ ที่ทางจังหวัดกำหนดแล้ว ก็ไม่ได้สร้างสรรค์กิจกรรมใดๆ เพิ่มเติม เพราะทำหน้าที่เพียงเฝ้าระวังเท่านั้น ประกอบกับยังไม่มีนโยบายใดๆ สั่งลงมาอีกเพิ่มเติม

2) รูปแบบกลไกบริหารในแนวราบ (Horizontal Management)

รูปแบบกลไกบริหารแบบเครือข่ายเป็นการเน้นการประสานงาน การมอบหมายงาน และความร่วมมือในแนวราบเป็นหลัก อาศัยความสัมพันธ์ระหว่างแกนนำที่เป็นจุดเชื่อมต่อ (Node) ของแต่ละเครือข่าย ลักษณะกลไกบริหารในรูปแบบดังกล่าวเห็นได้ชัดจากการบริหารเครือข่ายของกลุ่มประชาคมเพื่อสุขภาพในจังหวัดลำปาง และเครือข่ายประชาคมนำร่อง 20 ตำบล จังหวัดสุรินทร์ ที่เน้นการติดต่อประสานงานและอาศัยความร่วมมือจากความสัมพันธ์ในแนวระนาบมากกว่าการจัดโครงสร้างแบบลำดับขั้นบังคับบัญชาตามแบบราชการ กลไกการบริหารแบบนี้จึงให้ความสำคัญกับแกนนำหรือผู้นำเครือข่ายและภาวะผู้นำขององค์กรเครือข่ายมีความสำคัญมากในการผลักดันไปสู่ความสำเร็จของงาน ทั้งนี้ การใช้ภาวะผู้นำในการขับเคลื่อนและบริหารเครือข่ายแบบแนวนอนนั้นไม่ได้เน้นการสั่งการหรือการบังคับบัญชาแบบลำดับชั้น แต่เป็นการอาศัยทุนทางสังคม (Social Capital) ที่มีอยู่เดิมในรูปของความสัมพันธ์เชิงเครือญาติ และความสัมพันธ์ฉันท์มิตร ในการประสานงาน และขอความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมการรณรงค์

ในขณะเดียวกัน กลไกบริหารงานเครือข่ายแบบแนวราบ นอกจากการให้ความสำคัญกับภาวะผู้นำของแกนนำกลุ่ม และความสัมพันธ์ระหว่างแกนนำของกลุ่มเครือข่ายต่างๆ แล้ว ยังต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนหรือประชาคมอย่างมาก ดังนั้น การดำเนินกิจกรรมใดๆ จึงต้องอาศัยความร่วมมือและฉันทามติของประชาชนอย่างแท้จริง อย่างไรก็ตาม ในการระดมความร่วมมือจากชุมชนเครือข่ายในบางครั้งซึ่งเป็นกรณีเร่งด่วน หรือมีข้อจำกัดด้านเวลาอาจไม่สามารถรอกระบวนการมีส่วนร่วมของสมาชิกได้ทัน จึงจำเป็นต้องอาศัยภาวะผู้นำของบรรดาแกนนำเครือข่ายในการตัดสินใจ และประสานขอความร่วมมือในการระดมมวลชนในเครือข่ายเพื่อการสนับสนุน ทั้งนี้ แนวคิดของกลไกบริหารงานเครือข่ายในแนวระนาบนับว่าเป็นหัวใจหลักในการนำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารงานเชิงเครือข่าย

4) กลยุทธ์การส่งเสริมความเข้มแข็งของเครือข่าย

กลยุทธ์การส่งเสริมความเข้มแข็งของเครือข่าย ประกอบด้วย ปัจจัยความเข้มแข็งของเครือข่ายในระดับชุมชนซึ่งมีอยู่ 2 ลักษณะ คือ เครือข่ายภายในชุมชน เครือข่ายภายนอกชุมชน โดย สมพันธ์ เตชะอธิก (พระมหาสุทิตย์ อาภากโร,2547, น.150) ได้กล่าวถึง ปัจจัยความเข้มแข็งของเครือข่ายในระดับชุมชนไว้ 2 ลักษณะ ดังนี้

(1) เครือข่ายภายในชุมชน คือ การมีส่วนร่วมของชาวบ้านผลของกิจกรรม และความเข้มแข็งของผู้นำ

(2) เครือข่ายภายนอกชุมชน คือ การเชื่อมโยงงานของท้องถิ่นและกระบวนการเรียนรู้ของคนนอกชุมชน

แนวทางการเสริมสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือที่จะนำไปสู่ความเข้มแข็ง ธีระพงษ์ แก้วหาวงษ์ (ศักดิ์สิทธิ์ หมื่นกุล, 2545, น.30-31) ได้กล่าวไว้ว่า การส่งเสริมความเข้มแข็งของเครือข่ายนั้น ต้องเริ่มด้วยการร่วมกันกำหนดจุดมุ่งหมายของเครือข่าย และการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมการสร้างและพัฒนาแผนปฏิบัติส่งเสริมบทบาทและกระบวนการตัดสินใจของแต่ละ

กลุ่มพัฒนากระบวนการติดต่อสื่อสาร พัฒนาโครงข่ายความร่วมมือ พัฒนาทรัพยากรและแหล่งทุนของเครือข่ายนั่นคือ แต่ละกลุ่มองค์กรที่เข้ามาร่วมกันเป็นเครือข่ายต้องคำนึงถึงองค์ประกอบที่เป็นปัจจัยต่อความสำเร็จของเครือข่าย

ลักษณะของเครือข่ายที่เข้มแข็ง โรงพยาบาลศรีธัญญา กรมสุขภาพจิต (2557, น.4-9) ได้กล่าวถึงลักษณะของเครือข่ายที่เข้มแข็งตามแนวทางการดำเนินงานเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายคนพิการทางจิต มีการจัดกิจกรรมร่วมที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่องมีการรักษาสัมพันธภาพที่ดีระหว่างสมาชิกเครือข่าย มีเป้าหมายวัตถุประสงค์ มีการจัดทรัพยากรสนับสนุนที่เพียงพอต่อการดำเนินการมีการจัดกิจกรรมต่างๆ มีการให้ความช่วยเหลือและช่วยแก้ไขปัญหาให้กับสมาชิก และกลุ่มเป้าหมาย การสร้างผู้นำรุ่นใหม่อย่างต่อเนื่อง

จากที่กล่าวข้างต้นกลยุทธ์การส่งเสริมความเข้มแข็งของเครือข่าย คือ การมีส่วนร่วมของชาวบ้าน การเชื่อมโยงท้องถิ่น กระบวนการเรียนรู้ของคนนอกชุมชน และการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน สร้างและพัฒนาแผนปฏิบัติส่งเสริมบทบาทและกระบวนการตัดสินใจของแต่ละกลุ่มพัฒนากระบวนการติดต่อสื่อสาร พัฒนาโครงข่ายความร่วมมือ พัฒนาทรัพยากรและแหล่งทุนของเครือข่ายนั่นคือ แต่ละกลุ่มองค์กรที่เข้ามาร่วมกันเป็นเครือข่ายต้องคำนึงถึงองค์ประกอบที่เป็นปัจจัยต่อความสำเร็จของเครือข่าย

โดยเครือข่ายที่เข้มแข็งมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

(สืบค้นจาก www.srithanya.go.th/excellence/files/develop/file_present_22032557_1.doc เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2560)

(1) มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของเครือข่ายที่ชัดเจนและเกิดจากสมาชิกจำนวนมากมีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนด เพื่อการกำหนดทิศทางของเครือข่าย กิจกรรมหลัก และประเภทของบุคคลและองค์กรที่จะเข้ามาเป็นสมาชิก และเพื่อป้องกันการครอบงำจากกลุ่มคนบางกลุ่ม รวมถึงมีการทบทวนวัตถุประสงค์เป็นระยะ เพื่อประเมินความก้าวหน้าของการทำงานของเครือข่ายว่าบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใดหรือวัตถุประสงค์จะยังคงมีความสำคัญและเหมาะสมสำหรับการทำงานของเครือข่ายในอนาคตอีกหรือไม่

นอกจากนี้เครือข่ายต้องมีการเตรียมตัวสำหรับการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพัฒนาไปตามเวลาเมื่อสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไป หรือเมื่อเป้าหมายแรกบรรลุผลแล้ว หรือเครือข่ายอาจมีการจัดการบางอย่างขึ้นเป็นการชั่วคราว เพื่อสนองความต้องการบางอย่างของสมาชิก และเมื่อประสบความสำเร็จแล้วก็ต้องเปลี่ยนตัวเองอย่างรวดเร็ว เพื่อจัดการกับวัตถุประสงค์ใหม่ๆ อีก หรืออาจสลายตัวเองก็ได้

(2) มีการริเริ่มกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อสมาชิก พลังขับเคลื่อนของเครือข่ายจะดำรงอยู่ได้หากมีกิจกรรมที่ทำให้สมาชิกมีโอกาสได้พบปะสังสรรค์และแลกเปลี่ยนกัน ซึ่งเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นของสมาชิก โดยเฉพาะการจัดการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดแบบเผชิญหน้า และการทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดระหว่างสมาชิกในเครือข่ายเพื่อการแก้ไขปัญหาร่วมกันจะทำให้เครือข่ายเกิดความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนซึ่งกิจกรรม ที่ชัดเจนไม่ต้องเป็นการเตรียมการ

โดยกลุ่มแกนนำของเครือข่ายเสมอไป การให้สมาชิกสามารถจัดกิจกรรมเอง เป็นการเปิดทางให้เกิดความร่วมมือกันทั้งเครือข่าย กิจกรรมของเครือข่ายจะเกิดขึ้นในวงกว้าง

(3) มีกลุ่มแกนนำที่ปวารณาตนเพื่อเครือข่ายมาทำหน้าที่ประสานงานจัดการและส่งกำลังบำรุงให้กับสมาชิกแกนนำไม่ได้ทำงานให้กับองค์กรของตัวเองเท่านั้นแต่ทำเพื่อสมาชิกทุกคนในองค์กร ต้องดำเนินกิจกรรมของเครือข่ายให้บังเกิดประโยชน์สูงสุด ต้องมองความสำเร็จของเครือข่ายในฐานะที่เป็นเป้าหมายสำคัญของชีวิตและอาชีพ กลุ่มแกนนำต้องทำหน้าที่เป็นตัวแทนของสมาชิกเครือข่ายมีการติดต่อสังสรรค์กับสมาชิกทั่วไปอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สามารถติดตามความคิดและความต้องการที่เปลี่ยนไปของสมาชิกได้ทัน ถ้าไม่มีการติดต่อกัน กลุ่มแกนนำมีแนวโน้มเอียงที่จะมุ่งไปสู่การรวมศูนย์อำนาจและแยกตัวออกห่างจากสมาชิก และต้องมีกระบวนการเปลี่ยนกลุ่มผู้นำเครือข่ายขึ้นมาใหม่อย่างต่อเนื่อง อาจให้มีการหมุนเวียนหน้าที่ความรับผิดชอบภายในเครือข่าย หรือให้มีการเลือกตั้งแบบประชาธิปไตย รวมถึงกลุ่มแกนนำควรมีการตรวจสอบความก้าวหน้าของเครือข่าย และสอดคล้องกับความต้องการของสมาชิกเครือข่ายคนอื่นๆ อย่างสม่ำเสมอ โดยการวิพากษ์ตนเองและควรมองวิธีการที่จะทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่เครือข่าย และระบบการจัดการที่ให้สมาชิกมีส่วนร่วมมากที่สุด เพื่อช่วยให้เครือข่ายดำรงกระบวนวิธีการทำงานที่ใช้ได้จริง

(4) หลีกเลี่ยงการรวมศูนย์อำนาจจากการมอบอำนาจ เครือข่ายและกลุ่มแกนควรกำหนดเรื่องที่จะมอบอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบให้กับสมาชิก เพื่อหลีกเลี่ยงการรวมศูนย์อำนาจการครอบงำเครือข่ายไม่ควรทำให้สมาชิกตั้งความหวังไว้กับกลุ่มแกนนำมากเกินไปว่าจะต้องเป็นหน่วยดำเนินงานในทุกกิจกรรม สมาชิกเองก็ควรมีความรู้สึกที่จะรับผิดชอบการดำเนินงานกิจกรรมหรือเสนอตัวเข้ามาช่วยเหลือกิจกรรมของเครือข่าย ถ้าเครือข่ายไม่มีชีวิตชีวา สมาชิกควรตำหนิตัวเองเท่าๆ กับตำหนิกลุ่มแกนนำ

(5) การกระจายอำนาจที่จัดตั้งโดยองค์การความช่วยเหลือ เครือข่ายที่จัดตั้งโดยองค์กรแหล่งทุนและเครือข่ายด้านการวิจัยระหว่างประเทศ โดยทั่วไปมีจุดเริ่มจากการมีเลขานุการ และเจ้าหน้าที่ประจำ ซึ่งมีแนวโน้มจะเป็นเครือข่ายที่มีรูปแบบทางการที่ดำเนินการภายใต้การกำกับของแหล่งทุน แม้ว่าจะเป็นเครือข่ายที่เกิดจากสถาบันเจ้าของทุนที่ทำให้ได้รับการยอมรับ และการสนับสนุนทางการเงินจากนานาชาติ แต่เครือข่าย ก็ควรมอบหมายงานและกระจายอำนาจให้กับสมาชิก ซึ่งอาจทำในลักษณะการเปิดโอกาสให้สมาชิกสามารถจัดกิจกรรมบางเรื่องได้อย่างอิสระ ทั้งนี้เป็นการช่วยให้สมาชิกมีประสบการณ์ในการดำเนินกิจกรรมอย่างมืออาชีพมีสถานภาพและความรับผิดชอบที่ดีขึ้น อีกทั้งยังช่วยให้เครือข่ายสามารถดำรงอยู่ได้ต่อไปเมื่อองค์กรแหล่งทุนปิดการช่วยเหลือ

(6) หุ้นส่วน ความเป็นเจ้าของ และการเปิดโอกาส ความรู้สึกมีส่วนเป็นเจ้าของและความผูกพันที่เหนียวแน่นมีส่วนอย่างสำคัญต่อความสำเร็จของเครือข่าย กระบวนการตัดสินใจ การเลือกกิจกรรมและวิธีการทำงานของเครือข่ายควรดำเนินไปในลักษณะประชาธิปไตย และทำให้สมาชิกรู้สึกได้ว่าพวกเขาสามารถควบคุมหรือมีบทบาทในการดังกล่าว เครือข่ายควรเปิดทางให้เกิดการมีส่วนร่วมในวงกว้างโดยอาจ

กำหนดกรอบอย่างไม่เป็นทางการ หรือไม่มีลักษณะบังคับให้สมาชิกและองค์กรแกนสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ คัดค้าน หรือให้ความร่วมมือในกระบวนการตัดสินใจและการดำเนินงานของเครือข่าย ซึ่งเป็นการส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนและการรวมพลังอันเป็นพื้นฐานของความสำเร็จในการดำเนินงานของเครือข่ายต้องมีดำเนินการอย่างเปิดเผยและให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายในเรื่องต่างๆ เช่น การได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุม การได้รับอุปกรณ์ฝึกอบรม และการเป็นตัวแทนของเครือข่ายในคณะกรรมการบริหารเครือข่าย หรือการได้รับการสนับสนุนด้านวิชาการและเทคโนโลยีที่ทำให้ได้เปรียบในการแข่งขันกับองค์กรอื่นๆ เพื่อให้เครือข่ายมีความสมานฉันท์และป้องกันไม่ให้เกิดความแตกแยกระหว่างสมาชิก

(7) ทรัพยากร เครือข่ายต้องการทรัพยากรเพื่อความมีประสิทธิภาพในการขับเคลื่อนกิจการของเครือข่าย ไม่ใช่เงินทุนเพียงอย่างเดียวที่เครือข่ายต้องการความตั้งใจของสมาชิกการเสียสละเวลา แรงงาน และทรัพยากรส่วนตัวให้กับกิจกรรมของเครือข่ายล้วนมีความจำเป็น แต่อย่างไรก็ตามเงินก็ยังคงเป็นทรัพยากรหลักดังนั้นเครือข่ายต้องวางแผนเพื่อกำหนดวงเงินในการทำกิจกรรม และต้องมีโครงสร้างที่จะดูแลรักษาและจัดการเงินจำนวน โดยควรให้มีต้นทุนในการดำเนินการน้อยที่สุด และต้องให้สมาชิกในวงกว้างเข้ามามีส่วนร่วมและรับรู้การจัดการเกี่ยวกับเงินอุดหนุน

สมาชิกและหน่วยงานที่อุดหนุนเครือข่ายมักจะส่งผลต่อความสำเร็จของเครือข่าย ยิ่งเครือข่ายสามารถได้รับการสนับสนุนจากสมาชิกได้มากเท่าไรก็จะยิ่งมีความเข้มแข็งมากขึ้นเท่านั้น เครือข่ายสามารถได้รับประโยชน์จากการมีความสัมพันธ์กับหน่วยงานท้องถิ่นหรือหน่วยงานระหว่างประเทศที่ช่วยให้เข้าถึงแหล่งทรัพยากร หรือช่วยให้เครือข่ายได้รับการติดต่อกับหน่วยงานอื่นเพิ่มขึ้น และช่วยให้ได้รับบริการที่จะสนับสนุนสถาบันเครือข่าย อย่างไรก็ตาม เครือข่ายต้องระมัดระวังไม่ให้หน่วยงานที่ติดต่อด้วยนั้นเข้ามาครอบงำหรือรวบอำนาจการจัดแจงภายในของเครือข่าย เครือข่ายที่พึ่งพิงหน่วยงานที่ให้เงินอุดหนุนเพียงแห่งเดียว มีแนวโน้มที่จะถูกครอบงำสูง

(8) ความเป็นไปได้และปัญหาในการเลี้ยงตัวเอง เครือข่ายส่วนมากได้รับเงินอุดหนุนจากบุคคลหรือหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือหนึ่งแห่งหรือมากกว่า ทั้งโดยทางตรงหรือโดยทางอ้อมอย่างไรก็ตามมีเครือข่ายบางแห่งก็สามารถพึ่งตนเองได้ในทางการเงิน เช่น ขบวนการสหพันธ์การเกษตรธรรมชาติระหว่างประเทศ (IFOAM - International Federation of Organic Agriculture Movement) ที่มีองค์กรแกนหลักอยู่ในประเทศเยอรมัน เครือข่ายนี้ได้รับเงินอุดหนุนจากสมาชิก

สมาคมวิชาชีพระดับชาติบางแห่งในเอเชีย สามารถเลี้ยงตัวเองได้ด้วยการออกนิตยสารการทำงานอาสาสมัคร และการสนับสนุนจากสถาบันที่เป็นสมาชิก ซึ่งวิธีการเดียวกันนี้เป็นเรื่องยากสำหรับเครือข่ายระหว่างประเทศ โดยเฉพาะการชำระและเรียกเก็บค่านิตยสาร เนื่องจากปัญหาด้านอัตราการ แลกเปลี่ยนเงินและค่าธรรมเนียมของธนาคาร ทำให้ราคานิตยสารสูงเกินกว่าสมาชิกจะชำระได้

(9) สถานภาพถูกต้องตามกฎหมาย การมีสถานภาพที่ถูกต้องตามกฎหมาย ทำให้เครือข่ายและผู้นำเครือข่ายได้รับการสนับสนุนและความไว้ใจจากสมาชิกเครือข่าย อีกทั้งยังสามารถดำเนินงานได้กว้างขวาง

ขึ้นด้วย การมีสถานภาพถูกต้องตามกฎหมายจะช่วยดึงดูดการมีส่วนร่วม และทำให้ได้รับการอุดหนุนทางการเงินได้ง่ายขึ้น ความถูกต้องตามกฎหมายทำได้โดยการมีผู้ที่ได้รับความเคารพนับถือจากสังคมเข้าร่วมในเครือข่ายและการเผยแพร่ที่มีเป้าหมายดี การใช้ชื่อที่จำง่าย และเครื่องหมายของเครือข่ายบ่อยๆ ก็สามารถช่วยให้ได้รับ การยอมรับจากสังคมและกฎหมาย

คุณภาพของข้อมูลข่าวสาร ประสบการณ์ หรือเทคโนโลยีที่เครือข่ายมีการส่งเสริมหรือแลกเปลี่ยนมีผลต่อชื่อเสียงระยะยาวของเครือข่าย กลุ่มแกนนำของเครือข่ายควรมุ่งมั่นที่จะทำให้ข้อมูลข่าวสารที่เผยแพร่นั้นได้รับความเชื่อได้ว่ามีความถูกต้องตามกฎหมาย เครือข่ายการวิจัยและพัฒนามักได้ประโยชน์จากกลุ่มแกนนำที่มีผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการมีวิธีการทำงานแบบ "ติเพื่อก่อ" และมีการทำความเข้าใจความเป็นจริงของระดับรากหญ้าอย่างใกล้ชิด

(10) การเสริมให้สมบูรณ์และการเชื่อมโยงเครือข่ายแต่ละเครือข่ายต่างก็มีวัตถุประสงค์ โครงการสมาชิก และระบบการจัดการที่แตกต่างกัน แต่ก็มีส่วนที่เหลื่อมซ้อนกันอยู่ การเชื่อมโยงระหว่างเครือข่ายจะเป็นการเสริมความสมบูรณ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งมีหลายลักษณะ โดยอาจเป็นการเสริมในแง่ภูมิศาสตร์ เช่น การเชื่อมโยงเครือข่ายที่ดำเนินการในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับโลกเข้าด้วยกัน หรือเชื่อมเครือข่ายแนวราบที่ประกอบด้วยองค์กรที่มีรูปแบบแตกต่างกันเข้าด้วยกัน เช่น หน่วยงานพัฒนาเอกชน ชาวนา สถาบันวิจัย เป็นต้น หรือเชื่อมโยงเครือข่ายที่อยู่ในสาขาวิชาต่างกันเข้าด้วยกัน เช่น วิทยาศาสตร์ด้านสัตว์ วิศวกรรมทางการเกษตร สังคมวิทยาชนบท การขนส่ง เป็นต้น นอกจากนี้ การเชื่อมโยงเครือข่ายในแนวตั้งที่ช่วยนำความคิดเห็นและประสบการณ์ของผู้ได้รับประโยชน์ หน่วยงานส่งเสริม นักวิจัย ผู้กำหนดนโยบาย หน่วยงานความช่วยเหลือ นักการเงิน และภาคเอกชนเข้าด้วยกันก็มีความจำเป็น การเชื่อมโยงระหว่างเครือข่ายมีความจำเป็นเพื่อทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกลุ่มส่งเสริมความร่วมมือที่เสริมซึ่งกันและกันให้เรื่องที่ทำนั้นมีความสมบูรณ์ หลีกเลี่ยงการแข่งขัน ลดความซ้ำซ้อนของการให้บริการ ทำให้ผลประโยชน์ของเครือข่ายมีมากขึ้น และใช้ข้อได้เปรียบหรือจุดแข็งขององค์กรต่างๆ มาทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยการเชื่อมเครือข่ายอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการทำให้เกิดขึ้นและรักษาไว้ได้ด้วยการมีกิจกรรมร่วมกัน หรือเป็นตัวแทนร่วมกันในการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการที่เกี่ยวข้อง และการร่วมกันประสานงานการประชุม

(11) การติดตามผลและประเมินผล เครือข่ายต้องการการติดตามผล และประเมินผลเป็นประจำสม่ำเสมอ และถี่ถ้วน ไม่เพียงแต่ประเมินความสอดคล้องของแผนการทำงานกับวัตถุประสงค์อย่างต่อเนื่องเท่านั้นแต่ควรมีการประเมินความก้าวหน้าและความสำเร็จของเครือข่ายเป็นระยะๆ ด้วย โดยกระบวนการกำหนดวิธีและเครื่องชี้วัดประสิทธิภาพของกิจกรรมเครือข่ายเป็นเรื่องที่สมาชิกทั้งมวลต้องเข้ามามีส่วนร่วมเรียนรู้และกำหนด

(12) การจัดการเครือข่าย เป็นเรื่องซับซ้อนและมีคนน้อยคนนักที่ได้รับการฝึกฝนมาในสายนี้ ความสำเร็จของเครือข่ายหลายแห่งชี้ให้เห็นว่า เครือข่ายจำนวนมากสามารถดำเนินการให้บรรลุผลสำเร็จได้ด้วยกลุ่มของผู้จัดการมือสมัครเล่นที่มีความกระตือรือร้น ซึ่งไม่เคยผ่านการฝึกอบรมด้านการจัดการมาก่อน

เลย อย่างไรก็ตาม ไม่จำเป็นที่เครือข่ายทั้งหมดต้องเรียนรู้ผ่านประสบการณ์หรือลองผิดลองถูก การจัดหลักสูตรฝึกอบรมสำหรับการทำงานหรือการจัดการเครือข่ายในระดับภูมิภาคจะเป็นประโยชน์มาก

(13) การเกี่ยวข้องกับผู้ได้ประโยชน์ เครือข่ายมุ่งเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน จำเป็นต้องพยายามส่งเสริมให้ผู้ได้ประโยชน์เข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการสร้างเครือข่ายตัวอย่างเช่นเครือข่ายวิจัยและพัฒนาการเกษตรจะประสบความสำเร็จถ้าใช้วิธีการที่พิจารณาหรือรับเอาความคิดเห็นและประสบการณ์ของเกษตรกรมาเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยและพัฒนาด้วย

เครือข่ายระดับชาติและระดับนานาชาติ ก็ได้ประโยชน์จากการมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับเครือข่ายผู้ได้รับประโยชน์ระดับพื้นที่เช่นกัน การแลกเปลี่ยนระหว่างกลุ่มผู้ได้ประโยชน์ในส่วนต่างๆ ของประเทศ และระหว่างประเทศเป็นสิ่งที่มีคุณค่า สมาชิกเครือข่ายสามารถช่วยติดต่อกับกลุ่มต่างๆ ในท้องถิ่น และอำนวยความสะดวกให้กับการติดตามผลการดำเนินกิจกรรม

(14) การมีส่วนร่วมและผลประโยชน์ตอบแทน การมีส่วนร่วมในเครือข่ายจะเกิดขึ้นจากการที่สมาชิกมองเห็นประโยชน์ที่จะได้รับจากการทำเช่นนั้น สมาชิกต้องมีส่วนได้ส่วนเสียในวัตถุประสงค์ของเครือข่ายมีผลประโยชน์ในกิจกรรมบางอย่าง มีความปรารถนาจะสมทบอะไรบางอย่างให้มีความรู้สึกเป็นเจ้าของ ศรัทธาต่อเครือข่าย เชื่อใจผู้นำเครือข่าย และมีความรู้สึกเชื่อมั่นต่อความสำเร็จและความก้าวหน้าในอนาคตของเครือข่าย

ถ้าวัตถุประสงค์ของเครือข่ายดี การเชื่อมโยงภายในเครือข่ายเหมาะสม เอื้อให้เกิดความเคลื่อนไหวของกิจกรรมและความแข็งขันของสมาชิก โครงการหรือกิจกรรมมีลักษณะกระจายอำนาจไปให้กับมวลสมาชิกที่ได้รับประโยชน์การดำเนินงานของเครือข่ายจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้ในที่สุด

ปัจจัยสำคัญ 4 ประการในการสร้างระบบเครือข่ายให้มีประสิทธิภาพ สามารถสรุปได้ ดังนี้ (การบริหารงานแบบเครือข่ายในภาครัฐเวทีปัญญา สัมมนาวาที ครั้งที่ 6, 2551 สืบค้นเมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2558)

(1) การออกแบบเครือข่าย: ความสำเร็จของการบริหารงานแบบเครือข่ายมักขึ้นอยู่กับการออกแบบเครือข่ายตั้งแต่ตอนเริ่มต้น เมื่อกำหนดแนวทางและโครงสร้างการบริหารเครือข่ายแล้วโครงสร้างดังกล่าวต้องสามารถสนับสนุนการไหลเวียนของข้อมูลและทรัพยากรระหว่างหน่วยงานต่างๆ ภายในเครือข่ายได้ การออกแบบเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพเปรียบเหมือนการมีแผนที่การเดินทางที่ดีซึ่งจะช่วยให้ภาครัฐดำเนินงานประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายและนโยบายได้

(2) การประสานงานในเครือข่าย: เพื่อให้การบริหารงานแบบเครือข่ายประสบความสำเร็จหน่วยงานต่างๆ ต้องสามารถเชื่อมต่อกันได้ในหลากหลายระดับซึ่งเทคโนโลยีอาจเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยเชื่อมต่อการดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆ ในเครือข่ายเข้าด้วยกันเป็นใบเบิกทางให้สมาชิกในเครือข่ายได้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมดำเนินงานช่วยกันตัดสินใจ แบ่งปันข้อมูลของผู้ใช้บริการร่วมกัน

(3) การติดตามผล: ระบบการวัดผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง หากขาดข้อมูลด้านผลงานที่เชื่อถือได้การที่จะทราบว่าสมาชิกในเครือข่ายได้ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ได้

ครบถ้วนหรือไม่ และประชาชนผู้รับบริการพอใจในบริการที่ได้รับหรือไม่ ย่อมเป็นไปไม่ได้ด้วยเหตุนี้ ระบบการวัดและติดตามผล จึงเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือให้เกิดขึ้นในระบบการบริหารงานแบบเครือข่าย

(4) การเสริมสร้างประสิทธิภาพ : การทำงานของภาครัฐในแบบเครือข่ายจำเป็นต้องอาศัยความสามารถและทักษะในการทำงานที่แตกต่างไปจากเดิม นอกเหนือไปจากความรู้ในด้านการวางแผนการจัดทำงบประมาณ การจัดหาบุคลากร และภารกิจโดยทั่วไปที่เคยปฏิบัติกันมาการบริหารแบบระบบเครือข่ายยังต้องอาศัยความชำนาญในด้านอื่นๆ ด้วย อาทิการฝึกสอน การเป็นคนกลางประสานงาน การเจรจาต่อรอง การวิเคราะห์ความเสี่ยงการจัดการด้านสัญญา ความสามารถในการแก้ปัญหาที่ไม่เป็นไปตามแบบแผนการคิดเรื่องกลยุทธ์การสื่อสารระหว่างบุคคล การจัดโครงการและธุรกิจและการสร้างทีม เป็นต้น

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรม

1) แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ (Knowledge)

Mark H. Bickhard (อ้างถึงใน ศิริพร อัจฉริยโกศล, 2550, น. 40) ได้ให้ความหมายของความรู้ หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมต่างๆ โดยแบ่งออกเป็นความรู้ต่อสถานการณ์หนึ่งๆ และความรู้ในเรื่องระดับกว้างความรู้จึงเป็นความสามารถในการใช้ข้อเท็จจริง (Facts) หรือ ความคิด (Idea) ความหยั่งรู้หยั่งเห็น (Insight) หรือสามารถเชื่อมโยงความคิดเข้ากับเหตุการณ์ความรู้ทำให้ผู้เรียนได้รู้ถึงความสามารถในการจำและระลึกถึงเหตุการณ์ และประสบการณ์ที่เคยพบมาแล้ว

ชาญวิทย์ ชัยกันย์ (2546, น.25) กล่าวถึงความหมายของความรู้ หมายถึง ข้อมูลข้อเท็จจริงต่างๆ ที่มนุษย์ได้สะสมไว้จากประสบการณ์ต่างๆ ประมวลเก็บไว้ และสามารถระลึกออกมาได้เมื่อต้องการใช้ประโยชน์ อย่างไรก็ตาม การเกิดความรู้ไม่ว่าจะระดับใดก็ตามย่อมมีความสัมพันธ์กับความรู้สึกนึกคิด ซึ่งเชื่อมโยงกับสภาพจิตใจของบุคคลที่แตกต่างออกไป ทั้งนี้เป็นผลมาจากประสบการณ์ที่สั่งสมมา รวมทั้งสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลทำให้บุคคลมีความคิด และแสดงออกตามความคิดความรู้สึกของตน

ความรู้ (Knowledge) เป็นการรับรู้เบื้องต้นซึ่งบุคคลส่วนมากจะได้รับผ่านประสบการณ์โดยการเรียนรู้จากการตอบสนองต่อสิ่งเร้า (S-R) แล้วจัด ระบบเป็นโครงสร้างของความรู้ที่ผสมผสานระหว่างความจำ (ข้อมูล) กับสภาพจิตวิทยา ด้วยเหตุนี้ ความรู้จึงเป็นความจำที่เลือกสรรซึ่งสอดคล้องกับสภาพจิตใจของตนเอง ความรู้จึงเป็นกระบวนการภายใน การเกิดความรู้ไม่ว่าระดับใดก็ตาม ย่อมมีความสัมพันธ์กับความรู้สึกนึกคิด ซึ่งเชื่อมโยงกับการเปิดรับข่าวสารของบุคคลนั้นเอง รวมไปถึงประสบการณ์ และลักษณะทางประชากร (การศึกษา เพศ อายุ ฯลฯ) ของแต่ละคนที่เป็นผู้รับข่าวสาร ถ้าประกอบกับการที่บุคคลมีความพร้อมในด้านต่างๆ เช่น การศึกษามีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับกฎจราจรก็มีโอกาสที่จะมีความรู้ในเรื่องนี้และสามารถเชื่อมโยงความรู้นั้นเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ สามารถระลึกได้ รวบรวมสาระสำคัญเกี่ยวกับกฎจราจร รวมทั้งสามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ รวมทั้งประเมินผลได้ต่อไป และเมื่อประชาชนเกิดความรู้เกี่ยวกับกฎจราจรไม่ว่าจะในระดับใดก็ตามสิ่งที่เกิดตามมาก็คือ ทัศนคติ ความคิดเห็นในลักษณะต่างๆ (ดาราวรรณ ศรีสุกใส, 2542, น. 41)

เครื่องมือในการวัดความรู้ เนื่องจากความรู้ คือ ความสามารถทางพุทธิปัญญา ซึ่งแบ่งได้หลายระดับ ดังนั้น การวัดความรู้จึงควรวัดความสามารถในทุกระดับ เครื่องมือในการวัดความรู้จะต้องอาศัยแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ (Achievement Test) ที่จะเป็นการวัดความสามารถทางปัญญา ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

1) พฤติกรรมด้านความรู้ความจำ (Knowledge) ความรู้ความจำ หมายถึง พฤติกรรมที่เป็นหลักเบื้องต้นของพฤติกรรมด้านอื่นๆ ซึ่งนอกจากความจำแล้วยังมีการระลึกได้ (Recall) อีกด้วย แต่ไม่จำเป็นต้องใช้ความเข้าใจไปตีความหมายเรื่องนั้นๆ

2) พฤติกรรมด้านเข้าใจ (Comperehension) ความเข้าใจ หมายถึง พฤติกรรมที่สามารถจับใจความสำคัญในเรื่องราวต่างๆ ได้ทั้งเป็นรูปธรรม และนามธรรม

3) พฤติกรรมด้านการนำไปใช้ (Application) การนำไปใช้ หมายถึง พฤติกรรมที่สามารถนำเอาสิ่งที่ได้ประสบมาไปใช้ให้เกิดประโยชน์ หรือนำไปแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้

4) พฤติกรรมด้านการวิเคราะห์ (Analysis) การวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการแยกแยะเรื่องราวต่างๆ ออกเป็นส่วนย่อย หรือเป็นการหาความสำคัญ ความสัมพันธ์ และหลักการหรือทฤษฎีที่มีมูลเหตุของเรื่องราวต่างๆ ได้

5) พฤติกรรมด้านการสังเคราะห์ (Synthesis) การสังเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการนำเอาเรื่องราว หรือส่วนประกอบย่อยๆ มาผูกสัมพันธ์กันเป็นเรื่องราวเดียวกันโดยมีการดัดแปลง ริเริ่มสร้างสรรค์ทำการปรับปรุงให้ดีขึ้น

6) พฤติกรรมด้านการประเมินค่า (Evalution) การประเมินค่า หมายถึง การวินิจฉัย หรือการตีราคาอย่างมีหลักเกณฑ์ เป็นการตัดสินใจว่าสิ่งใดดี หรือไม่ดีอย่างไร โดยใช้หลักเกณฑ์ที่เชื่อถือได้

สรุปได้ว่า ความรู้ หมายถึง ความสามารถทางด้านสติปัญญาของบุคคลที่แสดงออกโดยการจำการระลึกได้เกี่ยวกับข้อเท็จจริง ทฤษฎี กฎเกณฑ์ โครงสร้าง และวิธีต่างๆ ซึ่งความรู้มีความสำคัญต่อการเกิดทัศนคติต่อสิ่งนั้นภายหลังการรับรู้ เครื่องมือที่ใช้วัดความรู้แต่ละชนิดเหมาะสมกับการวัดความรู้ตามคุณลักษณะที่แตกต่างกัน เช่น แบบทดสอบความเรียง แบบทดสอบแบบตอบสั้น และแบบทดสอบแบบเลือกตอบ เป็นต้น ซึ่งเป็นประโยชน์ และใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือของการศึกษาวิจัยในส่วนของความรู้เกี่ยวกับการออมในวัยผู้ใหญ่ในครั้งนี้ โดยการวัดความรู้เกี่ยวกับการออมในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 2 คำตอบ คือ ถูก และผิด จำนวน 30 ข้อ

2) แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ (Attitude)

ทัศนคติ (Attitude) เป็นแนวความคิดที่มีความสำคัญมากแนวทางหนึ่ง จิตวิทยาสังคม และการสื่อสารมีการใช้คำนี้กันอย่างแพร่หลาย การที่บุคคลเกิดทัศนคตินั้น ก็หมายถึงว่าบุคคลเกิดความคิดความรู้สึกในด้านบวก หรือด้านลบ คือ เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ชอบ ไม่ชอบ พอใจ หรือไม่พอใจต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นสิ่งของ บุคคล องค์การเทคโนโลยี ความคิด หรืออื่นๆ ก็ได้ และบุคคลก็จะแสดงปฏิกิริยาในทางบวก หรือทางลบต่อสิ่งนั้น สำหรับการนิยามคำว่า ทัศนคติ ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายดังนี้

นิวคอมบ์ (Newcomb, อ้างถึงใน พรทิพย์ บุญนิพัทธ์, 2539, น.35) ได้อธิบายว่าทัศนคติเป็นความโน้มเอียงของจิตใจที่มีต่อประสบการณ์ที่ได้รับ อาจเป็นความพึงพอใจ หรือไม่พึงพอใจ เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย หรือรู้สึกเฉยๆ ไม่ชอบ ไม่เกลียด

พรทิพย์ บุญนิพัทธ์ (2539, น.36) กล่าวว่า ทัศนคติ หมายถึง ความเห็นที่มีอารมณ์ หรือความรู้สึกมาประกอบเป็นแนวโน้มอันเป็นความพร้อมที่จะทำให้มีการแสดงออกในการสนับสนุนร่วมมือ หรือต่อต้านสิ่งใดสิ่งหนึ่งจากคำจำกัดความข้างต้น จึงอาจกล่าวได้ว่า ทัศนคติเป็นผลจากการเรียนรู้ (Learning) และการเปิดรับสิ่งต่างๆ ผ่านประสบการณ์ตรง หรือผ่านกระบวนการทางสังคมก่อให้เกิดความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และมีผลต่อการตอบสนองต่อสิ่งนั้น แสดงออกมาเป็นรูปธรรมโดยการออกความคิดเห็น หรือมติ (Opinion) และการกระทำ (Behavior) โดยพฤติกรรมการตอบสนองจะอยู่ในรูปแบบที่สอดคล้องกับทัศนคติ ซึ่งอาจจะเป็นการสนับสนุน หรือคัดค้าน และสามารถเปลี่ยนแปลงได้

โรเจอร์ (Roger 1978, อ้างถึงใน Novabizz, 2011 ได้กล่าวว่า ทัศนคติเป็นดัชนีชี้ว่าบุคคลนั้นคิด และรู้สึกอย่างไรกับคนรอบข้างวัตถุ หรือสิ่งแวดล้อมตลอดจนสถานการณ์ต่างๆ โดยทัศนคตินั้นมีรากฐานมาจากความเชื่อที่อาจส่งผลถึงพฤติกรรมในอนาคตได้ ทัศนคติจึงเป็นเพียงความพร้อมที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้า และเป็นมิติของการประเมินเพื่อแสดงว่าชอบ หรือไม่ชอบต่อประเด็นหนึ่งๆ ซึ่งถือเป็น การสื่อสารภายในบุคคล (Interpersonal Communication) ที่เป็นผลกระทบมาจากการรับสารอันจะมีผลต่อพฤติกรรมต่อไป

โดยสรุป ทัศนคติเป็นเรื่องของจิตใจ ความเชื่อ ท่าทีความรู้สึก และความโน้มเอียงของบุคคลที่มีต่อตนเอง ต่อบุคคลอื่น และต่อสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ทัศนคติมีผลให้มีการแสดงพฤติกรรมออกมา จะเห็นได้ว่า ทัศนคติ ประกอบด้วย ความคิดที่มีผลต่ออารมณ์ และความรู้สึกนั้นออกมาโดยทางพฤติกรรม เชื่อว่าทัศนคติเป็นพลังสำคัญให้คนเราแสดงพฤติกรรม (พรทิพย์ บุญนิพัทธ์, 2539, น.37)

(1) ลักษณะของทัศนคติ

1. ทัศนคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์ของแต่ล่ะคน มิใช่เป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด

2. ทัศนคติเป็นสภาพทางจิตใจที่มีอิทธิพลต่อการคิด และการกระทำของบุคคลเป็นอันมาก

3. ทัศนคติเป็นสภาพทางจิตใจที่มีความถาวรพอสมควรทั้งนี้เนื่องจากแต่ละบุคคลต่างก็ได้รับประสบการณ์ และผ่านการเรียนรู้มามาก อย่างไรก็ตาม ทัศนคติก็อาจมีการเปลี่ยนแปลงได้อันเนื่องจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมต่างๆ

(2) องค์ประกอบของทัศนคติ

Zimbardo and Ebbesen (1970, อ้างถึงใน พรทิพย์ บุญนิพัทธ์ 2531; น.49) สามารถแยกองค์ประกอบของทัศนคติได้ 3 ประการ คือ

(2.1) องค์ประกอบด้านความรู้ (The Cognitive Component) คือ ส่วนที่เป็นความเชื่อของบุคคลที่เกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ทั่วไปทั้งที่ชอบ และไม่ชอบ หากบุคคลมีความรู้ หรือคิดว่าสิ่งใดดีมักจะมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งนั้น แต่หากมีความรู้มาก่อนว่าสิ่งใดไม่ดีก็จะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อสิ่งนั้น

(2.2) องค์ประกอบด้านความรู้สึก (The Affective Component) คือ ส่วนที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ที่เกี่ยวเนื่องกับสิ่งต่างๆ ซึ่งมีผลแตกต่างกันไปตามบุคลิกภาพของคนนั้นเป็นลักษณะที่เป็นค่านิยมของแต่ละบุคคล

(2.3) องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (The Behavioral Component) คือ การแสดงออกของบุคคลต่อสิ่งหนึ่ง หรือบุคคลหนึ่ง ซึ่งเป็นผลมาจากองค์ประกอบด้านความรู้ ความคิด และความรู้สึก

จะเห็นได้ว่า การที่บุคคลมีทัศนคติต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดต่างกันก็เนื่องมาจากบุคคลมีความเข้าใจ มีความรู้สึก หรือมีแนวความคิดแตกต่างกันนั้นเอง ส่วนประกอบทางด้านความคิด หรือความรู้ ความเข้าใจ จึงนับได้ว่าเป็นส่วนประกอบขั้นพื้นฐานของทัศนคติ และส่วนประกอบนี้จะเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับความรู้สึกของบุคคลอาจออกมาในรูปแบบแตกต่างกันทั้งในทางบวก และทางลบ ซึ่งขึ้นอยู่กับประสบการณ์และการเรียนรู้

การเปลี่ยนแปลงทัศนคติขึ้นอยู่กับความรู้ คือ ถ้ามีความรู้ ความเข้าใจดี ทัศนคติก็จะเปลี่ยนแปลง และเมื่อทัศนคติเปลี่ยนแปลงแล้วก็จะมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทั้ง 3 อย่างนี้มีความเชื่อมโยงต่อกัน ฉะนั้น ในการที่จะให้มีการยอมรับ หรือปฏิเสธในสิ่งใดต้องพยายามเปลี่ยนทัศนคติเสียก่อน โดยให้ความรู้ (Zimbardo, Ebberson & Maslach, อ้างถึงใน พรทิพย์ บุญนิพัทธ์, 2539, น.39-40) ทัศนคติของบุคคลสามารถถูกทำให้เปลี่ยนแปลงได้หลายวิธี อาจจะโดยวิธีที่บุคคลได้รับข่าวสารต่างๆ ซึ่งข่าวสารนี้ อาจจะมาจากบุคคลอื่น หรือมาจากอุปกรณ์สื่อมวลชนต่างๆ ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงส่วนประกอบของทัศนคติด้านความรู้หรือการรับรู้ (Cognitive component) เป็นที่เชื่อกันว่า ถ้าส่วนประกอบส่วนใดส่วนหนึ่งเปลี่ยนแปลง ส่วนประกอบด้านอื่นจะมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงด้วยเช่นกัน เช่น ถ้าส่วนประกอบของทัศนคติด้านความรู้เปลี่ยนแปลงก็จะมีแนวโน้มทำให้ส่วนประกอบทางด้านอารมณ์ (affective component) และส่วนประกอบด้านการปฏิบัติ (behavioral component) เปลี่ยนแปลงด้วย

โดยสรุป คณะผู้วิจัยเชื่อว่าทัศนคติสามารถทำนายถึงพฤติกรรมได้ โดยการวัดทัศนคติ ควรวัดทัศนคติต่อพฤติกรรมที่จะแสดงต่อสิ่งนั้น เมื่อมีการวัดที่ตรงจุดทัศนคติก็จะสามารถทำนายพฤติกรรม หรือการกระทำได้ ทัศนคติในที่นี้ หมายถึง ความคิด ความรู้สึก และความเชื่อที่เกี่ยวกับประโยชน์การออมที่มีต่อบุคคล ต่อการนำเงินไปลงทุน และการเกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติ

3) แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรม

ไอเซน และฟีชบายน์ (Ajzen & Fishbein, 1980, p. 67) ได้อธิบายไว้ว่า มนุษย์มีเหตุผล และใช้ข้อมูลเหตุผลที่ตนมีอย่างเป็นระบบ พฤติกรรมของบุคคลที่แสดงต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้น ส่วนใหญ่ถูกกำหนดโดยทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งนั้น บุคคลจะประกอบพฤติกรรมนั้นมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความตั้งใจที่จะประกอบพฤติกรรมนั้นด้วย การพิจารณาความตั้งใจกระทำของตนก่อนจะลงมือกระทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง ในขณะเดียวกันความตั้งใจดังกล่าวยังขึ้นอยู่กับปัจจัยส่วนบุคคลที่สำคัญ คือ ทัศนคติต่อการประกอบพฤติกรรม โดยทัศนคติต่อการประกอบพฤติกรรมจะขึ้นอยู่กับความเชื่อ และการประเมินความเชื่อเกี่ยวกับผลของการประกอบพฤติกรรมด้วยเช่นกัน

รุ่งนภา ศรีธัญญะโชติ (2550, น.8) พฤติกรรม หมายถึง การกระทำ หรือการปฏิบัติของตนเองที่เป็นไปอย่างมีจุดมุ่งหมาย หรือเป็นกิจกรรมการกระทำต่างๆ ที่ผ่านการใคร่ครวญแล้ว หรือเป็นอย่างไม่รู้ตัว สามารถวัด และตรวจสอบได้

ศุภวรรณ มณีพันธุ์วงศ์ (2552, น.26) ให้ความหมายของ พฤติกรรม หมายถึง การกระทำ หรือการแสดงออกของบุคคล ทั้งที่สามารถสังเกตเห็นได้ และไม่สามารถสังเกตเห็นได้ แต่สามารถใช้เครื่องมือวัด โดยเป็นการกระทำเพื่อตอบสนองความต้องการส่วนตัว

4) ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรม (KAP Theory)

ทฤษฎี KAP เป็นทฤษฎีที่ให้ความสำคัญกับตัวแปร 3 ตัวแปร คือ ความรู้ (Knowledge) ทัศนคติ (Attitude) และการยอมรับปฏิบัติ (Practice) ของผู้รับสารโดยมีหลักว่า การเปลี่ยนแปลงทัศนคติขึ้นอยู่กับความรู้ ถ้าบุคคลมีความรู้ ความเข้าใจที่ดี ทัศนคติก็จะเปลี่ยนแปลง เมื่อทัศนคติเปลี่ยนแปลงแล้วก็จะมีการยอมรับปฏิบัติ หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ดังนั้น ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน การที่จะมีการยอมรับ หรือปฏิเสธสิ่งใดต้องพยายามเปลี่ยนแปลงทัศนคติก่อนโดยการให้ความรู้ นอกจากนี้ทฤษฎี KAP มักใช้ในการเผยแพร่นวัตกรรมกล่าวคือ การเผยแพร่นวัตกรรมโดยให้ความรู้จะเป็นกลไกสำคัญในการให้บุคคลยอมรับในนวัตกรรมนั้น อันจะส่งผลให้เกิดพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง นอกจากนี้ทฤษฎีนี้ได้ถูกนำมาเป็นเครื่องมือในการแสดงให้เห็นว่า การสื่อสารในฐานะตัวแปรต้นสามารถนำการพัฒนาไปสู่ชุมชนได้โดยการศึกษาถึงความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมของผู้รับสารว่าเปลี่ยนแปลงหรือไม่ เพราะอะไร นอกจากนี้ยังศึกษาความสัมพันธ์ในลักษณะสายโซ่ที่เริ่มจากความรู้ไปสู่ทัศนคติ และกลายเป็นพฤติกรรมต่อไป (สุรพงษ์ โสธนะเสถียร, 2533, น.118-121)

ซิมเบอร์โด และลิปเป (Zimberdo & Lieppe, 1991, อ้างถึงใน อรวรรณ ปิลันธน์โอวาท, 2542, น.45) ได้อธิบายถึงสาเหตุที่ความรู้สึกไปนำไปสู่การเกิดพฤติกรรม ซึ่งสรุปได้ดังนี้

(1) การเห็นความสำคัญในตัวคนอื่น (Significant Others) เนื่องจากมนุษย์เป็นสัตว์สังคม ในสถานการณ์ที่มีผู้อื่นอยู่ด้วยคนเหล่านั้นอาจจะเป็นแรงกดดันให้กระทำตามคนหมู่มาก เช่น ไม่ชอบทานอาหารฟาสฟู้ด และมีความรู้สึกต่อต้านอาหารพวกนี้ แต่ต้องฝืนใจรับประทานแฮมเบอร์เกอร์ ถ้าเพื่อนในกลุ่มทั้งหมดต้องการเช่นนั้น

(2) ความไม่คงเส้นคงวาของบุคคลในบางครั้ง (Timely Inconsistencies) บางครั้งบุคคลมีความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติอย่างหนึ่ง แต่เนื่องจากมีหลายสิ่งหลายอย่างที่จะต้องทำ ทำให้พฤติกรรมตามความรู้ความเข้าใจไม่เกิด เช่น บุคคลมีความรู้ความเข้าใจว่าการแยกขยะเป็นสิ่งที่ดี และมีทัศนคติที่ดีต่อการเห็นคนอื่นแยกขยะ แต่ไม่สามารถกระทำได้เนื่องจากมีภาระงานที่มากมาย ประกอบกับคนในสังคมยังไม่ร่วมมือกันแยกขยะกันอย่างจริงจัง ดังนี้ แม้ว่าจะมีความรู้ และทัศนคติที่ดี ก็ไม่สามารถเกิดพฤติกรรมตามมาได้เสมอไป

ในการเปิดช่องว่างของความรู้ ทัศนคติ และการยอมรับปฏิบัติ (KAP-GAP) นี้ โรเจอร์ (Rogers, 1983, pp.289-290) ได้เสนอวิธีแก้ไขไว้ 4 ประการ คือ

(1) การให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการให้มากขึ้น กล่าวคือ ต้องให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการให้กลุ่มเป้าหมายเข้าใจอย่างแท้จริงถึงวิธีการใช้ หรือวิธีปฏิบัติต่อสิ่งที่เผยแพร่นั้น

(2) ให้การแนะนำในการปฏิบัติ ซึ่งสามารถทำได้โดยใช้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมเข้าไปติดต่อกับสมาชิกที่ต้องการรับนวัตกรรมนั้น โดยให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด

(3) การให้รางวัลแก่ผู้ยอมรับในนวัตกรรม หรือยอมรับปฏิบัติเพื่อเป็นการจูงใจให้แก่สมาชิก หรือบุคคลอื่นที่ยังไม่ยอมรับ

(4) การใช้กลยุทธ์ในการโน้มน้าวโดยวิธีการใช้สื่อบุคคลเป็นเจ้าหน้าที่ส่งเสริม ผู้นำทางความคิด (Opinion Leader) เข้าไปติดต่อกับกลุ่มสมาชิก หรือกลุ่มเพื่อนฝูงเพื่อโน้มน้าวใจสมาชิกให้เกิดการยอมรับปฏิบัติอีกทางหนึ่ง

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยเรื่อง แนวทางการแก้ปัญหาการค้ามนุษย์อย่างบูรณาการ (ภัทราวรรณ เวชชศาสตร์, 2558, บทคัดย่อ) ผลการวิจัยพบว่าไทยกำลังเผชิญกับปัญหาและความท้าทายในการแก้ปัญหาการค้ามนุษย์หลายด้าน อาทิ เชิงนโยบาย เชิงบริหารและเชิงบูรณาการ โดยประเด็นความท้าทายเชิงบูรณาการนั้น เป็นหนึ่งในประเด็นที่สำคัญที่สุดที่ภาคส่วนต่างๆ ของไทยยังไม่คำนึงถึงและนำไปปฏิบัติมากเท่าที่ควร ทำให้การดำเนินการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ที่ผ่านมาขาดประสิทธิภาพและความน่าเชื่อถือ งานวิจัยฉบับนี้จึงเสนอแนวทางการแก้ปัญหาการค้ามนุษย์ของไทยให้มีการบูรณาการและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ด้วยการส่งเสริมการสื่อสารและการสร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วนทั้งในประเทศและกับต่างประเทศที่เป็นเอกภาพและมีทิศทางโดยยึดหลักการสร้างความโปร่งใส (Transparency) การสร้างความน่าเชื่อถือ (Credibility) และการสร้างความมีประสิทธิภาพ (Effectiveness) ในความร่วมมือ ซึ่งหากไทยสามารถปฏิบัติตามแนวทางข้างต้น ก็จะทำให้ปฏิบัติงานและประสานงานการแก้ปัญหาการค้ามนุษย์ของไทยมีประสิทธิภาพ มีผลเป็นรูปธรรม และสามารถตรวจสอบได้จากทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งจะมีผลในการสร้างความน่าเชื่อถือต่อการดำเนินการอย่างยั่งยืนของฝ่ายไทยจนเป็นที่ยอมรับของประชาคมโลก สอดคล้องกับหลักมนุษยธรรม และเป็นผลต่อการได้รับการยกระดับจากระดับ 3 ตามรายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ (TIP Report) ของสหรัฐฯ ในปีต่อๆ ไป

2. งานวิจัยเรื่อง การจัดการของภาคีเครือข่ายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ของประเทศไทย (พชร สันทัด และเชษฐ รัชดาพรรณาธิกุล, 2559, บทคัดย่อ) ผลการศึกษาพบว่า การจัดการของภาคีเครือข่ายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี มีรูปแบบกลไกกระบวนการทำงานของภาคีเครือข่าย ในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ทั้งในระดับจังหวัดและระดับอำเภอ ซึ่งในระดับจังหวัดมีรูปแบบการดำเนินงานโดยให้สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด เป็นศูนย์กลางของการปฏิบัติงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์จังหวัด มีภาคีเครือข่ายที่ร่วมกันทำงาน คือ ตำรวจ มีหน้าที่ในการจับกุม การดำเนินคดี สืบสวน และการออกตรวจ

สถานบริการ สถานประกอบการ รวมทั้งพื้นที่ที่อาจมีกลุ่มเสี่ยง สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด มีหน้าที่ดูแลเกี่ยวกับสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน สำนักงานจัดหางานจังหวัดมีหน้าที่ดูแลเกี่ยวกับการจัดหางานของแรงงานต่างด้าว สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด มีหน้าที่ดูแลเยียวยาเหยื่อหรือผู้เสียหาย มีการปฏิบัติงานในเชิงรุก โดยมีการจัดอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับงานค้ามนุษย์ โดยสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด เป็นผู้จัดดำเนินการอบรม รวมทั้งมีการจัดอบรมให้กับผู้ประกอบการทุกประเภท โดยมีสำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดร่วมกับสำนักงานจัดหางานจังหวัดเป็นผู้จัดดำเนินการอบรม มีการประชุมคณะทำงาน โดยมีการรายงานผลการปฏิบัติงานให้หน่วยงานระดับสูงทราบทุกเดือน ส่วนในระดับอำเภอ รูปแบบการดำเนินงานมีการบูรณาการทำงานร่วมกันกับ 4 หน่วยงานหลัก โดยมีนายอำเภอเป็นประธานหรือมอบหมายให้ปลัดอำเภอทำงานร่วมกับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ตำรวจท้องที่ สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ และมีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) ที่ช่วยดูแลเยียวยาผู้เสียหาย ข้อเสนอแนะจากการวิจัย พบว่า ควรให้ทุกหน่วยงานของภาคีเครือข่ายต้องมีส่วนร่วมในทุกเรื่องของการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ สามารถเรียนรู้ บูรณาการทำงานร่วมกันแทนกันได้ เพื่อให้มีความเป็นเอกภาพในการทำงานร่วมกันและเกิดประสิทธิภาพในการทำงานสูงสุด ควรจัดทำระบบข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการค้ามนุษย์ให้ทันสมัย และสามารถเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ในทุกระดับ ควรมีการสร้างกลไกความร่วมมือขยายผลไปยังประชาชนและเครือข่ายทุกกลุ่มของสังคมให้มีการป้องกัน เฝ้าระวังและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ควรมีบุคลากรที่มีความสามารถในการจัดการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ประจำศูนย์พิทักษ์สตรีเด็ก ครอบครัวและปราบปรามการค้ามนุษย์ เพื่อทำงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ เพราะการดำเนินงานการแก้ปัญหาการค้ามนุษย์ต้องอาศัยความชำนาญเฉพาะทาง

3. งานวิจัยเรื่อง กลไกความร่วมมือระหว่างประเทศในภูมิภาคอาเซียนเพื่อสนับสนุนงานต่อต้านการค้ามนุษย์ และแนวทางการพัฒนาระบบการช่วยเหลือคุ้มครองพิเศษ แก่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ (สำนักผู้เชี่ยวชาญ, 2555, บทคัดย่อ) ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มประเทศอาเซียนได้กำหนดแนวทางความร่วมมือระหว่างอาเซียนในการต่อต้านปัญหาการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานตรวจคนเข้าเมืองของประเทศอาเซียน และได้มีการรับรองแผนปฏิบัติการเวียงจันทน์ (Vientiane Action Programme- VAP) ซึ่งครอบคลุมถึงการส่งเสริมความร่วมมือในการต่อต้านการค้ามนุษย์ ความร่วมมือของอาเซียนในการต่อต้านการค้ามนุษย์การช่วยเหลือคุ้มครองแก่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์สำหรับประเทศไทยประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 ได้ระบุสิทธิของผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในการได้รับความช่วยเหลือตามความเหมาะสมไว้หลายประการ และจัดกลไกการดำเนินงานช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ในรูปแบบกฎหมาย การกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบในระดับนโยบาย และระดับการปฏิบัติทั้งระดับชาติ ระดับประเทศและระดับจังหวัด โดยประเทศไทยมีสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพ 9 แห่งเป็นหน่วยงานหลักให้การช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์มีกระบวนการดำเนินตั้งแต่การแรกรับถึงการติดตามผล ทั้งนี้ ประเทศไทยมีกลไกการการปฏิบัติงาน

ช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากาการค้ามนุษย์ที่ดี มีกฎหมาย มีบุคลากร มีโครงสร้างของกระทรวง กรม มีกฎหมายที่สามารถบังคับใช้และลงโทษผู้กระทำผิดได้ แต่จุดอ่อนคือโครงสร้างหน่วยงานในระดับพื้นที่ ไม่เอื้อต่อการปฏิบัติงานและกลไกคณะกรรมการยังไม่มีการทำงานตามหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดมีปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการทำงานการประสานงานบุคลากรและการรณรงค์ประชาสัมพันธ์

4. โครงการวิจัยเรื่อง "กระบวนการเข้าสู่การค้ามนุษย์" (ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาชญาวิทยาและกระบวนการยุติธรรม, 2550, บทสรุปผู้บริหาร) พบว่า ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างชาวไทย ส่วนใหญ่มารับบริการที่สถานแรกรักและสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ จังหวัดนนทบุรี เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 16 – 20 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา (ป.6) นับถือศาสนาพุทธ มีสมาชิกในครอบครัว 3 -4 คน สถานภาพครอบครัวพ่อแม่อยู่ด้วยกัน มีฐานะยากจน มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตกึ่งเมืองกึ่งชนบท เหตุผลผลอับดับที่ 1 ที่ตัดสินใจมาทำงานนี้ คือ ฐานะยากจนจึงต้องการทำงานหาเงินเพื่อใช้จ่ายส่วนตัว ส่วนกระบวนการเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์ พบว่า ผู้ที่ชักชวนให้มาทำงานนี้คือเพื่อน ให้คนในหมู่บ้านที่เคยเดินทางมาทำงานก่อนเป็นผู้ชักชวน ผู้ชวนบอกว่าทำงานมีรายได้มากๆ งานสบาย มีอิสระ โดยไม่บอกว่าเป็นงานอะไร สถานที่ทำงานเป็นสถานบันเทิง เช่น ร้านคาราโอเกะ ร้านนวด อาบอบนวด คาเฟ่ ร้านอาหาร ทำงาน 6 – 10 ชั่วโมง ไม่ได้รับค่าตอบแทน ได้รับสวัสดิการ เป็นห้องพัก / ที่อยู่ นายจ้างอนุญาตให้ติดต่อกับบุคคลอื่นทางโทรศัพท์ ถูกหลอกให้มาทำงานนี้ ซึ่งเมื่อมาทำงานแล้วพบว่าเป็นงานอื่นที่มิใช่งานที่เคยพูดคุยตกลงกันไว้ ส่วนผลกระทบ / ความเสียหายที่ได้รับ ไม่เคยถูกนายจ้างทำร้าย มีความเสียหายและความเจ็บปวดทางด้านจิตใจ หน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือเยียวยาคือ หน่วยงานของรัฐบาลไทย ซึ่งการช่วยเหลือเยียวยาจะตรงกับความต้องการส่วนใหญ่

สำหรับข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างชาวต่างประเทศ ส่วนใหญ่พบว่า มารับบริการที่สถานสงเคราะห์ คือ สถานแรกรับและสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ จังหวัดนนทบุรี เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 16 -20 ปี ไม่ได้เรียนหนังสือ นับถือศาสนาพุทธ มีสมาชิกในครอบครัวมากกว่า 6 คน สถานภาพครอบครัวคือมีพ่อแม่อยู่ด้วยกัน มีฐานะยากจน มีเชื้อชาติลาว ประเทศพม่าเป็นประเทศบ้านเกิด มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเมือง ไม่มีบัตรใด ๆ มีเหตุผลอันดับที่ 1 คือ ฐานะทางบ้านยากจน มีภาระต้องเลี้ยงสมาชิกในบ้าน เช่น บิดามารดา พี่น้อง หรือบุตร อยากช่วยแบ่งเบาภาระทางบ้าน มีความเห็นด้วยในระดับมากต่อการตัดสินใจในการมาทำงานนี้อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนกระบวนการเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์ นายหน้าชักชวนให้มาทำงาน มีผู้เดินทางไปชักชวนในหมู่บ้าน นายหน้า หรือผู้ชักชวนบอกว่าจะให้ไปทำงานที่สบาย รายได้ดี ค่าแรงสูงกว่าที่ประเทศของตน มีที่พักให้ฟรีเป็นอิสระ สามารถเก็บเงินส่งให้ทางครอบครัว หรือสามารถใช้หนี้ได้ในระยะเวลาอันสั้น และจะจัดการให้ทุกอย่าง เดินทางโดยการนั่งเรือมา เดินทางมาเป็นกลุ่ม โดยมีนายหน้ามาด้วย มีนายหน้ามาติดต่อและเป็นผู้พาเดินทางไปยังสถานที่ทำงาน ไม่เคยมีประสบการณ์การเดินทางไปยังต่างประเทศเมื่อเข้าสู่ประเทศไทย ทำงานที่โรงงาน ทำงาน 16 – 20 ชั่วโมงต่อวัน ไม่ได้รับค่าตอบแทน ได้รับสวัสดิการจากนายจ้างเป็นห้องพัก /ที่อยู่ นายจ้างไม่อนุญาตให้ติดต่อกับบุคคลอื่นๆ ในทุกวิธีการ รู้ว่าต้องมาทำงานอะไร แต่ไม่รู้ว่ามีเงื่อนไขในการทำงานและ

การจ้างอย่างไร ไม่ถูกทำร้ายร่างกาย ได้รับความเสียหายและความเจ็บปวดทางด้านร่ายกาย หน่วยงานที่ให้การช่วยเหลือคือ หน่วยงานของรัฐบาลไทย ซึ่งส่วนใหญ่ตรงกับความต้องการ

สรุปผลการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ

1. การค้ามนุษย์ในพื้นที่จังหวัดเชียงราย (ค้าบริการทางเพศ) พบว่าสาเหตุและปัจจัยของการเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์ พบว่า ในกรณีที่เป็นเด็กสาวในพื้นที่ที่เป็นคนไทย มักตกอยู่ในกระแสของโลกทุนนิยม กระแสบริโภคนิยมจนทำให้พฤติกรรมของเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นกลุ่มเสี่ยงที่มีพฤติกรรมหลงใหลในวัตถุนิยม จึงทำให้เกิดความคิดทัศนคติที่ผิดๆ อยากได้ อยากมี ชอบงานสบาย การได้แต่งตัวสวย ทำให้เด็กหลงผิดและเข้าสู่กระบวนการธุรกิจทางเพศ โดยเฉพาะกลุ่มเด็กสาวที่เติบโตมาในครอบครัวยากจน พ่อแม่แยกทางกันและอาศัยอยู่กับปู่ย่าตายาย ขาดคนดูแลสนใจ เด็กกลุ่มนี่มักออกจากโรงเรียนกลางคันและมีประสบการณ์มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ในส่วนของเด็กหญิง หญิงสาวกลุ่มชาติพันธุ์รวมทั้งกลุ่มคนต่างด้าว สาเหตุหลักของการตกเป็นเหยื่อคือ ส่วนหนึ่งนั้นเกิดจากฐานะครอบครัวนั้นมีปัญหาความยากจน ส่วนเส้นทางและรูปแบบของการค้ามนุษย์ในพื้นที่ 1) การทำงานมีลักษณะเป็นกระบวนการโดยอาศัยช่องว่างแรก เป็นกลุ่มนายหน้าที่ทำในลักษณะกลุ่มเครือญาติ คนรู้จักอยู่หมู่บ้านเดียวกันซึ่งเกิดจากคนต่างด้าวที่หลบหนีเข้ามา อาศัยอยู่ในประเทศไทยเมื่อครั้งลี้ภัยสงคราม และรัฐก็จัดให้พักอาศัยอยู่ในประเทศเป็นการชั่วคราว รอการส่งกลับ 2) ช่องว่างต่อมา กลุ่มชนคนต่างด้าวโดยใช้หนังสือเดินทางปลอม กลุ่มนี้จะแยกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มจากพม่า และกลุ่มจากประเทศจีน กลุ่มพม่า 3) ช่องว่างที่ 3 กลุ่มขบวนการล่อลวงหญิงไปค้าบริการทางเพศ แยกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรก กลุ่มขบวนการที่ร่วมมือกับคนไทย จะมีคนต่างด้าวไปรับจ้างทำงานตามร้านอาหาร สถานบริการ และพักอาศัยอยู่ในเมืองใหญ่ และมีหน้าที่หาลูกค้าที่ต้องการใช้บริการเด็กผู้หญิง เน้นไปที่ลูกค้าต่างประเทศ กลุ่มที่สอง ขบวนการที่ทำในลักษณะญาติจะจัดหาเด็กหญิงหมู่บ้านเดียวกัน หรือชนกลุ่มน้อยที่มีความต้องการขายเด็ก รับเข้ามาดูแล อ้างว่าเป็นลูกเป็นหลาน เลี้ยงจนโต อายุ 14-15 ปี ก็จะบังคับให้ขายตัว ครั้งแรก ส่วนเส้นทางการเดินทางของเหยื่อสู่จุดหมายปลายทาง จากการศึกษาพบว่า การเดินทางจะเป็นลักษณะการเดินทางมาเป็นทอดๆ มีทั้งที่เดินทางมาเองหรือมีนายหน้าเดินทางมาด้วย บางรายต้องใช้วิธีการเดินเท้าเลาะตามแนวชายแดนเข้าตามช่องทางธรรมชาติ หากเป็นเด็กหรือหญิงสาวที่มาจากฝั่งพม่า จุดพักที่สำคัญคือท่าขี้เหล็กและแม่สายโดยจะมีนายหน้าเปลี่ยนคนมารับทอดช่วงต่อ การเดินทางมักจะไม่เดินทางทอดเดียว มีการเปลี่ยนถ่ายพาหนะตลอดเวลา บางรายซุกตัวมากับห้องสัมภาระของรถทัวร์ เพื่อเดินทางเข้าเมืองใหญ่ กระบวนการทำงานในพื้นที่ พบว่ามีทีมสหวิชาชีพที่ประกอบไปด้วยทั้งภาครัฐ เอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน มาทำงานร่วมกันในพื้นที่

2. การค้ามนุษย์ในพื้นที่จังหวัดพะเยา (ค้าบริการทางเพศ) มีสาเหตุและปัจจัยการเข้าสู่การค้าบริการทางเพศ จุดเริ่มต้นของการก้าวเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์ ได้แก่ 1) ฐานะทางบ้านยากจน ทำให้เด็กต้องดิ้นรนเพื่อหารายได้ให้แก่ตัวเองและครอบครัวในการครองชีพ 2) ปัญหาการแตกแยกทางครอบครัว 3) เพื่อนเป็นผู้ชักชวน หรือต้องทำตามเพื่อน เด็กเหล่านี้จะไม่ยึดการค้าบริการทางเพศเป็นอาชีพ แต่ทำไปด้วยมีสิ่งชักจูงหรือจูงใจให้ทำเพื่อต้องการเงินใช้จ่ายซื้อสิ่งของเครื่องใช้ที่ฟุ่มเฟือย การเที่ยวเตร่กับเพื่อนฝูง

4) ความเจริญทางเทคโนโลยี วิทยาการสมัยใหม่ 5) การติดยาเสพติด ทำให้เด็กบางคนยอมใช้ร่างกายแลกกับยาเสพติดซึ่งเป็นปัญหาสังคมอย่างมาก 6) เด็กบางคนต้องออกจากโรงเรียนกลางคัน ในครอบครัวที่ทำอาชีพขายบริการ บางคนเกิดการเลียนแบบ ทำให้เด็กเห็นว่าเป็นเรื่องธรรมดา 7) การมีค่านิยมในกลุ่มเด็กที่ถือว่าพรหมจารีย์เป็นเรื่องไม่สำคัญ 8) การถูกล่วงละเมิดทางเพศเมื่ออายุน้อย หรือจากคนใกล้ชิดโดยไม่ได้เกิดจากการยินยอม 9) ค่านิยมเรื่องความกตัญญูอยากให้พ่อแม่มีความเป็นอยู่สบาย จึงออกไปค้าบริการทางเพศ รวมทั้งครอบครัวมีความคาดหวังให้ลูกสาวเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการทำให้ครอบครัวมีความอยู่ดีกินดี ลูกสาวจึงต้องแบกรับภาระและความคาดหวัง ส่วนรูปแบบการค้ามนุษย์ ไดแก่ 1) รูปแบบที่มีเอเย่นต์หรือนายหน้าทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ ชวนไปให้แต่งงานกับคนต่างชาติ โดยผู้ที่เป็นเหยื่อไม่รู้จักหน้าตา ชื่อ ที่อยู่ ของคนต่างชาติที่จะไปอยู่ด้วย มีหลายรายที่แต่งงานแล้วถูกหลอกไปขายต่อ เข้ากระบวนการค้ามนุษย์ 2) รูปแบบที่มีแม่เล้าจิ๋ว หรือ เอเยนต์อยู่ในโรงเรียน 3) รูปแบบการขายบริการทางเพศของชาวต่างชาติ 4) รูปแบบการใช้แรงงานต่างด้าว โดยการผ่านนายหน้าคนไทยและคนลาว 5) รูปแบบการเปิดบริษัทจัดหาคู่ผ่านทาง Internet บริษัทนายหน้า จะติดต่อผู้หญิงไทยให้กับชาวต่างประเทศโดยการเข้ามาสมัครและเสียค่าใช้จ่าย 6) รูปแบบการล่อลวงเด็กและหญิงเข้าสู่ขบวนการค้ามนุษย์ จุดอ่อนของหญิงและเด็กใจแตกในด้านที่เป็นประเภทบริโภคนิยม การป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ : ยุทธศาสตร์จังหวัด คือ 1) ตัดวงจรปัญหา 2) การแก้ไขปัญหาเชิงบูรณาการโดยใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง ส่วนแนวทางในการสร้างและพัฒนากลไกในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์จังหวัดพะเยา โดยด้านการจัดทำระบบฐานข้อมูล และด้านการพัฒนากลไกการบริหารจัดการ

3. การค้ามนุษย์ในพื้นที่จังหวัดตาก (ค้าแรงงาน) พบว่า เงื่อนไข ปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนให้เกิดกระบวนการค้ามนุษย์ในพื้นที่ คือ 1) ปัจจัยทางด้านการเมืองของประเทศพม่า 2) ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจของประเทศพม่า 3) ค่านิยมของคนพม่าในบางหมู่บ้าน 4) ภาพธรรมชาติที่เอื้ออำนวย 5) นโยบายด้านเศรษฐกิจของประเทศไทย 6) เครือข่ายการอพยพของแรงงาน เป็นไปด้วยความสมัครใจ 7) นโยบายอื่นๆ ของรัฐบาลไทย 8) ผลประโยชน์ของผู้ร่วมกระบวนการ 9) ปัจจัยอื่นๆ ของประเทศพม่า ส่วนรูปแบบการค้ามนุษย์ ได้แก่ 1) การซื้อตัวเด็กเพื่อไปขายต่อ 2) การให้บริการเช่าลูกเพื่อเป็นขอทาน 3) การค้าแรงงานอพยพเข้าพื้นที่ชั้นใน แนวทางในการเยียวยาช่วยเหลือสนับสนุนเหยื่อ และ แนวทางในการสร้างพัฒนากลไกในการป้องกันแก้ไขปัญหา คือ 1) มีการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัดตาก (ศปคม.จังหวัดตาก) 2) การดำเนินงานกับแรงงานต่างด้าว :แนวทางการขับเคลื่อนเพื่อการป้องกันเหยื่อการค้ามนุษย์ และการดำเนินงานในรูปแบบเยียวยาช่วยเหลือเหยื่อ ในลักษณะสหวิชาชีพ

4. การค้ามนุษย์ในพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร (ค้าแรงงาน) พบว่า ปัจจัยที่ทำให้เกิดกระบวนการค้ามนุษย์ คือ 1) สมุทรสาครเป็นจังหวัดที่ขาดแคลนแรงงานและมีความต้องการใช้แรงงานในจำนวนมาก 2) นายจ้างมีความต้องการใช้แรงงานราคาถูกจำนวนมากเพื่อลดต้นทุนการผลิต 3) ลักษณะงานส่วนใหญ่เป็นงานที่ลำบาก อันตราย และสกปรก ซึ่งแรงงานไทยไม่นิยมทำ 4) มีนายหน้าทั้งที่เป็นคนไทย และต่างชาติจำนวนมาก ส่วนเกี่ยวข้องกับการค้าแรงงานทาส เนื่องจากมีผลประโยชน์มหาศาล 5) ช่องทางการหลบหนี

เข้าเมืองมีหลายช่องทางและไม่สามารถตรวจสอบได้ 6) แสวงหาผลประโยชน์มีโครงข่ายโยงใยอย่างเป็นระบบ และเป็นผู้กระทำการนำเข้าแรงงานข้ามชาติในแต่ละวัน 7) นโยบายของรัฐที่เกี่ยวกับการจัดระบบแรงงานข้ามชาติ ทำให้เกิดช่องทางในการ แสวงหาประโยชน์จากแรงงานข้ามชาติในทุกรูปแบบ จนกระทั่งกลายเป็นการค้ามนุษย์ในที่สุด ส่วนรูปแบบการค้ามนุษย์ พบว่า ในกลุ่มแรงงานข้ามชาติ เกิดจากกระบวนการนายหน้าต้นทาง ระหว่างทาง และในพื้นที่สมุทรสาครที่ทำงานเป็นโครงข่ายโยงใยกัน ในพื้นที่สมุทรสาครกระบวนการนายหน้าส่งคนทำงานในโรงงาน หรือกระทั่งส่งคนลงเรือ เป็นรูปแบบที่เกาะเกี่ยวความสมัครใจและถูกค้ามนุษย์ในที่สุดเมื่ออยู่ในสถานที่ทำงาน เช่น การลงเรือของลูกเรือประมงต่างชาติ ไปหาปลาที่อินโดนีเซีย ส่วนใหญ่จะเป็นคนผิดกฎหมาย ใช้หนังสือคนประจำเรือปลอม หรือ Seaman Book ปลอม โอกาสขายต่อที่เรือมีสูง ส่วนการค้ามนุษย์ในแรงงานไทย มีรูปแบบที่ชัดเจนจากกระบวนการจัดหานำพาส่งคนลงเรือประมง และเรือประมงส่วนใหญ่จะไปหาปลาที่ต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศอินโดนีเซีย การแก้ไขปัญหาแรงงานเด็ก และการป้องกันการค้ามนุษย์จังหวัดสมุทรสาคร แนวทางการทำงานต่อเนื่องในประเด็นการคุ้มครองแรงงานเด็ก คือ 1) การป้องกันไม่ให้เด็กเข้าสู่ระบบการทำงานในรูปแบบที่ไม่เหมาะสม อาทิ การจัดระบบการตรวจสอบ และติดตามการจ้างแรงงานในกิจการประมง และต่อเนื่องจากประมง การแก้ไขปัญหา การจัดบริการทางสังคม การจัดการศึกษาแก่เด็กต่างชาติ 2) การคุ้มครองแรงงานเด็ก 3) การมีส่วนร่วมกับผู้ประกอบการเพื่อสามารถแทรกแซงให้แรงงานเด็กได้รับบริการทางสังคม การพัฒนาทักษะชีวิตแรงงาน การสนับสนุนการจัดการศึกษาในรูปแบบที่เหมาะสมแก่แรงงานเด็ก การพัฒนาฝีมือ ทักษะอาชีพ ที่เหมาะสมแก่เด็กตามวัย 4) การพัฒนาความร่วมมือและเครือข่ายระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ควรมีการกำหนดนโยบายระยะสั้น นโยบายระยะยาว นโยบายระหว่างประเทศ

ข้อเสนอแนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ 1) การจัดทำระบบฐานข้อมูลของแต่ละจังหวัดจำเป็นต้องมีระบบฐานข้อมูลเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ ซึ่งครอบคลุมฐานข้อมูลในเรื่องของสถานการณ์ปัญหาการค้ามนุษย์ในพื้นที่ ทั้งนี้การจัดทำฐานข้อมูลดังกล่าวจะต้องเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของหน่วยงาน องค์กรภาคีในระดับจังหวัด และระดับประเทศ 2) การสร้างเครือข่ายในการทำงานระดับพื้นที่นอกจากการพัฒนาศักยภาพในการทำงานของทีมสหวิชาชีพ ซึ่งเป็นคณะทำงานในระดับจังหวัดและอำเภอแล้ว ในระดับพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นระดับตำบล ระดับชุมชน หมู่บ้าน จำเป็นต้องเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์แต่ละพื้นที่ รวมทั้งมีการสร้างและพัฒนาศักยภาพของอาสาสมัครจากชุมชน 3) การให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพและองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำงานเพื่อช่วยเหลือเหยื่อการค้ามนุษย์ ตลอดจนการทำงานเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์แก่ภาคีองค์กรต่างๆ โดยเฉพาะในทีมสหวิชาชีพ 4) การจัดให้มี Shelter รองรับเหยื่อการค้ามนุษย์ในแต่ละจังหวัด ทำหน้าที่เป็นสถานแรกรับเหยื่อจากการค้ามนุษย์เพื่อกัน/แยกเหยื่อออกจากกระบวนการ โดยที่ Shelter ดังกล่าวจำเป็นต้องมีความพร้อมในเรื่องของการแก้ไข เยียวยาเหยื่อในเบื้องต้น 5) การให้ความสำคัญกับการทำงานกับกลุ่มแรงงานอพยพต่างชาติให้มากยิ่งขึ้น หน่วยงานราชการของประเทศไทย

จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการทำงานกับกลุ่มแรงงานอพยพมากยิ่งขึ้น 6) การให้ความสำคัญกับการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการทำงานกับองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs)ในพื้นที่ เนื่องจากมีศักยภาพในการทำงานเชิงรุกถึงปัญหาได้ค่อนข้างดี มีเป้าหมายในการทำงานที่ชัดเจน เฉพาะเรื่อง ไม่ต้องแบกรับภาระหน้าที่หลากหลายเช่นหน่วยงานราชการ 7) การเข้มงวดในการบังคับใช้มาตรการทางกฎหมาย

5. การศึกษาเรื่อง "กระบวนการเข้าสู่การตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ของหญิงและเด็ก : ศึกษาเฉพาะกรณีบ้านเกร็ดตระการ" (วิลาวัลย์ ลิมปนะวรรณะกุล, 2547, บทสรุปผู้บริหาร) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มหญิงและเด็กที่ถูกล่อลวง/ชักจูงมาทำงานและถูกบังคับค้าบริการทางเพศและบังคับใช้แรงงานในรูปแบบต่างๆ และได้รับการช่วยเหลือให้อยู่ในการคุ้มครองดูแลของสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ จำนวน 10 ราย ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีอายุเฉลี่ย 14-15 ปี ไม่ได้รับการศึกษา มีภูมิลำเนามาจากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำนวน 5 ราย ประเทศไทย จำนวน 2 รายประเทศพม่า จำนวน 2 ราย และประเทศกัมพูชา จำนวน 1 ราย โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์และการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ผลการศึกษาพบประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

1) กระบวนการเข้าสู่การตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ : โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างถูกชักชวนมาจากครอบครัวในชนบท โดยมีคนทั้งในหมู่บ้าน นอกหมู่บ้าน และเครือญาติ เป็นสื่อกลางในการติดต่อชักชวน ในการเดินทางของหญิงและเด็กจะมีเครือข่ายการเดินทางอย่างเป็นกระบวนการ กล่าวคือ มีนายหน้าเป็นผู้ติดต่อหญิงและเด็กในหมู่บ้าน มีการนำพาส่งต่อให้นายหน้าระหว่างทาง และส่งต่อเป็นทอดๆ จนถึงปลายทาง ส่วนเส้นทางในการเดินทางมี 2 ลักษณะ คือ

- เส้นทางเข้ามาในประเทศไทย เป็นการเดินทางเข้ามาทำงานของหญิงและเด็กต่างชาติ คือ ลาว พม่า และกัมพูชา ซึ่งเดินทางเข้ามาอย่างผิดกฎหมาย ตามจุดผ่านแดนต่างๆของประเทศไทย กล่าวคือ หญิงและเด็กลาวเข้าสู่ประเทศไทยตามจุดผ่านแดน คือ ช่องเม็ก จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดนครพนม จังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดหนองคาย ส่วนหญิงและเด็กจากประเทศพม่าเข้าสู่ประเทศไทย ที่จุดผ่านแดน อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก และอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย เพื่อการทำงานในกรุงเทพฯทั้ง 10 ราย

- เส้นทางการเดินทางออกนอกประเทศไทย เป็นการเดินทางของหญิงและเด็กไทยเพื่อไปทำงาน ณ ประเทศญี่ปุ่น โดยมีลักษณะเส้นทางเป็นกระบวนการและมีเครือข่ายเดียวกัน ขั้นตอนการเดินทางเข้าประเทศญี่ปุ่นจะใช้วิธีการที่ (ดูเหมือนว่า) ถูกต้อง มิใช่การหลบหนีเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมายแบบการลักลอบ นายหน้าจะเป็นผู้ดูแลและออกค่าใช้จ่ายในการเดินทางให้กับหญิงและเด็กก่อนเป็นเบื้องแรก พอไปถึงปลายทางที่ประเทศญี่ปุ่นหญิงและเด็กเหล่านี้จะมีหนี้ผูกพันที่จะต้องทำงานชดใช้ ประมาณคนละ 1,700,000 บาท

2) ปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ของหญิงและเด็ก : จากการศึกษาพบว่ามีปัจจัยสำคัญ 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก กล่าวคือ

- ปัจจัยภายใน ได้แก่ ปัจจัยภูมิหลังของหญิงและเด็ก อาทิ การเป็นเพศหญิง อายุยังน้อย คือ น้อยกว่า 20 ปี เป็นโสด และไม่ได้รับการศึกษา ซึ่งทำให้มีโอกาสเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์

มากกว่ากลุ่มอื่น, ปัจจัยที่มาจากตัวบุคคล เช่น ความต้องการอาหาร เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม และที่อยู่อาศัย จึงหลงเชื่อคำพูดชักชวนของนายหน้า รวมทั้งการยึดถือค่านิยมในเรื่องของการกตัญญูกตเวทีต่อบุพการี ฉะนั้นจึงตัดสินใจเดินทางมาทำงานตามคำชักชวน เพื่อหวังว่าจะสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว , ปัจจัยด้านครอบครัว คือ ครอบครัวเป็นแรงสนับสนุนหลักให้ผู้หญิงและเด็กเดินทางมาทำงาน เพราะคิดว่าการเดินทางมาทำงานของลูกสาวจะนำมาซึ่งรายได้และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

ปัจจัยภายนอก สามารถแบ่งได้เป็นระดับจุลภาค คือ การไม่มีงานทำ ปัญหาหนี้สินของครอบครัว การไม่มีที่ดินทำกิน ฯลฯ ส่วนในระดับมหภาค เป็นเรื่องของปัจจัยดึงดูดที่เป็นผลมาจากการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับประเทศ ซึ่งส่งผลทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางรายได้ นอกจากนี้ประเทศไทยก็มีความต้องการแรงงานราคาถูกเป็นจำนวนมาก รวมทั้งการมีระบบคมนาคมและการสื่อสารที่เจริญก้าวหน้า ทำให้ช่องทางที่นายหน้าจะเข้าถึงกลุ่มผู้หญิงและเด็ก ตลอดจนเส้นทางในการขนย้ายกลุ่มคนเหล่านี้ก็เป็นไปอย่างสะดวก

6. คนรับใช้ในบ้าน : แรงงานอพยพจากพม่ามาไทย (สุรีย์พร พันพึ่ง และคณะ, 2548, บทสรุปผู้บริหาร) เป็นงานศึกษาที่มีสาระสำคัญอยู่ที่การสะท้อนให้เห็นภาพชีวิตของแรงงานหญิงและเด็กชาวพม่าที่ย้ายถิ่นเข้ามาทำงานในประเทศไทย โดยการเข้าไปเรียนรู้และฟัง “เสียง” ของกลุ่มคนเหล่านั้นว่าการใช้ชีวิตในฐานะแรงงานในประเทศไทย การวิจัยครั้งนี้เน้นไปที่แรงงานหญิงอายุต่ำกว่า 30 ปีที่เกิดในประเทศพม่าและปัจจุบันทำงานเป็นคนรับใช้ในบ้านในจังหวัดตากหรือจังหวัดเชียงใหม่ แต่อย่างไรก็ตามก็มิได้จำกัดเฉพาะกลุ่มอายุที่ต่ำว่า 30 ปีเท่านั้น แต่จะให้โอกาสแก่แรงงานต่างชาติหญิงที่อายุมากกว่า 30 ปี ซึ่งเป็นผู้ที่เคยมีประสบการณ์ทำงานรับใช้ในบ้านซึ่งประสงค์จะให้ข้อมูลหรือเข้าร่วมโครงการวิจัยด้วย พื้นที่ในการศึกษาครั้งนี้ คือ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก และอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ การศึกษาครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยใน 2 ลักษณะ คือ การวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณควบคู่กันไป เพื่อให้ได้ข้อมูลทั้งในภาพกว้างและข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับชีวิตและความคิด ความรู้สึกของแรงงานหญิงและเด็กพม่า ทั้งนี้งานวิจัยมีการนำเสนอประเด็นสำคัญที่น่าสนใจ ดังนี้

1. การนำเสนอถึงสถานการณ์ในพม่าซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญที่บังคับ บีบคั้นให้คนพม่าจำนวนมากต้องอพยพนั่นคือ สงครามและนโยบายแห่งรัฐที่เร่งให้เกิดวิกฤต ทั้งวิกฤตเศรษฐกิจของประเทศและวิกฤตของครอบครัว เช่น การเกณฑ์แรงงาน การบังคับประชาชนให้เป็นลูกหาบ การเก็บภาษีอากรตนให้เห็นตามอำเภอใจ ฯลฯ คนพม่าซึ่งเป็นผู้เข้าร่วมในงานวิจัยชิ้นนี้กล่าวว่าเหตุการณ์เหล่านี้ในพม่าล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ครอบครัวของตนล่มสลายและนำมาซึ่งการตัดสินใจอพยพย้ายถิ่นเข้ามาในประเทศไทย โดยเชื่อว่าการย้ายถิ่นเข้าประเทศไทยคุ้มกับการเสี่ยงว่าอาจจะถูกข่มขู่ คุกคาม และหรือถูกล่อลวงไปขาย

2. สถานการณ์ระหว่างการเดินทางเข้ามายังประเทศไทย ที่สะท้อนให้เห็นว่า แรงงานพม่าไม่สามารถกำหนด ควบคุมชะตากรรม และ/หรือรับรู้เรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตการทำงานของตนเองในประเทศไทยได้เลย การเดินทางเข้าสู่ประเทศไทยแบบลับๆซึ่งดำเนินการโดยนายหน้าหรือผู้นำส่ง (carrier) ซึ่งนำพากลุ่มคนเหล่านี้ข้ามชายแดนประเทศไทย ผู้อพยพต้องใช้เงินจำนวนมากเพื่อค่าใช้จ่ายล่วงหน้าในการเดินทางกลายเป็นลูกหนี้ของผู้นำส่ง ผู้นำส่งจะนำคนเหล่านี้ไปยังจุดที่รู้กันว่าบรรดานายจ้างจะมาชุมนุมกันเพื่อหา

คนงานย้ายถิ่น โดยที่ไม่อาจล่วงรู้เลยว่าจะได้ทำงานลักษณะใด อยู่ที่ไหน ใครเป็นนายจ้าง รวมไปถึงเงื่อนไขการทำงานต่างๆ ผู้ย้ายถิ่นชาวพม่าที่รอให้มีคนทาบทามให้ไปทำงานจึงอยู่ในสภาพที่หล่อแหลมต่อการถูกแสวงหาประโยชน์และการถูกล่อลวงไปขาย

3. สภาพการจ้างงาน ผลการศึกษาสะท้อนให้เห็นว่าผู้หญิงและเด็กชาวพม่าซึ่งเป็นแรงงานรับใช้ในบ้านนั้นส่วนใหญ่ตกอยู่ในสถานการณ์ที่ค่อนข้างย่ำแย่กล่าวคือ แรงงานเหล่านี้ไม่สามารถกำหนดการทำงาน หน้าที่รับผิดชอบ และค่าตอบแทนด้วยตนเองได้ เรื่องทั้งหมดนี้เป็นอำนาจของนายจ้าง แรงงานส่วนใหญ่ต้องทำงานมากกว่า 8 ชั่วโมงต่อวัน และจำนวนไม่น้อยที่ทำงานเกือบ 24 ชั่วโมงในกรณีที่บ้านนายจ้างมีผู้ป่วย เด็กเล็ก ผู้สูงอายุ หลายคนทำงาน 7 วันต่อสัปดาห์ และในบางครั้งบางกรณีแรงงานเหล่านี้ถูกโกงค่าแรงโดยนายจ้าง นอกจากนี้ประเด็นสำคัญอีกประการที่แรงงานเหล่านี้ต้องเผชิญ คือ การถูกละเมิดสิทธิ โดยที่ผลการวิจัยระบุว่า การถูกด่า เป็นการละเมิดสิทธิที่คนทำงานบ้านประสบมากที่สุด รวมไปถึงการถูกตะคอก การข่มขู่ การถูกทำร้ายร่างกาย เช่น การถูกนายจ้างตบหน้า การถูกทุบตี และในบางกรณีที่ถูกนายจ้างคุกคามทางเพศ

4. สถานภาพทางกฎหมายและกระบวนการจดทะเบียนขอใบอนุญาตทำงาน คนทำงานบ้านเกือบทุกคนที่ให้ข้อมูลในการศึกษาวิจัยมีความกังวลอย่างมากเรื่องการครอบครองเอกสารประจำตัวที่ถูกกฎหมาย มีแรงงาน/คนทำงานบ้านชาวพม่าจำนวนไม่น้อยที่ไม่มีเอกสารใดๆรับรองความเป็นพลเมืองพม่า ต้องมีสถานะภาพเป็นบุคคลไร้สัญชาติ และต้องเสี่ยงกับการถูกจับกุม คุมขังทั้งในประเทศไทยและประเทศพม่า ส่วนในเรื่องของการจดทะเบียนขอใบอนุญาตทำงานนั้น ผลการวิจัยสะท้อนข้อมูลว่า แรงงานจำนวนไม่น้อยที่ต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายดังกล่าวเอง ซึ่งค่าใช้จ่ายในกระบวนการจดทะเบียนขอใบอนุญาตทำงานนั้นค่อนข้างสูง แรงงานต้องใช้เงินของนายจ้างและต้องทำงานชดใช้หนี้หลายเดือนจึงจะชำระหนี้หมด และหลายกรณีที่นายจ้างปฏิเสธที่จะให้จดทะเบียน เพราะต้องการมีอำนาจควบคุมแรงงานอย่างสมบูรณ์ ด้วยเหตุนี้แรงงาน/คนทำงานบ้านย้ายถิ่นจึงมีชีวิตที่ขึ้นอยู่กับนายจ้าง ต้องพึ่งพิงนายจ้าง พร้อมกับที่นโยบายของรัฐบาลไทยกำหนดให้ผู้ที่สามารถจดทะเบียนได้นั้นต้องมีนายจ้างรับรอง ผู้ย้ายถิ่นที่จดทะเบียนเป็นลูกจ้างของนายจ้างรายใดรายหนึ่งจะได้รับใบอนุญาตทำงานที่มีอายุ 1 ปีเท่านั้น และไม่สามารถเปลี่ยนนายจ้างได้ หากว่านายจ้างไม่จ้างต่อ สถานภาพการเป็นบุคคลถูกกฎหมายในประเทศไทยของคนงานย้ายถิ่นจะสิ้นสุดทันที ซึ่งประเด็นนี้หญิงและเด็กทำงานรับใช้ในบ้านมองว่าเป็นเหตุให้พวกตนต้องยอมจำนนอยู่ในอานัติของนายจ้าง ซึ่งจะนำไปสู่การยอมจำนนต่อการกดขี่ต่างๆตามมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

อีกประเด็นที่มีความน่าสนใจเกี่ยวกับกระบวนการจดทะเบียนขอใบอนุญาตทำงานที่กำหนดว่าแรงงานย้ายถิ่นที่ประสงค์ที่จะจดทะเบียนขอใบอนุญาตทำงานต้องตรวจสุขภาพ การวิจัยพบว่าวิธีการดำเนินการในการตรวจร่างกายดังกล่าวปัญหา เพราะคลินิกและโรงพยาบาลส่วนใหญ่ไม่มีบริการล่ามแปลเพื่ออธิบายให้แก่ผู้ย้ายถิ่น นอกจากนี้ยังมีการละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวในเรื่องของการแจ้งเกี่ยวกับผลการตรวจร่างกาย เพราะผู้ย้ายถิ่นจะทราบผลการตรวจหรือไม่นั้นก็ขึ้นอยู่กับนายจ้างว่าจะบอกหรือไม่

5. ประเด็นเรื่องสุขภาพ ผลการศึกษาสะท้อนให้เห็นว่าแรงงานย้ายถิ่นเหล่านี้ไม่มีความรู้เรื่องสุขอนามัยขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับการติดเชื้อ HIV เอดส์และอนามัยเจริญพันธ์ เป็นเหตุให้มีความหวาดกลัวและวิตกกังวลเกี่ยวกับสุขภาพของตนเองและครอบครัว นอกจากนี้แรงงานย้ายถิ่นยังมีโอกาสที่จำกัดเป็นอย่างมากในการเข้าถึงบริการสาธารณสุขพื้นฐาน ผลการศึกษาระบุว่ามีนายจ้างจำนวนมากไม่ยอมจ่ายค่ารักษาพยาบาลให้แก่ลูกจ้าง บางกรณีถูกนายจ้างหักค่าแรงในวันที่ขอลาป่วย

6. ข้อเสนอแนะ จากการศึกษาวิจัยคณะผู้ทำวิจัยมีการนำเสนอข้อเสนอแนะ ดังนี้

1) ระดับระหว่างประเทศ ประชาคมระหว่างประเทศควรกดดันให้สภาสันติภาพและการพัฒนาแห่งรัฐพม่าและรัฐบาลไทยให้สัตยาบันและปฏิบัติตามอนุสัญญาระหว่างประเทศของสหประชาชาติว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิของคนงานย้ายถิ่นและสมาชิกในครอบครัวทุกคน (UN International Convention on the Protection of Rights of All Migrant Workers and Members of Their Families) เพื่อพิทักษ์สิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานของคนงานที่ย้ายถิ่นข้ามพรมแดนระหว่างประเทศ องค์กรระหว่างประเทศต่างๆ เป็นต้นว่า องค์การแรงงานสากล (ILO) องค์การระหว่างประเทศเพื่อการย้ายถิ่น (IOM) และหน่วยงานต่างๆ ของสหประชาชาติควรประสานงานและร่วมมือกันในการยืนยันและสนับสนุนการคุ้มครองแรงงานย้ายถิ่น

2) ระดับประเทศ ในประเทศพม่าสภาสันติภาพและการพัฒนาแห่งรัฐของพม่า (SPDC) ควรจัดการกับสาเหตุที่ทำให้ผู้ย้ายถิ่นอพยพเข้ามาสู่ประเทศไทย และประเทศอื่นๆ รวมทั้งทบทวนนโยบายที่ก่อให้เกิดปัญหาในประเทศ รวมทั้งให้ความสำคัญกับการปฏิรูปการเมืองในประเทศ และสำหรับประชาชนในพม่าที่ต้องการมาหางานทำในประเทศเพื่อนบ้าน สภาสันติภาพฯควรอนุญาตให้ทำได้โดยชอบด้วยกฎหมาย และควรรับผิดชอบในการคุ้มครองพลเมืองของตนในต่างประเทศ และอนุญาตให้กลับประเทศด้วยความปลอดภัย ส่วนในกรณีของประเทศไทย รัฐไทยควรยอมรับว่าการทำงานรับใช้ในบ้านเป็นงานที่ต้องได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายแรงงานไทยและสนับสนุนให้มีการคุ้มครองสิทธิของแรงงานทำงานรับใช้ในบ้าน สิทธิที่จะมีสัญญาจ้างงานที่เป็นลายลักษณ์อักษร มีการกำหนดลักษณะหน้าที่การทำงาน ค่าจ้างขั้นต่ำตามกฎหมาย จำนวนชั่วโมงในการทำงาน วันหยุด การดูแลสุขภาพ และผลประโยชน์อื่นๆอย่างชัดเจน รวมทั้งควรสร้างกลไกในการร้องทุกข์สำหรับแรงงานเหล่านี้ เพื่อให้ความช่วยเหลือและการคุ้มครองทางกฎหมายสืบไป ตลอดจนควรจัดทำข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพอนามัยสำหรับกลุ่มคนเหล่านี้ และรัฐไทยควรเปิดโอกาสทางการศึกษาแก่คนงานย้ายถิ่นเหล่านี้ด้วย

3) ในระดับท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชนและองค์กรในชุมชนต่างๆ ที่อยู่ใกล้ชิดกับผู้ย้ายถิ่นต้องพยายามอย่างต่อเนื่องในการทำงานร่วมมือกับเครือข่ายของชุมชนในระดับท้องถิ่น เพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายดังกล่าวเข้ากับแรงงานทำงานบ้านอพยพย้ายถิ่น เพื่อยกระดับการรับรู้ของผู้คนต่อสภาพความจริงในชีวิตของคนต่างชาติกลุ่มนี้ นอกจากนี้ผู้ที่หน้าที่ในการวางนโยบายแนวปฏิบัติและแผนงานแก้ปัญหาควรพิจารณาที่จะเปิดให้ชุมชนแรงงานย้ายถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยคิดค้นและกำหนดมาตรการแทรกแซงที่เหมาะสม เพื่อบรรเทาปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น

7. โสเภณีเด็ก สภาพปัญหา ปัจจัยสาเหตุ และแนวทางแก้ไข (สุชาติ ประสิทธิรัฐสินธุ์, ม.ป.ป., 89 – 90) มีประเด็นที่น่าสนใจว่า วงการค้าบริการทางเพศเด็กได้เจริญเติบโตควบคู่ไปกับการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยปัจจัยสาเหตุที่ทำให้มีการค้าบริการทางเพศเด็ก มีทั้งปัจจัยระดับมหภาค ระดับชุมชน และระดับบุคคล โดยทั่วไปปัจจัยระดับมหภาคจะเป็นปัจจัยเกื้อกูลอำนวยต่อการค้าบริการทางเพศเด็ก เช่น นโยบายและแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศที่มุ่งเน้นความเติบโตทางเศรษฐกิจ ความเป็นวัตถุนิยม การส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ในทางปฏิบัตินักธุรกิจการท่องเที่ยวได้อาศัยการบริการทางเพศเป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งไทยและต่างประเทศ

ปัจจัยระดับชุมชน เช่น ค่านิยมด้านการประกอบอาชีพและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ส่งเสริมความเจริญด้านวัตถุมากกว่าความเจริญทางด้านจิตใจ และมากกว่าความวิริยะอุตสาหะในการประกอบอาชีพที่มีศักดิ์ศรีของตัวบุคคล การขาดโอกาสในการประกอบอาชีพที่มีรายได้สม่ำเสมอ

ปัจจัยระดับบุคคลที่ผลักดันให้เด็กไปค้าบริการทางเพศที่ถือได้ว่าเป็นปัจจัยสาเหตุที่แท้จริง คือ วัตถุนิยมของบิดามารดา กระบวนการขัดเกลาปลูกฝังค่านิยมที่ส่งเสริมการค้าบริการทางเพศเด็ก และสภาพชีวิตครอบครัวที่เด็กอาศัยอยู่

ปัจจัยทั้งสามประการ ผลักดันให้เด็กต้องตกเป็นเหยื่อของวงการค้าบริการทางเพศทั้งด้วยความสมัครใจ จำใจ และถูกบังคับหลอกลวง ซึ่งในกระบวนการผลักดันนั้น มีบุคคลหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่บิดามารดา ญาติพี่น้อง คนใกล้ชิดเด็ก ผู้นำชุมชน เป็นต้น

2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทำงานเครือข่ายแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ที่เหยื่อเป็นเด็กและสตรีในประเทศไทย โดยคณะผู้วิจัยมีความเชื่อว่ากระบวนการทำงานของเครือข่ายมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องทั้งปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก เกิดรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหาการประสานการดำเนินงานของเครือข่ายในการป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ระดับนโยบาย ระดับปฏิบัติการค้ามนุษย์ ตามหลักมาตรฐานสากล 5P (นโยบาย ป้องกัน ดำเนินคดี คุ้มครอง ความร่วมมือภาคีเครือข่าย) และแนวทางการแก้ปัญหาเครือข่ายในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ดังนั้น สรุปจากแนวคิดและผลการวิจัย สามารถกำหนดกรอบได้ดังนี้ (แผนภาพที่ 2.2)

แผนภาพที่ 2.2 กรอบแนวความคิด

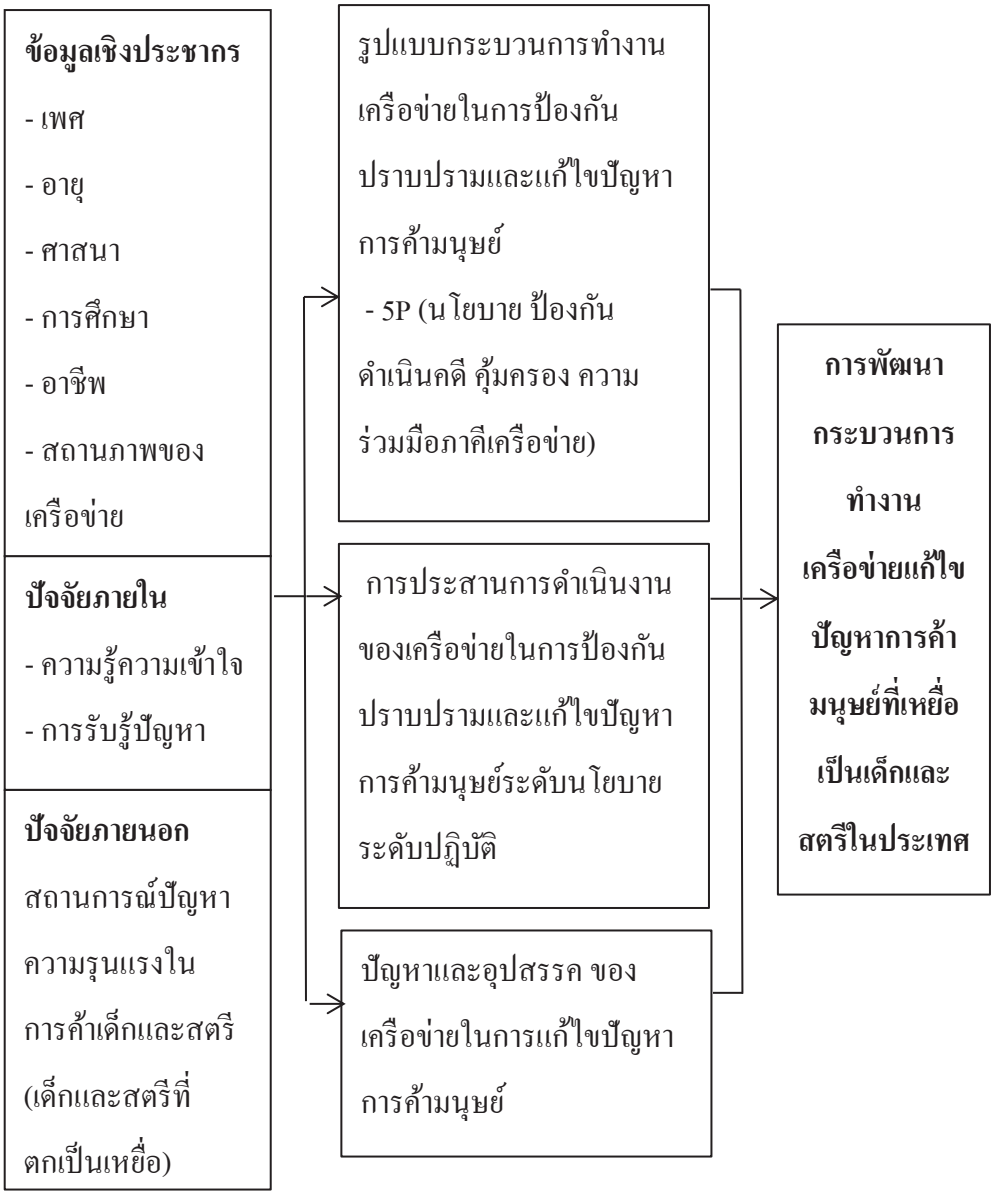

บทที่ 3
ระเบียบวิธีการวิจัย

3.1 วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยประยุกต์ (Applied Research) ศึกษาโดยใช้วิธีวิทยาการวิจัยแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Methodology) ที่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 1,440 ชุด โดยการสุ่มจากพื้นที่ต่างๆ ดังรายละเอียดต่อไปเกี่ยวกับความคิดเห็นรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายและพัฒนาเครือข่ายการค้ามนุษย์ และการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งมีการวิจัยจากเอกสาร และการระดมความคิดเห็นกลุ่มย่อย (Focus Group) เป็นการศึกษารูปแบบการพัฒนาเครือข่ายการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.2 การวิจัยจากเอกสาร

การวิจัยจากเอกสารมีความต้องการเพื่อมุ่งค้นหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับรูปแบบการค้ามนุษย์ในปัจจุบัน โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสาร รายงาน หรือหนังสือซึ่งได้มีการตีพิมพ์ เช่น วารสาร บทความ และสิ่งตีพิมพ์อื่นๆ เป็นต้น และข้อมูลปฐมภูมิจากการศึกษาดูงานภายจากเครือข่ายการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัดเชียงราย เครือข่ายการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัดระนอง และเครือข่ายการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัดชลบุรี

<u>การคัดเลือกเอกสาร</u>

1) ความจริง จะมีการคัดเลือกเอกสารที่เป็นเอกสารที่แท้จริง (Origin) ซึ่งมีความสำคัญมากต่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์และมีความสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

2) ความถูกต้องน่าเชื่อถือ จะมีการคัดเลือกเอกสารที่ไม่มีข้อมูลผิดพลาด บิดเบือนหรือคลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริง

3) การเป็นตัวแทน จะมีการคัดเลือกเอกสารที่สามารถใช้แทนหรือเป็นแบบฉบับที่แทนเอกสารประเภทเดียวกันได้ และเป็นเอกสารที่สามารถเป็นตัวแทนของการค้ามนุษย์ได้

4) ความหมาย จะมีการคัดเลือกเอกสารที่มีข้อมูลเป็นนัยสำคัญซึ่งสามารถสะท้อนรูปแบบ/กระบวนการค้ามนุษย์ในปัจจุบัน

3.3 การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Methodology)

การวิจัยเชิงปริมาณ เป็นการวิจัยที่มุ่งหาข้อเท็จและข้อสรุปเชิงปริมาณ เน้นการใช้ข้อมูลที่เป็นตัวเลขเป็นหลักฐานยืนยันความถูกต้องของข้อค้นพบ และข้อสรุปต่าง ๆ มีการใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่มีความเป็นปรนัยในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยค้นหาเกี่ยวกับข้อมูลเชิงประชากร การรับรู้ปัญหาและความรู้

ความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นการค้ามนุษย์ ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์ (5P = นโยบาย ป้องกัน ดำเนินคดี คุ้มครองช่วยเหลือ และความร่วมมือ) และแนวทางการพัฒนากระบวนการทำงานเครือข่ายแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทย ข้อมูลที่ได้มีการนำมาวิเคราะห์ สรุปผล และนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการทำงานเครือข่ายแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทย

<u>การคัดเลือกพื้นที่</u>

คัดเลือกจากเขตพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 1-12 (สสว.1-12) โดยพิจารณาจากสถิติการค้ามนุษย์ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ มากที่สุด 3 อันดับแรก ยกเว้นกรุงเทพมหานคร สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการละ 3 จังหวัด รวม 36 จังหวัด (ตารางที่ 3.1)

ตารางที่ 3.1 พื้นที่จัดเก็บข้อมูล

หน่วยงาน	***พื้นที่จัดเก็บข้อมูล***
สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 1	จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี จังหวัดสระบุรี
สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 2	จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดสระแก้ว
สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 3	จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง จังหวัดตราด
สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 4	จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดสมุทรสาคร
สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 5	จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดชัยภูมิ
สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 6	จังหวัดอุดรธานี จังหวัดขอนแก่น จังหวัดหนองคาย

หน่วยงาน	*พื้นที่จัดเก็บข้อมูล*
สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 7	จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดนครพนม จังหวัดมุกดาหาร
สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 8	จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดชัยนาท
สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 9	จังหวัดตาก จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดเพชรบูรณ์
สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 10	จังหวัดเชียงราย จังหวัดแพร่ จังหวัดเชียงใหม่
สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 11	จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดชุมพร จังหวัดระนอง
สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 12	จังหวัดสงขลา จังหวัดปัตตานี จังหวัดสตูล

<u>การคัดเลือกประชากร</u>

ประชากรกลุ่มตัวอย่างการวิจัยเป็นประชากรที่เป็นเครือข่ายการค้ามนุษย์ แบ่งเป็น 8 กลุ่ม ได้แก่

1. โรงเรียน (Schools) เช่น ผู้แทนโรงเรียน ครู อาจารย์ ผู้บริหารโรงเรียน

2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Legislatures) เช่น ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่

3. โรงพยาบาล หรือสาธารณสุข (First Responders) เช่น ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่

4. สื่อ หรือองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง (Media) เช่น ผู้สื่อข่าวในท้องถิ่นจังหวัดนั้น วิทยุ โทรทัศน์

5. ผู้บริโภค (Consumers) เช่น ประชาชนทั่วไปหรือลูกค้าที่ซื้อสินค้าหรือบริการที่เกี่ยวกับกิจกรรมการค้ามนุษย์หรือสถานบันเทิง

6. ธุรกิจประกอบการ (Local Businesses) เช่น เจ้าของธุรกิจโรงงาน สถานประกอบการสถานบันเทิง ร้านอาหารที่ใช้แรงงานเด็ก

7. ชุมชน / ศาสนา / ความเชื่อ (Faith Communities) เช่น กลุ่มผู้นำ แกนนำ อาสาสมัครต่างๆ ผู้นำศาสนา พระ

8. ผู้บังคับกฎหมาย / ตำรวจ / อัยการ / ฝ่ายปกครอง (Law Enforcement) เช่น ตำรวจ อัยการ ตม. นายอำเภอ ปลัดอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าหน้าที่ที่ทำงานอยู่ในระดับท้องที่ (ที่มา : Anti-Human Trafficking Training Manual COMBATTING TRAFFICKING IN PERSONS (CTIP), 2014 : 45)

โดยใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ในการจัดเก็บข้อมูล กลุ่มละ 5 ตัวอย่าง จำนวน 8 กลุ่มต่อจังหวัด รวมเป็นจังหวัดละ 40 ตัวอย่าง จำนวน 36 จังหวัด รวมเป็นจำนวน 1,440 ตัวอย่าง

<u>เครื่องมือในการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ</u>

การวิจัยมีการใช้แบบสอบถาม ซึ่งออกแบบโดยนำข้อมูลที่ได้จากการใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสาร รายงาน หรือหนังสือที่ได้มีการตีพิมพ์ เช่น วารสาร บทความ และสิ่งตีพิมพ์อื่น ๆ เป็นต้น นำมาวิเคราะห์เพื่อออกแบบสอบถามเพื่อใช้ในการจัดเก็บข้อมูล สามารถแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเชิงประชากร เป็นแบบเลือกตอบ (Check List) จำนวน 7 ข้อ

ส่วนที่ 2 การรับรู้ปัญหาและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นการค้ามนุษย์ เป็นแบบเลือกตอบ (Check List) จำนวน 16 ข้อ

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ จำนวน 50 ข้อ

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนากระบวนการทำงานเครือข่ายแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทย แบบเติมคำ (Completion) จำนวน 3 ข้อ

<u>การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ</u>

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือเพื่อรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร รายงาน หรือหนังสือซึ่งได้มีการตีพิมพ์ และงานวิจัยต่าง ๆ

2. นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการวิจัยตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยมีรายนามดังต่อไปนี้

2.1 รศ.ดร.เดชา สังขวรรณ คณบดีวิทยาลัยสหวิทยาการมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

2.2 นางสาวสุนีย์ ศรีสง่าตระกูลเลิศ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านนโยบายและยุทธศาสตร์

2.3 นางพรสม เปาปราโมทย์ ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 3

3. นำแบบสอบถามที่ผ่านการแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

4. นำแบบสอบถามไปทดสอบใช้ (Pre Test) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวนแบบสอบถามจำนวน 36 ชุด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

ของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิแอลฟา (Alpha Coefficient : α) โดยได้ค่าเชื่อมั่นในภาพรวมของแบบสอบถามเท่ากับ 0.852 ซึ่งแสดงว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นในระดับสูง

5. นำแบบสอบถามไปจัดเก็บข้อมูลตามกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด

6. การปฐมนิเทศนักวิจัย ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 1-12 ในขั้นตอนของการใช้เครื่องมือ รายละเอียดเนื้อหาของเครื่องมือ และความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ เพื่อสร้างความเข้าใจในการนำเครื่องมือไปใช้ในแต่ละพื้นที่

<u>การเก็บข้อมูล</u>

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเจ้าหน้าที่สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 1-12 จำนวน 48 คน ซึ่งได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้แบบสอบถามจำนวน 1,440 ชุด จากกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ศึกษาวิจัย จำนวน 36 จังหวัด

<u>การวิเคราะห์ข้อมูล</u>

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปและสถิติในการวิเคราะห์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย เพศ อายุ ศาสนา ระดับการศึกษา อาชีพ ประเภทเครือข่ายองค์กร และตำแหน่งในองค์กร โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ และค่าร้อยละ

ส่วนที่ 2 การรับรู้ปัญหาและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นการค้ามนุษย์ ประกอบด้วย

1) รูปแบบการค้ามนุษย์ วิเคราะห์โดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ความถี่ และค่าร้อยละ

2) ความรู้ความเข้าใจ วิเคราะห์โดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ กำหนดค่าคะแนนกรณีตอบผิด คือ 0 และกรณีตอบถูก คือ 1 แบ่งระดับความรู้เกี่ยวกับ การค้ามนุษย์เป็น 3 ระดับ ซึ่งใช้เกณฑ์จำนวนข้อเป็นตัวแบ่งได้ 3 อันดับดังนี้

2.1 มีความรู้ระดับน้อย คือ ตอบคำถามถูก 1-5 ข้อ

2.2 มีความรู้ระดับปานกลาง คือ ตอบคำถามถูก 6-10 ข้อ

2.3 มีความรู้ระดับมาก คือ ตอบคำถามถูก 11-15 ข้อ

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์ (5 P= นโยบาย ป้องกัน ดำเนินคดี คุ้มครองช่วยเหลือ ความร่วมมือ) มีการให้คะแนนสำหรับการประมาณค่าแบบ Likert Scale แก่คำตอบ โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ค่าคะแนน 1 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

ค่าคะแนน 2 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อย

ค่าคะแนน 3 หมายถึง ระดับความคิดเห็นปานกลาง

ค่าคะแนน 4 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมาก

ค่าคะแนน 5 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมากที่สุด

การแปลความหมายของคะแนนให้ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างเป็นเกณฑ์ในการแปลความหมายคะแนน โดยกำหนดระดับความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{5 - 1}{5} = 0.80$$

สามารถแปลความหมายของระดับคะแนนได้ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80 = ระดับน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60 = ระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40 = ระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20 = ระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00 = ระดับมากที่สุด

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนากระบวนการทำงานเครือข่ายแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทย ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยการศึกษารายละเอียดของคำตอบในแต่ละบุคคลก่อนการจำแนกประเภท ซึ่งจะพิจารณาคำตอบของทุกราย และนำคำตอบเหล่านั้นมาจัดกลุ่มหรือหมวดหมู่ ด้วยการพิจารณาจากความถี่ของแต่ละกลุ่ม โดยผู้วิจัยจะยึดคำตอบที่มีความถี่สูงมาใช้เป็นประเด็นในการอภิปราย หรือถือเป็นประเด็นที่สำคัญ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ประกอบด้วย ความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สถิติที่ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน เป็นการวิเคราะห์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Correlation Analysis) ระหว่างตัวแปรอิสระสองตัว เพื่อทดสอบสมมติฐาน 3 ข้อ

3.4 การวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการวิจัยที่เก็บข้อมูลเชิงลึกโดยการสนทนากลุ่มจากผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ โรงเรียน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงพยาบาลหรือสาธารณสุข สื่อ หรือองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้บริโภค ธุรกิจประกอบการ ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา ผู้นำความเชื่อ ผู้บังคับกฎหมาย ตำรวจ อัยการ และพนักงานฝ่ายปกครอง ซึ่งเป็นเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในพื้นที่ โดยใช้วิธีสนทนากลุ่มเป็นหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้การวิเคราะห์เชิงเหตุผลไม่ได้มุ่งเก็บเป็นตัวเลข ในพื้นที่ความรับผิดชอบของสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 1-12 ทั้ง 12 จังหวัด จำนวนรวม 213 คน ดังนี้

ตารางที่ 3.2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละพื้นที่รับผิดชอบ

หน่วยงาน	พื้นที่จัดเก็บข้อมูล	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 1	จังหวัดปทุมธานี	20
สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 2	จังหวัดฉะเชิงเทรา	20
สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 3	จังหวัดระยอง	20
สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 4	จังหวัดกาญจนบุรี	16
สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 5	จังหวัดนครราชสีมา	13
สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 6	จังหวัดหนองคาย	14
สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 7	จังหวัดมุกดาหาร	15
สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 8	จังหวัดชัยนาท	25
สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 9	จังหวัดตาก	15
สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 10	จังหวัดเชียงใหม่	19
สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 11	จังหวัดชุมพร	20
สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 12	จังหวัดสงขลา	16
รวม		**213**

<u>เครื่องมือในการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ</u>

การจัดเก็บข้อมูลด้วยวิธีสนทนากลุ่ม ซึ่งมีการใช้แบบสนทนากลุ่มเป็นเครื่องมือสำหรับจัดเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยเครื่องมือเป็นลักษณะคำถามแบบกึ่งโครงสร้าง จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย

1) สถานการณ์การความรุนแรงในการค้ามนุษย์ในพื้นที่ จากอดีตก่อนมีพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ปัจจุบัน และอนาคตเป็นรูปแบบใด และมีกระบวนการทำงานเป็นอย่างไร

1.1) ความรุนแรงในการค้ามนุษย์

1.2) รูปแบบของการค้ามนุษย์หรือตกเป็นเหยื่อ

2) รูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์จากอดีตก่อนมีพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ปัจจุบันและอนาคตเป็นรูปแบบใด

2.1) ด้านการป้องกัน

2.2) ด้านการดำเนินคดี

2.3) ด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ

2.4) ด้านความร่วมมือ

- มีการประสานความช่วยเหลือในการค้ามนุษย์ในพื้นที่อย่างไร
- มีช่องทางการสื่อสารที่ชัดเจน และรวดเร็วอย่างไร
- มีการประชุมทีมอย่างต่อเนื่องอย่างไร
- แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างทีมอย่างสม่ำเสมอ
- มีการจัดหาทรัพยากรสนับสนุนที่เพียงพอต่อการดำเนินการ และมาจากแหล่งใด
- มีการพัฒนาความรู้ให้แก่สมาชิกเครือข่ายอย่างต่อเนื่องแค่ไหน
- มีประสบการณ์ในการช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในพื้นที่อย่างไร

3) ท่านคิดว่าควรมีแนวทางในการพัฒนากระบวนการทำงานเครือข่ายแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ที่เหยื่อเป็นเด็กและสตรีในประเทศไทยอย่างไร

4) ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานเครือข่ายการพัฒนากระบวนการทำงานเครือข่ายแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์เป็นอย่างไร และควรมีแนวทางการแก้ไขอย่างไร

5) ข้อเสนอแนะอื่นๆ

<u>การเก็บข้อมูล</u>

การจัดเก็บข้อมูลดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 1-12 จำนวน 45 คน ได้เก็บข้อมูลด้วยตนเองโดยการสนทนากลุ่มทั้ง 12 จังหวัด ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมแลกเปลี่ยนข้อมูล รวมจำนวนทั้งสิ้น 213 คน

<u>การวิเคราะห์ข้อมูล</u>

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพจากการสนทนากลุ่ม ทำการวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ พรรณนารายละเอียดตีความ

3.5 การนำเสนอข้อมูล

การนำเสนอแบบผสานการวิเคราะห์ โดยนำเสนอข้อมูลเชิงปริมาณเป็นหลักและใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพสนับสนุน แบ่งเนื้อหาการนำเสนอออกเป็น 6 บท ประกอบด้วย

บทที่ 1 บทนำ

บทที่ 2 แนวคิดและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

บทที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

บทที่ 6 สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

3.6 ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา

ระยะเวลา 1 ปี ตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2559 ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2560

บทที่ 4
ผลการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

โครงการศึกษาวิจัยการสร้างและพัฒนากระบวนการทำงานเครือข่ายแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ที่เหยื่อเป็นเด็กและสตรีในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายและพัฒนาเครือข่ายการประสานการดำเนินงานทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติในการป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหาการค้าเด็กและสตรีในประเทศไทย โดยการศึกษาดังกล่าวดำเนินการใน 12 พื้นที่ ซึ่งผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอผลการศึกษาออกเป็น 4 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ข้อมูลเชิงประชากร

ประเด็นที่ 2 การรับรู้ปัญหาและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นการค้ามนุษย์

ประเด็นที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์

ประเด็นที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนากระบวนการทำงานเครือข่ายแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทย

ประเด็นที่ 1 ข้อมูลเชิงประชากร

ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1,440 ตัวอย่าง ประกอบด้วย เพศ อายุ ศาสนา ระดับการศึกษา อาชีพ ประเภทองค์กรเครือข่าย และตำแหน่งที่ดำรงอยู่ในปัจจุบัน ผลการศึกษามีรายละเอียดดังต่อไปนี้

กลุ่มตัวอย่างที่ เป็นเพศหญิง ร้อยละ 61.1 มากกว่า เพศชาย ที่มีร้อยละ 38.9 สำหรับศาสนาส่วนใหญ่ ร้อยละ 94.9 นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 3.8 นับถือศาสนาอิสลามและร้อยละ 1.3 นับถือศาสนาคริสต์ เมื่อจำแนกอายุตามช่วงชั้น ร้อยละ 48.0 อายุ 21-40 ปี ร้อยละ 45.3 อายุ 41-60 ปี ร้อยละ 3.5 อายุตั้งแต่ 61 ปีขึ้นไป และร้อยละ 3.2 อายุไม่เกิน 20 ปี ตามลำดับ

ด้านการศึกษา ร้อยละ 49.4 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 16.9 จบการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี ร้อยละ 11.8 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ร้อยละ 10.5 จบการศึกษาระดับปวส./อนุปริญญา ร้อยละ 5.6 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 5.1 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และร้อยละ 0.7 อื่นๆ เช่น เปรียญธรรม ไม่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ตามลำดับ

ด้านอาชีพ ร้อยละ 57.0 ประกอบอาชีพในภาคราชการ ร้อยละ 9.5 ประกอบอาชีพอื่นๆ เช่น ค้าขาย เจ้าของกิจการ ร้อยละ 8.2 อาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 7.9 ประกอบอาชีพในภาคธุรกิจเอกชน ร้อยละ 4.5 เป็นนักศึกษา ร้อยละ 4.4 เป็นพนักงานบริการและพนักงานขาย ร้อยละ 3.3 อยู่ในภาคเกษตรกรรมและองค์กรเอกชน (NGOs) และร้อยละ 1.9 ประกอบอาชีพภาครัฐวิสาหกิจตามลำดับ

ด้านประเภทขององค์กรเครือข่าย ร้อยละ 56.5 อยู่ในภาคราชการ ร้อยละ 21.7 อยู่ในภาคประชาชน ร้อยละ 11.2 เช่น เป็นอิสระไม่เป็นเครือข่ายขององค์กรประเภทใด และร้อยละ 10.6 อยู่ในภาคเอกชน สำหรับการดำรงตำแหน่งในองค์กรส่วนใหญ่ร้อยละ 62.1 เป็นผู้ปฏิบัติงาน ร้อยละ 21.0 อื่นๆ เช่น ไม่ได้ดำรงตำแหน่งใดๆ ร้อยละ 14.6 เป็นระดับบริหารงาน และร้อยละ 2.3 เป็นระดับนโยบาย ตามลำดับ (ตาราง 4.1)

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลเชิงประชากร

(N= 1,440)

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
- หญิง	880	61.1
- ชาย	560	38.9
ศาสนา		
- พุทธ	1,367	94.9
- อิสลาม	55	3.8
- คริสต์	18	1.3
อายุ		
- ต่ำกว่า 20 ปี	46	3.2
- ระหว่าง 21-40 ปี	692	48.0
- ระหว่าง 41-60 ปี	652	45.3
- มากกว่า 60 ปี	50	3.5
ระดับการศึกษา		
- จบระดับประถมศึกษา	81	5.6
- จบมัธยมศึกษาตอนต้น	73	5.1
- จบมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	170	11.8
- จบ ปวส./อนุปริญญา	151	10.5
- จบปริญญาตรี	712	49.4
- จบสูงกว่าระดับปริญญาตรี	243	16.9
- อื่นๆ เช่น เปรียญธรรม ไม่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา	10	0.7
อาชีพ		
- นักศึกษา	65	4.5
- ภาคราชการ	821	57.0

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
- ภาครัฐวิสาหกิจ	28	1.9
- ภาคธุรกิจเอกชน	114	7.9
- ภาคเกษตรกรรม	47	3.3
- พนักงานบริการ และพนักงานขาย	63	4.4
- องค์กรเอกชน (NGOs)	47	3.3
- รับจ้างทั่วไป	118	8.2
- อื่นๆ เช่น ค้าขาย เจ้าของกิจการ	137	9.5
ประเภทเครือข่าย		
- ภาครัฐ	813	56.5
- ภาคประชาชน	312	21.7
- ภาคเอกชน	153	10.6
- อื่นๆ ไม่ได้เป็นเครือข่ายประเภทใด	162	11.2
ตำแหน่งในองค์กร		
- ปฏิบัติ	894	62.1
- บริหาร	211	14.6
- นโยบาย	33	2.3
- อื่นๆ ไม่มีตำแหน่ง	302	21.0

ประเด็นที่ 2 การรับรู้ปัญหาและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นการค้ามนุษย์

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ เป็นผู้ที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับปัญหาการค้ามนุษย์ ทั้งการเป็นเครือข่าย หรือผู้ปฏิบัติงานป้องกันแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 90.8 รับรู้ว่าการค้าบริการทางเพศเป็นรูปแบบการค้ามนุษย์มากที่สุด ลำดับรองมาคือ ร้อยละ 72.4 การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ร้อยละ 63.3 การบังคับขอทาน ร้อยละ 60.6 การแสวงหาประโยชน์ในรูปแบบสื่อลามก ร้อยละ 58.0 การกักขังและทารุณกรรมทางร่างกาย จิตใจ ทางเพศ ร้อยละ 57.6 การลักพาตัวหรือซื้อขายเพื่อบริการทางเพศ ร้อยละ 52.6 การบังคับให้เข้าสู่ตลาดทางเพศ ร้อยละ 32.1 การรับใช้งานบ้านด้วยการผูกมัดทางหนี้สิน ร้อยละ 30.8 การตัดอวัยวะเพื่อการค้า ร้อยละ 29.8 การเอาคนลงเป็นทาสหรือให้มีฐานะคล้ายทาส ร้อยละ 26.1 นายหน้าการจัดหาคู่เพื่อการแต่งงาน และร้อยละ 24.6 การอื่นใดที่คล้ายคลึงกันอันเป็นการขูดรีดบุคคล รับรู้ว่าเป็นรูปแบบการค้ามนุษย์ ตามลำดับ (ตารางที่ 4.2)

ตารางที่ 4.2 การรับรู้รูปแบบการค้ามนุษย์

(N=1,440)

รูปแบบการค้ามนุษย์	จำนวน	ร้อยละ
- การค้าบริการทางเพศเป็นรูปแบบการค้ามนุษย์	1,307	90.8
- การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ	1,043	72.4
- การบังคับขอทาน	912	63.3
- การแสวงหาประโยชน์ในรูปแบบสื่อลามก	872	60.6
- การกักขังและทารุณกรรมทางร่างกาย จิตใจ ทางเพศ	835	58.0
- การลักพาตัวหรือซื้อขายเพื่อบริการทางเพศ	829	57.6
- การบังคับให้เข้าสู่ตลาดทางเพศ	757	52.6
- การรับใช้งานบ้านด้วยการผูกมัดทางหนี้สิน	462	32.1
- การตัดอวัยวะเพื่อการค้า	444	30.8
- การเอาคนลงเป็นทาสหรือให้มีฐานะคล้ายทาส	429	29.8
- นายหน้าการจัดหาคู่เพื่อการแต่งงาน	376	26.1
- การอื่นใดที่คล้ายคลึงกันอันเป็นการขูดรีดบุคคล	354	24.6

ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการค้ามนุษย์ของกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการค้ามนุษย์เป็นอย่างดี โดยกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 93.8 มีความเข้าที่ถูกต้องเกี่ยวกับมาตรการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์มี 5 ด้าน คือ นโยบาย ป้องกัน คุ้มครองช่วยเหลือ ดำเนินคดี และความร่วมมือ มากที่สุด ลำดับรองลงมา ร้อยละ 92.4 มีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการพาเด็กมาจากบ้านหรือส่งไปยังที่ใด จัดให้อยู่อาศัย และแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากเด็ก ถือเป็นการค้ามนุษย์ ร้อยละ 91.5 ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับองค์ประกอบของการค้ามนุษย์มี 3 อย่างคือ การกระทำ วิธีการ และแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ร้อยละ 90.0 ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัดเป็นกลไกการบริหารเพื่อป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ในระดับพื้นที่ และร้อยละ 87.3 ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการค้ามนุษย์คือการค้าบริการทางเพศเพียงรูปแบบเดียวตามลำดับ (ตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการค้ามนุษย์

(N=1,440)

ความรู้ความเข้าใจ	ใช่	ไม่ใช่	เฉลย
9. การค้าบริการทางเพศเป็นรูปแบบการค้ามนุษย์รูปแบบหนึ่ง	87.3 (1,257)	12.7 (183)	ใช่
10. การตัดอวัยวะเพื่อการค้า ถือเป็นการค้ามนุษย์	80.1 (1,153)	19.9 (287)	ใช่
11. การพาเด็กมาจากบ้านหรือส่งไปยังที่ใด จัดให้อยู่อาศัย และแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากเด็ก ถือเป็นการค้ามนุษย์	92.4 (1,330)	7.6 (110)	ใช่
12. การที่แม่พาลูกไปนั่งขอทานด้วย ไม่ถือเป็นความผิดฐานค้ามนุษย์ แต่เป็นความผิดตาม พรบ. คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546	72.0 (1,037)	28.0 (403)	ใช่
13. สถานประกอบการที่เพิกเฉยต่อการขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าว ถือว่ามีความผิดกรณีค้ามนุษย์	66.9 (963)	33.1 (477)	ใช่
14. สถานการณ์การค้ามนุษย์ของกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกา ปี 2559 ได้แบ่งระดับสถานการณ์การค้ามนุษย์แบ่งเป็น 3 ระดับ โดยระดับ 1 มีสถานการณ์ค้ามนุษย์รุนแรงที่สุด	32.7 (471)	67.3 (969)	ไม่ใช่
15. รายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ของกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกา ปี 2559 ประเทศไทย ถูกจัดสถานการณ์ค้ามนุษย์อยู่ในระดับ3 (Tier 3)	26.2 (378)	73.8 (1,062)	ไม่ใช่
16. ประเทศไทยมีสถานะเป็นต้นทาง ทางผ่าน และปลายทางของเส้นทางการค้ามนุษย์	83.4 (1,201)	16.6 (239)	ใช่
17. องค์ประกอบของการค้ามนุษย์มี 3 อย่าง คือ การกระทำ วิธีการ และแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ	91.5 (1,317)	8.5 (123)	ใช่
18. มาตรการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ มี 5 ด้าน คือ นโยบาย ป้องกัน คุ้มครองช่วยเหลือ ดำเนินคดีและความร่วมมือ	93.8 (1,350)	6.2 (90)	ใช่
19. พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถแสวงหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการค้ามนุษย์เพื่อคุ้มครองผู้เสียหายได้ภายใน 12 ชั่วโมง	38.5 (554)	61.5 (886)	ไม่ใช่
20. ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัดเป็นกลไกการบริหารเพื่อป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ในระดับพื้นที่	90.0 (1,296)	10.0 (144)	ใช่

ความรู้ความเข้าใจ	ใช่	ไม่ใช่	เฉลย
21. พนักงานเจ้าหน้าที่ พรบ. ค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 หมายถึง พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่	52.9 (762)	47.1 (678)	ไม่ใช่
22. ข้าราชการสามารถค้ำประกันผู้ต้องหาคดีค้ามนุษย์ได้	66.2 (953)	33.8 (487)	ไม่ใช่
23. ผู้กระทำผิดฐานค้ามนุษย์ต้องระวังโทษจำคุกตั้งแต่ 4 - 12 ปี และปรับตั้งแต่ 400,000 - 1,200,000 บาท	78.9 (1,136)	21.1 (304)	ใช่

เมื่อนำค่าคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการค้ามนุษย์มาจัดอันดับเป็น 3 อันดับ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ระดับปานกลาง (ตอบถูก 6-10 ข้อ) ร้อยละ 67.22 มีความรู้ระดับมาก (ตอบถูก 11-15 ข้อ) ร้อยละ 31.67 และมีความรู้ระดับน้อย (ตอบถูก 1-5ข้อ) ร้อยละ 1.11 และมีค่าคะแนนฐานนิยมความรู้เกี่ยวกับการค้ามนุษย์ จำนวน 10 ข้อ (ตารางที่ 4.4)

ตารางที่ 4.4 ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการค้ามนุษย์

(N=1,440)

ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการค้ามนุษย์	จำนวน	ร้อยละ
ความรู้ระดับมาก (ตอบถูก 11-15 ข้อ)	456	31.67
ความรู้ระดับปานกลาง (ตอบถูก 6-10 ข้อ)	968	67.22
ความรู้ระดับน้อย (ตอบถูก 1-5 ข้อ)	16	1.11
รวม	1,440	100.00

ประเด็นที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์

ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์ ด้านนโยบายการค้ามนุษย์ มีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$=3.64 , S.D. = .889) อยู่ในระดับมาก โดยเมื่อแยกเป็นประเด็นพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดว่าหน่วยงานในระดับนโยบายที่เกี่ยวข้องควรเร่งสร้างความตระหนักในสังคมไทยให้ถือว่าการค้ามนุษย์เป็นภัยใกล้ตัว มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$=3.85 , S.D. = .912) ลำดับรองลงมาคือควรให้ผู้เสียหาย กลุ่มเสี่ยง และผู้แจ้งเบาะแส สามารถเข้าถึงองค์ความรู้และบริการของภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์มีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$=3.84 , S.D. = .970) และควรการส่งเสริมศักยภาพให้กับหน่วยงานในท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในพื้นที่ มีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$=3.83 , S.D. = .920) ตามลำดับ (ตารางที่ 4.5)

ตารางที่ 4.5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ด้านนโยบาย

(N=1,440)

ประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้ามนุษย์	ระดับความคิดเห็น (ร้อยละ)					$\overline{x}$	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
ด้านนโยบาย Policy								
24. การสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศกับประเทศที่เป็นต้นทาง ทางผ่าน และปลายทาง ของการย้ายถิ่น การใช้แรงงานจะสามารถป้องกันการค้ามนุษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	16.2 (233)	37.5 (540)	35.8 (515)	7.8 (113)	2.7 (39)	3.57	.942	มาก
25. การประสานกระบวนการกลไกระหว่างประเทศจะสามารถผลักดันกลไกระดับประเทศไทยให้มีศักยภาพมากขึ้น	13.1 (189)	46.3 (666)	31.2 (450)	8.1 (116)	1.3 (19)	3.61	.854	มาก
26. การที่รัฐบาลประกาศให้การป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์เป็นวาระแห่งชาติจะสามารถพัฒนาเครือข่ายแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	15.5 (223)	40.6 (585)	35.3 (508)	7.2 (104)	1.4 (20)	3.66	.894	มาก
27. การแต่งตั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมเป็นคณะกรรมการระดับชาติและระดับจังหวัดด้านการค้ามนุษย์อย่างครอบคลุมและเพียงพอ	8.4 (121)	34.4 (496)	43.9 (632)	11.4 (164)	1.9 (27)	3.38	.882	มาก
28. คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์มีการกำหนดนโยบายในด้านการค้ามนุษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	5.9 (85)	33.0 (475)	50.6 (729)	8.9 (128)	1.6 (23)	3.35	.802	ปานกลาง
29. ควรมีการแก้ไขกฎกระทรวงและข้อกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ เพื่อให้เกิดการบูรณาการทำงานร่วมกันของทุกภาคส่วน	16.5 (237)	42.4 (611)	34.0 (489)	6.0 (87)	1.1 (16)	3.71	.867	มาก

ประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้ามนุษย์	ระดับความคิดเห็น (ร้อยละ)					$\overline{x}$	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
ด้านนโยบาย Policy								
30. การกำหนดกลไกและกระบวนการระดับจังหวัดผ่าน “ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์” เป็นการช่วยเสริมพลังเครือข่ายในพื้นที่	11.9 (171)	42.6 (613)	37.6 (542)	6.9 (99)	1.0 (15)	3.61	.843	มาก
31. ควรส่งเสริมศักยภาพให้กับหน่วยงานในท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในพื้นที่	23.1 (332)	40.9 (589)	29.2 (420)	5.3 (77)	1.5 (22)	3.83	.920	มาก
32. หน่วยงานในระดับนโยบายที่เกี่ยวข้องควรเร่งสร้างความตระหนักในสังคมไทยให้ถือว่าการค้ามนุษย์เป็นภัยใกล้ตัว	24.6 (354)	38.7 (558)	30.1 (433)	5.4 (78)	1.2 (17)	3.85	.912	มาก
33. ควรให้ผู้เสียหาย กลุ่มเสี่ยง และผู้แจ้งเบาะแส สามารถเข้าถึงองค์ความรู้และบริการของภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์	26.0 (375)	35.6 (513)	29.8 (427)	7.4 (107)	1.2 (18)	3.84	.970	มาก
รวม						3.64	.889	มาก

ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างด้านการป้องกันการค้ามนุษย์ มีค่าเฉลี่ย ($\overline{x}$=3.66 , S.D. = .915) อยู่ในระดับมาก โดยเมื่อแยกเป็นประเด็นพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดว่าควรส่งเสริมครอบครัวและชุมชนให้เข้มแข็งในการเฝ้าระวังปัญหาการค้ามนุษย์ในพื้นที่ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\overline{x}$=4.02 , S.D. = .919) ลำดับรองลงมาคือการป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนมีค่าเฉลี่ย ($\overline{x}$=3.94 , S.D. = .980) และควรมีหน่วยงานสร้างจิตสำนึกและเจตคติในเรื่องสิทธิมนุษยชนและกระบวนการต่อต้านการค้ามนุษย์ให้แก่ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องมีค่าเฉลี่ย ($\overline{x}$=3.88 , S.D. = .875) ตามลำดับ (ตารางที่ 4.6)

ตารางที่ 4.6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ด้านการป้องกัน

(N=1,440)

ประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้ามนุษย์	ระดับความคิดเห็น (ร้อยละ)					$\overline{x}$	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
ด้านการป้องกัน Prevention								
34. การจัดตั้งหน่วยงานในระดับจังหวัดสามารถป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ได้	12.8 (184)	37.6 (542)	40.7 (585)	7.6 (110)	1.3 (19)	3.56	.887	มาก
35. กลไกการทำงานในระดับจังหวัดมีการประสานเชื่อมโยงการทำงานในการกำหนดมาตรการป้องกันการค้ามนุษย์ให้มีระสิทธิภาพ	9.9 (142)	36.2 (521)	42.4 (611)	10.2 (147)	1.3 (19)	3.44	.865	มาก
36. การป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน	34.5 (497)	33.7 (486)	23.7 (341)	6.9 (99)	1.2 (17)	3.94	.980	มาก
37. รูปแบบการดำเนินงานป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ในปัจจุบันมีความเหมาะสมกับสถานการณ์ในพื้นที่	8.5 (122)	33.0 (476)	43.7 (629)	12.6 (181)	2.2 (32)	3.33	.884	ปานกลาง
38. การตรวจสกัดกันบริเวณชายแดนสามารถป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ได้มากน้อยเพียงใด	13.1 (188)	34.9 (502)	39.2 (565)	10.6 (153)	2.2 (32)	3.46	.930	มาก
39. ท่านและองค์กรของท่านมีส่วนในการป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์	11.2 (161)	33.6 (484)	41.7 (600)	10.9 (157)	2.6 (38)	3.40	.921	ปานกลาง
40. หน่วยงานทุกภาคส่วนควรร่วมมือในการให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยว กับการค้ามนุษย์ให้แก่ประชาชนทั่วไป	25.6 (369)	37.6 (542)	28.2 (406)	6.9 (99)	1.7 (24)	3.79	.960	มาก
41. หน่วยงานทุกภาคส่วนควรมีการรณรงค์และประชาสัมพันธ์เพื่อให้เพื่อป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล	23.5 (338)	38.1 (549)	30.4 (437)	6.8 (98)	1.2 (18)	3.76	.926	มาก

ประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้ามนุษย์	ระดับความคิดเห็น (ร้อยละ)					$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
ด้านการป้องกัน Prevention								
42. ควรมีหน่วยงานสร้างจิตสำนึกและเจตคติในเรื่องสิทธิมนุษยชนและกระบวนการต่อต้านการค้ามนุษย์ให้แก่ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง	25.7 (369)	42.6 (614)	26.0 (375)	5.1 (74)	0.6 (8)	3.88	.875	มาก
43. ควรส่งเสริมครอบครัวและชุมชนให้เข้มแข็งในการเฝ้าระวังปัญหาการค้ามนุษย์ในพื้นที่	35.1 (506)	37.7 (542)	21.5 (310)	5.0 (72)	0.7 (10)	4.02	.919	มาก
รวม						3.66	.915	มาก

ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างด้านการดำเนินคดีการค้ามนุษย์ มีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$=3.96 , S.D. = .895) อยู่ในระดับมาก โดยเมื่อแยกเป็นประเด็นพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดว่าควรปราบปรามการกระทำผิดและขบวนการค้ามนุษย์อย่างจริงจัง โดยความร่วมมือระหว่างประเทศและผลักดันให้นานาประเทศเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$=4.04 , S.D. = .887) ลำดับรองลงมาคือควรผลักดันร่างกฎหมายว่าด้วยองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ มีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$=4.03 , S.D. = .915) และควรปรับปรุงและแก้ไขกฎหมายที่มีการตีความที่ไม่ชัดเจนเกี่ยวกับความผิดฐานค้ามนุษย์และความผิดฐานอื่นที่เกี่ยวข้อง มีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$=4.02 , S.D. = .910) ตามลำดับ (ตารางที่ 4.7)

ตารางที่ 4.7 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ด้านการดำเนินคดี

(N=1,440)

ประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้ามนุษย์	ระดับความคิดเห็น (ร้อยละ)					$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
ด้านการดำเนินคดี Prosecution								
44. ควรปราบปรามการกระทำผิดและบวนการค้ามนุษย์อย่างจริงจัง โดยความร่วมมือระหว่างประเทศและผลักดันให้นานาประเทศเข้าเป็น	35.5 (511)	38.7 (557)	21.7 (313)	3.3 (47)	0.8 (12)	4.04	.887	มาก

ประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้ามนุษย์	ระดับความคิดเห็น (ร้อยละ)					$\overline{x}$	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
ด้านการดำเนินคดี Prosecution								
ภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ								
45. ควรผลักดันร่างกฎหมายว่าด้วยองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ	34.7 (499)	40.4 (582)	19.5 (281)	4.4 (64)	1.0 (14)	4.03	.915	มาก
46. ควรเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายการค้ามนุษย์โดยการสนับสนุนการใช้ทรัพยากรด้านการสืบสวนสอบสวนและปราบปรามจากกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เช่น การสนับสนุนงบประมาณ	29.6 (426)	42.6 (613)	21.7 (313)	4.9 (70)	1.2 (18)	3.94	.921	มาก
47. ควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาระบบเครือข่ายด้านกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการค้ามนุษย์	31.4 (452)	43.5 (627)	19.1 (275)	5.2 (75)	0.8 (11)	4.00	.897	มาก
48. ควรปรับปรุงและแก้ไขกฎหมายที่มีการตีความที่ไม่ชัดเจนเกี่ยวกับความผิดฐานค้ามนุษย์และความผิดฐานอื่นที่เกี่ยวข้อง	34.4 (495)	38.9 (560)	21.7 (313)	3.9 (56)	1.1 (16)	4.02	.910	มาก
49. ควรแก้ไขกฎหมายขยายเวลาการคุ้มครองตัวบุคคลซึ่งอาจตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จาก 1 วัน เป็น 7 วัน	25.8 (371)	41.6 (599)	26.7 (384)	4.7 (68)	1.2 (18)	3.86	.911	มาก
50. ควรเสริมสร้างศักยภาพและสมรรถนะแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องในการดำเนินคดีค้ามนุษย์ ทั้งทางแพ่งและอาญา	31.4 (452)	43.1 (621)	21.2 (306)	3.5 (51)	0.8 (10)	4.01	.875	มาก
51. ควรสนับสนุนให้คณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการ	24.0 (345)	46.6 (672)	23.5 (338)	4.9 (71)	1.0 (14)	3.88	.878	มาก

ประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้ามนุษย์	ระดับความคิดเห็น (ร้อยละ)					$\overline{x}$	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
ด้านการดำเนินคดี Prosecution								
ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัด เข้าร่วมสังเกตการณ์ในการสอบสวน								
52. การส่งเสริมศักยภาพของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินคดีและบังคับใช้กฎหมาย การคัดแยกผู้เสียหายควรให้บุคลากรจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ตำรวจ แพทย์ เข้ามามีส่วนร่วม	27.2 (392)	44.4 (640)	22.9 (329)	4.6 (66)	0.9 (13)	3.93	.887	มาก
53. ควรกำหนดเนื้อหาการค้ามนุษย์และการดำเนินคดีการค้ามนุษย์ไว้ในหลักสูตรของสถาบันการศึกษาและสถาบันวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง	26.7 (385)	42.9 (618)	25.3 (364)	4.3 (61)	0.8 (12)	3.91	.872	มาก
รวม						3.96	.895	มาก

ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างด้านการคุ้มครองช่วยเหลือการค้ามนุษย์ มีค่าเฉลี่ย ($\overline{x}$=3.63 , S.D. = .881) อยู่ในระดับมาก โดยเมื่อแยกเป็นประเด็นพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดว่าควรมีหน่วยงานภาคเอกชนให้การบริการด้านการรักษาพยาบาล การดูแลในเรื่องอาหารและที่พัก การให้คำปรึกษาทางด้านกฎหมายและการจัดล่ามแปลภาษา มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\overline{x}$=3.87 , S.D. = .911) ลำดับรองลงมาคือควรมีการเสริมสร้างศักยภาพแก่ทีมสหวิชาชีพในกระบวนการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์มีค่าเฉลี่ย ($\overline{x}$=3.86 , S.D. = .865) และควรมีหน่วยงานภาคเอกชน และภาคประชาชน จัดบริการช่วยเหลือผู้เสียหายนอกเหนือจากภาครัฐ มีค่าเฉลี่ย ($\overline{x}$=3.82 , S.D. = .891) ตามลำดับ (ตารางที่ 4.8)

ตารางที่ 4.8 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการคุ้มครองช่วยเหลือ

(N=1,440)

ประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้ามนุษย์	ระดับความคิดเห็น (ร้อยละ)					$\overline{x}$	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
ด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ Protection								
54. หน่วยงานภาครัฐที่ให้ความคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในประเทศไทยมีอย่างเพียงพอ	5.1 (73)	24.9 (359)	46.4 (669)	20.6 (296)	3.0 (44)	3.08	.876	ปานกลาง
55. ควรมีหน่วยงานที่ให้การคุ้มครองความปลอดภัยของพยาน คนใกล้ชิดและครอบครัวของผู้เสียหาย	22.2 (320)	43.2 (622)	25.3 (364)	8.4 (121)	0.9 (13)	3.77	.920	มาก
56. กระบวนการประสาน การส่งต่อผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ของหน่วยงาน พม. มีความชัดเจนและเหมาะสมเพียงใด	8.4 (121)	34.8 (501)	44.7 (643)	10.5 (151)	1.6 (24)	3.38	.849	ปานกลาง
57. ควรมีหน่วยงานในสังกัดกระทรวง พม. ร่วมกับหน่วยงานอื่นให้ความช่วยเหลือในการเรียกค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์	19.4 (279)	45.0 (648)	29.7 (427)	5.1 (74)	0.8 (12)	3.77	.851	มาก
58. หน่วยงานในกระทรวง พม.ทำหน้าที่บำบัดฟื้นฟูสภาพร่างกายจิตใจและช่วยเหลือด้านอาชีพแก่ผู้เสียหายและครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ	13.0 (187)	39.5 (569)	38.3 (551)	7.7 (111)	1.5 (22)	3.55	.875	มาก
59. การตกเป็นเหยื่อค้ามนุษย์ซ้ำเกิดจากการช่วยเหลือและการติดตามที่ไม่มีประสิทธิภาพของกระบวนการคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์	14.5 (209)	38.7 (558)	37.2 (535)	8.4 (121)	1.2 (17)	3.57	.880	มาก

ประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้ามนุษย์	ระดับความคิดเห็น (ร้อยละ)					$\overline{x}$	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
ด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ Protection								
60. ควรมีหน่วยงานภาคเอกชน และภาคประชาชน จัดบริการช่วยเหลือผู้เสียหายนอกเหนือจากภาครัฐ	23.2 (334)	42.7 (615)	27.7 (399)	5.5 (79)	0.9 (13)	3.82	.891	มาก
61. ควรมีการเสริมสร้างศักยภาพแก่ทีมสหวิชาชีพในกระบวนการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์	24.4 (352)	43.4 (625)	26.7 (384)	4.9 (70)	0.6 (9)	3.86	.865	มาก
62. ควรมีหน่วยงานภาคเอกชนให้การบริการด้านการรักษาพยาบาล การดูแลในเรื่องอาหารและที่พัก การให้คำปรึกษาทางด้านกฎหมายและการจัดล่ามแปลภาษา	25.8 (371)	42.2 (607)	26.4 (380)	4.4 (64)	1.2 (18)	3.87	.911	มาก
63. ทีมสหวิชาชีพสามารถจัดบริการทางการแพทย์และการรักษาพยาบาล การบำบัดฟื้นฟูทางร่างกายและจิตใจสำหรับผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ มีประสิทธิภาพ	18.2 (262)	41.5 (598)	32.4 (466)	7.1 (102)	0.8 (12)	3.69	.888	มาก
รวม						3.63	.881	มาก

ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างด้านความร่วมมือในการค้ามนุษย์ มีค่าเฉลี่ย ($\overline{x}$=3.91 , S.D. = .883) อยู่ในระดับมาก โดยเมื่อแยกเป็นประเด็นพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดว่าควรมีการวางมาตรการและการดำเนินงานร่วมกับทุกภาคส่วนเพื่อป้องกัน เฝ้าระวัง สืบเสาะ และติดตามช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์และควรมีการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพภาคีเครือข่ายในเรื่องการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ มากที่สุดมีค่าเฉลี่ย ($\overline{x}$=3.97 , S.D. = .869) ลำดับรองลงมาคือ ควรมีการรายงาน และประสานความร่วมมือในการส่งต่อผู้เสียหายระหว่างภาคีเครือข่าย มีค่าเฉลี่ย ($\overline{x}$=3.96 , S.D. = .873) และควรมีการส่งเสริมความร่วมมือในการต่อต้านการค้ามนุษย์ในระดับอนุภูมิภาค และระดับภูมิภาค ควรมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างเครือข่ายในระดับพื้นที่ และระดับประเทศ เพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ และควรมีการทบทวน และประเมินสถานการณ์การค้ามนุษย์ในปัจจุบัน เพื่อเผยแพร่ให้ภาคีเครือข่ายนำไปประยุกต์ใช้มีค่าเฉลี่ย ($\overline{x}$=3.95 , S.D. = .865) ตามลำดับ (ตารางที่ 4.9)

ตารางที่ 4.9 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความร่วมมือ

(N=1,440)

ประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้ามนุษย์	ระดับความคิดเห็น (ร้อยละ)					$\overline{x}$	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
ด้านความร่วมมือ Partnership								
64. ควรมีการส่งเสริมความร่วมมือการเจรจาระดับทวิภาคีกับประเทศที่มีสถานะต้นทาง ทางผ่าน และปลายทาง ในเรื่องการย้ายถิ่นอย่างปลอดภัย	25.4 (365)	43.5 (627)	25.3 (365)	4.9 (70)	0.9 (13)	3.88	.886	มาก
65. ควรมีการส่งเสริมความร่วมมือสำหรับการเจรจาระดับทวิภาคีกับต่างประเทศในเรื่องการส่งแรงงานไทยไปทำงาน	26.9 (387)	43.9 (632)	24.2 (349)	4.4 (64)	0.6 (8)	3.92	.863	มาก
66. ควรมีการส่งเสริมความร่วมมือในการต่อต้านการค้ามนุษย์ในระดับอนุภูมิภาค และระดับภูมิภาค	26.4 (380)	42.0 (605)	26.7 (385)	4.0 (57)	0.9 (13)	3.95	.870	มาก
67. การประสานการทำงานระหว่างประเทศกับองค์กรอื่นในด้านการค้ามนุษย์มีประสิทธิภาพ	19.9 (287)	38.8 (559)	35.5 (510)	5.3 (77)	0.5 (7)	3.77	.873	มาก
68. ควรมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างเครือข่ายในระดับพื้นที่ และระดับประเทศ เพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์	25.6 (369)	43.2 (622)	26.3 (379)	4.2 (60)	0.7 (10)	3.95	.865	มาก
69. กลไกการเชื่อมโยงมาตรการในด้านการค้ามนุษย์สู่พื้นที่อำเภอ ตำบล หมู่บ้านมีการเชื่อมโยง	22.6 (326)	36.0 (519)	32.3 (463)	8.1 (117)	1.0 (15)	3.76	.965	มาก
70. ควรมีการวางมาตรการและการดำเนินงานร่วมกับทุกภาคส่วนเพื่อป้องกัน เฝ้าระวัง สืบเสาะ และ	29.0 (418)	38.0 (547)	28.3 (407)	4.1 (59)	0.6 (9)	3.97	.890	มาก

ประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้ามนุษย์	ระดับความคิดเห็น (ร้อยละ)					$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
ด้านความร่วมมือ Partnership								
ติดตามช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์								
71. ควรมีการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพภาคีเครือข่ายในเรื่องการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์	28.0 (403)	40.4 (582)	27.4 (394)	3.3 (48)	0.9 (13)	3.97	.869	มาก
72. ควรมีการทบทวน และประเมินสถานการณ์การค้ามนุษย์ในปัจจุบันเพื่อเผยแพร่ให้ภาคีเครือข่ายนำไปประยุกต์ใช้	26.8 (386)	40.6 (584)	28.0 (404)	3.8 (55)	0.8 (11)	3.95	.872	มาก
73. ควรมีการรายงาน และประสานความร่วมมือในการส่งต่อผู้เสียหายระหว่างภาคีเครือข่าย	27.1 (390)	40.8 (587)	27.6 (399)	3.8 (54)	0.7 (10)	3.96	.873	มาก
รวม						3.91	.883	มาก

กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อภาพรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์ มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ ($\overline{X}$=3.76 , S.D. = .892) โดยด้านการดำเนินคดีมีค่าเฉลี่ยรวมสูงสุด ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$=3.96 , S.D. = .895) ลำดับ รองลงมาคือ ด้านความร่วมมือ มีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$=3.91 , S.D. = .883) ด้านการป้องกัน มีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$=3.66 , S.D. = .915) ด้านนโยบาย มีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$=3.64 , S.D. = .889) และด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ มีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$=3.63 , S.D. = .881) ตามลำดับ (ตาราง 4.10)

ตารางที่ 4.10 ภาพรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์

(N=1,440)

ประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้ามนุษย์	ระดับความคิดเห็น (ร้อยละ)					$\overline{x}$	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
ด้านนโยบาย	16.1	39.2	35.8	7.4	1.5	3.64	.889	มาก
ด้านการป้องกัน	20.0	36.5	33.8	8.2	1.5	3.66	.915	มาก
ด้านการดำเนินคดี	30.1	42.3	22.3	4.3	1.0	3.96	.895	มาก
ด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ	17.4	39.6	33.5	8.3	1.2	3.63	.881	มาก
ด้านความร่วมมือ	25.8	40.6	28.2	4.6	0.8	3.91	.883	มาก
รวม	21.9	39.6	30.7	6.6	1.2	3.76	.892	มาก

จากผลการเก็บข้อมูล ได้กำหนดสมมติฐานเพื่อหาทิศทางของความสัมพันธ์ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ ทั้งนี้ได้กำหนดสมมุติฐานไว้ จำนวน 3 สมมติฐาน ประกอบด้วย

สมมติฐานที่ 1 อาชีพมีความสัมพันธ์ต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์

สมมติฐานที่ 2 ประเภทของเครือข่ายมีความสัมพันธ์ต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์

สมมติฐานที่ 3 ตำแหน่งมีความสัมพันธ์ต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมายจากการนำเสนอผลการศึกษาและ วิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงกำหนดความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้เพื่อนำเสนอผลการวิจัยดังนี้

n	แทน	จำนวนตัวอย่าง
$\overline{x}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
SD	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียรสัน (Pearson Correlation)

ผลการทดสอบสมมติฐาน สามารถสรุปได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 อาชีพมีความสัมพันธ์ต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์

Ho : อาชีพไม่มีความสัมพันธ์ต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์

Ha : อาชีพมีความสัมพันธ์ต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์ พบว่า ด้านนโยบาย ด้านการป้องกัน ด้านดำเนินคดี ด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ และด้านความร่วมมือ มีค่า Sig. มากกว่า 0.05 เป็นการยอมรับสมมติฐานหลัก หมายถึง อาชีพไม่มีความสัมพันธ์ต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์ (ตารางที่ 4.11)

ตารางที่ 4.11 ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์

ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์	อาชีพ		
	r	Sig.	ลำดับ
ด้านนโยบาย	-.03	.19	-
ด้านการป้องกัน	-.03	.35	-
ด้านดำเนินคดี	-.02	.41	-
ด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ	.00	.92	-
ด้านความร่วมมือ	-.02	.48	-

* มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 2 ประเภทของเครือข่ายมีความสัมพันธ์ต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์

Ho : ประเภทของเครือข่ายไม่มีความสัมพันธ์ต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนกาทำงานเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์

Ha : ประเภทของเครือข่ายมีความสัมพันธ์ต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของเครือข่ายต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์ พบว่า ด้านนโยบาย ด้านการ

ป้องกัน ด้านดำเนินคดี ด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ และด้านความร่วมมือ มีค่า Sig. น้อยกว่า 0.05 เป็นการปฏิเสธสมมติฐานหลัก หมายถึง ประเภทของเครือข่ายมีความสัมพันธ์ต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์ (ตารางที่ 4.12)

ตาราง 4.12 ความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของเครือข่ายต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์

ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์	ประเภทเครือข่าย		
	r	Sig.	ลำดับ
ด้านนโยบาย	-.12	.00*	1
ด้านการป้องกัน	-.09	.00*	4
ด้านดำเนินคดี	-.10	.00*	3
ด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ	-.08	.00*	5
ด้านความร่วมมือ	-.10	.00*	2

* มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 3 ตำแหน่งมีความสัมพันธ์ต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์

Ho : ตำแหน่งไม่มีความสัมพันธ์ต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์

Ha : ตำแหน่งมีความสัมพันธ์ต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์ พบว่า ด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ และด้านความร่วมมือ มีค่า Sig. มากกว่า 0.05 เป็นการยอมรับสมมติฐานหลัก หมายถึง ตำแหน่งไม่มีความสัมพันธ์ต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์ในด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ และด้านความร่วมมือ แต่ในด้านนโยบาย ด้านการป้องกันและด้านการดำเนินคดี มีค่า Sig. น้อยกว่า 0.05 เป็นการปฏิเสธสมมติฐานหลัก หมายถึง มีความสัมพันธ์ต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์ (ตารางที่ 4.13)

ตารางที่ 4.13 ตำแหน่งต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์

ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์	ตำแหน่ง		
	R	Sig.	ลำดับ
ด้านนโยบาย	-.068	.01*	1
ด้านการป้องกัน	-.053	.04*	3
ด้านดำเนินคดี	-.066	.01*	2
ด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ	-.020	.44	-
ด้านความร่วมมือ	-.051	.05	-

* มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปความสัมพันธ์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์

กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพแตกต่างกัน ไม่มีความสัมพันธ์ต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์ทั้งในด้านนโยบาย ด้านการป้องกัน ด้านดำเนินคดี ด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ และด้านความร่วมมือ

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเครือข่ายทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาชน มีความสัมพันธ์ต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์ทั้งในด้านนโยบาย ด้านการป้องกัน ด้านดำเนินคดี ด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ และด้านความร่วมมือ

กลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งในองค์กรทั้งในเชิงนโยบาย การบริหาร และการปฏิบัติ มีความสัมพันธ์ต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์ในด้านนโยบาย ด้านการป้องกัน และด้านการดำเนินคดี (ตารางที่ 4.14)

ตารางที่ 4.14 สรุปความสัมพันธ์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์

ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์	ข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง		
	อาชีพ	เครือข่าย	ตำแหน่ง
ด้านนโยบาย	-	✓	✓
ด้านการป้องกัน	-	✓	✓
ด้านดำเนินคดี	-	✓	✓
ด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ	-	✓	-
ด้านความร่วมมือ	-	✓	-

✓ หมายความว่ามีความสัมพันธ์

ประเด็นที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนากระบวนการทำงานเครือข่ายแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทย

กระบวนการทำงานเครือข่ายในรูปแบบใดที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ที่เหยื่อเป็นเด็กและสตรี

กระบวนการทำงานเครือข่ายแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ที่เหยื่อเป็นเด็กและสตรีที่มีประสิทธิภาพนั้น สิ่งสำคัญคือควรเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ เอกชน องค์กรอิสระ และประชาชน ที่ต้องร่วมมือกันทำงานเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างจริงจัง โดยเน้นการทำงานให้เกิดขึ้นในเชิงรูปธรรมที่ต้องมีการวางแผนเชิงเฝ้าระวัง การป้องกัน การช่วยเหลือ และการคุ้มครอง ตั้งแต่ในระดับชุมชน ตำบล อำเภอ จังหวัด ไปจนถึงในระดับประเทศ ซึ่งการทำงานดังกล่าวควรประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการป้องกัน การป้องกันเป็นจุดเริ่มต้นของการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ซึ่งเป็นบทบาทของทุกหน่วยงาน และทุกภาคส่วนที่ต้องร่วมกันเฝ้าระวัง แจ้งข้อมูลการค้ามนุษย์ให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งในเชิงเฝ้าระวังควรเน้นการสร้างความรู้ให้แก่ประชาชนทั่วไป เพื่อให้เข้ามาเป็นภาคีเครือข่ายการเฝ้าระวัง หรือการเป็นเครือข่ายตาสับปะรด เพื่อช่วยกันเฝ้าระวังในระดับชุมชน รวมทั้งกลุ่มเสี่ยงที่เป็นเด็กและเยาวชน ที่ยังขาดวุฒิภาวะ ที่ยังขาดความรู้เกี่ยวกับเรื่องการค้ามนุษย์ ควรเน้นการให้ความรู้ ซึ่งในปัจจุบันการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด คือสื่อมัลติมีเดีย สื่อสังคมออนไลน์ และโทรทัศน์ ที่ประชาชนทุกเพศ ทุกวัยสามารถเข้าถึงได้ง่าย โดยมุ่งเน้นการประชาสัมพันธ์ตั้งแต่ความรู้เรื่องการค้ามนุษย์ การเฝ้าระวังภายในครอบครัวชุมชน ช่องทางในการแจ้งเหตุ การช่วยเหลือ และการป้องกันเหตุ ซึ่งจะเป็นการสร้างจิตสำนึกให้แก่ประชาชนทั่วไป และสร้างความตระหนักให้เกิดขึ้นกับกลุ่มเสี่ยง (เด็กเยาวชน) ไม่ให้เข้าถูกลอกล่อลวงเข้าไปสู่กระบวนการค้ามนุษย์

ในส่วนของหน่วยงานภาครัฐควรเข้มงวดในการตรวจสอบชาวต่างชาติที่เข้ามาบริเวณด่านชายแดนระหว่างประเทศ และสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ และควรเพิ่มช่องทางการแจ้งเหตุ/เบาะแสให้หลากหลายช่องทางมากขึ้น เช่น ทางอินเทอร์เน็ต และควรมีการจัดตั้งศูนย์กลางของเครือข่ายระดับตำบล เพื่อให้มีการประสานงานที่รวดเร็ว มีหน่วยในพื้นที่มีช่องทางการติดต่อประสานงานที่ชัดเจนอีกทั้งควรเพิ่มการติดตามการทำงานของหน่วยงานองค์กรในระดับพื้นที่ เพื่อประเมินสถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่เป็นระยะๆ และนำมาวางแผนการดำเนินงาน อีกทั้งใช้หลักการทำงานแบบ “บ-ว-ร” (บ้าน วัด โรงเรียน)

สำหรับกลุ่มเสี่ยงที่จะเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์นั้น ควรมุ่งเน้นการสร้างความรู้และสร้างอาชีพให้สามารถช่วยเหลือตนเองและครอบครัว และให้คนภายในชุมชนช่วยกันดูแล โดยสร้างเครือข่ายตั้งแต่ในครอบครัว ชุมชนจนกระทั่งถึงระดับประเทศ

2. ด้านการดำเนินคดี ในด้านของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์เป็นสิ่งสำคัญในการลงโทษผู้กระทำผิด เพื่อให้เกรงกลัวไม่ให้กระทำความผิดซ้ำ ซึ่งข้อกฎหมายควรมีความชัดเจน สามารถตีความได้ตรงตัว เข้าใจง่าย และลงโทษผู้กระทำผิดอย่างจริงจัง รุนแรงทั้งทางแพ่งและทางอาญา เช่น มีบทลงโทษ

ผู้กระทำความผิดให้ประหารชีวิต หรือปรับให้ล้มละลาย เป็นต้น และให้องค์กรการป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ควรเป็นองค์กรอิสระเพื่อลดการแทรกแซงจากเจ้าหน้าที่รัฐ

3. ด้านการช่วยเหลือ/คุ้มครอง การช่วยเหลือและคุ้มครองเป็นการมุ่งเน้นช่วยเหลือผู้ตกเป็นผู้เสียหายในการค้ามนุษย์ ซึ่งควรมีการช่วยผู้เสียหายอย่างดีที่สุด เปรียบเสมือนการช่วยเหลือญาติของตนเอง โดยเน้นการพัฒนาจิตใจ ปลูกฝังจิตสำนึก สร้างอาชีพที่มั่นคง เพื่อไม่ให้กลับสู่กระบวนการค้ามนุษย์อีกครั้ง

4. ด้านความร่วมมือ การดำเนินงานด้านการค้ามนุษย์มีหลายหน่วยงาน หลากหลายองค์กรที่เกี่ยวข้อง ทั้งหน่วยงานภาครัฐ เอกชน องค์กรอิสระ (NGOs) ประชาชน ดังนั้นจึงควรมีการบูรณาการการทำงานและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงาน และภาคีเครือข่ายที่จะช่วยให้การดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จโดยเริ่มจากการรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานต่างๆ รวมถึงการแลกเปลี่ยนข้อมูล แบ่งปันประสบการณ์ในการทำงานซึ่งกันและกัน เพื่อนำไปสู่การทำงานที่มีประสิทธิภาพ อีกทั้งทำข้อตกลงหรือสนธิสัญญาระหว่างประเทศในการเข้มงวดกวดขัน การเข้า-ออกระหว่างประเทศ เพื่อป้องกันการลักลอบเข้าประเทศที่เข้ามากระทำการค้ามนุษย์

สำหรับในการสร้างเครือข่ายด้านการค้ามนุษย์ควรเริ่มตั้งแต่ในระดับครอบครัว ชุมชน ตำบล อำเภอ จังหวัด ไปจนถึงในระดับประเทศโดยเครือข่ายดังกล่าวทำหน้าที่เฝ้าระวัง สืบค้นข้อเท็จจริง และติดตามช่วยเหลืออีกทั้งให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และสร้างทีมสหวิชาชีพระดับชุมชน สร้างเครือข่ายที่เป็น สื่อสังคมออนไลน์

5. ด้านการปฏิบัติงาน การปฏิบัติงานมีส่วนช่วยป้องกันแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ได้เป็นอย่างดี ซึ่งในปัจจุบันการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ก็พบปัญหาในหลายด้าน เช่น ขาดความเข้าใจภาษาต่างประเทศ (ภาษาอาเซียน) การตีความด้านกฎหมายของเจ้าหน้าที่ ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องมีการพัฒนาเจ้าหน้าที่ หรือหาหน่วยงานภาคีเครือข่ายเข้ามาช่วยสนับสนุนการดำเนินงาน และการพัฒนาผู้ปฏิบัติงานควรพัฒนาการทำงานเป็นทีมสหวิชาชีพ

การพัฒนากระบวนการทำงานเครือข่ายแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ที่เหยื่อเป็นเด็กและสตรีในประเทศไทยควรมีแนวทางการดำเนินการอย่างไร

ปัจจุบันสถานการณ์การค้ามนุษย์ได้ทวีความรุนแรงขึ้นตามลำดับ ซึ่งการกระทำดังกล่าวนอกจากจะถือว่าเป็นภัยคุกคามร้ายแรงต่อสวัสดิภาพของมนุษย์โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและสตรีแล้ว ยังพบว่าขบวนการค้ามนุษย์ยังมีความเชื่อมโยงกับการประกอบอาชญากรรมยาเสพติด ซึ่งเป็นช่องทางในการหารายได้ให้แก่กลุ่มก่อการร้ายและองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ โดยรัฐบาลได้มีความพยายามที่จะดำเนินงานทั้งในเชิงนโยบาย กฎหมาย และมาตรการต่างๆ เพื่อป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์มาอย่างต่อเนื่อง โดยประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์พ.ศ. 2551 ซึ่งการพัฒนากระบวนการทำงานเครือข่ายแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ที่เหยื่อเป็นเด็กและสตรีควรมีแนวทางการดำเนินการดังนี้

1. ควรมีการยกระดับปัญหาการค้ามนุษย์เป็นวาระแห่งชาติทุกปี

2. ควรมีการบูรณาการการทำงานร่วมกันอย่างจริงจัง เพราะเนื่องจากปัญหาการค้ามนุษย์มีความเกี่ยวข้องกับหลายๆ หน่วยงาน

3. ควรมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง และเพิ่มบทลงโทษ เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้กระทำความผิดกลับมาทำซ้ำอีก

4. ควรมีการประชาสัมพันธ์ปัญหาการค้ามนุษย์ต่อสาธารณะทั้งในด้าน ปัญหาและแนวทางการป้องกัน โดยเน้นการสร้างจิตสำนึกเพื่อจะได้เกิดการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไข

5. ควรมีการพัฒนาบุคลากรเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ทั้งด้านความรู้ การคัดแยกเหยื่อ การตรวจจับ และการคุ้มครองเพื่อดำเนินงานอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม

6. ควรส่งเสริมสถาบันครอบครัวให้มีความเข้มแข็งและอบอุ่น และเสริมสร้างพลังให้ชุมชนเป็นเครือข่ายในการเฝ้าระวัง

7. ควรส่งเสริมให้หน่วยงานเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์เพื่อขยายและสร้างเครือข่ายใหม่ในการทำงาน

8. ควรมีการติดตามการทำงานของทุกงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน

9. ควรมีการจัดทำระบบฐานข้อมูลสถิติที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ โดยสามารถเชื่อมโยงกันได้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 5
ผลการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

คณะผู้วิจัย สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 1-12 ได้ดำเนินการศึกษาวิจัยการสร้างและพัฒนากระบวนการทำงานเครือข่ายแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ที่เหยื่อเป็นเด็กและสตรีในประเทศไทย โดยมีการจัดเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสนทนากลุ่มจากกลุ่มผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในระดับจังหวัด ประกอบด้วย โรงเรียน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงพยาบาลหรือสาธารณสุข สื่อ หรือองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้บริโภค ธุรกิจประกอบการ ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา ผู้นำความเชื่อ ผู้บังคับกฎหมาย ตำรวจ อัยการ และพนักงานฝ่ายปกครอง ซึ่งเป็นเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในพื้นที่ ซึ่งเป็นการจัดเก็บข้อมูลจาก 12 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดปทุมธานี ฉะเชิงเทรา ระยอง กาญจนบุรี นครราชสีมา หนองคาย มุกดาหาร ชัยนาท ตาก เชียงใหม่ ชุมพร และจังหวัดสงขลาและพื้นที่ถอดบทเรียน 3 จังหวัด คือ เชียงราย ระนองและชลบุรี เพื่อศึกษาสถานการณ์ความรุนแรงในการค้ามนุษย์ทั้งในอดีตและปัจจุบัน กระบวนการทำงานของเครือข่ายป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ปัญหาอุปสรรคและแนวทางการแก้ไขของการทำงานของเครือข่าย และข้อเสนอแนะอื่นๆ โดยสรุปเป็นประเด็นดังนี้

5.1 สถานการณ์ความรุนแรงในการค้ามนุษย์ในประเทศไทย

5.1.1 พื้นที่การจัดเก็บข้อมูลสนทนากลุ่มและการศึกษาดูงาน

- **จังหวัดกาญจนบุรี** มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ได้แก่ ตาก อุทัยธานี ราชบุรี สุพรรณบุรี และนครปฐม มีระยะทางห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 120 กิโลเมตร มีชายแดนติดต่อกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา เป็นระยะทางประมาณ 370 กิโลเมตร มีแนวเส้นแบ่งเขตแดนเป็นเทือกเขาสลับซับซ้อน เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคกลางที่มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก เนื่องจากเป็นแหล่งอารยธรรมเก่าแก่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ เป็นสถานที่ตั้งของสะพานข้ามแม่น้ำแควซึ่งเป็นสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ของไทยในสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ และมีชื่อเสียงโด่งดังไปทั่วโลก นอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ไม่ว่าจะเป็น ป่าเขา ถ้ำและน้ำตก

ปัญหาการค้ามนุษย์ที่เกิดขึ้นในจังหวัดกาญจนบุรีทั้งในอดีตและปัจจุบันจะพบในลักษณะของการค้าบริการทางเพศ แต่หลังจากการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอาจทำให้เกิดปัญหาการค้ามนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับการใช้แรงงานเพิ่มขึ้น โดยการค้ามนุษย์มักมีรูปแบบต่างๆ ที่มีวิวัฒนาการมากขึ้นและมีการปรับเปลี่ยนวิธีการ เพื่อหลีกเลี่ยงการถูกจับกุม ทำให้เจ้าหน้าที่มีความยากลำบากในการดำเนินการ นอกจากนี้กรณีที่ควรเฝ้าระวัง คือ อายุที่ไม่ตรงกับความเป็นจริงที่แจ้งในการจดทะเบียนและเคลื่อนย้ายของแรงงานต่างชาติ ซึ่งมีผลต่อการดำเนินคดีในการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์

การมีพื้นที่เป็นแนวเขตแดนติดต่อกับเมียนมาเป็นระยะทางถึง 370 กิโลเมตร และมีช่องทางผ่านแดนทั้งที่เป็นทางการ และช่องทางเดินเท้าผ่านเทือกเขาอีกเป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดการเดินทางไปมาระหว่างผู้คนผ่านช่องทางดังกล่าวอย่างคล่องตัวและยากที่จะติดตามความเคลื่อนไหว รวมถึงการโยกย้ายถิ่นฐานเข้ามาอาศัยในประเทศไทยเพื่อการประกอบอาชีพทั้งในภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมของชาวเมียนมาจำนวนมาก ทำให้จังหวัดกาญจนบุรีมีโอกาสที่จะเป็น “ทางผ่าน” ของการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์

กลไกการทำงานเครือข่ายในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี ได้มีการบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 ครอบคลุมทุกด้านอย่างเป็นระบบทั้งในด้านการป้องกัน การดำเนินคดี การคุ้มครอง และด้านการพัฒนานโยบาย ดังนั้นจังหวัดฯ จึงได้มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ระดับจังหวัดกาญจนบุรีขึ้น เพื่อปฏิบัติงานโดยมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้ อำนวยการ สั่งการ กำกับดูแล ติดตามผลการดำเนินงาน ตลอดจนการช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์และสร้างกลไกการทำงานระดับจังหวัด จัดทำแผนการปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัดประจำปี รวมถึงประธานคณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ระดับจังหวัดกาญจนบุรี ยังให้ความสำคัญเกี่ยวกับปัญหาการค้ามนุษย์ จึงได้มีมติในที่ประชุมให้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ระดับอำเภอขึ้น เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานระหว่างคณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ระดับจังหวัดและคณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ระดับอำเภอ เนื่องจากจังหวัดกาญจนบุรีเป็นพื้นที่ติดชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้านและมีพื้นที่กว้าง ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่นั้นๆ ในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้เป็นในทิศทางเดียวกัน เพื่อเป็นการเฝ้าระวังป้องกันในพื้นที่ได้อย่างใกล้ชิดและทราบสถานการณ์ในชุมชนได้เป็นอย่างดี และมีการรายงานผลการดำเนินงานประจำเดือนมายังจังหวัดฯ และฝ่ายเลขานุการฯ เป็นผู้สรุปเพื่อรายงานผลยังผู้ว่าราชการจังหวัดฯ ต่อไป ทั้งนี้ ในการปฏิบัติงานทุกครั้งนั้นจะมีการประชุมวางแผนป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ก่อนที่จะมีการออกปฏิบัติงานจริง เช่น แผนออกตรวจสำรวจสถานประกอบการ/สถานบริการ แผนตรวจสำรวจคนขอทาน/คนเร่รอนตามที่สาธารณะต่างๆ และการจัดโครงการอบรมตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 เว้นแต่กรณีช่วยเหลือผู้เสียหายเร่งด่วน และจังหวัดกาญจนบุรียังมีชุดปฏิบัติการจัดระเบียบสังคมจังหวัดกาญจนบุรี โดยมีหน้าที่ตรวจตราควบคุมดูแลงานตามภารกิจพระราชบัญญัติต่างๆ เพื่อป้องปรามมิให้มีการกระทำผิดอื่นๆ ให้เป็นไปอย่างสงบเรียบร้อย

นอกจากนี้ยังมีความร่วมมือกับหน่วยงานภาคเอกชน NGO และภาคประชาชนในการติดตามเฝ้าระวัง รวมถึงชี้แจงข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้องเพื่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานเกี่ยวกับการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี ทั้งในด้านการป้องกัน การดำเนินคดี ความร่วมมือ และการคุ้มครองช่วยเหลือ

- จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นจังหวัดในภาคตะวันออก มีอาณาเขตติดต่อกับกรุงเทพมหานคร จังหวัดปทุมธานี จังหวัดนครนายก จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดสระแก้ว จังหวัดจันทบุรี จังหวัดชลบุรี และจังหวัดสมุทรปราการ โดยลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบเชิงเขามีลักษณะเป็นที่ราบลูกฟูก และที่ราบลุ่มแม่น้ำ ดังนั้นจังหวัดฉะเชิงเทราจึงเหมาะสมกับการทำเกษตรกรรม ทั้งการทำไร่ ทำนา และเลี้ยงสัตว์ และเนื่องด้วยจังหวัดฉะเชิงเทรามีอาณาเขตติดกับกรุงเทพมหานคร จังหวัดสมุทรปราการ จึงทำให้ความเจริญของเมืองหลั่งไหลเข้ามาในจังหวัดเป็นอย่างมาก โดยเป็นแหล่งที่ตั้งของนิคมอุตสาหกรรม 5 นิคม ประกอบด้วย นิคมอุตสาหกรรมเวลโกรว์ นิคมอุตสาหกรรมเกตเวย์ นิคมอุตสาหกรรมที เอฟ ดี นิคมอุตสาหกรรม 304 ปาร์ค 2 ฉะเชิงเทรา และนิคมอุตสาหกรรมสวนอุตสาหกรรมวินโคสท์

สถานการณ์การค้ามนุษย์ ในอดีตมักจะพบรูปแบบการค้ามนุษย์ทั้งในรูปแบบค้าบริการทางเพศ และแรงงานในเรือประมง ในโรงงานอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะกลุ่มคนที่มาจากประเทศเพื่อนบ้านของไทย เช่น ลาว พม่า กัมพูชา โดยการใช้แรงงานเด็ก การกดขี่ข่มเหง กักขังแรงงาน เพราะเนื่องจากเป็นแหล่งอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และยังมีอาณาเขตติดกับจังหวัดสระแก้ว ที่เป็นจังหวัดเขตชายแดนติดกับประเทศกัมพูชา ทำให้แรงงานชาวต่างชาตินิยมเข้ามาค้าแรงงานในจังหวัดฉะเชิงเทรา ส่วนในปัจจุบันรูปแบบการค้ามนุษย์ที่เกิดขึ้น ส่วนใหญ่พบในรูปแบบ ค้าบริการทางเพศกับเด็กที่อายุต่ำกว่า 18 ปี เป็นคนไทย และมีความสมัครใจในการขายบริการ ซึ่งมีเหตุผลมาจากปัญหาครอบครัวขาดความอบอุ่น ครอบครัวยากจน ครอบครัวแตกแยก และการเลียนแบบเพื่อน โดยวิธีการขายบริการทางเพศจะเกิดขึ้นในร้านคาราโอเกะ หรือการขายกับผู้ซื้อโดยตรงจากการแชท หรือการคุยโทรศัพท์ โดยการชักนำของเพื่อนๆ ส่วนในด้านจำนวนคดีค้ามนุษย์ก็พบว่า มีแนวโน้มลดลงมากขึ้น โดยเฉลี่ยปีละประมาณ 2-3 คดี สังเกตได้จากการพบคดีค้ามนุษย์ในปี 2559 จำนวน 3 คดี และคดีที่เกิดขึ้นนั้นก็เป็นคดีทางเพศ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการค้ามนุษย์ในจังหวัดฉะเชิงเทราสามารถแบ่งได้ 2 ประเด็น ดังนี้ 1) ปัจจัยที่ส่งผลให้จังหวัดฉะเชิงเทรายังคงมีการค้ามนุษย์ เนื่องมาจากจังหวัดฉะเชิงเทราเป็นจังหวัดที่ใกล้กับจังหวัดสระแก้วที่เป็นจังหวัดชายแดนของประเทศไทยและติดกับกรุงเทพมหานคร จึงทำให้จังหวัดฉะเชิงเทราเป็นเส้นทางการผ่านของแรงงานที่ผิดกฎหมายและกลุ่มคนที่ถูกการล่อลวงเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์ อีกทั้งจังหวัดฉะเชิงเทราเป็นแหล่งนิคมอุตสาหกรรม เป็นปลายทางของการใช้แรงงานที่ไม่ถูกต้องหรือมีการกดขี่ข่มเหงแรงงานซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของการค้ามนุษย์ และเนื่องจากความเจริญของเมืองนี้เองที่ทำให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวลดลง เด็กและเยาวชนขาดความอบอุ่นจากผู้ปกครอง เพราะเนื่องจากต้องทำงาน ทำให้เด็กและเยาวชนถูกล่อลวง และมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม อันนำไปสู่กระบวนการการค้ามนุษย์ได้ง่าย 2) ปัจจัยที่ส่งผลให้จำนวนคดีการค้ามนุษย์ที่มีจำนวนลดลง เนื่องจากการควบคุมรัฐที่ค่อนข้างเข้มงวด และกฎหมายมีความรุนแรงมากขึ้น เช่น มีการตรวจจับทุกเดือน มีการปรับเป็นเงินที่มีจำนวนมากขึ้น พรบ.การค้ามนุษย์ให้มีบทลงโทษที่รุนแรงมากขึ้น อีกทั้งการขายบริการทางเพศเป็นความสมัครใจของเด็กและเยาวชน และซื้อขายผ่านสื่อออนไลน์ทำให้ตรวจจับได้ยาก

กลไกการทำงานเครือข่ายในพื้นที่การทำงานด้านป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์ในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงฉะเชิงเทรา เป็นศูนย์กลางในการขับเคลื่อนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในระดับจังหวัด โดยการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ และเอกชนในพื้นที่ ซึ่งมีการจัดประชุมคณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ 2 เดือน/ครั้ง ในการนำเสนอผลการดำเนินงานของจังหวัด แก่ผู้ว่าราชการจังหวัด ทั้งนี้ยังมีการประสานความร่วมกับภาคีเครือข่ายภาคประชาชน เช่น ผู้นำชุมชน อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และภาคเอกชน เช่น สถานประกอบการ โรงแรม สถานีวิทยุ โดยให้ความรู้แก่ภาคีเครือข่าย เพื่อให้สามารถเป็นหน่วย “ชี้-เป้า-เฝ้าระวัง” เป็นสำคัญ

กลไกด้านการป้องกัน ในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ เป็นบทบาทหน้าที่ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่เกิดขึ้นในรูปแบบการรณรงค์และให้ความรู้กับกลุ่มเป้าหมาย เช่น นักเรียนมัธยม ผู้นำชุมชน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายมีความรู้เกี่ยวกับการค้ามนุษย์ และเป็นภาคีเครือข่ายในการเฝ้าระวัง ป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ โดยตัวอย่างการดำเนินงานเชิงป้องกัน เช่น มีการเดินรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ร่วมกับโรงเรียนพุทธโสธร (โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา) เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงปัญหาการค้ามนุษย์ และรู้จักการป้องกันตนเองจากรูปแบบการค้ามนุษย์ รวมทั้งสร้างเครือข่ายเป็นภาคีเครือข่ายการเฝ้าระวัง ป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ นอกจากนี้หน่วยงานภาครัฐอื่นๆที่เกี่ยวข้องภายในจังหวัด เช่น แรงงานจังหวัด วัฒนธรรมจังหวัด ประมงจังหวัด ตำรวจ ทหาร ให้ร่วมมือกันในการดำเนินงานป้องกัน เช่น การบูรณาการออกตรวจเรือประมง/สถานประกอบการ/โรงงานอุตสาหกรรม เป็นประจำทุกเดือน การจัดระเบียบสังคมโดยการออกตรวจร้านเกมส์ ร้านคาราโอเกะ หรือสถานบันเทิงในจังหวัด อีกทั้งยังช่วยประชาสัมพันธ์ข้อมูลสำคัญ เช่น พรบ.การค้ามนุษย์ ให้แก่กลุ่มเสี่ยงหรือผู้ประกอบการได้รับทราบข้อมูล

กลไกด้านการดำเนินคดี เป็นบทบาทหน้าที่เป็นของตำรวจและศาล โดยขั้นแรกของการดำเนินคดีจะเกี่ยวข้องกับตำรวจ ดังนี้

1. ตำรวจทำหน้าที่ค้นหาข้อมูล ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับคดีค้ามนุษย์ จากสถานประกอบการมีความเสี่ยง และเมื่อพบการกระทำความผิดก็จะดำเนินการเข้าไปล่อซื้อ จนสุดท้ายจึงดำเนินการจับกุมดำเนินคดี

2. ตำรวจพนักงานสอบสวน ดำเนินการสืบสวนสอบสวนจนค้นพบความจริง และมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคดีดังกล่าว เพื่อส่งตัวผู้ต้องหาพร้อมสำนวนฟ้องต่อศาลต่อไป

ในส่วนของพนักงานอัยการ จะที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดี โดยรับสำนวนคดีจากพนักงานสืบสวนและพิจารณาว่าความพอเพียงของพยานและหลักฐาน ในกรณีที่มีหลักฐานไม่เพียงพอจะส่งกลับให้พนักงานสอบสวนดำเนินการรวบรวมหลักฐานเพิ่มเติม และพิจารณาว่าควรจะส่งฟ้องหรือไม่ฟ้องต่อไป เพื่อส่งคดีตามกระบวนการพิจารณาคดีให้แก่ศาล และให้ศาลดำเนินการพิพากษาและลงโทษจำเลยตามความเหมาะสม

กลไกด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ เป็นเน้นการคุ้มครองช่วยเหลือเหยื่อกรณีคดีมนุษย์ โดยขั้นแรกจะมีทีมสหวิชาชีพ ประกอบด้วย ตำรวจ ตำรวจตรวจคนเข้าเมือง พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ บ้านพัก

เด็กและครอบครัว แรงงาน สวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ดำเนินการคัดแยกเหยื่อ โดยให้ทุกหน่วยงานให้ความเห็นว่ากรณีดังกล่าวเข้าค่ายการค้ามนุษย์หรือไม่ เพื่อที่จะดำเนินการต่อไป

กลไกด้านความร่วมมือ มุ่งเน้นการบูรณาการและความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ซึ่งในการประสานความร่วมมือมี 2 แบบ คือ

1. การประสานความร่วมมือแบบเป็นทางการ เป็นการประสานงานด้วยหนังสือราชการ เช่น การแต่งตั้งคณะทำงาน การออกแบบตรวจบูรณาการระดับจังหวัด โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนในจังหวัดเข้าร่วมดำเนินงาน

2. การประสานความร่วมมือแบบไม่เป็นทางการ เป็นการประสานงานด้วยวาจา ทั้งการพูดคุย โทรศัพท์ ไลน์ ซึ่งเป็นการขอความร่วมมือเฉพาะกรณี หรือในกรณีฉุกเฉินเร่งด่วน เช่น การตรวจจับเมื่อพบผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ก็จะประสานขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่โดยตรง

ในการประสานงานดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นการประสานงานแบบไหนก็จะได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างดี แต่การประสานงานแบบไม่เป็นทางการ จะทำให้การทำงานสะดวก รวดเร็ว โดยช่องทางที่ใช้ในการประสานงานบ่อยที่สุดคือ ทางโทรศัพท์

- **จังหวัดชลบุรี** เป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของประเทศไทยหรือริมฝั่งทะเลด้านตะวันออกของอ่าวไทย มีพื้นที่ทั้งจังหวัดประมาณ 4,611,829 ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขตติดกับจังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดระยอง และจังหวัดจันทบุรี มีสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงหลายแห่ง ประกอบด้วย แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวกิจกรรมผจญภัย และแหล่งท่องเที่ยวบันเทิงสมัยใหม่ นอกจากด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ยังถือว่าจังหวัดชลบุรีมีความสำคัญทางเศรษฐกิจสำคัญของภาคตะวันออกอย่างมาก ทั้งในด้านพาณิชยกรรมและอุตสาหกรรมต่างๆ ของประเทศแห่งหนึ่ง ส่งผลให้จังหวัดสามารถพัฒนากิจกรรมต่างๆ ได้อย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นด้านการเกษตร อุตสาหกรรม การพาณิชย์ การท่องเที่ยว และการคมนาคม

รูปแบบการค้ามนุษย์ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี พบว่า มีการบังคับค้าบริการทางเพศ การบังคับใช้แรงงาน (ประมง) และการบังคับขอทาน ที่มีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมถึงมีรูปแบบที่มีความซับซ้อนมากขึ้นมีการนำ social media เข้ามาใช้เพื่อการติดต่อในการกระทำผิด เช่น การซื้อบริการทางเพศโดยตรงไม่ผ่านนายหน้า หรือสถานประกอบการ แล้วผู้ขายบริการจึงนำเงินมาให้กับสถานประกอบการภายหลัง ทำให้เป็นไปได้ยากในการตรวจพบการกระทำผิด

ปัจจัยที่เอื้อต่อการค้ามนุษย์ในพื้นที่ เนื่องจากปัจจุบันชลบุรีมีประชากรตามทะเบียนราษฎร์ และประชากรแฝงเป็นสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน รวมทั้งสิ้นเกือบสามล้านคน โดยส่วนหนึ่งเป็นผู้ย้ายเข้ามาทำงานในภาคอุตสาหกรรมที่มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ในแต่ละปีชลบุรีมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาประมาณ 11 ล้านคน โดยเฉพาะเมืองพัทยาซึ่งเป็นเมืองแห่งการท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับโลก มีนักท่องเที่ยวจากทั่วทุกมุมโลกเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวถึงปีละ 9 ล้านคน รวมถึงเข้ามาประกอบกิจการต่างๆ เช่น กิจการโรงแรม บริษัทนำเที่ยว ทำให้เป็นชุมชนที่มีผู้อยู่อาศัยเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะบริเวณที่มี

โรงงานอุตสาหกรรม ธุรกิจการประมง และสถานบันเทิง ในพื้นที่มีประชากรแอบแฝงจำนวนมาก และตรวจสอบการเคลื่อนย้ายได้ยาก ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหาชุมชนแออัด ปัญหายาเสพติด ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ ปัญหาการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึงปัญหาการค้ามนุษย์อีกด้วย

กลไกการทำงานเครือข่ายในพื้นที่เครือข่ายที่เป็นทางการ มีศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัด โดยมีสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชลบุรีเป็นหน่วยงานหลักขับเคลื่อนกิจกรรมโครงการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ โดยมีการประชุมเดือนละครั้งตามนโยบายของรัฐบาลแผนยุทธศาสตร์กระทรวง จังหวัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงกับศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์แห่งชาติและต่างประเทศ ดำเนินการโดยคณะทำงานทีมสหวิชาชีพด้านการคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในกรณีเร่งด่วน มีการร่วมแลกเปลี่ยนและการบูรณาการร่วมกันกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน NGO ภาคประชาสังคม

เครือข่ายไม่เป็นทางการ มีศาลาว่าการเมืองพัทยา หน่วยงานกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เช่น ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดชลบุรี สถานพัฒนาและฟื้นฟูเด็กจังหวัดชลบุรี ท้องถิ่นเทศบาล เช่น เทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ เทศบาลเมืองสัตหีบ เทศบาลเมืองหนองปรือ หน่วยงานเอกชนมูลนิธิ รวมไปถึงอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชลบุรี 11 อำเภอ ดำเนินการเป็นเครือข่ายเฝ้าระวังในด้านการป้องกันการค้ามนุษย์ การให้ความรู้เกี่ยวกับปัญหาการค้ามนุษย์ในพื้นที่และชุมชน ให้ทราบถึงปัญหาและวิธีการป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์

เครือข่ายเป็นทางการและไม่เป็นทางการมีการทำงานร่วมกัน โดยมีสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชลบุรีและเมืองพัทยาเป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนกลไกระดับพื้นที่ในทุกระดับ มีการประชุมหน่วยงานที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการเป็นประจำทุกเดือน มีการติดต่อสื่อสารกันอย่างต่อเนื่อง โดยเครือข่ายที่ไม่เป็นทางการจะคอยเฝ้าระวังในพื้นที่ เมื่อเกิดเหตุการณ์จะแจ้งประสานมายังศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัดชลบุรีเพื่อดำเนินการตามขั้นตอนตามแต่ละหน่วยงาน รวมทั้งมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์เพื่อติดตามประเมินผลการดำเนินงาน โดยการสื่อสารผ่านช่องทางไลน์ และโซเชียลมีเดียต่างๆ เพื่อเป็นการช่วยเหลือผู้เสียหายได้ง่ายมากขึ้นและเกิดความสะดวกรวดเร็ว มีการสร้างเครือข่ายชุมชนและครอบครัวเข้ามาช่วยเหลือ เช่น อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) ล่ามผู้นำชุมชน วินมอเตอร์ไซค์ โดยเมื่อมีการประชุมก็จะสอดแทรกเรื่องการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ทุกครั้ง

กลไกด้านการป้องกัน สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชลบุรี ได้จัดอบรมเผยแพร่ความรู้ตาม พระราชบัญญัติป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์เพื่อให้เข้าใจระบบกฎหมาย วิธีการสอบสวน การดำเนินคดี แก่ผู้ที่ปฏิบัติงาน พร้อมทั้งรณรงค์ประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจกลุ่มเสี่ยงเพื่อสามารถป้องกันตนเองเพื่อไม่ให้ถูกล่อลวง การสร้างภูมิคุ้มกันแก่ตนเอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ชุดปฏิบัติงานป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ระดับอำเภอ ทีมสหวิชาชีพ ล่าม ผู้นำชุมชน วินมอเตอร์ไซค์ รวมถึงการสร้างเครือข่ายชุมชนและครอบครัวเข้ามาช่วยเหลือ

กลไกด้านการดำเนินคดี เจ้าหน้าที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ กฎหมายการค้ามนุษย์ สามารถคัดแยกเหยื่อได้ เกิดความชัดเจนแก่ผู้ปฏิบัติงานส่งผลให้สามารถพิจารณาคัดแยกผู้เสียหายได้ง่ายขึ้น การพิจารณาเป็นไปด้วยความรวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์กำหนดกรอบระยะเวลาให้ชัดเจน

กลไกด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ การช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์อย่างเท่าเทียมกันไม่ว่าจะเป็นคนไทย หรือคนต่างด้าว มีหน่วยงานและช่องทางการให้ความช่วยเหลือ มีความเหมาะสม มีการให้บริการรักษา ฟื้นฟู เยียวยาผู้ได้รับผลกระทบทางร่างกายและจิตใจ ผ่านกระบวนการงานสังคมสงเคราะห์ และมีการติดตามประเมินผลกลุ่มเป้าหมายรายบุคคล ป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ

กลไกด้านความร่วมมือ มีการทำงานแบบบูรณาการประสานความร่วมมือกับเครือข่ายทุกระดับ โดยใช้โทรศัพท์ประสานงาน หนังสือราชการ หรือใช้ความคุ้นเคยต่อกัน และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานบูรณาการร่วมกัน

- **จังหวัดชัยนาท** เป็นจังหวัดเหนือสุดของภาคกลางตอนบน ตั้งอยู่บริเวณริมฝั่งซ้ายของแม่น้ำเจ้าพระยา และเป็นตอนของภาคกลาง มีพื้นที่ประมาณ 2,469.746 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 1,543,591 ไร่ เป็นพื้นที่เกษตรกรรม 1,219,669 ไร่ ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 195 กิโลเมตร มีลักษณะภูมิประเทศ โดยทั่วไปเป็นพื้นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำท่าจีน และแม่น้ำน้อยไหลผ่านพื้นที่ต่างๆ ทั่วทุกอำเภอ ทำให้เป็นแหล่งน้ำสำคัญสำหรับการทำเกษตรกรรมตามพื้นที่ต่างๆ ของจังหวัด

สถานการณ์การค้ามนุษย์ในจังหวัดชัยนาท ก่อนมีพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ยังไม่มีความรุนแรงและเด่นชัด จังหวัดชัยนาทจึงมีสถานะเป็น “ทางผ่าน” คือ เป็นเส้นทางผ่านไปยังจังหวัดอื่นหรือประเทศเพื่อนบ้าน ส่วนสถานการณ์ที่มีความเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดการกระทำผิดฐานค้ามนุษย์ในจังหวัดชัยนาทเมื่อมีพระราชบัญญัติดังกล่าว พบว่า เป็นเพียงแรงงานต่างด้าวสัญชาติเมียนมา ที่หลบหนีเข้าประเทศโดยไม่เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ เนื่องจากมีความสมัครใจจ่ายค่านายหน้า นอกจากนี้ยังพบคนจาก สปป.ลาว ที่ลักลอบเข้ามาขายบริการในสถานประกอบการด้วยความสมัครใจ โดยได้มีการดำเนินคดีและผลักดันกลับประเทศต้นทาง

ปัจจัยที่เอื้อต่อการค้ามนุษย์ในพื้นที่ เกิดจากลักษณะภูมิประเทศที่เป็นพื้นที่เกษตรกรรม ทำให้แรงงานที่หลบหนีส่วนใหญ่เข้ามาเป็นลูกจ้างแรงงานทางการเกษตร และเป็นทางผ่านเพื่อไปยังจังหวัดใกล้เคียง เพราะจังหวัดชัยนาทมีพื้นที่ติดต่อกับจังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดอุทัยธานี จังหวัดสิงห์บุรี และจังหวัดสุพรรณบุรี นอกจากนี้ยังมีหญิงสาวต่างด้าวบางรายที่เข้ามาเพื่อเป็นลูกจ้างตามร้านคาราโอเกะและรีสอร์ท แต่แฝงการขายบริการให้กับลูกค้าที่มาใช้บริการสถานประกอบการดังกล่าวอีกด้วย

กลไกการทำงานเครือข่ายในพื้นที่เครือข่ายที่เป็นทางการ ในการดำเนินงานในพื้นที่จังหวัดชัยนาท มีสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชัยนาท เป็นหน่วยงานเจ้าภาพหลักในการขับเคลื่อนการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัดชัยนาท และ

ติดต่อสื่อสารคณะอนุกรรมการฯในการเข้าร่วมประชุม พร้อมทั้งจัดฝึกอบรมเพื่อสร้างเครือข่ายเฝ้าระวังในพื้นที่ และให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน การขับเคลื่อนงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ และการช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

เครือข่ายไม่เป็นทางการได้แก่ 1) เครือข่ายสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดชัยนาท เป็นเครือข่ายเฝ้าระวังอยู่ในโรงเรียนมัธยมและโรงเรียนอาชีวะในจังหวัดชัยนาท 2) เครือข่ายวินมอเตอร์ไซค์ เป็นเครือข่ายเฝ้าระวังประจำอยู่ในทุกอำเภอของจังหวัดชัยนาท

เครือข่ายเป็นทางการและไม่เป็นทางการมีการทำงานร่วมกัน เครือข่ายที่ไม่เป็นทางการจะคอยเป็นเครือข่ายเฝ้าระวังในพื้นที่ เมื่อเกิดเหตุการณ์น่าสงสัยจะมีการประสานงานแจ้งเหตุผ่านกลุ่มไลน์คณะอนุกรรมการฯเพื่อดำเนินการ หรือรายงานข้อมูลเพื่อหารือในที่ประชุมของคณะอนุกรรมฯต่อไป

กลไกด้านการป้องกัน การค้ามนุษย์ในพื้นที่อาศัยเครือข่ายที่ไม่เป็นทางการ เพราะเป็นเครือข่ายที่ใกล้ชิดกับคนในพื้นที่คอยแจ้งเบาะแสและรายงานข้อมูลสถานการณ์ในพื้นที่เพื่อหารือร่วมกันในที่ประชุมคณะอนุกรรมการฯ

กลไกด้านการดำเนินคดี พนักงานสอบสวนของตำรวจภูธรจังหวัดชัยนาทร่วมคัดแยกเหยื่อกับทีมสหวิชาชีพ และลงพื้นที่สำรวจสถานประกอบการหากพบผู้กระทำผิดจะเข้าสู่กระบวนการสืบสวนต่อไป โดยอาศัยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจมวลกระดูกเพื่อใช้ในการประกอบการดำเนินคดี ต่อไป

กลไกด้านของการคุ้มครองช่วยเหลือ เป็นการเข้าร่วมการคัดแยกแรงงานต่างด้าวเพื่อช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

กลไกด้านความร่วมมือ การประชุมคณะอนุกรรมการฯเพื่อกำกับดูแลการดำเนินงานในพื้นที่ รวมทั้งแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน ประสานงานร่วมกัน ผ่านการสื่อสารช่องทางไลน์และโซเชียลมีเดียต่างๆ

- **จังหวัดชุมพร** มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศเมียนมา ด้านทิศตะวันตกติดชายฝั่งทะเลอ่าวไทยเป็นแนวยาว ด้านทิศตะวันออก ซึ่งเป็นทั้งเส้นทางคมนาคมติดต่อกับจังหวัดทั้งทางภาคกลางและภาคใต้จรดไปถึงประเทศมาเลเซีย ผนวกกับความต้องการแรงงานในการเป็นลูกเรือประมงทะเล และทำสวนผลไม้ สวนยางพาราและสวนปาล์มเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะแรงงานต่างด้าวที่มาจากประเทศเมียนมาจึงนำมาซึ่งระบบการเข้าเมืองของแรงงานต่างด้าวทั้งที่ถูกต้องและไม่ถูกต้องเป็นจำนวนมาก นอกจากนั้นยังก่อให้เกิดขบวนการขายบริการทางเพศในชุมชนที่มีแรงงานต่างด้าวหนาแน่นตามมา ดังปรากฏการณ์บุกทลายสถานบริการเพื่อช่วยเหลือหญิงและเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ที่ถูกนำมาค้าบริการทางเพศ ในปี 2548 จำนวน 17 ราย มีทั้งต่างด้าวสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา ส่วนขบวนการอื่นที่มีความล่อแหลม ต่อการตกไปอยู่ในมิติของขบวนการค้ามนุษย์ ได้แก่ การขอทานโดยมีผู้นำขบวนการพาผู้หญิงและเด็กมาขอทานก็มีพบบ้างในช่วงงานเทศกาลของจังหวัด การแอบแฝงด้านบริการทางเพศในกลุ่มเสี่ยง ดังนั้นจึงจัดได้ว่าจังหวัดชุมพรเป็นจังหวัดที่ต้องมีการเฝ้าระวังปัญหาการค้ามนุษย์ในทุกๆ มิติ เนื่องจากมีสถานะเป็นจังหวัดทางผ่านและมีปัจจัยแวดล้อมที่สามารถนำไปสู่ปัญหาการค้ามนุษย์ได้

รูปแบบการค้ามนุษย์ในจังหวัดชุมพรเป็นด้านบริการทางเพศมากที่สุด เช่น การค้าบริการทางเพศเด็กในสถานประกอบการร้านอาหาร ร้านคาราโอเกะ เด็กสมัครใจค้าบริการทางเพศ และการนำพาหญิงต่างด้าวเพื่อการค้าบริการทางเพศ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีรูปแบบการค้ามนุษย์ในแรงงานประมง เนื่องจากคนไทยไม่นิยมทำงานที่ต้องใช้แรงงาน ทำให้มีการนำเข้าแรงงานต่างด้าว ร้อยละ 99.99 เพื่อใช้เป็นแรงงานประมง เป็นช่องทางให้เกิดการค้ามนุษย์เพื่อใช้เป็นแรงงานมีความรุนแรงมากขึ้น และปัจจุบันรูปแบบการค้ามนุษย์มีการพัฒนารูปแบบหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการหลบหนีเข้าเมืองตามแนวชายแดน การนำพาโดยรถยนต์ รถตู้ รถโดยสาร แรงงานต่างด้าว เนื่องจากจังหวัดชุมพรเป็นทางผ่าน และเป็นที่พักไปสู่แหล่งทำมาหากินในเมืองใหญ่ๆ เช่น สงขลา ชลบุรี สมุทรสาคร สมุทรปราการ เป็นต้น ส่วนรูปแบบการนำเด็ก และผู้หญิงมาขอทานมีค่อนข้างน้อย อาจจะมีบ้างในช่วงเทศกาลสำคัญของจังหวัด หรือตามสถานีรถไฟ และพบว่าการทำงานของเจ้าหน้าที่ ก่อนมีพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 เจ้าหน้าที่ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในรายละเอียดการกระทำความผิด และองค์ประกอบในการกระทำความผิดการค้ามนุษย์ จึงไม่มีการจับกุมในคดีการค้ามนุษย์ ส่วนมากจับกุมในคดีการเข้าเมืองผิดกฎหมาย ลักลอบเข้ามาทำงานโดยไม่ได้รับอนุญาต และนำพาคนต่างด้าวมาในราชอาณาจักร เป็นต้น การจับกุมและดำเนินคดีจึงเป็นไปตามข้อหานั้นๆ ต่อมาเมื่อมีการใช้กฎหมายทำให้เจ้าหน้าที่มีการตื่นตัว และจับกุมดำเนินคดี ในเรื่องการค้ามนุษย์มากขึ้น ทำให้บทบาทเจ้าหน้าที่เปลี่ยนไป ไม่ว่าจะเป็นการตรวจสอบหลักฐานผ่านเข้า-ออก เมือง แรงงานผิดกฎหมาย การปิด-เปิด ของสถานประกอบการ ดูแลแรงงานทั้งในลักษณะของการใช้แรงงาน และความเป็นอยู่ของแรงงาน สิทธิของแรงงานต่างด้าว สวัสดิการของแรงงานต่างด้าว มีความละเอียดรอบคอบมากขึ้น อีกทั้งทุกภาคส่วนมีการดำเนินการในเรื่องของการป้องกันการค้ามนุษย์มากขึ้น ทั้งในเรื่องของการให้ความรู้กลุ่มเสี่ยง ประชาชน และสังคม และทำงานแบบบูรณาการทุกภาคส่วน จนทำให้ปัจจุบันการเกิดคดีค้ามนุษย์ลดน้อยลงจนแทบไม่มีคดีค้ามนุษย์เกิดขึ้น ตั้งแต่ปี 2559

ปัจจัยที่ทำให้เกิดการค้ามนุษย์ขึ้นในจังหวัดชุมพร พบว่า จังหวัดชุมพรเป็นจังหวัดที่มีชายแดนทางตะวันตกติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านเมียนมาร์ มีเส้นทางธรรมชาติที่มีการเข้าออกได้ง่าย ยากแก่การตรวจสอบของเจ้าหน้าที่ฝั่งไทย และมีพื้นที่ติดต่อกับจังหวัดระนอง ทำให้เป็นทางผ่านของแรงงานประมงไปยังจังหวัดสมุทรสาคร และชุมพร เนื่องจากมีแนวติดชายฝั่งทะเลอ่าวไทยทางด้านทิศตะวันออก เพื่อเป็นลูกจ้างในเรือประมง นอกจากนี้ยังเป็นทางผ่านและที่พักให้กับกระบวนการค้ามนุษย์จากการเป็นเส้นทางคมนาคมที่เป็นทางผ่านมาจากทางภาคใต้ เพื่อไปภาคตะวันออก หรือจากทางภาคเหนือเพื่อไปภาคใต้ และต่างประเทศ เช่น ประเทศมาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย เป็นต้น

กลไกการทำงานเครือข่ายในพื้นที่ กลไกการทำงานเครือข่ายที่เป็นทางการ เครือข่ายการทำงานด้านป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในพื้นที่จังหวัดชุมพร ซึ่งมาจากทุกภาคส่วนมีการทำงานในลักษณะการบูรณาการของทุกภาคส่วนในจังหวัด เนื่องจากเป็นนโยบายเร่งด่วนของจังหวัดในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัดชุมพร โดยผู้ว่าราชการจังหวัดชุมพร เป็นประธานอนุกรรมการ โดยมีสำนักงานพัฒนาสังคมและ

ความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชุมพรเป็นหน่วยงานหลัก มีการประชุม 2 เดือน/ครั้ง ในส่วนของการทำงานทีมสหวิชาชีพในจังหวัดมีความเข้มแข็ง มีการคุยกันนอกรอบ ตำรวจอาสารับมือเป็นเจ้าภาพ มีคณะทำงานชุดเล็ก โดยเชิญสำนักงานจัดหางาน สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ตำรวจ ล่าม เพื่อซักซ้อมการทำงานตามแผนปฏิบัติการเป็นภาพจิ๊กซอ เช่น ตำรวจจับกุมมากองไว้ คัดกรองเบื้องต้น ถ้ามีเด็ก และสตรี ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จะทำการชะลอเพื่อรอเจ้าหน้าที่พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มาคัดกรอง เป็นต้น

กลไกการทำงานเครือข่ายที่ไม่เป็นทางการ เครือข่ายการทำงานด้านป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในพื้นที่จังหวัดชุมพร ที่ไม่เป็นทางการจะมีส่วนร่วมในด้านการป้องกันโดยการให้ความร่วมมือทั้งในส่วนของการเฝ้าระวัง การแจ้งเบาะแส เช่นอาสาสมัคร ผู้นำชุมชน แกนนำเป็นต้น มีการประชาสัมพันธ์และให้ความรู้กับประชาชนเกี่ยวกับเรื่องการป้องกันการค้ามนุษย์ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงเรียน สภาเด็กละเยาวชน มูลนิธิ สถานีวิทยุ เป็นต้น

- จังหวัดเชียงราย เป็นจังหวัดที่เป็นพื้นที่ทั้งต้นทาง ทางผ่าน และปลายทาง ของปัญหาการค้ามนุษย์และสภาพปัญหามีความรุนแรง ซับซ้อน และหลากหลายรูปแบบวิธีการ รวมทั้งสภาพทางภูมิศาสตร์ของประเทศที่เอื้อต่อการเกิดปัญหาและยากแก่การควบคุม มีเส้นทางติดชายแดนและการเดินทางระหว่างประเทศในเส้นทางที่ไม่เป็นทางการหรือไม่ใช่เส้นทางปกติมีหลายเส้นทาง หรือช่องทางธรรมชาติทั้งเส้นทางภูเขาและแม่น้ำ โดยมีช่องทางที่ล่อแหลมและช่องทางลับที่ประชาชนในพื้นที่ชายแดนใช้เป็นเส้นทางข้ามแดนและลักลอบเข้าเมืองหลายแห่งจึงมีบางกลุ่มที่มีการลักลอบเข้ามาจากประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งล้วนแล้วแต่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการหลบหนีเข้าเมืองและกระบวนการค้ามนุษย์ทั้งสิ้น รวมถึงกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ภายในจังหวัดที่มีหลากหลายกลุ่มทั้ง อาข่า ม้ง กระเหรี่ยง ซึ่งเกี่ยวโยงกับปัญหาแรงงานต่างด้าวและผู้ไม่มีสัญชาติไทยที่ไม่ได้รับการจดทะเบียน

การค้ามนุษย์ในจังหวัดเชียงรายพบว่า รูปแบบการค้ามนุษย์ในพื้นที่จังหวัดเชียงราย แบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) รูปแบบการค้าบริการทางเพศ/การค้าบริการทางเพศ พบว่ามีจำนวนสถานบริการที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจทางเพศ ทั้งที่เปิดเผยและแอบแฝงเกิดขึ้นมากมาย 2) รูปแบบของการค้าแรงงาน เป็นลักษณะของแรงงานเด็กและแม่บ้าน โดยส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นกับกลุ่มแรงงานข้ามชาติของประเทศเพื่อนบ้านถูกล่อลวงโดยนายหน้า การขนส่งแรงงานข้ามชาติจากฝั่งประเทศพม่าเข้าสู่พื้นที่ชั้นใน ที่มักเกิดการบังคับใช้แรงงาน หรือการริดรอนสิทธิเสรีภาพของแรงงาน 3) รูปแบบการขอทาน จะเป็นการนำเด็กมาเป็นเครื่องมือในการขอทาน หรือนำเด็กและสตรีมานั่งขอทานให้ดูเหมือนว่าเป็นคู่แม่ลูก โดยเฉพาะจุดชายแดน อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นเมืองชายแดนระหว่างประเทศไทยและประเทศพม่า คือ อำเภอท่าขี้เหล็ก

ปัจจัยที่เอื้อให้เกิดกระบวนการค้ามนุษย์ในพื้นที่ ได้แก่ ค่านิยมของคนในพื้นที่ ปัญหาทางเศรษฐกิจและสภาพครอบครัว ดังนี้ 1) ค่านิยมของคนในพื้นที่ ซึ่งมีค่านิยมของการขายลูกสาว การยินดีหรือเต็มใจกับการประกอบอาชีพการขายบริการของบุตรตนเอง และเกิดการชักชวนกันเป็นชุมชน โดยเพื่อน ญาติพี่น้อง นอกจากนี้ยังมีค่านิยมที่มุ่งเน้นวัตถุนิยมมากกว่าการตระหนักในการกระทำผิด โดยเฉพาะกลุ่มเด็กที่ตกเป็น

เหยื่อ และผู้กระทำ หรือเด็กที่เป็นกลุ่มเสี่ยง ตัดสินใจเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์ พบว่า เด็กและเยาวชน ในพื้นที่ มีการค้าบริการทางเพศ โดยถูกชักจูงจากเพื่อนกลุ่มเดียวกัน หรือลักษณะของแม่เล้าจิ๋ว หรือเอเยนต์อยู่ในโรงเรียน การค้าบริการทางเพศโดยผ่านนายหน้าซึ่งเป็นเพื่อนนักเรียนด้วยกัน โดยขายบริการทางเพศผ่านรูปถ่าย โทรศัพท์มือถือ และอินเตอร์เน็ต มีความสมัครใจหรือยินดีที่จะทำและไม่คิดว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการเข้าข่ายการค้ามนุษย์ รวมทั้งแอบแฝงตามร้านคาราโอเกะ ผับ และสวนอาหารในรูปแบบของนักร้อง/พนักงานเสิร์ฟ 2) ปัญหาทางเศรษฐกิจ ความยากจน หรือความต้องการทางด้านเศรษฐกิจ เป็นปัจจัยหลักที่ทำให้ผู้คนตัดสินใจเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์ เมื่อครอบครัวตกอยู่ในสภาวะขาดแคลน อดอยาก ตัวเด็กขาดโอกาสทางการศึกษามีความรู้น้อยจึงติดตามนายหน้ามา อย่างรู้เท่าไม่ถึงการณ์ โดยมีความหวังคือการหางานทำ และส่งเสียเงินให้ครอบครัว 3) สภาพครอบครัว เนื่องจากความไม่มั่นคงของสถาบันครอบครัว การที่เด็กเผชิญกับปัญหาการแตกแยกทางครอบครัว หรือปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ทำให้เด็กขาดความอบอุ่น ไม่ได้รับการเอาใจใส่ดูแลจากผู้ปกครองเท่าที่ควร และขาดการเลี้ยงดูที่เหมาะสม เมื่อเด็กมีปัญหาจากทางครอบครัว เด็กจะหาทางออกโดยการคลุกคลีอยู่กับเพื่อนเป็นส่วนใหญ่ทั้งเพื่อนผู้ชายและเพื่อนผู้หญิง จากจุดนี้จึงเป็นการนำพาเด็กออกไปสู่โลกภายนอกโดยความไม่รู้หรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ และเมื่อเด็กออกไปสู่โลกภายนอกจึงไปพักอาศัยอยู่กับญาติหรือเพื่อนในบ้านเช่า/หอพัก ทำให้เด็กเรียนรู้สิ่งที่ผิดในกลุ่มเพื่อน การคบเพื่อนชายอย่างอิสระเพราะไม่มีผู้ปกครองดูแล นำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ส่งผลให้เด็กและสตรีตัดสินใจเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์ได้ง่ายขึ้น และ 4) สภาพการกลายเป็นเด็กชายขอบของรัฐและสังคม ส่งผลให้ช่องทางหรือโอกาสในการจะเข้าสู่ระบบการทำงานที่มั่นคงและปลอดภัยนั้นค่อนข้างเป็นอย่างจำกัด หรือแทบจะไม่สามารถเกิดขึ้นได้เลย เป็นกลุ่มด้อยโอกาสทางสังคม และสถานะตัวตนของตนเองไม่ชัดเจน ซึ่งเป็นกลุ่มเสี่ยงที่ก่อให้เกิดปัญหาค้ามนุษย์

กลไกการทำงานเครือข่ายในพื้นที่ เครือข่ายที่เป็นทางการ การขับเคลื่อนในระดับจังหวัด สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเชียงรายเป็นศูนย์กลางในการขับเคลื่อนในระดับจังหวัด โดยมีการประชุมคณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ จังหวัดเชียงราย มีการจัดประชุมปีละ 6 ครั้ง โดยมีการนำเสนอผลการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ตามภารกิจของแต่ละหน่วยงาน

เครือข่ายไม่เป็นทางการ ติดต่อประสานงานและทำงานร่วมกันทั้งทางโทรศัพท์ ไลน์ ในการเฝ้าระวังแจ้งเหตุและเข้าช่วยเหลือผู้เสียหาย

เครือข่ายเป็นทางการและไม่เป็นทางการมีการทำงานร่วมกัน สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเชียงราย เป็นหน่วยงานเจ้าภาพหลักในการดำเนินการบูรณาการการหน่วยงานข้อมูลศักยภาพการประสานงานภาคีเครือข่าย การสร้างความเข้มแข็งของกลไกการประสานส่งต่อระดับพื้นที่ และมีคณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัดในการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติในการแก้ปัญหาระดับพื้นที่ โดยการประสานงานหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ทั้งรูปแบบที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการโดยความสัมพันธ์ส่วนบุคคล

โดยเฉพาะระหว่างองค์กรเอกชนจะสะดวกและคล่องตัวมากกว่า แต่ถ้าหากประสานหน่วยงานรัฐ อาจต้องใช้ระยะเวลาตามระเบียบขั้นตอน รวมทั้งมีการประชุมทีมสหวิชาชีพในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และถอดบทเรียนการทำงานอย่างสม่ำเสมอ

กลไกด้านการดำเนินคดี

- การรวบรวมหลักฐาน (- เหยื่อ – ผู้ค้า / - ผู้ค้า – เหยื่อ)
- ตำรวจติดตามข้อมูลเกี่ยวกับคดี
- ตำรวจส่งสำนวนคดีไปยังอัยการเพื่อสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้อง
- ศาลรับฟ้องและดำเนินคดีตามขั้นตอนของกฎหมาย

กลไกด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ

- ติดต่อประสานงานและทำงานร่วมกันทั้งทางโทรศัพท์ ไลน์ และหนังสือราชการ
- ให้การช่วยเหลือผู้เสียหาย แจ้งความที่สถานีตำรวจ ส่งต่อไปยังสถานคุ้มครองสวัสดิภาพฯ ถ้าผู้เสียหายเป็นเด็กและผู้หญิง จะคุ้มครองให้บ้านพักเด็กและครอบครัวฯ และส่งต่อไปยังสถานคุ้มครองฯ บ้านสองแคว จังหวัดพิษณุโลก ถ้าเป็นเด็กชาย สถานคุ้มครองสวัสดิภาพฯ จะดูแลและดำเนินกระบวนการค้ามนุษย์

- **จังหวัดเชียงใหม่** เป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ขนาดใหญ่ที่สุดของภาคเหนือ มีพื้นที่ 5 อำเภอ ติดต่อกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา รวมถึงมีพื้นที่ติดต่อกับจังหวัดชายแดนกับจังหวัดตาก จังหวัดแม่ฮ่องสอน และจังหวัดเชียงราย และมีช่องทางการค้าชายแดน จำนวน 3 แห่ง ซึ่งจะเป็นพื้นที่ต้นทางและการเข้ามาทำงานในจังหวัดเชียงใหม่ มีสถาบันการศึกษาชั้นนำของภาคเหนือหลายแห่งตั้งอยู่ภายในจังหวัด เป็นแหล่งการค้าการลงทุนของนักลงทุนทั้งคนไทยและต่างชาติ ทั้งในรูปโรงแรม รีสอร์ท เกสต์เฮ้าท์ สถานบันเทิง และสถานบริการต่างๆ

สถานการณ์เกี่ยวกับการค้ามนุษย์ในจังหวัดเชียงใหม่ในปัจจุบันพบว่า รูปแบบการค้ามนุษย์ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ แบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ ได้แก่ 1) รูปแบบการค้าบริการทางเพศ โดยการค้าบริการทางเพศในเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี จะเป็นไปในลักษณะต่างๆ ดังนี้ สมัครใจค้าบริการทางเพศเอง โดนบังคับให้ค้าบริการทางเพศ ถูกหลอกลวงค้าบริการทางเพศ ในต่างประเทศ เช่น บาห์เรน ญี่ปุ่น ฮ่องกง ไต้หวัน และการค้าบริการทางเพศในสถานบริการที่แอบแฝง เช่น ร้านคาราโอเกะ ซึ่งการค้าบริการทางเพศในลักษณะต่างๆ ดังกล่าว จะเป็นการค้าบริการทางเพศผ่านสื่อออนไลน์ ผ่านนายหน้า ซึ่งเป็นเพื่อน/คนรู้จัก โดยมีการนัดหมายตามโรงแรมหรือที่พักของผู้ซื้อบริการ มีแนวโน้มที่ผู้ค้าบริการทางเพศจะมีอายุต่ำกว่า 18 ปี และผู้ค้าบริการทางเพศบางรายผันตัวจากผู้ค้ามาเป็นผู้ชักชวนรุ่นน้องให้เข้ามาค้าบริการทางเพศด้วย 2) รูปแบบการค้าแรงงาน/แรงงานข้ามถิ่น ซึ่งผู้เสียหายจะเป็นเด็กที่ทำงานโดยไม่ได้รับค่าจ้างและถูกทำร้ายร่างกาย รวมถึงมีการนำเด็กชาวเมียนมาและกลุ่มชาติพันธุ์เข้ามาทำงานที่ไม่เหมาะสม เช่น ขายของตามสี่แยก ร้านอาหาร โดยที่แรงงานหลายรายเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ไม่มีใบอนุญาตทำงานและทำงานผิดประเภท ส่วนผู้ชายวัยแรงงานมีความเสี่ยงถูกชักชวนไปทำงานในเรือประมง 3) รูปแบบการบังคับขอทาน การนำเด็ก

มาขอทานทำให้มีรายได้จากการขอทานมากขึ้น โดยสามารถพบได้ตามสถานที่ท่องเที่ยว ตลาดนัด และตลาดกลางคืนเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นการตกลงแบ่งเขตพื้นที่ขอทานของแต่ละกลุ่ม โดยแต่เดิมจะนำลูกของตัวเองมาขอทาน แต่ปัจจุบันจะมีการเช่าเด็กที่เป็นบุตรของเครือข่ายคนขอทานด้วยกัน ประมาณวันละ 50-100 บาท นำมาอุ้มและขอทานตามสถานที่ต่างๆ บางรายเช่าลูกของเพื่อนมาดูแลและให้ขอทาน นอกจากนี้ยังพบว่ามีการล่วงละเมิดทางเพศเด็กด้วย 4) รูปแบบการแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น จะพบในลักษณะของเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ที่ถูกแสวงหาประโยชน์จากการนำไปเป็นเด็กนั่งดริ้งค์ เต้นโคโยตี้ หรือทำงานในร้านคาราโอเกะ และการผลิต/เผยแพร่สื่อลามก รวมถึงกรณีที่ชาวต่างชาติเข้ามาตีสนิทกับเด็กที่ผู้ปกครองต้องไปทำงานในช่วงกลางวัน โดยใช้สิ่งของล่อลวงเด็กให้ไปเที่ยวตามสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแอบถ่ายรูปโป๊เปลือยของเด็ก แล้วนำรูปดังกล่าวไปเผยแพร่ในเว็บไซต์ ต่างๆ

ปัจจัยที่เอื้อให้เกิดกระบวนการค้ามนุษย์ในพื้นที่ ที่ส่งผลให้กระบวนการค้ามนุษย์เข้ามาในจังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ 1) จังหวัดเชียงใหม่เป็นเมืองต้นทางที่มีแรงงานเด็กและผู้หญิงจากชนบทที่มีฐานะยากจนเคลื่อนย้ายแรงงานเข้ามาทำงานในพื้นที่ แต่ถูกหลอกลวงให้ตกเป็นเหยื่อของกระบวนการค้ามนุษย์ในประเทศและต่างประเทศ เช่น ประเทศไต้หวัน เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น สิงคโปร์ และมาเลเซียตามลำดับ 2) การเป็นเมืองทางผ่านที่เด็กและผู้หญิงถูกนำพาจากพื้นที่ต่างๆ ผ่านจังหวัดเชียงใหม่ไปยังภูมิภาคอื่นในประเทศและส่งต่อไปต่างประเทศ 3) การเป็นเมืองปลายทางที่มีการนำเด็กและหญิงจากประเทศเพื่อนบ้านมาแสวงหาประโยชน์ข้ามจากชายแดนอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย และทางด้านอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ส่งเข้าสู่สถานบริการ โรงงาน และสถานที่ท่องเที่ยวในเขตตัวเมืองเชียงใหม่ รวมทั้งค่านิยมของกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งส่งผลให้เด็กและผู้หญิงเข้าสู่การค้าบริการทางเพศและเข้าสู่การค้ามนุษย์

กลไกการทำงานเครือข่ายในพื้นที่ เครือข่ายที่เป็นทางการ การขับเคลื่อนในระดับจังหวัด สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเชียงใหม่เป็นศูนย์กลางในการขับเคลื่อนในระดับจังหวัด โดยมีการประชุมคณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ จังหวัดเชียงราย มีการจัดประชุมปีละ 6 ครั้ง โดยมีการนำเสนอผลการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ตามภารกิจของแต่ละหน่วยงาน

เครือข่ายไม่เป็นทางการ ติดต่อประสานงานและทำงานร่วมกันทั้งทางโทรศัพท์ ไลน์ ในการเฝ้าระวังแจ้งเหตุและเข้าช่วยเหลือผู้เสียหาย

เครือข่ายเป็นทางการและไม่เป็นทางการมีการทำงานร่วมกัน เครือข่ายไม่เป็นทางการ ดำเนินการร่วมกับเครือข่ายเป็นทางการ โดยการติดต่อประสานงานและทำงานร่วมกันทั้งทางโทรศัพท์ ไลน์ และหนังสือราชการ มีเครือข่ายไม่เป็นทางการช่วยในการดำเนินการสืบหาข้อมูลเข้าช่วยเหลือผู้เสียหาย แจ้งความที่สถานีตำรวจ ถ้าผู้เสียหายเป็นเด็กและผู้หญิง จะฝากให้บ้านพักเด็กและครอบครัวฯ ดูแลดำเนินการตาม พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก เก็บข้อมูลเด็กและพาไปตรวจร่างกาย ถ้าผู้เสียหายเป็นผู้ชายจะฝากสถานสงเคราะห์เด็กชาย บ้านเชียงใหม่และองค์กรภาคเอกชนดูแล และนำข้อมูลส่งต่อไปยังสถานคุ้มครองสวัสดิภาพฯ เพื่อดำเนินการกระบวนการค้ามนุษย์

กลไกด้านการป้องกัน

- จังหวัดเชียงใหม่ดำเนินการจัดชุดปฏิบัติการจัดระเบียบสังคมจังหวัดเชียงใหม่ จัดระเบียบขอทานและเด็กขายพวงมาลัย

- จัดอบรมให้แก่ผู้ปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ผู้ประกอบการ แรงงานต่างด้าว แรงงานนอกระบบ เด็ก นักเรียนและประชาชนกลุ่มเป้าหมาย

- การสร้างเครือข่ายตรวจบรูณาการการป้องกันการค้ามนุษย์ด้านแรงงานร่วมกับหน่วยงานอื่น โดยมีหน่วยงานสังกัดกระทรวงแรงงาน สำนักงานแรงงานจังหวัด สำนักงานจัดหางานจังหวัด สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด ร่วมกับ กอ.รมน. พมจ.หน่วยงานทางการศึกษา และสาธารณสุข ร่วมออกตรวจ

- สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเชียงใหม่ จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการค้ามนุษย์แก่สภาเด็กและเยาวชน ครู อาสาสมัคร

-บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดเชียงใหม่ จัดการอบรมให้ความรู้ในการเฝ้าระวังและป้องกันการค้ามนุษย์ให้กับเด็กกลุ่มเสี่ยงในโรงเรียน

กลไกด้านการดำเนินคดี

- การรับแจ้งเหตุ

การคัดแยกเหยื่อ โดยทำการสัมภาษณ์เพื่อพิจารณาว่า ผู้นั้นตกเป็นผู้เสียหายหรือพยาน หรือไม่เกี่ยวข้องหรือจะต้องได้รับสิทธิตามกฎหมายอื่น เช่น เด็กไร้ที่พึ่ง

- ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- พาผู้เสียหายเข้าแจ้งความกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ

- ส่งบุคคลที่ได้จากการคัดแยกเหยื่อไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ถ้ามีการดำเนินคดี – ตำรวจ) ถ้าพบว่าเป็นผู้ต้องหาส่งฟ้องศาล

กลไกด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ ทีมสหวิชาชีพร่วมกันคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์และเข้าคุ้มครองสวัสดิภาพที่บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดเชียงใหม่ สถานคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ บ้านสองแคว และสถานคุ้มครองของภาคเอกชน

- นักสังคมสงเคราะห์พาผู้เสียหายไปโรงพยาบาลให้คำปรึกษา ตรวจร่างกาย ประเมินสภาพทางจิต (พบจิตแพทย์)

- ช่วยเหลือตามสิทธิ์ (เงินสงเคราะห์กรณีฉุกเฉิน)

- ลงพื้นที่เยี่ยมบ้านเพื่อประเมินสภาพครอบครัว

- ประชุมทีมเพื่อวางแผนการช่วยเหลือและค่าสินไหมทดแทน

- บำบัดฟื้นฟูก่อนส่งกลับคืนสู่สังคม เช่น ฝึกอาชีพ กิจกรรมกลุ่มบำบัด ไม่ให้เขารู้สึกมีปมด้อย

- จัดสวัสดิการสังคม เช่น เงินสงเคราะห์ต่าง ๆ

- ส่งเสริมให้ผู้เสียหายสามารถพึ่งพาตนเองได้

กลไกด้านความร่วมมือ การประสานงานทีมสหวิชาชีพ ทั้งภาครัฐและเอกชน จะมีการพูดคุยกันก่อนที่จะมีเหตุการณ์เกิดขึ้น จะมีการซักซ้อมว่า มีพบผู้เสียหายจะดำเนินการอย่างไรก่อน-หลัง ภาคเอกชนจะเข้ามาดำเนินการในส่วนใด จะดำเนินการช่วยเหลือผู้เสียหายอย่างไรบ้าง มีการสื่อสารผ่านทางไลน์กลุ่ม ในชุดปฏิบัติป้องกันการค้ามนุษย์ รวมทั้งมูลนิธิโฟกัสจัดทำคู่มือ ปี 2558 ในการประชุมถอดบทเรียนปัญหาอุปสรรคร่วมมือกันเพื่อนำมาพัฒนาคน

- **จังหวัดตาก** เป็นจังหวัดที่มีพื้นที่กว้างใหญ่เป็นอันดับ 2 ของภาคเหนือรองจากเชียงใหม่ และมีพื้นที่เป็นอันดับ 4 ของประเทศ โดยมีเนื้อที่ประมาณ 1,640,665 ตารางกิโลเมตร หรือประมง 10,245,156 ไร่ มีระยะห่างจากกรุงเทพฯ 426 กิโลเมตร และมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดต่างๆ จำนวน 9 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดลำพูน จังหวัดลำปาง จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดอุทัยธานี จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดสุโขทัย รวมถึงเป็นจังหวัดที่อยู่ติดชายแดนสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา โดยมีแม่น้ำเมยเป็นพรมแดน

สถานการณ์การค้ามนุษย์ในจังหวัดตาก พบใน 2 รูปแบบ ได้แก่ 1) การค้ามนุษย์ในรูปแบบการค้าบริการทางเพศ เกิดจากการชักชวนให้ผู้เสียหายเข้าสู่กระบวนการ ดังนี้ 1.1) กลุ่มคนรู้จักอยู่ในหมู่บ้านเดียวกัน หรือเครือญาติเป็นนายหน้าให้กับนายจ้าง ติดต่อกับญาติพี่น้องหรือคนรู้จักที่อยู่ตามแนวชายแดนทั้งในฝั่งประเทศไทยและเมียนมาเพื่อส่งเข้ามาทำงาน 1.2) กลุ่มขบวนการที่ร่วมมือกับคนไทยจะมีคนต่างด้าวที่ไปรับจ้างทำงานตามร้านอาหาร สถานบริการ และพักอาศัยอยู่ในเมืองใหญ่ ซึ่งมีหน้าที่หาลูกค้าที่ต้องการใช้บริการเด็กหญิงโดยเน้นไปที่ลูกค้าต่างประเทศ 1.3) กลุ่มขบวนการที่ทำในลักษณะของญาติ โดยจะจัดหาเด็กหญิงหมู่บ้านเดียวกันหรือชนกลุ่มน้อยที่มีความต้องการขายเด็กและรับเข้ามาดูแล โดยอ้างว่าเป็นลูกหลาน ซึ่งเลี้ยงจนโตอายุ 14-15 ปี ก่อนจะบังคับให้ขายตัวครั้งแรก และมีค่าบริการ (เปิดบริสุทธิ์) อยู่ที่ 3-4 หมื่นบาท 1.4) กลุ่มแม่เล้าจิ๋ว จะเป็นการค้าบริการทางเพศโดยผ่านนายหน้าเป็นเพื่อนนักเรียนด้วยกัน โดยการติดต่อขายบริการทางเพศผ่านโทรศัพท์มือถือ อินเตอร์เน็ต 1.5) กลุ่มนายหน้าคนไทยและนายหน้าชาวเมียนมา ซึ่งนำผู้หญิงประเทศเพื่อนบ้านบริเวณด่านชายแดน อำเภอแม่สอด ที่ติดกับประเทศเมียนมา เข้ามาขายบริการทางเพศในร้านอาหาร (2) การค้ามนุษย์ในรูปแบบของการค้าแรงงาน โดยมีการชักชวนให้เข้าสู่กระบวนการโดยนายหน้าฝั่งพม่าเป็นผู้ทำหน้าที่ติดต่อกับคนไทยและรวบรวมแรงงานจากประเทศเมียนมาตามจำนวนที่นายหน้าฝั่งไทยต้องการ แล้วนำพาแรงงานเหล่านี้เข้าสู่ประเทศไทย ซึ่งมีวิธีการหลากหลาย เช่น การนำมาโดยการเดินเท้าเข้าสู่พื้นที่ชั้นใน การนำมาโดยทางจักยานยนต์รับจ้างการนำมาโดยรถส่วนตัว (รถตู้ รถเก๋ง รถกระบะ) การนำมาโดยรถโดยสารประจำทาง การนำมาโดยการแอบไปกับรถของพ่อค้าแร่ การนำมาโดยรถขนผัก/ผลไม้ และการนำมาโดยการปลอมแปลงเอกสารเดินทางของแก๊งปลอมหนังสือเดินทาง ในกรณีที่จะมีการเดินทางข้ามประเทศจากสภาพภูมิประเทศและมีพื้นที่ชายแดนติดต่อกับประเทศเมียนมา และมีจุดข้ามแดนอย่างไม่เป็นทางการมากมายตามแนวตะเข็บชายแดน รวมถึงปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำของประเทศเมียนมา อีกทั้งนโยบายด้านเศรษฐกิจของไทยที่มีนโยบายให้อำเภอแม่สอดเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจชายแดน โดยส่งเสริมให้จัดตั้งโรงงานอุตสาหกรรม ทำให้เกิดการหลั่งไหลของแรงงาน

ชาวเมียนมาเข้ามายังประเทศไทย ซึ่งเป็นสาเหตุให้จังหวัดตากเกิดความเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะในพื้นที่อำเภอแม่สอด อำเภอพบพระ อำเภออุ้มผาง อำเภอท่าสองยาง และอำเภอแม่ระมาด ซึ่งเป็นช่องทางผ่านแดนที่มีการเคลื่อนย้ายแรงงานต่างด้าวสู่เมืองตากตลอดจนจังหวัดใกล้เคียง

กลไกการทำงานเครือข่ายในพื้นที่ เครือข่ายที่เป็นทางการในการป้องกันแก้ไขและปราบปรามการค้ามนุษย์ ได้ดำเนินการด้านการป้องกัน อันประกอบด้วย การประชุมคณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการฯ เพื่อหาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและปราบปราม และการจัดทำแผน การจัดระเบียบคนเร่ร่อนขอทานและไร้ที่พึ่งในรูปแบบการประชาสัมพันธ์และรณรงค์ การออกตรวจติดตามปัญหาแรงงานต่างด้าวตามสถานประกอบกิจการ การพัฒนาศักยภาพกลุ่มเป้าหมายเพื่อป้องกันการถูกล่อลวง การอบรมเผยแพร่ พรบ.ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 การประชุมปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ นอกจากนี้ยังดำเนินการด้านดำเนินคดี ด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ และด้านความร่วมมือ

เครือข่ายที่ไม่เป็นทางการ ประกอบด้วย ภาคประชาสังคม ภาคเอกชน ส่วนมากเป็นการดำเนินการด้านความร่วมมือกับเครือข่ายที่เป็นทางการ เช่น การเข้าร่วมรณรงค์ประชาสัมพันธ์ การให้ความร่วมมือการเฝ้าระวังและติดตามปัญหาการค้ามนุษย์ การแจ้งเบาะแส การให้ความร่วมมือการเข้าตรวจแรงงานในสถานประกอบการ

เครือข่ายที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการมีการทำงานร่วมกัน จะเป็นการทำงานในด้านความร่วมมือ เครือข่ายไม่เป็นทางการจะเป็นภาคีร่วมในระดับพื้นที่ ช่วยสนับสนุนประเด็นต่างๆ ของเครือข่ายทางการ

กลไกด้านการป้องกัน มีกิจกรรม เช่น การเผยแพร่ พรบ. ป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 โดยวิธีการฝึกอบรม การจัดระเบียบคนเร่ร่อน ขอทาน และไร้ที่พึ่ง ในรูปแบบการประชาสัมพันธ์และรณรงค์ในพื้นที่ การตรวจติดตามปัญหาแรงงานต่างด้าวตามสถานประกอบการ การประชุมเชิงปฏิบัติการด้านการพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน การเสริมทักษะ “รู้เท่าทัน เฝ้าระวัง ต่อต้านการค้ามนุษย์” ในรูปแบบการฝึกอบรม ฯลฯ

กลไกด้านการดำเนินคดี ประกอบด้วย ขั้นตอนการทำงาน 1) การรับแจ้งเหตุ 2) การตรวจสอบข้อเท็จจริง 3) การเตรียมการเข้าช่วยเหลือ/ตรวจค้น/จับกุม 4) การเข้าช่วยเหลือ/ตรวจค้น/จับกุม 5)การคัดแยกผู้เสียหาย 6) การจับและบันทึกการจับ และ7) การสอบสวนดำเนินคดี เช่น กองกำลังนเรศวรจับกุมและส่งตัวให้ตำรวจภูธรแม่สอด 53 ครั้ง และส่งตัวให้ ตรวจคนเข้าเมือง 16 ครั้ง

กลไกด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ การคุ้มครองช่วยเหลือที่อยู่ระหว่างการสอบสวนของพนักงานเจ้าหน้าที่ จะอยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวง พม. หรือการคุ้มครองโดยอาศัยกลไกความร่วมมือตามแนวชายแดน ไทย - เมียนมา (BCATIP)

กลไกด้านความร่วมมือ สร้างความร่วมมือระดับทวิภาคีกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยการประชุมทวิภาคีไทย – เมียนมา (ตาก – เมียวดี) เพื่อประสานความร่วมมือ ตามแนวชายแดนในการต่อต้าน

การค้ามนุษย์ หรือการประสานความร่วมมือกับภาคประชาสังคมในเขตพื้นที่จังหวัดตาก เพื่อร่วมมือในการเฝ้าระวัง/การแจ้งเหตุ แก่หน่วยงาน/องค์กรหลัก ในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

- จังหวัดนครราชสีมา เป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อยู่บนที่ราบสูงโคราชห่างจากกรุงเทพฯ 259 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมด 20,493 ตารางกิโลเมตร เป็นพื้นที่ป่าไม้กว่าสองล้านไร่ โดยส่วนใหญ่เป็นพื้นที่อุทยานแห่งชาติคืออุทยานแห่งชาติเขาใหญ่และอุทยานแห่งชาติทับลาน มีเขตติดต่อกับจังหวัดชัยภูมิ ขอนแก่น ปราจีนบุรี นครนายก สระแก้ว บุรีรัมย์ สระบุรี ชัยภูมิ และลพบุรี ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและรับจ้างในภาคอุตสาหกรรม

รูปแบบการค้ามนุษย์ในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา พบในรูปแบบของการค้ามบริการทางเพศ โดยอาศัย Social Media เช่น Facebook Line เป็นช่องทางในการติดต่อระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายบริการ ซึ่งกลุ่มเสี่ยงจะเป็นพนักงานที่ทำงานในร้านคาราโอเกะ และกลุ่มเด็กนักเรียนมีพฤติกรรมในการเที่ยวตามสถานบันเทิงในเวลากลางคืน นอกจากนี้ยังพบการขายบริการแบบชายมีเพศสัมพันธ์กับชายอีกด้วย

ปัจจัยที่เอื้อต่อการค้ามนุษย์ในพื้นที่ เกิดจากสภาพทางภูมิศาสตร์ การเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบันเทคโนโลยีการสื่อสาร ที่ทันสมัย ความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ การคมนาคมที่สะดวกรวดเร็วและการเปิดเสรีทางการค้าและแรงงาน โดยสาเหตุในเชิงลึกที่ทำให้ผู้เสียหายถูกล่อลวงเข่าสู่กระบวนการค้ามนุษย์มักจะมาจากปัญหาครอบครัวแตกแยก เชื่อมโยงสู่ปัญหายาเสพติด และถูกชักจูงเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์ต่อไป

กลไกการทำงานเครือข่ายในพื้นที่ เครือข่ายที่เป็นทางการ

1. อำนวยการ สั่งการ กำกับดูแล และติดตามการดำเนินงานของศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปราบการค้ามนุษย์จังหวัดนครราชสีมา เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงกับศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์แห่งชาติและต่างประเทศ

2. ดำเนินการโดยคณะทำงานทีมสหวิชาชีพ ภายใต้คณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัดนครราชสีมา เพื่อให้เกิดการคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในกรณีเร่งด่วน

3. แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อพิจารณา หรือดำเนินงานอย่างใดอย่างหนึ่ง ตามที่คณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัดนครราชสีมามอบหมาย

4. ดำเนินการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องได้ตามความเหมาะสม เพื่อป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในจังหวัดนครราชสีมา

นอกจากนี้ ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัดนครราชสีมา ได้มีคำสั่งแต่งตั้งชุดปฏิบัติการในการคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ โดยมีพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครราชสีมา เป็นประธานกรรมการ
โดยมีอำนาจหน้าที่

1. รับเรื่องแจ้งเหตุ ร้องเรียน ติดตาม ตรวจสอบ ข้อเท็จจริง กรณีเกิดเหตุการณ์การค้ามนุษย์

2. ดำเนินการโดยคณะทำงานทีมสหวิชาชีพ ในการสัมภาษณ์ คัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์เพื่อคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในกรณีเร่งด่วน

3. ดำเนินการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในจังหวัด

เครือข่ายที่ไม่เป็นทางการ

1. จัดอบรมให้ความรู้ด้าน พระราชบัญญัติป้องกันการปราบปรามการค้ามนุษย์ ให้กับประชาชน หน่วยงานภาครัฐ ปัจจุบันให้ความรู้กับทางอำเภอ

2. จัดอบรมให้ความรู้กับแกนนำชุมชนในเรื่องของป้องกันการปราบปรามการค้ามนุษย์และพระราชบัญญัติต่างๆ

3. จัดอบรมให้กับโรงงานหรือสถานประกอบการ เช่น คาราโอเกะ และจัดการอบรมนักเรียนนักศึกษาตามสถานศึกษาและแรงงานกลุ่มต่างๆ

เครือข่ายเป็นทางการและไม่เป็นทางการมีการทำงานร่วมกัน การประชุมคณะอนุกรรมการจะมีการแลกเปลี่ยนนำผลการดำเนินงาน การรายงาน เช่น หากพบ Case ที่ร้องเรียนมาก็สามารถส่งประสานกันได้รวดเร็วขึ้น โดยเฉพาะจังหวัดนครราชสีมา จะทำในลักษณะของทีมสหวิชาชีพ เวลามีคดี หรือมี Case สามารถแจ้งเป็นการส่วนตัวไม่ต้องเป็นทางการเพื่อเพิ่มความรวดเร็วในการทำงาน

กลไกด้านการป้องกัน เครือข่ายเป็นทางการ มีการประชุมคณะอนุกรรมการในการดำเนินงานในการป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ การอบรม เช่น การให้ความรู้กับสถานประกอบการ ผู้ใช้แรงงาน และประชาชนทั่วไป ส่วนเครือข่ายไม่เป็นทางการ ให้ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติป้องกันการปราบปรามการค้ามนุษย์ แก่ นักเรียน นักศึกษา พ่อบ้าน แม่บ้าน กรรมกร คนงาน ฯลฯ ให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์ จดหมาย หรือพบที่สำนักงาน

กลไกด้านการดำเนินคดี เมื่อมีการแจ้งหรือประสนงานทางโทรศัพท์แจ้งไปบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดนครราชสีมา เรื่องการค้ามนุษย์ บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดนครราชสีมาจะรายงานให้พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครราชสีมาทราบว่ามีการค้ามนุษย์เกิดขึ้นในพื้นที่พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครราชสีมา ก็จะประสานทางเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่ลงตรวจสอบ เมื่อได้ผู้เสียหายมาแล้วก็จะทำการคัดแยกเสร็จ ตามแบบสำรวจแล้วส่งตรวจมวลกระดูกที่โรงพยาบาล และส่งตัวพักชั่วคราวที่บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดนครราชสีมา เพื่อรอการดำเนินคดีจากพนักงานสอบสวนและส่งศาลต่อไป

กลไกด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ บ้านเด็กและครอบครัวจังหวัดนครราชสีมา มีภารกิจคัดแยกผู้เสียหาย เมื่อมีการจับกุมผู้เสียหายที่อาจจะเข้าข่ายเป็นผู้เสียหายของการค้ามนุษย์ ก็จะส่งมาที่บ้านพักเด็กและครอบครัวที่เป็นสถานรับเลี้ยงดูชั่วคราวตามมาตรา 29 ของ พระราบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 เราก็จะรับไว้ดูแลในระหว่างนี้จะเป็นระยะเวลา 24 ชั่วโมง หรืออาจจะเป็นระยะเวลามากกว่านั้น

กลไกด้านความร่วมมือ การประสานความความร่วมมือ กับทีมสหวิชาชีพ มีการประชุมร่วมกันในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ พร้อมทั้งร่วมมือกับเครือข่าย อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) และผู้นำชุมชนทั้งท้องที่ท้องถิ่น โดยเมื่อมีการจัดประชุมก็จะสอดแทรกการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ทุกครั้ง แม้กระทั่งส่วนของการประชุมรายเดือนของอำเภอให้ความรู้แก่กำนันผู้ใหญ่บ้านไปด้วย และมีการร่วมมือของแรงงานจังหวัดนครราชสีมา กับประชาสัมพันธ์จังหวัดนครราชสีมา เชิญหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องไปพูดถึงการป้องกันการค้ามนุษย์ออกทางสถานีวิทยุ ในส่วนของ สสจ.นม มีส่วนช่วยตรวจสุขภาพ โดยวิธีการล่อซื้อมาเพื่อตรวจสุขภาพให้กับหญิงที่ขายบริการ

- จังหวัดปทุมธานี มีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 1,525,856 ตารางกิโลเมตร ห่างจากกรุงเทพฯ ไปทางทิศเหนือประมาณ 27.8 กิโลเมตร ลักษณะพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มริมสองฝั่งแม่น้ำ เนื่องจากมีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านทำให้พื้นที่แบ่งออกเป็น 2 ฝั่งได้แก่ ฝั่งตะวันออก หรือฝั่งซ้ายของแม่น้ำเป็นพื้นที่อำเภอเมืองบางส่วน อำเภอธัญบุรี อำเภอหนองเสือ อำเภอลำลูกกา และบางส่วนของอำเภอสามโคก ฝั่งตะวันตก หรือฝั่งขวาของแม่น้ำเป็นพื้นที่อำเภอลาดหลุมแก้ว และส่วนที่เหลือของอำเภอสามโคก และเนื่องจากสภาพพื้นที่ที่เป็นแหล่งชุมชนเมืองที่มีโรงงานอุตสาหกรรมจำนวนมาก รวมถึงเป็นที่ตั้งของตลาดไท และตลาดสี่มุมเมือง ซึ่งเป็นศูนย์กลางการค้าขายผัก ผลไม้ ขนาดใหญ่ ทำให้มีความหลากหลายของประชากร รวมถึงเป็นที่อยู่อาศัยของชาวต่างด้าวจำนวนมาก เช่น พม่า ลาว และกัมพูชา ซึ่งมีทั้งที่เข้ามาแบบถูกกฎหมายโดยการจดทะเบียนกับกระทรวงแรงงาน และลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย

จากสถิติการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์จังหวัดปทุมธานี พบว่า รูปแบบการค้ามนุษย์ในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี แบ่งออกเป็นรูปแบบต่างๆ ได้แก่ รูปแบบการบังคับใช้แรงงาน รูปแบบการค้ามบริการทางเพศ และรูปแบบการบังคับขอทาน โดยพบว่ามีจำนวนสถานบริการที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจทางเพศ ทั้งที่เปิดเผยและแอบแฝงเกิดขึ้นมากมาย ซึ่งผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์เป็นเยาวชนชาวต่างด้าวที่เข้ามาขายบริการทางเพศโดยถูกชักจูงจากเพื่อน รวมถึงเกิดจากความต้องการเงินเพื่อใช้จ่ายซื้อสิ่งของฟุ่มเฟือย ซึ่งเยาวชนเหล่านี้มีทัศนคติต่อการค้ามบริการทางเพศว่าเป็นช่องทางที่สามารถหาเงินได้ง่าย โดยจะไปแอบแฝงตามคาราโอเกะ ผับ สวนอาหาร ในรูปแบบของนักร้อง พนักงานเสิร์ฟอาหาร นอกจากนี้ยังพบผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่ถูกบังคับให้ขอทานซึ่งมีทั้งคนไทยและชาวต่างด้าว อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจังหวัดปทุมธานีเป็นพื้นที่ที่อาจมีสถานะเป็นทางผ่านและปลายทางของการค้ามนุษย์ แต่จากการสืบสวนจับกุมผู้กระทำความผิดอย่างจริงจังของเจ้าหน้าที่ตำรวจ รวมถึงการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้จังหวัดปทุมธานีจัดได้ว่า มีความเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาการค้ามนุษย์ในพื้นที่ที่ไม่รุนแรงนัก

ปัจจัยที่เอื้อให้เกิดกระบวนการค้ามนุษย์ในพื้นที่ เนื่องจากมีโรงงานอุตสาหกรรมจำนวนมาก และศูนย์การค้าผัก ผลไม้ อาหารสด สถานบันเทิง ร้านอาหาร ร้านนวด และอื่นๆ ซึ่งธุรกิจเหล่านี้ต้องการแรงงานต่างด้าว เพราะเนื่องจากแรงงานไทยจะเน้นการเข้าทำงานโรงงานอุตสาหกรรม ทำให้แรงงานต่างด้าวจำนวนมากต้องการเข้ามาเพื่อหารายได้ และปัญหาเศรษฐกิจ ความยากจน สภาพครอบครัวแตกแยก การขาดความรักความอบอุ่น ขาดการเอาใจใส่จากครอบครัว เด็กและเยาวชนอาจถูกเพื่อนชักจูงไปในทางที่

ไม่ดี อาจเข้าไปสู่กระบวนการขายบริการทางเพศได้ เพราะการเจริญเติบโตของเทคโนโลยีทำให้มีการติดต่อสื่อสารง่ายขึ้น ช่องทางการเข้าถึงอินเตอร์เน็ต อาจเลียนแบบพฤติกรรมไม่เหมาะสมได้

กลไกการทำงานเครือข่ายในพื้นที่ เครือข่ายที่เป็นทางการ จะดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ภารกิจและกลุ่มเป้าหมายของตนเองในการเฝ้าระวังปัญหา แจ้งเบาะแส และดำเนินคดีตามกฎหมาย

เครือข่ายไม่เป็นทางการ เครือข่ายป้องกันและเฝ้าระวังปัญหาการค้ามนุษย์ ได้แก่ อปท. และอาสาสมัครอื่นๆ วินมอเตอร์ไซด์ อพม. เครือข่ายของ สนง.วัฒนธรรมจังหวัด เข้าร่วมเป็นเครือข่าย มีภารกิจในการเฝ้าระวังปัญหาและแจ้งเบาะแสผู้กระทำการค้ามนุษย์

เครือข่ายเป็นทางการและไม่เป็นทางการมีการทำงานร่วมกัน ร่วมกันกับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดปทุมธานี

กลไกด้านการป้องกัน เครือข่ายทำหน้าที่ชี้เป้าเฝ้าระวังปัญหา ให้ความรู้แก่ ประชาชนในพื้นที่เกี่ยวกับการป้องกันเข้าสู่วงโคจรของการค้ามนุษย์ และแจ้งเบาะแสการค้ามนุษย์ในพื้นที่

กลไกด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ จะทำงานร่วมกับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดปทุมธานี เกี่ยวกับการดูแลผู้เสียหายในการให้กำลังใจและ ติดตามชีวิตความเป็นอยู่ของผู้เสียหายเพิ่มเติมในพื้นที่

กลไกด้านความร่วมมือ ร่วมมือกับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดปทุมธานี

- **จังหวัดมุกดาหาร** เป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนของประเทศ ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 642 กิโลเมตร มีเขตติดต่อกับ จังหวัดสกลนคร จังหวัดนครพนม จังหวัดอำนาจเจริญ จังหวัดยโสธร จังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัดกาฬสินธุ์ รวมถึงเป็นเขตชายแดนติดกับแขวงสะหวันนะเขต ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีแม่น้ำโขงไหลกั้นพรมแดน

รูปแบบของการค้ามนุษย์ในจังหวัดมุกดาหาร พบในลักษณะของการค้าบริการทางเพศ โดยผู้เสียหายส่วนใหญ่มักเป็นชาวลาวที่เข้ามาขายบริการทางเพศด้วยความสมัครใจ

ปัจจัยที่มีผลต่อการค้ามนุษย์ของจังหวัดมุกดาหาร คือ การเป็นจังหวัดที่มีเขตชายแดนติดต่อกับแขวงสะหวันนะเขต ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำการเกษตร และอาจมีรายได้ไม่เพียงพอ จึงต้องโยกย้ายเข้ามาทำงานในประเทศไทยเพื่อรายได้ที่มากขึ้น และการมีแนวกั้นระหว่างประเทศที่เป็นแม่น้ำทำให้การลักลอบเข้าเมืองเป็นไปโดยง่าย อาจใช้จังหวัดมุกดาหารเป็นทางผ่านเข้าสู่กรุงเทพมหานครและจังหวัดอื่นๆ กลุ่มที่มีความเสี่ยง ซึ่งอาจถูกล่อลวงจากกลุ่มนายหน้าหรือนายทุนเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์ ได้แก่ กลุ่มเด็กและสตรี

กลไกการทำงานเครือข่ายในพื้นที่ เครือข่ายที่เป็นทางการ ในการดำเนินงานด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในพื้นที่จังหวัดมุกดาหารมีสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดมุกดาหาร เป็นหน่วยงานเจ้าภาพหลักในการขับเคลื่อนการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการและมาตรการเร่งด่วนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการ

ค้ามนุษย์ด้านสตรีและเด็กในระดับพื้นที่ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีผลในการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ดำเนินการโดยคณะทำงานทีมสหวิชาชีพ ภายใต้คณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัด เพื่อให้ความคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ในกรณีเร่งด่วน

เครือข่ายไม่เป็นทางการ เครือข่ายการทำงานด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์มีการประสานความร่วมมือในการเฝ้าระวังและการแจ้งเบาะแสและมีการประชุมร่วมกันในการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์พร้อมทั้งมีการจัดกิจกรรมรณรงค์/ประชาสัมพันธ์เรื่องการค้ามนุษย์ เพื่อให้ความรู้กับเครือข่าย/ประชาชนทั่วไป เพื่อเฝ้าระวังป้องกันกระบวนการค้ามนุษย์ในชุมชน

เครือข่ายเป็นทางการและไม่เป็นทางการมีการทำงานร่วมกัน การบูรณาการเพื่อขับเคลื่อนงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยมีศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัด เป็นศูนย์กลางในการสื่อสาร สั่งการและประสานกับหน่วยงานต่างๆ ภายใต้การบริหารงานของคณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการฯ ซึ่งมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานมีอำนาจหน้าที่อำนวยการ สั่งการ กำกับดูแล และติดตามผลการดำเนินงาน ตลอดจนเชื่อมโยงกันการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ด้านสตรี และเด็ก โดยจัดประชุมเป็นประจำทุกเดือน

กลไกด้านการป้องกัน ในการดำเนินงานด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในพื้นที่จังหวัดมุกดาหารมีสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดมุกดาหาร เป็นหน่วยงานเจ้าภาพหลักในการขับเคลื่อนการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัดมุกดาหารติดต่อประสานงานคณะอนุกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัดมุกดาหารในการเข้าร่วมประชุมแลกเปลี่ยนผลการดำเนินงาน การรายงานผลการดำเนินงานและการให้ความรู้เข้าร่วมฝึกอบรม เพื่อขับเคลื่อนงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พร้อมทั้งเฝ้าระวังและแจ้งเบาะแสการค้ามนุษย์ เช่น การออกตรวจสถานประกอบการ เป็นการทำงานร่วมกันหลายหน่วยงานซึ่งเป็นการออกตรวจบูรณาการร่วมกัน

กลไกด้านการดำเนินคดี

1. พนักงานสอบสวนรวบรวมส่ง⟶พนักงานอัยการสั่งฟ้อง⟶ศาลมีคำสั่งพิพากษา

2. ไม่พบว่าเป็นการค้ามนุษย์ ดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

3. ปิด case

กลไกด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ

1. เข้ารับการคุ้มครองชั่วคราวได้ในบ้านพักเด็กและครอบครัว (ไม่เกิน 24 ชั่วโมง)

2. ทีมสหวิชาชีพประชุมแนวทางให้การช่วยเหลือคุ้มครองตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3. ส่งต่อสถานสงเคราะห์ฯของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (กรณีต้องให้การคุ้มครองระยะยาว)

4. บำบัดเยียวยาคุ้มครองผู้เสียหาย

5. เรียกร้องสิทธิของผู้เสียหายตามกฎหมาย

6. พัฒนาความรู้/ทักษะชีวิต/ทักษะการแก้ไขปัญหา/ฝึกอาชีพ

7. ประเมินผู้เสียหายก่อนส่งกลับ

8. การทำ Case Report เพื่อส่งไปติดตามและประเมินครอบครัว

9. การเตรียมความพร้อมคืนสู่สังคม

10. ส่งกลับปลอดภัย/คืนสู่สังคม/การติดตามประเมินผลหลังการส่งกลับ

11. ปิด case

กลไกด้านความร่วมมือ มีการทำงานร่วมกันแบบบูรณาการทุกภาคส่วน พร้อมทั้งประสานงานการทำงานทั้งในจังหวัดและระดับพื้นที่และแลกเปลี่ยนเรียนรู้สถานการณ์การค้ามนุษย์ในแต่ละพื้นที่

- **จังหวัดระนอง** เป็นจังหวัดชายแดนเขตติดต่อกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา โดยมีลักษณะพื้นที่เป็นดินแดน ลำน้ำ และน่านน้ำทะเลอันดามัน จึงประสบปัญหาการหลบหนีเข้าเมืองของชาวเมียนมาและบุคคลไร้สัญชาติ เพื่อมาใช้แรงงานระดับล่างภาคการประมง ภาคการเกษตร และเป็นทางผ่านของการขนแรงงานต่างด้าวไปสู่เมืองอื่น ๆ ที่มีเศรษฐกิจที่ดี เช่น สุราษฎร์ธานี พังงา ภูเก็ต สมุทรสาคร เป็นต้น นอกจากนี้ในช่วงปี 2558 – 2559 ระนองเป็นทางผ่านของกลุ่มโรฮีนจา เพื่อไปยังประเทศที่สามในอาเซียน ซึ่งเป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการค้ามนุษย์จากผู้อยู่เบื้องหลังที่ต้องการแสวงหาประโยชน์

สถานการณ์การค้ามนุษย์ในพื้นที่จังหวัดระนอง พบว่า รูปแบบการค้ามนุษย์มี 2 รูปแบบ ได้แก่ การบังคับใช้แรงงาน และการค้าบริการทางเพศ โดยพบผู้เสียหายสัญชาติลาว เมียนมา และกัมพูชา ทั้งนี้จังหวัดระนองมีกลไกการทำงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ โดยมีจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัดระนอง ซึ่งได้มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัดระนอง ซึ่งมีทีมสหวิชาชีพร่วมปฏิบัติการในการป้องกันปราบปราม คุ้มครอง และช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ นอกจากนี้มีศูนย์ประสานงานชายแดนเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ไทย - เมียนมา จังหวัดระนอง และการจัดตั้งคณะทำงานศูนย์ประสานงานชายแดนเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ระนอง-เกาะสอง ที่มีการดำเนินการในด้านการดำเนินคดี ด้านการป้องกัน ด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ และด้านการพัฒนากลไกเครือข่าย หากผู้เสียหายเป็นผู้หญิงและเด็กจะส่งไปยังบ้านพักเด็กและครอบครัว จังหวัดระนอง ส่วนผู้เสียหายที่เป็นผู้ชายจะส่งไปยังสถานคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์จังหวัดระนอง เพื่อทำการคุ้มครองและให้การช่วยเหลือต่อไป แต่พบว่าปัจจุบันสถานการณ์การค้ามนุษย์มีจำนวนน้อยมากหลังจาก มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังและมีการบูรณาการทำงานทุกภาคส่วนอย่างจริงจัง

ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการค้ามนุษย์ในจังหวัดระนอง ได้แก่ การที่จังหวัดระนองมีพื้นที่ส่วนที่เป็นดินแดน ลำน้ำ และน่านน้ำทะเลอันดามัน จึงประสบปัญหาการหลบหนีเข้าเมืองของชาวเมียนมา และบุคคลไร้สัญชาติ เพื่อมาใช้แรงงานระดับล่างภาคการประมง ภาคการเกษตร เป็นทางผ่านของการเคลื่อนย้ายแรงงานต่างด้าวไปสู่เมืองอื่นๆ เช่น จังหวัดสุราษฎร์ธานี พังงา ภูเก็ต สมุทรสาคร และเป็นทางผ่านของกลุ่ม

โรฮีนจา เพื่อไปยังประเทศที่สามในอาเซียน นอกจากนี้ยังเป็นการแสวงหาผลประโยชน์จากธุรกิจร้านค้าและสถานประกอบการร้านอาหาร ทำให้เกิดความเสี่ยงต่อการค้ามนุษย์ในรูปแบบของการค้าบริการทางเพศและผู้อยู่เบื้องหลังที่ต้องการแสวงหาประโยชน์จากการค้ามนุษย์ในรูปแบบต่างๆ

กลไกการทำงานเครือข่ายในพื้นที่ กลไกการทำงานเครือข่ายที่เป็นทางการ เครือข่ายการทำงานด้านป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในพื้นที่จังหวัดระนอง ซึ่งมาจากทุกภาคส่วนมีการทำงานในลักษณะการบูรณาการของทุกภาคส่วนในจังหวัด มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัดระนอง โดยผู้ว่าราชการจังหวัดระนอง เป็นประธานอนุกรรมการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชุมพร เป็นอนุกรรมการและเลขานุการอนุกรรมการ มีการทำงานร่วมกันทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ มีการประชุม 2 เดือน/ครั้ง เพื่อรายงานความก้าวหน้าในการดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ รวมทั้งการวิเคราะห์สภาพปัญหาร่วมกันในการหาแนวทางแก้ไขปัญหาต่างๆ

กลไกการทำงานเครือข่ายที่ไม่เป็นทางการ เครือข่ายการทำงานด้านป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ที่ไม่เป็นทางการในพื้นที่จังหวัดระนอง ส่วนใหญ่จะทำหน้าที่ในด้านการป้องกัน เช่น การให้ความรู้ในเรื่องการค้ามนุษย์ การประชาสัมพันธ์ สื่อ และการเสริมศักยภาพให้กับอาสาสมัคร เป็นต้น นอกจากนี้ยังเป็นการให้ความร่วมมือในด้านการชี้เบาะแส การเฝ้าระวัง การเกิดปัญหาการค้ามนุษย์

- จังหวัดระยอง ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกของประเทศไทย อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ 179 กิโลเมตร มีชายฝั่งทะเลยาวประมาณ 100 กิโลเมตร มีเนื้อที่ 3,552 ตารางกิโลเมตร มีประชากรตามทะเบียนราษฎร์รวมทั้งสิ้น 698,389 คน โดยประชากรมีรายได้ต่อหัวสูงที่สุดในประเทศ นอกจากนี้ยังมีประชากรแฝงที่เป็นแรงงานคนไทยและแรงงานต่างด้าวอีกจำนวนมาก เนื่องจากเป็นเมืองที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก ทั้งทางด้านอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว และการเกษตรกรรม จึงทำให้เป็นเมืองที่นักธุรกิจทั่วโลกให้ความสนใจเป็นพิเศษในการลงทุน จังหวัดระยองจึงมีการเปลี่ยนแปลงในทุกๆ ด้านอย่างรวดเร็ว

รูปแบบการค้ามนุษย์ในพื้นที่จังหวัดระยอง พบว่า มีรูปแบบการค้ามนุษย์ คือ การค้าบริการทางเพศและขอทาน ส่วนใหญ่พบผู้เสียหายเป็นเด็กและสตรี ในด้านแรงงานและทางเพศ พบว่าเป็นแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้าน คือ ลาว กัมพูชา และเมียนมาร์ ซึ่งมักพบปัญหาในภาคประมงและอุตสาหกรรม เนื่องจากจังหวัดระยองมีความเติบโตทางด้านเศรษฐกิจเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรม จึงมีอัตราการจ้างงานเป็นจำนวนมาก มีการใช้แรงงานคนต่างด้าวที่ลักลอบเข้ามาทำงานทั้งโดยการยินยอม และการบังคับให้ทำงานที่ไม่ถนัดหรือไม่ชอบ สำหรับรูปแบบการนำคนมาขอทานพบว่า มีเด็กกัมพูชาอายุต่ำกว่า 18 ปี ขอทานเพื่อการยังชีพมาใช้จ่ายภายในครอบครัว แต่ไม่มีการกระทำในลักษณะของการแสวงหาประโยชน์หรือใช้กำลังบังคับขู่เข็ญให้ขอทานแต่อย่างใด อีกทั้งพบว่าคนต่างด้าวใช้เด็กและผู้หญิงมาขอทานโดยความจำเป็นและเต็มใจ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวเมียนมาและกัมพูชา สำหรับรูปแบบการค้าบริการทางเพศพบว่า จะมีผู้เป็นตัวกลางชักพาบุคคลไปค้าบริการทางเพศ โดยเจ้าของกิจการหรือผู้จัดการสถานค้าบริการทางเพศส่วนใหญ่ใช้เทคโนโลยี เช่น FACEBOOK โทรศัพท์ ฯลฯ ตลอดจนบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่มีส่วนร่วมรู้เห็นเป็นใจ

เป็นสื่อกลางในการค้าบริการทางเพศ โดยส่วนใหญ่เด็กและสตรีที่ตกเป็นเหยื่อจะเป็นบุคคลในครอบครัวเดียวกัน แต่ในด้านการค้ามนุษย์โดยการบังคับข่มขืนใจยังไม่เป็นที่ปรากฏในพื้นที่จังหวัดระยอง

ปัจจัยที่เอื้อต่อการค้ามนุษย์ในรูปแบบของการค้าบริการทางเพศ มีสาเหตุจากการที่ผู้เสียหายซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนอยู่ในครอบครัวที่มีปัญหาด้านสัมพันธภาพ ไม่ได้เรียนหนังสือ ใช้ชีวิตอิสระ ต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ และถูกชักชวนทางสื่อออนไลน์หรือโทรศัพท์ ซึ่งผู้กระทำผิดมักจะเป็นวัยเดียวกัน สำหรับรูปแบบของการบังคับใช้แรงงาน พบว่า แรงงานต่างด้าวมักตกเป็นเหยื่อของนายหน้าขบวนการค้ามนุษย์ที่หาคนงานราคาถูกจากประเทศเพื่อนบ้าน โดยแนะนำชักชวนใช้อุบายหลอกลวง มุ่งหวังแสวงหาประโยชน์จากการลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมาย ต้องหลบหนีความผิดจากกฎหมายและรับค่าจ้างแรงงานราคาถูกเนื่องจากหมดทางเลือก กลายเป็นสินค้ามีชีวิตที่ถูกส่งผ่าน หรือถูกขายจากที่หนึ่งไปสู่อีกที่หนึ่ง โดยเหยื่อไม่มีอำนาจอิสระในการตัดสินใจ เลือกหรือต่อรองเรื่องใดทั้งสิ้น ซึ่งแตกต่างกับการลักลอบขนผู้โยกย้ายถิ่นฐานที่ผู้ประสงค์จ่ายค่าตอบแทนเพื่อให้เดินทางข้ามชายแดนตามประสงค์ของผู้เดินทางเองจะเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขใดๆ ก็ได้ ทั้งนี้ผู้รับจ้างจะมีอำนาจเด็ดขาดในการควบคุมสถานการณ์เฉพาะในช่วงพาข้ามชายแดนเท่านั้นเพื่อบริการตามที่ผู้ประสงค์จ่ายค่าจ้างให้ผู้รับจ้างพาข้ามชายแดนซึ่งสมประสงค์ตามการตัดสินใจของผู้ประสงค์จะข้ามชายแดนเอง และเมื่อผู้รับจ้างพาผู้ประสงค์เดินทางมาถึงที่หมายปลายทางตามที่ตกลงกันไว้ แล้วทั้งสองฝ่ายก็ไม่มีพันธะผูกพันใดๆ ต่อกันอีกต่อไป

กลไกการทำงานเครือข่ายในพื้นที่เครือข่ายที่เป็นทางการ มีศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัด มีผู้ว่าราชการจังหวัดระยอง และสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดระยอง เป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนกลไกระดับพื้นที่ได้ขับเคลื่อนกิจกรรมโครงการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ โดยมีการจัดประชุมคณะอนุกรรมการฯ เดือนละครั้ง ตามนโยบายของรัฐบาล แผนยุทธศาสตร์กระทรวง จังหวัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงกับศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์แห่งชาติและต่างประเทศ ดำเนินการโดยคณะทำงานทีมสหวิชาชีพด้านการคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในกรณีเร่งด่วน มีการร่วมแลกเปลี่ยนและการบูรณาการร่วมกันกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน NGO ภาคประชาสังคม

เครือข่ายไม่เป็นทางการ มีสภาองค์กรชุมชนตำบล 49 สภา ดำเนินการเป็นเครือข่ายเฝ้าระวังในด้านการป้องกันการค้ามนุษย์ การให้ความรู้เกี่ยวกับปัญหาการค้ามนุษย์ในพื้นที่และชุมชน ให้กับเครือข่ายกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ทราบถึงปัญหาและวิธีการป้องกัน เพื่อที่จะได้กระจายความรู้ให้แก่ลูกบ้านและชุมชนได้ทราบ

เครือข่ายเป็นทางการและไม่เป็นทางการมีการทำงานร่วมกัน โดยมีการติดต่อสื่อสารกันอย่างต่อเนื่อง โดยเครือข่ายที่ไม่เป็นทางการจะคอยเฝ้าระวังในพื้นที่ เมื่อเกิดเหตุการณ์จะแจ้งประสานมายังศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัดระยองเพื่อดำเนินการตามขั้นตอนตามแต่ละหน่วยงาน รวมทั้งมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานด้านการป้องกันและปราบปราม

การค้ามนุษย์เพื่อติดตามประเมินผลการดำเนินงาน โดยการสื่อสารผ่านช่องทางไลน์ และโซเชียลมีเดียต่างๆ เพื่อเป็นการช่วยเหลือผู้เสียหายได้ง่ายมากขึ้นและเกิดความสะดวกรวดเร็ว

กลไกด้านการป้องกัน มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร รณรงค์ และประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อทุกประเภท ให้กลุ่มเป้าหมายเข้าใจโดยทั่วกัน ร่วมมือในการเฝ้าระวังปัญหาการค้ามนุษย์ผ่านสื่อมวลชน และมีสภาองค์กรชุมชนตำบล 49 สภาเป็นเครือข่ายเฝ้าระวังในด้านการป้องกันการค้ามนุษย์ ให้ความรู้ความเข้าใจในกระบวนการการค้ามนุษย์ ในกลุ่มผู้ประกอบการ เจ้าของโรงแรมทุกขนาด สถานประกอบการ การร่วมกันเฝ้าระวัง การใช้ความรู้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ให้ถูกต้อง รวมถึงอบรมเกี่ยวกับปัญหาการค้ามนุษย์ในพื้นที่และชุมชน ให้กับเครือข่ายกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อกระจายความรู้ให้แก่ลูกบ้าน ชุมชน และกลุ่มเสี่ยง สร้างภูมิคุ้มกันเสริมสร้างทักษะชีวิตให้เด็กสามารถอยู่ในสังคมได้

กลไกด้านการดำเนินคดี หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดและมีการจับกุม การสอบสวนด้วยความเป็นธรรม รวดเร็วและขยายผลไปถึงผู้สมคบ ผู้สนับสนุน เพิ่มความเข้มงวดในการดำเนินคดีและบังคับใช้กฎหมายในระดับปฏิบัติ เจ้าหน้าที่เน้นปฏิบัติการเชิงรุก โดยใช้รูปแบบวิเคราะห์ข่าว กรองนำการปราบปราม มีการประสานงานกับภาคีทั้งต่างประเทศและในประเทศเพิ่มขึ้น นำไปสู่การจับกุม “ตัวการใหญ่” การทำลายวงจรการค้ามนุษย์และการดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ การจัดตั้งหน่วยงานชำนาญการพิเศษ เพื่อให้การดำเนินคดีค้ามนุษย์มีประสิทธิภาพขึ้น 2 หน่วยงาน คือ แผนกคดีค้ามนุษย์ภายใต้ศาลอาญา สามารถรับผิดชอบคดีที่มีปัญหาด้านการคุ้มครองความปลอดภัยของผู้เสียหายและพยานจากจำเลยที่มีอิทธิพล และสำนักงานคดีค้ามนุษย์ภายในสำนักอัยการสูงสุด

กลไกด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ หน่วยงานและช่องทางการให้ความช่วยเหลือ มีความเหมาะสม มีการพัฒนาระบบการช่วยเหลือที่ครบวงจร เช่น ศูนย์รับแจ้งเหตุ ศูนย์ช่วยเหลือทางสังคม 1300 สายด่วนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ 191 โดยการให้บริการรักษา ฟื้นฟู เยียวยาผู้ได้รับผลกระทบทางร่างกายและจิตใจ ผ่านกระบวนการงานสังคมสงเคราะห์ และมีการติดตามประเมินผลกลุ่มเป้าหมายรายบุคคล ป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ

กลไกด้านความร่วมมือ มีการประสานความช่วยเหลือในการค้ามนุษย์ในพื้นที่อย่างกว้างขวาง ระหว่างหน่วยงาน โดยใช้โทรศัพท์ประสานงาน หนังสือราชการ หรือใช้ความคุ้นเคยต่อกัน และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นข้อเสนอแนะในการดำเนินงานบูรณาการร่วมกัน

- **จังหวัดสงขลา** มีพื้นที่ 7,393,889 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 4,853,249 ไร่ เป็นจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยซึ่งมีทิศตะวันออกติดต่อกับอ่าวไทย และทิศใต้ติดต่อกับจังหวัดยะลา จังหวัดปัตตานี รัฐเคดาห์ และรัฐเปอร์ลิสของประเทศมาเลเซีย จึงเป็นศูนย์กลางความเจริญในหลายๆ ด้าน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การค้า การศึกษา การคมนาคม การท่องเที่ยว เป็นแหล่งรวมของสถานบันเทิงต่างๆ เป็นเมืองท่าและเมืองชายทะเลที่สำคัญ ทำให้มีการเคลื่อนย้ายของประชากร จากทุกภูมิภาคของประเทศไทย และจากต่างประเทศเข้ามาภายในจังหวัดเป็นจำนวนมาก ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อประกอบอาชีพ ศึกษา และท่องเที่ยว

ทำให้เกิดปัญหาสังคมขึ้นมากมาย โดยเฉพาะปัญหาการค้ามนุษย์ สำหรับจังหวัดสงขลาสถานการณ์ค้ามนุษย์จึงมีลักษณะเป็นต้นทาง ทางผ่าน และปลายทาง

เมื่อพิจารณารูปแบบการค้ามนุษย์ในพื้นที่จังหวัดสงขลา พบว่า ก่อนมีพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 มีเพียงกฎหมายการค้าบริการทางเพศและคุ้มครองเด็กจึงทำให้มีการบังคับให้ขายบริการทางเพศ และการขอทาน ซึ่งไม่มีการกล่าวถึงการค้ามนุษย์ นอกจากนี้มีแรงงาน ซึ่งเดินทางมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือและกรุงเทพฯ ถูกล่อลวงให้ทำงานบนเรือประมง และมีการวางยาสลบเพื่อกักขังหน่วงเหนี่ยวก่อนนำขึ้นเรือ สามารถดำเนินคดีได้เพียงข้อหากักขังหน่วงเหนี่ยวและทำร้ายร่างกายเท่านั้น เมื่อมีพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 รูปแบบการค้ามนุษย์ในพื้นที่จังหวัดสงขลาได้เปลี่ยนไป โดยในปี พ.ศ. 2555 การค้ามนุษย์เป็นรูปแบบแรงงานประมงมากที่สุด ส่วนการค้ามนุษย์รูปแบบการค้าบริการทางเพศมีน้อย แต่ในปี พ.ศ. 2556-2557 การค้ามนุษย์ได้เปลี่ยนเป็นรูปแบบการค้าบริการทางเพศมากที่สุด ในปี พ.ศ. 2558-2559 การค้ามนุษย์เป็นรูปแบบผู้หลบหนีเข้าเมืองมากที่สุด การค้ามนุษย์ในรูปแบบแรงงานประมงลดลงอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 เนื่องจากมีการบูรณาการการทำงานร่วมกันของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา สำนักงานจัดหางานจังหวัดสงขลา สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดสงขลา กองกับการ 7 กองบังคับการตำรวจน้ำ เพื่อตรวจสอบ สร้างความรู้ความเข้าใจ แก่แรงงานที่ทำงานในกิจการประมงทะเลทั้งที่ทำงานอยู่ ณ บริเวณท่าเทียบเรือประมง และในขณะทำงานอยู่จริงในทะเล นอกจากนี้มีการตรวจสอบและคัดกรองบุคคล ณ ศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้า-ออก, PIPO-Port in-Port out) เพื่อเป็นการป้องกันการค้ามนุษย์ในรูปแบบแรงงานประมง

ปัจจัยที่เอื้อต่อการค้ามนุษย์ในพื้นที่ เกิดจากสภาพทางภูมิศาสตร์ที่มีเขตติดต่อกับประเทศมาเลเซียและอ่าวไทย รวมทั้งความเจริญทางเศรษฐกิจ และการเป็นศูนย์กลางของการคมนาคมในภูมิภาค จึงทำให้จังหวัดสงขลามีปัญหาการค้ามนุษย์ในลักษณะที่เป็นจังหวัดต้นทาง จังหวัดทางผ่าน และจังหวัดปลายทาง โดยการเป็นจังหวัดต้นทาง คือ การส่งเด็กและสตรีในจังหวัดไปค้าต่างประเทศ ลักษณะจังหวัดทางผ่าน คือ เป็นเส้นทางผ่านของการนำเด็ก และสตรีไทย ผู้หลบหนีเข้าเมือง และจากประเทศเพื่อนบ้านไปค้าบริการทางเพศในประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์ สำหรับจังหวัดปลายทาง คือ มีการนำเด็กและหญิงมาค้าหรือแสวงหาผลประโยชน์ หรือล่วงละเมิดสิทธิ โดยการบังคับให้ค้าบริการทางเพศ หรือใช้แรงงาน นอกจากนี้มีปัญหาขาดแคลนแรงงานภาคประมงจึงทำให้เกิดขบวนการนายหน้าในการจัดหาแรงงานจำนวนมากจากประเทศเพื่อนบ้านทั้งที่เข้าเมืองโดยถูกกฎหมาย และผิดกฎหมาย ที่มีความหวังในการทำงานที่มีรายได้ดีกว่าประเทศตนจึงเกิดกระบวนการนำพา หรือหลอกลวงให้ทำงานบนเรือประมง อันนำไปสู่การค้ามนุษย์ในรูปแบบแรงงาน (ประมง)

กลไกการทำงานเครือข่ายในพื้นที่ เครือข่ายจังหวัดสงขลา เป็นคณะอนุกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัด เป็นหลักในการประสานงานในการทำงานในพื้นที่จังหวัดสงขลา

ปัญหาการค้ามนุษย์เป็นปัญหาระดับชาติ ที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนมีผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของประเทศ และความเชื่อมั่นที่นานาประเทศมีต่อประเทศไทย จึงมีความจำเป็นต้องร่วมมือกันในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชนจึงต้องร่วมมือกันอย่างจริงจัง ซึ่งต้องดำเนินงานในเชิงป้องกันและเชิงแก้ไขปัญหาโดยมีเครือข่ายป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในจังหวัดสงขลา ร่วมกันดำเนินงานภายใต้หลัก 5P ดังนี้

1. ด้านนโยบายและการนำไปสู่การปฏิบัติ (Policy)
2. ด้านการดำเนินคดี (Prosecution)
3. ด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ (protection)
4. ด้านการป้องกัน (Prevention)
5. ด้านความร่วมมือกับทุกท่านส่วนและความร่วมมือกับต่างประเทศ (Partnership)

โดยมีเครือข่ายป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ร่วมกัน

เครือข่ายที่เป็นทางการ จังหวัดจะมีคำสั่งแต่งตั้งเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องเป็นคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงาน เพื่อดำเนินการในรูปแบบศูนย์ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัด โดยทำหน้าที่นำนโยบายของกระทรวงและจังหวัดจัดทำแผนปฏิบัติการ และดำเนินงานตามแผนตลอดจนรายงานผลการปฏิบัติงานตามแผน และปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงาน

เครือข่ายไม่เป็นทางการ ซึ่งเป็นผู้ที่มีจิตอาสาหรือบุคคลที่ได้รับ การฝึกอบรมและเป็นอาสาสมัครของหน่วยงานส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่ทำความรู้ที่เดียวกันกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ไปประชาสัมพันธ์เผยแพร่แก่ประชาชนในที่ได้ทราบหรืออาจจะร่วมรณรงค์ป้องกันการปราบปรามการค้ามนุษย์ตามที่ทราบและแจ้งให้ดำเนินการ

เครือข่ายที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการมีการทำงานร่วมกัน ร่วมกันทำกิจกรรมในการป้องกันด้านการค้ามนุษย์โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านการค้ามนุษย์

กลไกด้านการป้องกัน เครือข่ายจะจัดกิจกรรมการรณรงค์ การอบรมให้ความรู้ การตรวจสถานประกอบการการหาข่าว ในสถานประกอบการหรือพื้นที่ที่มีความเสี่ยงก่อให้เกิดปัญหาการค้ามนุษย์ เช่น ร้านอาหาร ร้านคาราโอเกะ นวด ประมง เป็นต้น ต่อยอดที่ผ่านมาจังหวัดดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ได้ดำเนินการตรวจสถานประกอบการด้านร้านคาราโอเกะ บริเวณถนนนครนอกซึ่งเป็นพื้นที่เสี่ยงที่อาจเกิดการค้ามนุษย์

กลไกด้านการดำเนินคดี หน่วยงานเครือข่ายที่มีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมจะต้องจัดส่ง เร่งหาที่มีส่วนดำเนินการสัมภาษณ์คัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์หรือไม่ร่วมกับหน่วยงานตำรวจที่ดำเนินคดีเพื่อทำข้อมูลที่ได้จากผู้เสียหายไปเป็นข้อเท็จจริงในการดำเนินคดีกับผู้ต้องหา

กลไกด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ เครือข่ายจะรับต่อผู้เสียหายไปดูแลในสถานคุ้มครองพื้นฟูสภาพร่างกาย จิตใจ และฝึกอาชีพตลอดจนจัดหางานให้ทำ รับประสานส่งกลับภูมิลำเนา สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ

ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์จังหวัดสงขลา โดยผู้เสียหายเข้ารับการคุ้มครองและด้านกษัตริย์ให้สำนักงานจัดหางานจังหวัดดำเนินการจัดหางานให้ทำ เป็นต้น

กลไกด้านความร่วมมือ ศูนย์ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัดสงขลาจัดให้มีการประชุมเป็นประจำทุกเดือนซึ่งทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ เอกชน ภาคประชาชนที่เป็นคณะอนุกรรมการเข้าร่วมประชุมและนำเสนอข้อมูลแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อดำเนินการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ของจังหวัดให้มีประสิทธิภาพ

- **จังหวัดหนองคาย** ตั้งอยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 615 กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ 3,026 ตารางกิโลเมตร ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ค่อนข้างราบ และเป็นภูเขาที่มีความสูงชันไม่มากนัก โดยจังหวัดหนองคายมีลักษณะพิเศษคือ วางตัวทอดยาวขนานไปตามลำน้ำโขงติดต่อกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวตลอดแนว ทำให้หนองคายเมืองชายแดนมีด่านถาวร และจุดผ่อนปรน ซึ่งเป็นประตูหรือช่องทางในการทำการค้าระหว่างประเทศ จำนวนมากตลอดจนสามารถใช้เป็นเส้นทางการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านได้เป็นอย่างดี และมีพื้นที่เป้าหมายด้านความมั่นคงที่ต้องควบคุมกำกับดูแลเป็นพิเศษครอบคลุมในพื้นที่ 6 อำเภอชายแดน ได้แก่ อ.เมืองหนองคาย อ.ท่าบ่อ อ.สังคม อ.ศรีเชียงใหม่ อ.โพนพิสัย และ อ.รัตนวาปี

สถานการณ์การค้ามนุษย์ในจังหวัดหนองคาย พบในรูปแบบการค้าบริการทางเพศ ผู้เสียหายส่วนใหญ่ จะเป็นเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ที่มาจากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นการขายบริการด้วยความสมัครใจ มักพบการกระทำผิดเกิดขึ้นตามร้านอาหาร ร้านคาราโอเกะ บางกรณีจะเป็นการเดินทางข้ามมาเพื่อการขายบริการแล้วเดินทางกลับ แต่มีบางส่วนที่ย้ายถิ่นฐานเข้ามาอยู่ในจังหวัดหนองคาย เป็นการเริ่มเข้าสู่กระบวนการค้ามบริการทางเพศ โดยมีจุดหมายในการย้ายไปสู่จังหวัดที่มีเศรษฐกิจดีกว่า เช่น กรุงเทพมหานคร ชลบุรี อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันพบการกระทำผิดดังกล่าวลดลงจากเดิม เนื่องจากการดำเนินการอย่างเข้มงวด ทั้งจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ปัจจัยที่เอื้อต่อการค้ามนุษย์ในพื้นที่ เกิดจากลักษณะภูมิประเทศจังหวัดหนองคาย เป็นเมืองชายแดนมีด่านถาวร จุดผ่อนปรน และช่องทางธรรมชาติจำนวนมาก ทำให้เป็นช่องทางเข้าออกของแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาแบบผิดกฎหมาย การหลบหนีเข้าเมืองเพื่อการค้ามบริการทางเพศ

กลไกการทำงานเครือข่ายในพื้นที่เครือข่ายที่เป็นทางการ การประชุมคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัดร่วมกันแลกเปลี่ยน ปรึกษา และนำผลการดำเนินงาน มารายงานในที่ประชุม เนื่องจากจังหวัดหนองคายจะทำในลักษณะของทีมสหวิชาชีพ มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ให้กับประชาชนได้รับทราบ เช่น สาธารณสุขก็ให้ความรู้เรื่องสุขภาพ กระทรวงแรงงานก็จะกำหนดออกตรวจสถานประกอบการประจำทุกเดือน และภาครัฐร่วมกันสร้างเครือข่ายเพื่อเฝ้าระวังเช่น อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) สภาเด็กและเยาวชน และประชาชนทั่วไป เพื่อเป็นหูเป็นตาและสอดส่งดูแลในพื้นที่

เครือข่ายที่ไม่เป็นทางการ จัดการอบรมให้กับนักเรียน นักศึกษาตามสถานศึกษาและแรงงานกลุ่มต่างๆ อบรมสมาชิกในชุมชน อาสาสมัครและกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ในชุมชน พัฒนาศักยภาพด้านการป้องกันเอดส์และการให้ความช่วยเหลือดูแลผู้ป่วยเอดส์ ให้คำปรึกษา และความช่วยเหลือแก่ผู้ที่ประสบปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเอดส์ ทั้งทางโทรศัพท์ ส่วนตัวและแบบกลุ่ม ทำการเยี่ยมเยียนผู้ป่วยเอดส์ในพื้นที่เป้าหมาย โดยดำเนินการร่วมกับโรงพยาบาลต่างๆ ให้อาสาสมัครและผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมเพื่อให้กิจกรรมต่างๆ ดังกล่าวมีความยั่งยืน และให้ความช่วยเหลือและสงเคราะห์แก่ผู้ป่วยเอดส์ตามความจำเป็น เช่น การส่งต่อหรือช่วยเหลือให้ได้รับการดูแลรักษาและช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างๆ

เครือข่ายเป็นทางการและไม่เป็นทางการมีการทำงานร่วมกัน การประชุมคณะอนุกรรมการจะมีการแลกเปลี่ยนนำผลการดำเนินงาน การรายงาน เช่น หากพบ Case ที่ร้องเรียนมาก็สามารถส่งประสานกันได้รวดเร็วขึ้น โดยเฉพาะจังหวัดหนองคาย จะทำในลักษณะของทีมสหวิชาชีพ เวลามีคดี หรือมี Case สามารถแจ้งเป็นการส่วนตัวไม่ต้องเป็นทางการเพื่อเพิ่มความรวดเร็วในการทำงาน

กลไกด้านการป้องกัน เครือข่ายเป็นทางการ มีการจัดประชุมคณะอนุกรรมการในการดำเนินงานในการป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ รวมถึง การอบรม เช่น การให้ความรู้กับสถานประกอบการ ผู้ใช้แรงงาน และประชาชนทั่วไป ส่วนเครือข่ายไม่เป็นทางการ มีการให้ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ แก่ นักเรียน นักศึกษา พ่อบ้าน แม่บ้าน กรรมกร คนงาน ฯลฯ ให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์ จดหมายหรือพบที่สำนักงาน ให้การช่วยเหลือผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์ และอบรมอาสาสมัครเพื่อเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจ เรื่องโรคเอดส์

กลไกด้านการดำเนินคดี เมื่อมีการโทรศัพท์แจ้งไปบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดหนองคาย เรื่องการค้ามนุษย์ บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดหนองคายจะรายงานให้พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดหนองคายทราบว่ามีการค้ามนุษย์เกิดขึ้นในพื้นที่ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดหนองคาย ก็จะประสานทางเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่ลงตรวจสอบ เมื่อได้ผู้เสียหายมาแล้วก็จะทำการคัดแยกเสร็จ ส่งตรวจมวลกระดูกที่โรงพยาบาล และส่งตัวพักชั่วคราวที่บ้านพักเด็กและครอบครัวเพื่อรอการดำเนินคดีจากพนักงานสอบสวนและส่งศาลต่อไป

กลไกด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ บ้านเด็กและครอบครัวจังหวัดหนองคาย มีภารกิจคัดแยกผู้เสียหายเมื่อมีการจับกุมหญิงลาวที่อาจจะเข้าข่ายเป็นผู้เสียหายของการค้ามนุษย์ ก็จะส่งมาที่บ้านพักเด็กและครอบครัวที่เป็นสถานรับเลี้ยงดูชั่วคราวตามมาตรา 29 ของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 เราก็จะรับไว้ดูแลในระหว่างนี้จะเป็นระยะเวลา 24 ชั่วโมง หรืออาจจะเป็นระยะเวลามากกว่านั้น

กลไกด้านความร่วมมือ การประสานความความร่วมมือ กับทีมสหวิชาชีพ มีการประชุมร่วมกันในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ พร้อมทั้งร่วมมือกับเครือข่าย อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) และสภาเด็กและเยาวชน โดยเมื่อมีการจัดประชุมก็จะสอดแทรกการป้องกันเละปราบปรามการค้ามนุษย์ทุกครั้ง แม้กระทั่งส่วนของการประชุมรายเดือนของอำเภอให้ความรู้

แก่กำนันผู้ใหญ่บ้านไปด้วย และมีการร่วมมือของแรงงานจังหวัดหนองคายกับประชาสัมพันธ์จังหวัดหนองคาย เชิญหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องไปพูดถึงการป้องกันการค้ามนุษย์ออกทางสถานีวิทยุเป็นภาษาลาว ก็คือให้แรงงานต่างด้าวได้รับทราบด้วย

สรุป

สถานการณ์ความรุนแรงการค้ามนุษย์ในประเทศไทยนั้นเกิดจากปัจจัยหลายอย่าง อาทิประเทศไทยเป็นศูนย์กลางเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ การศึกษา วัฒนธรรม และการท่องเที่ยว ทำให้มีชาวต่างชาติเข้ามาลงทุนและท่องเที่ยว เป็นการย้ายถิ่นจากชุมชนสู่เมืองและการย้ายถิ่นข้ามชาติเพื่อจุดประสงค์ในการทำงานหารายได้ที่เพิ่มขึ้น จากการที่ประเทศไทยมีชายแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ ประเทศเมียนมา กัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และประเทศมาเลเซีย ส่งผลให้ประเทศไทยมีสถานะเป็นประเทศต้นทาง ทางผ่าน และปลายทาง ของการค้ามนุษย์ โดยเป็นต้นทางของเด็ก สตรียากจนเคลื่อนย้ายจากภูมิลำเนาของตนเอง ไปหางานทำ เป็นทางผ่าน เด็ก สตรีเดินทางผ่านไปยังจังหวัดใหญ่ หรือพื้นที่เศรษฐกิจ และแรงงานต่างชาติที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยตามแนวชายแดน และเป็นปลายทางที่เด็ก สตรีและแรงงานต่างชาติ ถูกค้ามนุษย์ในรูปแบบของการค้าบริการทางเพศ ขอทาน และแรงงานประมง

รูปแบบของการค้ามนุษย์ที่ผ่านมา การค้าบริการทางเพศ เป็นรูปแบบที่มักจะพบเห็นโดยทั่วไปในอดีตสถานที่พบการค้าบริการทางเพศส่วนใหญ่ อยู่ในพื้นที่เศรษฐกิจ และพื้นที่ชายแดน เกิดจากผลของความยากจน ทำให้เด็กและสตรีซึ่งเต็มใจและไม่เต็มใจเข้าสู่การค้าบริการทางเพศ ในปัจจุบันผู้ที่ตกเป็นผู้เสียหายมีอายุต่ำกว่า 18 ปีและมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น สำหรับการค้าบริการทางเพศ มีรูปแบบที่ซับซ้อนมากขึ้น แอบแฝงในสถานบริการต่างๆ จากความก้าวหน้าของเทคโนโลยี ผู้ใช้บริการและผู้ค้าบริการทางเพศมีการติดต่อกันสะดวกมากขึ้น โดยผ่านช่องทางโซเชียลมีเดีย ที่มีความเฉพาะเจาะจง ส่งผลให้การช่วยเหลือเหยื่อและการดำเนินคดี ต้องใช้เวลานานในการหาข่าวและรวบรวมหลักฐาน การขอทานเป็นอีกรูปแบบที่พบเห็นมาก เพราะค่านิยมของคนไทยชอบทำบุญ ช่วยเหลือคนที่ด้อยกว่าเนื่องจากความสงสารจึงเป็นช่องทางที่ง่ายของผู้แสวงหาประโยชน์ ปัจจุบันมีการพัฒนาวิธีการขอทาน โดยนำเด็กมาขอทาน ยิ่งทำให้เกิดความน่าสงสารมากยิ่งขึ้น กลุ่มผู้ขอทานจึงนิยมการมีลูกมาก เพื่อให้ผู้แสวงหาประโยชน์มีการเช่าเด็กเพื่อนำมาขอทาน จากการขยายตัวเศรษฐกิจของประเทศไทยส่งผลให้เกิดความต้องการจ้างแรงงานเพิ่มมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งแรงงานไร้ฝีมือในกิจการประเภทต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นอุตสาหกรรม เกษตรกรรม ประมง ธุรกิจบริการ งานก่อสร้าง โดยการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วของเศรษฐกิจได้ส่งผลให้เกิดการขาดแคลนแรงงานในบางสาขา ทำให้เกิดปัญหาการใช้แรงงาน โดยเฉพาะแรงงานต่างชาติที่ลักลอบเข้ามาทำงานในประเทศไทย ทำให้เกิดช่องทางของกระบวนการค้ามนุษย์ในรูปแบบแรงงาน รวมถึงเด็กที่ติดตามพ่อแม่ที่เป็นแรงงานต่างชาติเข้ามา ซึ่งมีความเสี่ยงสูงที่จะเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์โดยการใช้แรงงานเด็กและบังคับค้าบริการทางเพศ ส่วนแรงงานเด็กและสตรี เลือกที่จะประกอบอาชีพเป็นคนรับใช้แต่อาจจะถูกนายจ้างทารุณกรรม และเอาเปรียบค่าแรง ภายหลังที่เจ้าหน้าที่เข้าให้การช่วยเหลือ บางครั้งไม่สามารถเอาผิด

กับนายจ้างได้ เนื่องจากองค์ประกอบของการกระทำผิดไม่ครบตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

ปัจจัยที่เอื้อต่อการค้ามนุษย์ในประเทศไทยเกิดจากประเทศไทยมีพื้นที่ติดต่อสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว กัมพูชา และประเทศมาเลเซีย อีกทั้งมีช่องทางธรรมชาติส่งผลให้ประชาชนของประเทศเพื่อนบ้านที่ด้อยพัฒนากว่ามีการย้ายถิ่นฐานเข้ามาอยู่ประเทศไทย หรือเดินทางไปยังประเทศมาเลเซีย เพื่อต้องการคุณภาพชีวิตที่ดีกว่า นอกจากนี้สำหรับประเทศไทยจะมีพื้นที่แตกต่างด้านความเจริญ จึงทำให้ประเทศไทยเป็นต้นทาง ทางผ่าน และปลายทาง ให้แก่ผู้แสวงหาผลประโยชน์ใช้เทคนิคและวิธีการต่างๆ ในการชักจูงและหลอกล่อบุคคลที่ต้องการคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ในการค้าบริการทางเพศ การบังคับใช้แรงงาน และการบังคับขอทาน แต่สำหรับการค้ามนุษย์ในรูปแบบการค้าบริการทางเพศจะมีผู้เสียหายซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนอยู่ในครอบครัวที่มีปัญหาด้านสัมพันธภาพ ไม่ได้เรียนหนังสือ ใช้ชีวิตอิสระ ต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ และถูกชักชวนทางสื่อออนไลน์หรือโทรศัพท์ ซึ่งผู้กระทำผิดมักจะเป็นวัยเดียวกัน

กลไกการทำงานเครือข่ายในพื้นที่ที่เป็นทางการ โดยมีสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด เป็นหน่วยงานเจ้าภาพหลักในการขับเคลื่อนการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัด และติดต่อสื่อสารคณะอนุกรรมการฯในการเข้าร่วมประชุม เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงกับศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์แห่งชาติและต่างประเทศ มีการร่วมแลกเปลี่ยนและการบูรณาการร่วมกันกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน NGO ภาคประชาสังคม รวมถึงชี้แจงข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้องเพื่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานเกี่ยวกับการป้องกันปราบปราม และแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ทั้งในด้านการป้องกัน การดำเนินคดี ความร่วมมือ และการคุ้มครองช่วยเหลือ

เครือข่ายในพื้นที่ที่ไม่เป็นทางการ โดยมีภาคประชาสังคม ภาคเอกชน ท้องถิ่น เครือข่ายสภาเด็กและเยาวชน หน่วยงานเอกชน มูลนิธิ วินมอเตอร์ไซด์ รวมไปถึงอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ส่วนใหญ่เป็นการดำเนินการด้านความร่วมมือกับเครือข่ายที่เป็นทางการ เช่น การให้ความร่วมมือการเฝ้าระวังและติดตามปัญหาการค้ามนุษย์ การแจ้งเบาะแสเพื่อเข้าช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ การเข้าร่วมรณรงค์ประชาสัมพันธ์ และให้ความรู้กับประชาชนเกี่ยวกับเรื่องการป้องกันการค้ามนุษย์ในพื้นที่และชุมชน เช่น เครือข่ายกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ทราบถึงปัญหาและวิธีการป้องกัน เพื่อที่จะได้กระจายความรู้ให้แก่ลูกบ้านและชุมชนได้ทราบ

เครือข่ายเป็นทางการและไม่เป็นทางการมีการทำงานร่วมกัน โดยการขับเคลื่อนกลไกระดับพื้นที่ในทุกระดับ มีการประชุมหน่วยงานที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการเป็นประจำทุกเดือน มีการติดต่อสื่อสารกันอย่างต่อเนื่อง โดยเครือข่ายที่ไม่เป็นทางการจะคอยเฝ้าระวังในพื้นที่ เมื่อเกิดเหตุการณ์จะแจ้งประสานมายังศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัด รวมทั้งมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะโดยการสื่อสารผ่านช่องทางไลน์ และโซเชียลมีเดียต่างๆ เพื่อเป็นการช่วยเหลือผู้เสียหายได้ง่าย

มากขึ้นและเกิดความสะดวกรวดเร็ว มีการสร้างเครือข่ายชุมชนและครอบครัวเข้ามาช่วยเหลือ วิเคราะห์สภาพปัญหาร่วมกันในการหาแนวทางแก้ไขปัญหาต่างๆ ซึ่งร่วมกันดำเนินงานภายใต้หลัก 5P คือ ด้านนโยบายและการนำไปสู่การปฏิบัติ ด้านการดำเนินคดี ด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ ด้านการป้องกัน และด้านความร่วมมือกับทุกท่านส่วนและความร่วมมือกับต่างประเทศ

กลไกด้านการป้องกัน มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร รณรงค์ และประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อทุกประเภท ให้กลุ่มเป้าหมายเข้าใจโดยทั่วกัน และเป็นภาคีเครือข่ายในการเฝ้าระวัง เกิดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการการค้ามนุษย์ ในกลุ่มผู้ประกอบการ เจ้าของโรงแรมทุกขนาด สถานประกอบการ การร่วมกันเฝ้าระวัง การใช้ความรู้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ให้ถูกต้อง รวมถึงให้ความรู้เกี่ยวกับการค้ามนุษย์แก่เครือข่าย เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อกระจายความรู้ให้แก่ลูกบ้าน ชุมชน และกลุ่มเสี่ยง เป็นเครือข่ายที่ใกล้ชิดกับคนในพื้นที่คอยแจ้งเบาะแสและรายงานข้อมูลสถานการณ์ในพื้นที่เพื่อหารือร่วมกันในที่ประชุมคณะอนุกรรมการฯ และสร้างภูมิคุ้มกันเสริมสร้างทักษะชีวิตให้เด็กสามารถอยู่ในสังคมได้ สามารถป้องกันตนเองเพื่อไม่ให้ถูกล่อลวง การสร้างภูมิคุ้มกันแก่ตนเอง อีกทั้งมีชุดปฏิบัติการจัดระเบียบสังคม จัดระเบียบขอทาน การจัดอบรมให้แก่ผู้ปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ การสร้างเครือข่ายตรวจบูรณาการการป้องกันการค้ามนุษย์ด้านแรงงานร่วมกับหน่วยงานอื่น จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการค้ามนุษย์แก่สภาเด็กและเยาวชน ครู อาสาสมัคร จัดการอบรมให้ความรู้กับเด็กกลุ่มเสี่ยงในโรงเรียน

กลไกด้านการดำเนินคดี มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดและมีการจับกุมการสอบสวน ซึ่งดำเนินการด้วยความเป็นธรรม รวดเร็วและขยายผลไปถึงผู้สมคบ ผู้สนับสนุน เพิ่มความเข้มงวดในการดำเนินคดีและบังคับใช้กฎหมายในระดับปฏิบัติ ซึ่งเจ้าหน้าที่เน้นปฏิบัติการเชิงรุก โดยใช้รูปแบบวิเคราะห์ข่าวกรองนำการปราบปราม มีการประสานงานกับภาคีทั้งต่างประเทศและในประเทศเพิ่มขึ้น นำไปสู่การจับกุม “ตัวการใหญ่” โดยมีการรับแจ้งเหตุ การตรวจสอบข้อเท็จจริง การเตรียมการเข้าช่วยเหลือ/ตรวจค้น/จับกุม การเข้าช่วยเหลือ/ตรวจค้น/จับกุม การคัดแยกผู้เสียหาย การจับและบันทึกการจับ และการสอบสวนดำเนินคดี ซึ่งมีตำรวจทำหน้าที่ค้นหาข้อมูล ข้อเท็จที่เกี่ยวข้องกับคดีค้ามนุษย์ ตำรวจพนักงานสอบสวนดำเนินการสืบสวนสอบสวนจนค้นพบความจริง และมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคดีดังกล่าว พนักงานอัยการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดี โดยรับสำนวนคดีจากพนักงานสืบสวน และพิจารณาความพอเพียงของพยานและหลักฐาน รวมถึงการอบรมให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายการค้ามนุษย์ สามารถคัดแยกเหยื่อได้ เกิดความชัดเจนแก่ผู้ปฏิบัติงานส่งผลให้สามารถพิจารณาคัดแยกผู้เสียหายได้ง่ายขึ้น

กลไกด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ มีหน่วยงานและช่องทางการให้ความช่วยเหลือที่เหมาะสม มีการให้บริการรักษา ฟื้นฟู เยียวยาผู้ได้รับผลกระทบทางร่างกายและจิตใจ ผ่านกระบวนการงานสังคมสงเคราะห์และมีการติดตามประเมินผลกลุ่มเป้าหมายรายบุคคล ป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ โดยมีทีมสหวิชาชีพ เช่น ตำรวจ ตำรวจตรวจคนเข้าเมือง พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ บ้านพักเด็กและครอบครัว แรงงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ดำเนินการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ เช่น นักสังคมสงเคราะห์พาผู้เสียหายไปโรงพยาบาลให้คำปรึกษา ตรวจร่างกาย ประเมินสภาพทางจิต ช่วยเหลือตามสิทธิ์ ลงพื้นที่

เยี่ยมบ้านเพื่อประเมินสภาพครอบครัว ประชุมทีมเพื่อวางแผนการช่วยเหลือและค่าสินไหมทดแทน บำบัดฟื้นฟูก่อนส่งกลับคืนสู่สังคม จัดสวัสดิการสังคมและส่งเสริมให้ผู้เสียหายสามารถพึ่งพาตนเองได้ รวมทั้งมีการพัฒนาระบบการช่วยเหลือที่ครบวงจร เช่น ศูนย์รับแจ้งเหตุ ศูนย์ช่วยเหลือทางสังคม 1300 สายด่วนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ 191 โดยการให้บริการรักษา ฟื้นฟู เยียวยาผู้ได้รับผลกระทบทางร่างกายและจิตใจผ่านกระบวนการงานสังคมสงเคราะห์ และมีการติดตามประเมินผลกลุ่มเป้าหมายรายบุคคล ป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ

กลไกด้านความร่วมมือ มีการประสานงานทีมสหวิชาชีพ ทั้งภาครัฐและเอกชน และภาคประชาสังคม รวมไปถึงการสร้างความร่วมมือระดับทวิภาคีกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยมีการทำงานแบบบูรณาการประสานความร่วมมือกับเครือข่ายทุกระดับ ซึ่งการประสานความร่วมมือแบบเป็นทางการ เป็นการประสานงานด้วยหนังสือราชการ การประสานความร่วมมือแบบไม่เป็นทางการ เป็นการประสานงานผ่านช่องทาง โทรศัพท์ ไลน์ หรือใช้ความคุ้นเคยต่อกันซึ่งเป็นการขอความร่วมมือเฉพาะกรณี หรือในกรณีฉุกเฉินเร่งด่วน และร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน

5.2 รูปแบบกระบวนการทำงานของเครือข่ายในการป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์

รูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ หมายถึงการดำเนินงานขับเคลื่อนการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ซึ่งประกอบด้วย ด้านนโยบายและการประสานงาน ด้านการป้องกัน ด้านดำเนินคดี ด้านคุ้มครองช่วยเหลือ และด้านความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง จากการจัดเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจาก 12 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดปทุมธานี ฉะเชิงเทรา ระยอง กาญจนบุรี นครราชสีมา หนองคาย มุกดาหาร ชัยนาท ตาก เชียงใหม่ ชุมพร และจังหวัดสงขลาและพื้นที่ถอดบทเรียน 3 จังหวัด คือ เชียงราย ระยองและชลบุรี พบว่ามีข้อมูลเครือข่ายและรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ดังนี้

5.2.1 พื้นที่การจัดเก็บข้อมูลสนทนากลุ่ม

ตารางที่ 5.1 ตารางแสดงข้อมูลครือข่ายในการป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์

จังหวัด	ภาครัฐ/ภาคเอกชน / NGO /ภาคประชาสังคม / หน่วยงานต่างประเทศ	กลไกการทำงานเครือข่ายในพื้นที่
ปทุมธานี	<u>เครือข่ายทางการ</u> - สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดปทุมธานี - บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดปทุมธานี - สถานีตำรวจภูธรภาค 5 จังหวัดปทุมธานี - สถานีตำรวจภูธรจังหวัดปทุมธานี - สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดปทุมธานี - สำนักงานแรงงานจังหวัดปทุมธานี - สำนักงานจัดหางานจังหวัดเชียงใหม่ - สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดปทุมธานี - โรงพยาบาลมหาราช จังหวัดปทุมธานี - ที่ทำการปกครองจังหวัดปทุมธานี - สำนักงานอัยการจังหวัดปทุมธานี	<u>เครือข่ายที่เป็นทางการ</u> จะดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ภารกิจและกลุ่มเป้าหมายของตนเองในการเฝ้าระวังปัญหา แจ้งเบาะแส และดำเนินคดีตามกฎหมาย <u>เครือข่ายไม่เป็นทางการ</u> เครือข่ายป้องกันและเฝ้าระวังปัญหาการค้ามนุษย์ ได้แก่ อปท. และ อาสาสมัครอื่นๆ วินมอเตอร์ไซด์ อพม. เครือข่ายของ สนง.วัฒนธรรมจังหวัด เข้าร่วมเป็นเครือข่าย มีภารกิจในการเฝ้าระวังปัญหาและแจ้งเบาะแสผู้กระทำการค้ามนุษย์ <u>เครือข่ายเป็นทางการและไม่เป็นทางการมีการทำงานร่วมกัน</u> ร่วมกันกับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดปทุมธานี <u>กลไกด้านการป้องกัน</u> เครือข่ายทำหน้าที่ชี้เป้าเฝ้าระวังปัญหา ให้ความรู้แก่ ประชาชนในพื้นที่ เกี่ยวกับการป้องกันเข้าสู่วงโคจรของการค้ามนุษย์ และแจ้งเบาะแสการค้ามนุษย์ในพื้นที่ <u>กลไกด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ</u> จะทำงานร่วมกับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดปทุมธานี เกี่ยวกับการดูแลผู้เสียหายในการให้กำลังใจและติดตามชีวิตความเป็นอยู่ของผู้เสียหายเพิ่มเติมในพื้นที่

จังหวัด	ภาครัฐ/ภาคเอกชน / NGO /ภาคประชาสังคม / หน่วยงานต่างประเทศ	กลไกการทำงานเครือข่ายในพื้นที่
	<u>เครือข่ายไม่เป็นทางการ</u> - ภาคประชาชน - อปท. และ อาสาสมัครอื่นๆ	<u>กลไกด้านความร่วมมือ</u> ร่วมมือกับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดปทุมธานี
ฉะเชิงเทรา	<u>เครือข่ายทางการ</u> - ผู้ว่าราชการจังหวัดฉะเชิงเทรา - รองผู้ว่าราชการจังหวัดฉะเชิงเทรา - ผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัดฉะเชิงเทรา - ปลัดจังหวัดฉะเชิงเทรา - อัยการจังหวัดฉะเชิงเทรา - นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดฉะเชิงเทรา - ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดฉะเชิงเทรา - ท้องถิ่นจังหวัดฉะเชิงเทรา - ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 - แรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรา	การทำงานด้านป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์ในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงฉะเชิงเทรา เป็นศูนย์กลางในการขับเคลื่อนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในระดับจังหวัด โดยการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ และเอกชนในพื้นที่ ซึ่งมีการจัดประชุมคณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ 2 เดือน/ครั้ง ในการนำเสนอผลการดำเนินงานของจังหวัด แก่ผู้ว่าราชการจังหวัด ทั้งนี้ยังมีการประสานความร่วมกับภาคีเครือข่ายภาคประชาชน เช่น ผู้นำชุมชน อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และภาคเอกชน เช่น สถานประกอบการ โรงแรม สถานีวิทยุ โดยให้ความรู้แก่ภาคีเครือข่าย เพื่อให้สามารถเป็นหน่วย “ชี้-เป้า-เฝ้าระวัง” เป็นสำคัญ <u>กลไกด้านการป้องกัน</u> ในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ เป็นบทบาทหน้าที่ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่เกิดขึ้นในรูปแบบการรณรงค์และให้ความรู้กับกลุ่มเป้าหมาย เช่น นักเรียนมัธยม ผู้นำชุมชน

จังหวัด	ภาครัฐ/ภาคเอกชน / NGO /ภาคประชาสังคม / หน่วยงานต่างประเทศ	กลไกการทำงานเครือข่ายในพื้นที่
	- จัดหางานจังหวัดฉะเชิงเทรา - สวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรา - วัฒนธรรมจังหวัดฉะเชิงเทรา - ประมงจังหวัดฉะเชิงเทรา - ผู้อำนวยการสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาค สาขาฉะเชิงเทรา - สารวัตรใหญ่ตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดฉะเชิงเทรา - ผู้อำนวยศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดฉะเชิงเทรา - หัวหน้าบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดฉะเชิงเทรา - นายจำลอง ศรีสวัสดิ์ (ผู้ทรงคุณวุฒิภาคประชาชน) - นางสาวณัฏฐวี ทองวิไลกุล (ผู้ทรงคุณวุฒิ	มีวัตถุประสงค์เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายมีความรู้เกี่ยวกับการค้ามนุษย์ และเป็นภาคีเครือข่ายในการเฝ้าระวัง ป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ โดยตัวอย่างการดำเนินงานเชิงป้องกัน เช่น มีการเดินรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ร่วมกับโรงเรียนพุทธโสธร (โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา) เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงปัญหาการค้ามนุษย์ และรู้จักการป้องกันตนเองจากรูปแบบการค้ามนุษย์ รวมทั้งสร้างเครือข่ายเป็นภาคีเครือข่ายการเฝ้าระวัง ป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ นอกจากนี้หน่วยงานภาครัฐอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องภายในจังหวัด เช่น แรงงานจังหวัด วัฒนธรรมจังหวัด ประมงจังหวัด ตำรวจ ทหาร ให้ร่วมมือกันในการดำเนินงานป้องกัน เช่น การบูรณาการออกตรวจเรือประมง/สถานประกอบการ/โรงงานอุตสาหกรรม เป็นประจำทุกเดือน การจัดระเบียบสังคมโดยการออกตรวจร้านเกมส์ ร้านคาราโอเกะ หรือสถานบันเทิงในจังหวัด อีกทั้งยังช่วยประชาสัมพันธ์ข้อมูลที่ทำสำคัญ เช่น พรบ.การค้ามนุษย์ ให้แก่กลุ่มเสี่ยงหรือผู้ประกอบการได้รับทราบข้อมูล <u>กลไกด้านการดำเนินคดี</u> เป็นบทบาทหน้าที่เป็นของตำรวจและศาล โดยขั้นแรกของการดำเนินคดีจะเกี่ยวข้องกับตำรวจ ดังนี้ 1. ตำรวจทำหน้าที่ค้นหาข้อมูล ข้อเท็จที่เกี่ยวข้องกับคดีค้ามนุษย์ จากสถานประกอบการมีความเสี่ยง และเมื่อพบการกระทำความผิดก็จะดำเนินการเข้าไปล่อซื้อ

จังหวัด	ภาครัฐ/ภาคเอกชน / NGO /ภาคประชาสังคม / หน่วยงานต่างประเทศ	กลไกการทำงานเครือข่ายในพื้นที่
	ภาคเอกชน) - พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดฉะเชิงเทรา	จนสุดท้ายจึงดำเนินการจับกุมดำเนินคดี 2. ตำรวจพนักงานสอบสวน ดำเนินการสืบสวนสอบสวนจนค้นพบความจริงและมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคดีดังกล่าว เพื่อส่งตัวผู้ต้องหาพร้อมสำนวนฟ้องต่อศาลต่อไป ในส่วนของพนักงานอัยการ จะที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดี โดยรับสำนวนคดีจากพนักงานสืบสวน และพิจารณาว่ามีพยานและหลักฐานเพียงพอไหม ในกรณีที่มีหลักฐานไม่เพียงพอจะส่งกลับให้พนักงานสอบสวนดำเนินการรวบรวมหลักฐานเพิ่มเติม และพิจารณาว่าควรจะส่งฟ้องหรือไม่ฟ้องต่อไป เพื่อส่งคดีตามกระบวนการพิจารณาคดีให้แก่ศาล และให้ศาลดำเนินการพิพากษาและลงโทษจำเลยตามความเหมาะสม กลไกด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ เป็นเน้นการคุ้มครองช่วยเหลือเหยื่อกรณีคดีมนุษย์ โดยขั้นแรกจะมีทีมสหวิชาชีพ ประกอบด้วย ตำรวจ ตำรวจตรวจคนเข้าเมือง พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ บ้านพักเด็กและครอบครัว แรงงาน สวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ดำเนินการคัดแยกเหยื่อ โดยให้ทุกหน่วยงานให้ความเห็นว่ากรณีดังกล่าวเข้าค่ายการค้ามนุษย์หรือไม่ เพื่อที่จะดำเนินการต่อไป กลไกด้านความร่วมมือ มุ่งเน้นการบูรณาการและความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ซึ่งในการประสานความร่วมมือมี 2 แบบ คือ 1. การประสานความร่วมมือแบบเป็นทางการ เป็นการประสานงานด้วยหนังสือ

จังหวัด	ภาครัฐ/ภาคเอกชน / NGO /ภาคประชาสังคม / หน่วยงานต่างประเทศ	กลไกการทำงานเครือข่ายในพื้นที่
		ราชการ เช่น การแต่งตั้งคณะทำงาน การออกแบบตรวจบูรณาการระดับจังหวัด โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนในจังหวัดเข้าร่วมดำเนินงาน 2. การประสานความร่วมมือแบบไม่เป็นทางการ เป็นการประสานงานด้วยวาจา ทั้งการพูดคุย โทรศัพท์ ไลน์ ซึ่งเป็นการขอความร่วมมือเฉพาะกรณี หรือในกรณีฉุกเฉินเร่งด่วน เช่น การตรวจจับแล้วพบผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ก็จะประสานขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่โดยตรง ในการประสานงานดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นการประสานงานแบบไหนก็จะได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างดี แต่การประสานงานแบบไม่เป็นทางการ จะทำให้การทำงานสะดวก รวดเร็ว โดยช่องทางที่ใช้ในการประสานงานบ่อยที่สุดคือ ทางโทรศัพท์
ระยอง	<u>เครือข่ายทางการ</u> - ที่ทำการปกครองจังหวัดระยอง - สถานีตำรวจภูธรจังหวัดระยอง - สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดระยอง - สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต2 - สำนักงานแรงงานจังหวัดระยอง	<u>เครือข่ายที่เป็นทางการ</u> มีศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัด มีผู้ว่าราชการจังหวัดระยอง และสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดระยอง เป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนกลไกระดับพื้นที่ได้ขับเคลื่อนกิจกรรมโครงการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ โดยมีการจัดประชุมคณะอนุกรรมการฯ เดือนละครั้ง ตามนโยบายของรัฐบาลแผนยุทธศาสตร์กระทรวง จังหวัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงกับศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปราม

จังหวัด	ภาครัฐ/ภาคเอกชน / NGO /ภาคประชาสังคม / หน่วยงานต่างประเทศ	กลไกการทำงานเครือข่ายในพื้นที่
	- สำนักงานจัดหางานจังหวัดระยอง - องค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง - สำนักงานเกษตรจังหวัดระยอง - สำนักงานประมงจังหวัดระยอง - สำนักงานอัยการจังหวัดระยอง - สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน จังหวัดระยอง - สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง จังหวัดระยอง - สถานคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก จังหวัดระยอง - บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดระยอง - หอการค้าจังหวัดระยอง - องค์กรเพื่อการพัฒนาชุมชนระยอง <u>เครือข่ายไม่เป็นทางการ</u> - สภาองค์กรชุมชนตำบล 49 สภา	การค้ามนุษย์แห่งชาติและต่างประเทศ ดำเนินการโดยคณะทำงานทีมสหวิชาชีพด้านการคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในกรณีเร่งด่วน มีการร่วมแลกเปลี่ยนและการบูรณาการร่วมกันกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน NGO ภาคประชาสังคม <u>เครือข่ายไม่เป็นทางการ</u> มีสภาองค์กรชุมชนตำบล 49 สภา ดำเนินการเป็นเครือข่ายเฝ้าระวังในด้านการป้องกันการค้ามนุษย์ การให้ความรู้เกี่ยวกับปัญหาการค้ามนุษย์ในพื้นที่และชุมชน ให้กับเครือข่ายกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ทราบถึงปัญหาและวิธีการป้องกันเพื่อที่จะได้กระจายความรู้ให้แก่ลูกบ้านและชุมชนได้ทราบ <u>เครือข่ายเป็นทางการและไม่เป็นทางการมีการทำงานร่วมกัน</u> โดยมีการติดต่อสื่อสารกันอย่างต่อเนื่อง โดยเครือข่ายที่ไม่เป็นทางการจะคอยเฝ้าระวังในพื้นที่ เมื่อเกิดเหตุการณ์จะแจ้งประสานมายังศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัดระยอง เพื่อดำเนินการตามขั้นตอนตามแต่ละหน่วยงาน รวมทั้งมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เพื่อติดตามประเมินผลการดำเนินงาน โดยการสื่อสารผ่านช่องทางไลน์ และโซเชียลมีเดียต่างๆ เพื่อเป็นการช่วยเหลือผู้เสียหายได้ง่ายมากขึ้นและเกิดความสะดวกรวดเร็ว <u>กลไกด้านการป้องกัน</u> มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร รณรงค์ และประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อทุกประเภทให้กลุ่มเป้าหมายเข้าใจโดยทั่วกัน ร่วมมือในการเฝ้าระวังปัญหา

จังหวัด	ภาครัฐ/ภาคเอกชน / NGO /ภาคประชาสังคม / หน่วยงานต่างประเทศ	กลไกการทำงานเครือข่ายในพื้นที่
		การค้ามนุษย์ผ่านสื่อมวลชน และมีสภาองค์กรชุมชนตำบล 49 สภาเป็นเครือข่ายเฝ้าระวังในด้านการป้องกันการค้ามนุษย์ ให้ความรู้ความเข้าใจในกระบวนการการค้ามนุษย์ในกลุ่มผู้ประกอบการ เจ้าของโรงแรมทุกขนาด สถานประกอบการ การร่วมกันเฝ้าระวังการใช้ความรู้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ให้ถูกต้อง รวมถึงอบรมเกี่ยวกับปัญหาการค้ามนุษย์ในพื้นที่และชุมชน ให้กับเครือข่ายกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อกระจายความรู้ให้แก่ลูกบ้าน ชุมชน และกลุ่มเสี่ยง สร้างภูมิคุ้มกันเสริมสร้างทักษะชีวิตให้เด็กสามารถอยู่ในสังคมได้ กลไกด้านการดำเนินคดี หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดและมีการจับกุมการสอบสวนด้วยความเป็นธรรม รวดเร็วและขยายผลไปถึงผู้สมคบผู้สนับสนุน เพิ่มความเข้มงวดในการดำเนินคดีและบังคับใช้กฎหมายในระดับปฏิบัติเจ้าหน้าที่เน้นปฏิบัติการเชิงรุก โดยใช้รูปแบบวิเคราะห์ข่าวกรองนำการปราบปราม มีการประสานงานกับภาคีทั้งต่างประเทศและในประเทศเพิ่มขึ้น นำไปสู่การจับกุม “ตัวการใหญ่” การทำลายวงจรการค้ามนุษย์และการดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ การจัดตั้งหน่วยงานชำนาญการพิเศษ เพื่อให้การดำเนินคดีค้ามนุษย์มีประสิทธิภาพขึ้น 2 หน่วยงาน คือ แผนกคดีค้ามนุษย์ภายใต้ศาลอาญา สามารถรับผิดชอบคดีที่มีปัญหาด้านการคุ้มครองความปลอดภัยของผู้เสียหายและพยานจาก

จังหวัด	ภาครัฐ/ภาคเอกชน / NGO /ภาคประชาสังคม / หน่วยงานต่างประเทศ	กลไกการทำงานเครือข่ายในพื้นที่
		จำเลยที่มีอิทธิพล และสำนักงานคดีค้ามนุษย์ภายในสำนักอัยการสูงสุด กลไกด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ หน่วยงานและช่องทางการให้ความช่วยเหลือมีความเหมาะสม มีการพัฒนาระบบการช่วยเหลือที่ครบวงจร เช่น ศูนย์รับแจ้งเหตุศูนย์ช่วยเหลือทางสังคม 1300 สายด่วนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ 191 โดยการให้บริการรักษา ฟื้นฟู เยียวยาผู้ได้รับผลกระทบทางร่างกายและจิตใจ ผ่านกระบวนการงานสังคมสงเคราะห์ และมีการติดตามประเมินผลกลุ่มเป้าหมายรายบุคคล ป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ กลไกด้านความร่วมมือ มีการประสานความช่วยเหลือในการค้ามนุษย์ในพื้นที่อย่างกว้างขวางระหว่างหน่วยงาน โดยใช้โทรศัพท์ประสานงาน หนังสือราชการ หรือใช้ความคุ้นเคยต่อกัน และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นข้อเสนอแนะในการดำเนินงานบูรณาการร่วมกัน
กาญจนบุรี	เครือข่ายทางการ - สำนักงานอัยการจังหวัดกาญจนบุรี - สถานีตำรวจท่องเที่ยวกาญจนบุรี - สำนักงานแรงงานจังหวัดกาญจนบุรี - สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11	จังหวัดกาญจนบุรี ได้มีการบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 ครอบคลุมทุกด้านอย่างเป็นระบบทั้งในด้านการป้องกัน การดำเนินคดี การคุ้มครอง และด้านการพัฒนานโยบาย ดังนั้นจังหวัดฯ จึงได้มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ระดับจังหวัดกาญจนบุรีขึ้น เพื่อปฏิบัติงานโดยมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้ อำนวยการ สั่งการ กำกับ

จังหวัด	ภาครัฐ/ภาคเอกชน / NGO /ภาคประชาสังคม / หน่วยงานต่างประเทศ	กลไกการทำงานเครือข่ายในพื้นที่
	- สำนักงานจัดหางานจังหวัดกาญจนบุรี - ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดกาญจนบุรี - สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดกาญจนบุรี - ศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาจังหวัดกาญจนบุรี - สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดกาญจนบุรี - บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดกาญจนบุรี - ตำรวจภูธรจังหวัดกาญจนบุรี - กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดน - สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดกาญจนบุรี - ประชาสัมพันธ์จังหวัดจังหวัดกาญจนบุรี - สำนักประชาสัมพันธ์ เขต8 - สถานีวิทยุกองพลทหารราบที่ 9 - สถานีวิทยุ จบท กาญจนบุรี	ดูแล ติดตามผลการดำเนินงาน ตลอดจนการช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และสร้างกลไกการทำงานระดับจังหวัด จัดทำแผนการปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัดประจำปี รวมถึงประธานคณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ระดับจังหวัดกาญจนบุรี ยังให้ความสำคัญเกี่ยวกับปัญหาการค้ามนุษย์ จึงได้มีมติในที่ประชุมให้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ระดับอำเภอขึ้น เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานระหว่างคณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ระดับจังหวัดและคณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ระดับอำเภอ เนื่องจากจังหวัดกาญจนบุรีเป็นพื้นที่ติดชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้านและมีพื้นที่กว้าง ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่นั้น ๆ ในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้เป็นในทิศทางเดียวกัน เพื่อเป็นการเฝ้าระวังป้องกันในพื้นที่ได้อย่างใกล้ชิดและทราบสถานการณ์ในชุมชนได้เป็นอย่างดี และมีการรายงานผลการดำเนินงานประจำเดือนมายังจังหวัดฯ และฝ่ายเลขานุการฯ เป็นผู้สรุปเพื่อรายงานผลยังผู้ว่าราชการจังหวัดฯ ต่อไป ทั้งนี้ ในการปฏิบัติงานทุกครั้งนั้นจะมีการประชุมวางแผนป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ก่อนที่จะมีการออกปฏิบัติงานจริง เช่น แผนออกตรวจสำรวจสถานประกอบการ/สถานบริการ แผนตรวจสำรวจคนขอทาน/

จังหวัด	ภาครัฐ/ภาคเอกชน / NGO /ภาคประชาสังคม / หน่วยงานต่างประเทศ	กลไกการทำงานเครือข่ายในพื้นที่
	- สถานีวิทยุ จบท. กาญจนบุรี - สถานีวิทยุสื่อมวลชน จังหวัดกาญจนบุรี - สถานีวิทยุชุมชนต้นแบบท่ามะขาม - หอการค้าจังหวัดกาญจนบุรี <u>เครือข่ายไม่เป็นทางการ</u> - One sky foundation มูลนิธิวันสกายสังขละบุรี	คนเร่รอนตามที่สาธารณะต่างๆ และการจัดโครงการอบรมตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 เว้นแต่กรณีช่วยเหลือผู้เสียหายเร่งด่วน และจังหวัดกาญจนบุรียังมีชุดปฏิบัติการจัดระเบียบสังคมจังหวัดกาญจนบุรี โดยมีหน้าที่ตรวจตราควบคุมดูแลงานตามภารกิจพระราชบัญญัติต่างๆ เพื่อป้องปรามมิให้มีการกระทำผิดอื่นๆ ให้เป็นไปอย่างสงบเรียบร้อย นอกจากนี้ยังมีความร่วมมือกับหน่วยงานภาคเอกชน NGO และภาคประชาชนในการติดตามเฝ้าระวัง รวมถึงชี้แจงข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้องเพื่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานเกี่ยวกับการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี ทั้งในด้านการป้องกัน การดำเนินคดี ความร่วมมือ และการคุ้มครองช่วยเหลือ
นครราชสีมา	<u>เครือข่ายทางการ</u> - ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา - รองผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา - รองผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัดนครราชสีมา - ปลัดจังหวัดนครราชสีมา	<u>เครือข่ายที่เป็นทางการ</u> 1. อำนวยการ สั่งการ กำกับดูแล และติดตามการดำเนินงานของศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปราบการค้ามนุษย์จังหวัดนครราชสีมา เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงกับศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์แห่งชาติและต่างประเทศ 2. ดำเนินการโดยคณะทำงานทีมสหวิชาชีพ ภายใต้คณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัดนครราชสีมา เพื่อให้เกิดการคุ้มครอง

จังหวัด	ภาครัฐ/ภาคเอกชน / NGO /ภาคประชาสังคม / หน่วยงานต่างประเทศ	กลไกการทำงานเครือข่ายในพื้นที่
	- อัยการจังหวัดนครราชสีมา - ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดนครราชสีมา - นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดนครราชสีมา - ผู้กำกับตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดนครราชสีมา - แรงงานจังหวัดนครราชสีมา - จัดหางานจังหวัดนครราชสีมา - สวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดนครราชสีมา - ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 - ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 - ประชาสัมพันธ์จังหวัดนครราชสีมา - ผู้อำนวยการโรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา - ผู้อำนวยการสถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์	ช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในกรณีเร่งด่วน 3. แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อพิจารณา หรือดำเนินงานอย่างใดอย่างหนึ่ง ตามที่คณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัดนครราชสีมามอบหมาย 4. ดำเนินการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องได้ตามความเหมาะสม เพื่อป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในจังหวัดนครราชสีมา นอกจากนี้ ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัดนครราชสีมา ได้มีคำสั่งแต่งตั้งชุดปฏิบัติการในการคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ โดยมีพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครราชสีมา เป็นประธานกรรมการ โดยมีอำนาจหน้าที่ 1. รับเรื่องแจ้งเหตุ ร้องเรียน ติดตาม ตรวจสอบ ข้อเท็จจริง กรณีเกิดเหตุการณ์การค้ามนุษย์ 2. ดำเนินการโดยคณะทำงานทีมสหวิชาชีพ ในการสัมภาษณ์ คัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์เพื่อคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในกรณีเร่งด่วน 3. ดำเนินการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในจังหวัด

จังหวัด	ภาครัฐ/ภาคเอกชน / NGO /ภาคประชาสังคม / หน่วยงานต่างประเทศ	กลไกการทำงานเครือข่ายในพื้นที่
	- ผู้ปกครองสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านราชสีมา - ผู้ปกครองสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งบ้านเมตตานครราชสีมา - ผู้อำนวยการศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดนครราชสีมา - หัวหน้าบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดนครราชสีมา - ประธานชมรมส่งเสริมบทบาทสตรีนครราชสีมา - ประธานสภาทนายความจังหวัดนครราชสีมา - นายกอาศรมความรู้นครราชสีมา - พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครราชสีมา - หัวหน้ากลุ่มการพัฒนาสังคมและสวัสดิการ - นักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านการ	<u>เครือข่ายที่ไม่เป็นทางการ</u> 1. จัดอบรมให้ความรู้ด้าน พระราชบัญญัติป้องกันการปราบปรามการค้ามนุษย์ ให้กับประชาชน หน่วยงานภาครัฐ ปัจจุบันให้ความรู้กับทางอำเภอ 2. จัดอบรมให้ความรู้กับแกนนำชุมชนในเรื่องของป้องกันการปราบปรามการค้ามนุษย์และ พระรชบัญญัติต่างๆ 3. จัดอบรมให้กับโรงงานหรือสถานประกอบการ เช่น คาราโอเกะ และจัดการอบรมนักเรียน นักศึกษาตามสถานศึกษาและแรงงานกลุ่มต่างๆ <u>เครือข่ายเป็นทางการและไม่เป็นทางการมีการทำงานร่วมกัน</u> การประชุมคณะอนุกรรมการจะมีการแลกเปลี่ยนนำผลการดำเนินงาน การรายงาน เช่น หากพบ Case ที่ร้องเรียนมาก็สามารถส่งประสานกันได้รวดเร็วขึ้น โดยเฉพาะจังหวัดนครราชสีมา จะทำในลักษณะของทีมสหวิชาชีพ เวลามีคดี หรือมี Case สามารถแจ้งเป็นการส่วนตัวไม่ต้องเป็นทางการเพื่อเพิ่มความรวดเร็วในการทำงาน <u>กลไกด้านการป้องกัน</u> เครือข่ายเป็นทางการ มีการประชุมคณะอนุกรรมการในการดำเนินงานในการป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ การอบรม เช่น การให้ความรู้กับสถานประกอบการ ผู้ใช้แรงงาน และประชาชนทั่วไป ส่วนเครือข่ายไม่เป็นทางการ ให้ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติป้องกันการปราบปรามการค้ามนุษย์ แก่

จังหวัด	ภาครัฐ/ภาคเอกชน / NGO /ภาคประชาสังคม / หน่วยงานต่างประเทศ	กลไกการทำงานเครือข่ายในพื้นที่
	ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ <u>เครือข่ายไม่เป็นทางการ</u> - อพม. - ชมรมรถสามล้อเครื่อง - สภาเด็กและเยาวชนจังหวัด - ผู้นำชุมชน	นักเรียน นักศึกษา พ่อบ้าน แม่บ้าน กรรมกร คนงาน ฯลฯ ให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์ จดหมาย หรือพบที่สำนักงาน <u>กลไกด้านการดำเนินคดี</u> เมื่อมีการแจ้งหรือประสนงานทางโทรศัพท์แจ้งไปบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดนครราชสีมา เรื่องการค้ามนุษย์ บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดนครราชสีมาจะรายงานให้พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครราชสีมาทราบว่ามีการค้ามนุษย์เกิดขึ้นในพื้นที่ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครราชสีมา ก็จะประสานทางเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่ลงตรวจสอบ เมื่อได้ผู้เสียหายมาแล้วก็จะทำการคัดแยกเสร็จ ตามแบบสำรวจแล้วส่งตรวจมวลกระดูกที่โรงพยาบาล และส่งตัวพักชั่วคราวที่บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดนครราชสีมา เพื่อรอการดำเนินคดีจากพนักงานสอบสวนและส่งศาลต่อไป <u>กลไกด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ</u> บ้านเด็กและครอบครัวจังหวัดนครราชสีมา มีภารกิจคัดแยกผู้เสียหาย เมื่อมีการจับกุมผู้เสียหายที่อาจจะเข้าข่ายเป็นผู้เสียหายของการค้ามนุษย์ ก็จะส่งมาที่บ้านพักเด็กและครอบครัวที่เป็นสถานรับเลี้ยงดูชั่วคราวตามมาตรา 29 ของ พระราบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 เราก็จะรับไว้ดูแลในระหว่างนี้จะเป็นระยะเวลา 24 ชั่วโมง หรืออาจจะเป็นระยะเวลามากกว่านั้น <u>กลไกด้านความร่วมมือ</u> การประสานความความร่วมมือ กับทีมสหวิชาชีพ มีการ

จังหวัด	ภาครัฐ/ภาคเอกชน / NGO /ภาคประชาสังคม / หน่วยงานต่างประเทศ	กลไกการทำงานเครือข่ายในพื้นที่
		ประชุมร่วมกันในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ พร้อมทั้งร่วมมือกับเครือข่าย อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) และผู้นำชุมชนทั้งท้องที่ท้องถิ่น โดยเมื่อมีการจัดประชุมก็จะสอดแทรกการป้องกันเละปราบปรามการค้ามนุษย์ทุกครั้ง แม้กระทั่งส่วนของการประชุมรายเดือนของอำเภอให้ความรู้แก่กำนันผู้ใหญ่บ้านไปด้วย และมีการร่วมมือของแรงงานจังหวัดนครราชสีมา กับประชาสัมพันธ์จังหวัดนครราชสีมา เชิญหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องไปพูดถึงการป้องกันการค้ามนุษย์ออกทางสถานีวิทยุ ในส่วนของ สสจ.นม มีส่วนช่วยตรวจสุขภาพ โดยวิธีการล่อซื้อมาเพื่อตรวจสุขภาพให้กับหญิงที่ขายบริการ
หนองคาย	<u>เครือข่ายทางการ</u> - สำนักงานอัยการจังหวัดหนองคาย - สถานีตำรวจภูธรจังหวัดหนองคาย - องค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองคาย - สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดหนองคาย - ท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย - สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1	<u>เครือข่ายที่เป็นทางการ</u> การประชุมคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัดร่วมกันแลกเปลี่ยน ปรึกษา และนำผลการดำเนินงาน มารายงานในที่ประชุม เนื่องจากจังหวัดหนองคายจะทำในลักษณะของทีมสหวิชาชีพ มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ให้กับประชาชนได้รับทราบ เช่น สาธารณสุขก็ให้ความรู้เรื่องสุขภาพ กระทรวงแรงงานก็จะกำหนดออกตรวจสถานประกอบการประจำทุกเดือน และภาครัฐร่วมกันสร้างเครือข่ายเพื่อเฝ้าระวัง เช่น อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) สภาเด็กและเยาวชน และประชาชนทั่วไป เพื่อเป็นหูเป็นตาและสอดส่งดูแลในพื้นที่

จังหวัด	ภาครัฐ/ภาคเอกชน / NGO /ภาคประชาสังคม / หน่วยงานต่างประเทศ	กลไกการทำงานเครือข่ายในพื้นที่
	- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย เขต 21 - แรงงานจังหวัดหนองคาย - สำนักงานจัดหางานจังหวัดหนองคาย - สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดหนองคาย - สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดหนองคาย - กองบังคับการหน่วยรบรักษาความสงบเรียบร้อยตามแม่น้ำโขงเขตจังหวัดหนองคาย - สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย - บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดหนองคาย - ศูนย์ส่งเสริมสิทธิมนุษย์ชนภาคอีสาน - สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดหนองคาย <u>เครือข่ายไม่เป็นทางการ</u> - บ้านพักใจจังหวัดหนองคาย	<u>เครือข่ายที่ไม่เป็นทางการ</u> จัดการอบรมให้กับนักเรียน นักศึกษาตามสถานศึกษาและแรงงานกลุ่มต่างๆ อบรมสมาชิกในชุมชน อาสาสมัครและกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ในชุมชน พัฒนาศักยภาพด้านการป้องกันเอดส์และการให้ความช่วยเหลือดูแลผู้ป่วยเอดส์ ให้คำปรึกษา และความช่วยเหลือแก่ผู้ที่ประสบปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเอดส์ ทั้งทางโทรศัพท์ ส่วนตัวและแบบกลุ่ม ทำการเยี่ยมเยียนผู้ป่วยเอดส์ในพื้นที่เป้าหมาย โดยดำเนินการร่วมกับโรงพยาบาลต่างๆ ให้อาสาสมัครและผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมเพื่อให้กิจกรรมต่างๆ ดังกล่าวมีความยั่งยืน และให้ความช่วยเหลือและสงเคราะห์แก่ผู้ป่วยเอดส์ตามความจำเป็น เช่น การส่งต่อหรือช่วยเหลือให้ได้รับการดูแลรักษาและช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างๆ <u>เครือข่ายเป็นทางการและไม่เป็นทางการมีการทำงานร่วมกัน</u> การประชุมคณะอนุกรรมการจะมีการแลกเปลี่ยนนำผลการดำเนินงาน การรายงาน เช่น หากพบ Case ที่ร้องเรียนมาก็สามารถส่งประสานกันได้รวดเร็วขึ้น โดยเฉพาะจังหวัดหนองคายจะทำในลักษณะของทีมสหวิชาชีพ เวลามีคดี หรือมี Case สามารถแจ้งเป็นการส่วนตัวไม่ต้องเป็นทางการเพื่อเพิ่มความรวดเร็วในการทำงาน <u>กลไกด้านการป้องกัน</u> เครือข่ายเป็นทางการ มีการจัดประชุมคณะอนุกรรมการในการดำเนินงานในการป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ รวมถึง การอบรม

จังหวัด	ภาครัฐ/ภาคเอกชน / NGO /ภาคประชาสังคม / หน่วยงานต่างประเทศ	กลไกการทำงานเครือข่ายในพื้นที่
		เช่น การให้ความรู้กับสถานประกอบการ ผู้ใช้แรงงาน และประชาชนทั่วไป ส่วนเครือข่ายไม่เป็นทางการ มีการให้ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ แก่ นักเรียน นักศึกษา พ่อบ้าน แม่บ้าน กรรมกร คนงาน ฯลฯ ให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์ จดหมาย หรือพบที่สำนักงาน ให้การช่วยเหลือผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอดส์ และอบรมอาสาสมัครเพื่อเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจ เรื่องโรคเอดส์ กลไกด้านการดำเนินคดี เมื่อมีการโทรศัพท์แจ้งไปบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดหนองคาย เรื่องการค้ามนุษย์ บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดหนองคายจะรายงานให้พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดหนองคายทราบว่ามีการค้ามนุษย์เกิดขึ้นในพื้นที่ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดหนองคาย ก็จะประสานทางเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่ลงตรวจสอบ เมื่อได้ผู้เสียหายมาแล้วก็จะทำการคัดแยกเสร็จส่งตรวจมวลกระดูกที่โรงพยาบาล และส่งตัวพักชั่วคราวที่บ้านพักเด็กและครอบครัว เพื่อรอการดำเนินคดีจากพนักงานสอบสวนและส่งศาลต่อไป กลไกด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ บ้านเด็กและครอบครัวจังหวัดหนองคาย มีภารกิจคัดแยกผู้เสียหาย เมื่อมีการจับกุมหญิงลาวที่อาจจะเข้าข่ายเป็นผู้เสียหายของการค้ามนุษย์ ก็จะส่งมาที่บ้านพักเด็กและครอบครัวที่เป็นสถานรับเลี้ยงดูชั่วคราวตามมาตรา 29 ของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 เราก็จะรับไว้ดูแลใน

จังหวัด	ภาครัฐ/ภาคเอกชน / NGO /ภาคประชาสังคม / หน่วยงานต่างประเทศ	กลไกการทำงานเครือข่ายในพื้นที่
		ระหว่างนี้จะเป็นระยะเวลา 24 ชั่วโมง หรืออาจจะเป็นระยะเวลามากกว่านั้น กลไกด้านความร่วมมือ การประสานความความร่วมมือ กับทีมสหวิชาชีพ มีการประชุมร่วมกันในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ พร้อมทั้งร่วมมือกับเครือข่าย อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) และสภาเด็กและเยาวชน โดยเมื่อมีการจัดประชุมก็จะสอดแทรกการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ทุกครั้ง แม้กระทั่งส่วนของการประชุมรายเดือนของอำเภอให้ความรู้แก่กำนันผู้ใหญ่บ้านไปด้วย และมีการร่วมมือของแรงงานจังหวัดหนองคายกับประชาสัมพันธ์จังหวัดหนองคาย เชิญหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องไปพูดถึงการป้องกันการค้ามนุษย์ออกทางสถานีวิทยุเป็นภาคภาษาลาว ก็คือให้แรงงานต่างด้าวได้รับทราบด้วยแต่ว่านนี้พูดไทยกันเพราะพูดภาษาลาวไม่ได้แต่เขาก็จะมีพิธีกรช่วยแปลให้พูดเสริมให้ มันก็เป็นการเพิ่มความรู้ให้อีกกลุ่มหนึ่งซึ่งเขาจะเป็นแรงงานี่เขามาทำงานในจังหวัดหนองคาย
มุกดาหาร	เครือข่ายทางการ - สำนักงานปกครองจังหวัดมุกดาหาร - สำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายและการบังคับคดีจังหวัดมุกดาหาร	เครือข่ายที่เป็นทางการ ในการดำเนินงานด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในพื้นที่จังหวัดมุกดาหารมีสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดมุกดาหาร เป็นหน่วยงานเจ้าภาพหลักในการขับเคลื่อนการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการและ

จังหวัด	ภาครัฐ/ภาคเอกชน / NGO /ภาคประชาสังคม / หน่วยงานต่างประเทศ	กลไกการทำงานเครือข่ายในพื้นที่
	- สำนักงานตำรวจภูธรจังหวัดมุกดาหาร - สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดมุกดาหาร - สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดมุกดาหาร - สำนักงานจังหวัดมุกดาหาร - สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดมุกดาหาร - สำนักงานแรงงานจังหวัดมุกดาหาร - สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดมุกดาหาร - สำนักงานจัดหางานจังหวัดมุกดาหาร - สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดมุกดาหาร - สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดมุกดาหาร - สำนักงานยุติธรรมจังหวัดมุกดาหาร - สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดมุกดาหาร - บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดมุกดาหาร - ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดมุกดาหาร - ประธานคณะกรรมการพัฒนาสตรีจังหวัด	มาตรการเร่งด่วนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการ ค้ามนุษย์ด้านสตรีและเด็กในระดับพื้นที่ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีผลในการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ดำเนินการโดยคณะทำงานทีมสหวิชาชีพ ภายใต้คณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัด เพื่อให้ความคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ในกรณีเร่งด่วน เครือข่ายไม่เป็นทางการ เครือข่ายการทำงานด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์มีการประสานความร่วมมือในการเฝ้าระวังและการแจ้งเบาะแสและมีการประชุมร่วมกันในการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์พร้อมทั้งมีการจัดกิจกรรมรณรงค์/ประชาสัมพันธ์เรื่องการค้ามนุษย์ เพื่อให้ความรู้กับเครือข่าย/ประชาชนทั่วไป เพื่อเฝ้าระวังป้องกันกระบวนการค้ามนุษย์ในชุมชน เครือข่ายเป็นทางการและไม่เป็นทางการมีการทำงานร่วมกัน การบูรณาการเพื่อขับเคลื่อนงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยมีศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัด เป็นศูนย์กลางในการสื่อสาร สั่งการและประสานกับหน่วยงานต่างๆ ภายใต้การบริหารงานของคณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการฯ ซึ่งมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานมีอำนาจหน้าที่อำนวยการ สั่งการ กำกับดูแล และติดตามผลการดำเนินงาน ตลอดจนเชื่อมโยงกันการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ด้านสตรี และ

จังหวัด	ภาครัฐ/ภาคเอกชน / NGO /ภาคประชาสังคม / หน่วยงานต่างประเทศ	กลไกการทำงานเครือข่ายในพื้นที่
	มุกดาหาร เครือข่ายไม่เป็นทางการ - อพม. - ชมรมรถสามล้อเครื่อง - สภาเด็กและเยาวชนจังหวัด - ผู้นำชุมชน	เด็ก โดยจัดประชุมเป็นประจำทุกเดือน กลไกด้านการป้องกัน ในการดำเนินงานด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในพื้นที่จังหวัดมุกดาหารมีสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดมุกดาหาร เป็นหน่วยงานเจ้าภาพหลักในการขับเคลื่อนการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัดมุกดาหารติดต่อประสานงานคณะอนุกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัดมุกดาหารในการเข้าร่วมประชุมแลกเปลี่ยนผลการดำเนินงาน การรายงานผลการดำเนินงานและการให้ความรู้เข้าร่วมฝึกอบรม เพื่อขับเคลื่อนงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พร้อมทั้งเฝ้าระวังและแจ้งเบาะแสการค้ามนุษย์ เช่น การออกตรวจสถานประกอบการ เป็นการทำงานร่วมกันหลายหน่วยงานซึ่งเป็นการออกตรวจบูรณาการร่วมกัน กลไกด้านการดำเนินคดี 1. พนักงานสอบสวนรวบรวมส่ง → พนักงานอัยการสั่งฟ้อง → ศาลมีคำสั่งพิพากษา 2. ไม่พบว่าเป็นการค้ามนุษย์ ดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง 3. ปิด case กลไกด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ 1. เข้ารับการคุ้มครองชั่วคราวได้ในบ้านพักเด็กและครอบครัว (ไม่เกิน 24 ชั่วโมง)

จังหวัด	ภาครัฐ/ภาคเอกชน / NGO /ภาคประชาสังคม / หน่วยงานต่างประเทศ	กลไกการทำงานเครือข่ายในพื้นที่
		2. ทีมสหวิชาชีพประชุมแนวทางให้การช่วยเหลือคุ้มครองตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 3. ส่งต่อสถานสงเคราะห์ฯของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (กรณีต้องให้การคุ้มครองระยะยาว) 4. บำบัดเยียวยาคุ้มครองผู้เสียหาย 5. เรียกร้องสิทธิของผู้เสียหายตามกฎหมาย 6. พัฒนาความรู้/ทักษะชีวิต/ทักษะการแก้ไขปัญหา/ฝึกอาชีพ 7. ประเมินผู้เสียหายก่อนส่งกลับ 8. การทำ Case Report เพื่อส่งไปติดตามและประเมินครอบครัว 9. การเตรียมความพร้อมคืนสู่สังคม 10. ส่งกลับปลอดภัย/คืนสู่สังคม/การติดตามประเมินผลหลังการส่งกลับ 11. ปิด case <u>กลไกด้านความร่วมมือ</u> มีการทำงานร่วมกันแบบบูรณาการทุกภาคส่วน พร้อมทั้งประสานงานการทำงานทั้งในจังหวัดและระดับพื้นที่และแลกเปลี่ยนเรียนรู้สถานการณ์การค้ามนุษย์ในแต่ละพื้นที่

จังหวัด	ภาครัฐ/ภาคเอกชน / NGO /ภาคประชาสังคม / หน่วยงานต่างประเทศ	กลไกการทำงานเครือข่ายในพื้นที่
ชัยนาท	<u>เครือข่ายที่เป็นทางการ</u> - บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดชัยนาท - ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดชัยนาท - โรงพยาบาลประจำจังหวัดชัยนาท - ศูนย์พึ่งได้ (OSCC) - สถานีตำรวจภูธรจังหวัดชัยนาท - สำนักงานแรงงานจังหวัด จ.ชัยนาท - สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดชัยนาท - สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดชัยนาท <u>เครือข่ายไม่เป็นทางการ</u> - เครือข่ายสภาเด็กและเยาวชน - เครือข่ายวินมอเตอร์ไซค์	<u>เครือข่ายที่เป็นทางการ</u> ในการดำเนินงานในพื้นที่จังหวัดชัยนาท มีพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชัยนาท เป็นหน่วยงานเจ้าภาพหลักในการขับเคลื่อนการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัดชัยนาท และติดต่อสื่อสารคณะอนุกรรมการฯในการเข้าร่วมประชุม พร้อมทั้งจัดฝึกอบรมเพื่อสร้างเครือข่ายเฝ้าระวังในพื้นที่ และให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน การขับเคลื่อนงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ และการช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ <u>เครือข่ายไม่เป็นทางการ</u>ได้แก่ 1) เครือข่ายสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดชัยนาท เป็นเครือข่ายเฝ้าระวังอยู่ในโรงเรียนมัธยมและโรงเรียนอาชีวะในจังหวัดชัยนาท 2) เครือข่ายวินมอเตอร์ไซค์ เป็นเครือข่ายเฝ้าระวังประจำอยู่ในทุกอำเภอของจังหวัดชัยนาท <u>เครือข่ายเป็นทางการและไม่เป็นทางการมีการทำงานร่วมกัน</u> เครือข่ายที่ไม่เป็นทางการจะคอยเป็นเครือข่ายเฝ้าระวังในพื้นที่ เมื่อเกิดเหตุการณ์น่าสงสัยจะมีการประสานงานแจ้งเหตุผ่านกลุ่มไลน์คณะอนุกรรมการฯเพื่อดำเนินการ หรือรายงานข้อมูลเพื่อหารือในที่ประชุมของคณะอนุกรรมฯต่อไป <u>กลไกด้านการป้องกัน</u> การค้ามนุษย์ในพื้นที่อาศัยเครือข่ายที่ไม่เป็นทางการ เพราะเป็นเครือข่ายที่ใกล้ชิดกับคนในพื้นที่คอยแจ้งเบาะแสและรายงานข้อมูลสถานการณ์ในพื้นที่

จังหวัด	ภาครัฐ/ภาคเอกชน / NGO /ภาคประชาสังคม / หน่วยงานต่างประเทศ	กลไกการทำงานเครือข่ายในพื้นที่
		เพื่อหารือร่วมกันในที่ประชุมคณะอนุกรรมการฯ กลไกด้านการดำเนินคดี พนักงานสอบสวนของตำรวจภูธรจังหวัดชัยนาทร่วมคัดแยกเหยื่อกับทีมสหวิชาชีพ และลงพื้นที่สำรวจสถานประกอบการหากพบผู้กระทำผิดจะเข้าสู่กระบวนการสืบสวนต่อไป โดยอาศัยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจตมวลกระดูกเพื่อใช้ในการประกอบการดำเนินคดี ต่อไป กลไกด้านของการคุ้มครองช่วยเหลือ เป็นการเข้าร่วมการคัดแยกแรงงานต่างด้าวเพื่อช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ กลไกด้านความร่วมมือ การประชุมคณะอนุกรรมการฯเพื่อกำกับดูแลการดำเนินงานในพื้นที่ รวมทั้งแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน ประสานงานร่วมกัน ผ่านการสื่อสารช่องทางไลน์ และโซเชียลมีเดียต่างๆ
ตาก	เครือข่ายทางการ - โรงพยาบาลตาก , แม่สอด - สถานีตำรวจภูธรจังหวัดตาก , สถานีตำรวจภูธรแม่สอด - ตำรวจตรวจคนเข้าเมืองตาก - ศาลจังหวัดตาก	เครือข่ายที่เป็นทางการ เครือข่ายทีเป็นทางการในการป้องกันแก้ไขและปราบปรามการค้ามนุษย์ ได้ดำเนินการด้านการป้องกัน อันประกอบด้วย การประชุมคณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการฯ เพื่อหาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามและการจัดทำแผน การจัดระเบียบคนเร่ร่อนขอทานและไร้ที่พึ่งในรูปแบบการประชาสัมพันธ์และรณรงค์ การออกตรวจติดตามปัญหาแรงงานต่างด้าวตามสถานประกอบกิจการ การพัฒนาศักยภาพกลุ่มเป้าหมายเพื่อป้องกันการถูกล่อลวง การอบรม

จังหวัด	ภาครัฐ/ภาคเอกชน / NGO /ภาคประชาสังคม / หน่วยงานต่างประเทศ	กลไกการทำงานเครือข่ายในพื้นที่
	- อัยการจังหวัดตาก - สำนักงานแรงงานจังหวัดตาก - สำนักงานสวัสดิการคุ้มครองและคุ้มครองแรงงานจังหวัดตาก - จังหางานจังหวัดตาก เครือข่ายไม่เป็นทางการ - ภาคประชาสังคม - ภาคเอกชน - NGO	เผยแพร่ พรบ.ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 การประชุมปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ นอกจากนี้ยังดำเนินการด้านดำเนินคดี ด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ และด้านความร่วมมือ เครือข่ายที่ไม่เป็นทางการ (เครือข่ายไม่เป็นทางการ ประกอบด้วย ภาคประชาสังคม ภาคเอกชน) ส่วนมากเป็นการดำเนินการด้านความร่วมมือกับเครือข่ายที่เป็นทางการ เช่น การเข้าร่วมรณรงค์ประชาสัมพันธ์ การให้ความร่วมมือการเฝ้าระวังและติดตามปัญหาการค้ามนุษย์ การแจ้งเบาะแส การให้ความร่วมมือการเข้าตรวจแรงงานในสถานประกอบการ เครือข่ายที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการมีการทำงานร่วมกัน จะเป็นการทำงานในด้านความร่วมมือ เครือข่ายไม่เป็นทางการจะเป็นภาคีร่วมในระดับพื้นที่ ช่วยสนับสนุนประเด็นต่างๆ ของเครือข่ายทางการ กลไกด้านการป้องกัน มีกิจกรรม เช่น การเผยแพร่ พรบ. ป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 โดยวิธีการฝึกอบรม การจัดระเบียบคนเร่ร่อน ขอทาน และไร้ที่พึ่ง ในรูปแบบการประชาสัมพันธ์และรณรงค์ในพื้นที่ การตรวจติดตามปัญหาแรงงานต่างด้าวตามสถานประกอบการ การประชุมเชิงปฏิบัติการด้านการพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน การเสริมทักษะ “รู้เท่าทัน เฝ้าระวัง ต่อต้านการค้ามนุษย์”

จังหวัด	ภาครัฐ/ภาคเอกชน / NGO /ภาคประชาสังคม / หน่วยงานต่างประเทศ	กลไกการทำงานเครือข่ายในพื้นที่
		ในรูปแบบการฝึกอบรม ฯลฯ กลไกด้านการดำเนินคดี ประกอบด้วย ขั้นตอนการทำงาน 1) การรับแจ้งเหตุ 2) การตรวจสอบข้อเท็จจริง 3) การเตรียมการเข้าช่วยเหลือ/ตรวจค้น/จับกุม 4) การเข้าช่วยเหลือ/ตรวจค้น/จับกุม 5)การคัดแยกผู้เสียหาย 6) การจับและบันทึกการจับ และ7) การสอบสวนดำเนินคดี เช่น กองกำลังนเรศวรจับกุมและส่งตัวให้ตำรวจภูธรแม่สอด 53 ครั้ง และส่งตัวให้ ตรวจคนเข้าเมือง 16 ครั้ง กลไกด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ การคุ้มครองช่วยเหลือที่อยู่ระหว่างการสอบสวนของพนักงานเจ้าหน้าที่ จะอยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวง พม. หรือการคุ้มครองโดยอาศัยกลไกความร่วมมือตามแนวชายแดน ไทย - เมียนมา (BCATIP) กลไกด้านความร่วมมือ สร้างความร่วมมือระดับทวิภาคีกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยการประชุมทวิภาคีไทย – เมียนมา (ตาก – เมียวดี) เพื่อประสานความร่วมมือตามแนวชายแดนในการต่อต้านการค้ามนุษย์ หรือการประสานความร่วมมือกับภาคประชาสังคมในเขตพื้นที่จังหวัดตาก เพื่อร่วมมือในการเฝ้าระวัง/การแจ้งเหตุแก่หน่วยงาน/องค์กรหลัก ในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์
เชียงใหม่	เครือข่ายทางการ - สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ	เครือข่ายที่เป็นทางการ การขับเคลื่อนในระดับจังหวัด สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเชียงใหม่เป็นศูนย์กลางในการขับเคลื่อนในระดับจังหวัด

จังหวัด	ภาครัฐ/ภาคเอกชน / NGO /ภาคประชาสังคม / หน่วยงานต่างประเทศ	กลไกการทำงานเครือข่ายในพื้นที่
	มนุษย์จังหวัดเชียงใหม่ - บ้านพักเด็กและครอบครัว จังหวัดเชียงใหม่ - สถานีตำรวจภูธรภาค 5 จังหวัดเชียงใหม่ - สถานีตำรวจภูธรจังหวัดเชียงใหม่ - สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง จ.เชียงใหม่ - กองบังคับการตรวจคนเข้าเมือง ภาค 5 - สำนักงานแรงงานจังหวัดเชียงใหม่ - สำนักงานจัดหางานจังหวัดเชียงใหม่ - สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน จังหวัดเชียงใหม่ - โรงพยาบาลมหาราช จังหวัดเชียงใหม่ - ที่ทำการปกครองจังหวัดเชียงใหม่ - สำนักงานอัยการจังหวัดเชียงใหม่ <u>เครือข่ายไม่เป็นทางการ</u> - มูลนิธิศูนย์ชีวิตใหม่ - องค์การยุติธรรมนานาชาติ (International	โดยมีการประชุมคณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัดเชียงราย มีการจัดประชุมปีละ 6 ครั้ง โดยมีการนำเสนอผลการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ตามภารกิจของแต่ละหน่วยงาน <u>เครือข่ายไม่เป็นทางการ</u> ติดต่อประสานงานและทำงานร่วมกันทั้งทางโทรศัพท์ ไลน์ ในการเฝ้าระวัง แจ้งเหตุและเข้าช่วยเหลือผู้เสียหาย <u>เครือข่ายเป็นทางการและไม่เป็นทางการมีการทำงานร่วมกัน</u> เครือข่ายไม่เป็นทางการดำเนินการร่วมกับเครือข่ายเป็นทางการ โดยการติดต่อประสานงานและทำงานร่วมกันทั้งทางโทรศัพท์ ไลน์ และหนังสือราชการ มีเครือข่ายไม่เป็นทางการช่วยในการดำเนินการสืบหาข้อมูลเข้าช่วยเหลือผู้เสียหาย แจ้งความที่สถานีตำรวจ ถ้าผู้เสียหายเป็นเด็กและผู้หญิง จะฝากให้บ้านพักเด็กและครอบครัวฯ ดูแลดำเนินการตาม พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก เก็บข้อมูลเด็กและพาไปตรวจร่างกาย ถ้าผู้เสียหายเป็นผู้ชาย จะฝากสถานสงเคราะห์เด็กชาย บ้านเชียงใหม่และองค์กรภาคเอกชนดูแล และนำข้อมูลส่งต่อไปยังสถานคุ้มครองสวัสดิภาพฯ เพื่อดำเนินการกระบวนการค้ามนุษย์ <u>กลไกด้านการป้องกัน</u> - จังหวัดเชียงใหม่ดำเนินการจัดชุดปฏิบัติการจัดระเบียบสังคมจังหวัดเชียงใหม่ จัดระเบียบขอทาน และเด็กขายพวงมาลัย

จังหวัด	ภาครัฐ/ภาคเอกชน / NGO /ภาคประชาสังคม / หน่วยงานต่างประเทศ	กลไกการทำงานเครือข่ายในพื้นที่
	Justice Mission) - มูลนิธิโซเออินเตอร์เนชั่นแนล - มูลนิธิเพื่อความเข้าใจเด็ก (มูลนิธิ FOCUS) - สมาคมปกาเกอะญอเพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม (ป.พล.) - มูลนิธิสานสัมพันธ์ครอบครัว (The Family Connection Foundation) - มูลนิธิอรุณสวัสดิ์ - มูลนิธิเพื่ออิสรภาพ (The Exodus Road) - เครือข่ายสภาเด็กและเยาวชน - อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	- จัดอบรมให้แก่ผู้ปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ผู้ประกอบการ แรงงานต่างด้าว แรงงานนอกระบบ เด็ก นักเรียนและประชาชนกลุ่มเป้าหมาย - การสร้างเครือข่ายตรวจบรูณาการการป้องกันการค้ามนุษย์ด้านแรงงานร่วมกับหน่วยงานอื่น โดยมีหน่วยงานสังกัดกระทรวงแรงงาน สำนักงานแรงงานจังหวัด สำนักงานจัดหางานจังหวัด สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด ร่วมกับ กอ.รมน. พมจ.หน่วยงานทางการศึกษา และสาธารณสุข ร่วมออกตรวจ - สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเชียงใหม่ จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการค้ามนุษย์แก่สภาเด็กและเยาวชน ครู อาสาสมัคร -บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดเชียงใหม่ จัดการอบรมให้ความรู้ในการเฝ้าระวังและป้องกันการค้ามนุษย์ให้กับเด็กกลุ่มเสี่ยงในโรงเรียน <u>กลไกด้านการดำเนินคดี</u> - การรับแจ้งเหตุ - การคัดแยกเหยื่อ โดยทำการสัมภาษณ์เพื่อพิจารณาว่า ผู้นั้นตกเป็นผู้เสียหายหรือพยาน หรือไม่เกี่ยวข้องหรือจะต้องได้รับสิทธิตามกฎหมายอื่น เช่น เด็กไร้ที่พึ่ง - ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

จังหวัด	ภาครัฐ/ภาคเอกชน / NGO /ภาคประชาสังคม / หน่วยงานต่างประเทศ	กลไกการทำงานเครือข่ายในพื้นที่
		- พาผู้เสียหายเข้าแจ้งความกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ - ส่งบุคคลที่ได้จากการคัดแยกเหยื่อไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ถ้ามีการดำเนินคดี – ตำรวจ) ถ้าพบว่าเป็นผู้ต้องหาส่งฟ้องศาล กลไกด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ ทีมสหวิชาชีพร่วมกันคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์และเข้าคุ้มครองสวัสดิภาพที่บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดเชียงใหม่ สถานคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ บ้านสองแคว และสถานคุ้มครองของภาคเอกชน - นักสังคมสงเคราะห์พาผู้เสียหายไปโรงพยาบาลให้คำปรึกษา ตรวจร่างกาย ประเมินสภาพทางจิต (พบจิตแพทย์) - ช่วยเหลือตามสิทธิ์ (เงินสงเคราะห์กรณีฉุกเฉิน) - ลงพื้นที่เยี่ยมบ้านเพื่อประเมินสภาพครอบครัว - ประชุมทีมเพื่อวางแผนการช่วยเหลือและค่าสินไหมทดแทน - บำบัดฟื้นฟูก่อนส่งกลับคืนสู่สังคม เช่น ฝึกอาชีพ กิจกรรมกลุ่มบำบัด ไม่ให้เขารู้สึกมีปมด้อย - จัดสวัสดิการสังคม เช่น เงินสงเคราะห์ต่าง ๆ - ส่งเสริมให้ผู้เสียหายสามารถพึ่งพาตนเองได้

จังหวัด	ภาครัฐ/ภาคเอกชน / NGO /ภาคประชาสังคม / หน่วยงานต่างประเทศ	กลไกการทำงานเครือข่ายในพื้นที่
		กลไกด้านความร่วมมือ การประสานงานทีมสหวิชาชีพ ทั้งภาครัฐและเอกชน จะมีการพูดคุยกัน ก่อนที่จะมีเหตุการณ์เกิดขึ้น จะมีการซักซ้อมว่า มีพบผู้เสียหายจะดำเนินการอย่างไรก่อน-หลัง ภาคเอกชนจะเข้ามาดำเนินการในส่วนใด จะดำเนินการช่วยเหลือผู้เสียหายอย่างไรบ้าง มีการสื่อสารผ่านทางไลน์กลุ่มในชุดปฏิบัติป้องกันการค้ามนุษย์ รวมทั้งมูลนิธิโฟกัสจัดทำคู่มือ ปี 2558 ในการประชุมถอดบทเรียนปัญหา อุปสรรคร่วมมือกันเพื่อนำมาพัฒนาคน
ชุมพร	เครือข่ายทางการ - ผู้ว่าราชการจังหวัดชุมพร - รองผู้ว่าราชการจังหวัดชุมพร - ปลัดจังหวัดชุมพร - ผู้บังคับการทหารบกจังหวัดชุมพร - อัยการจังหวัดชุมพร - ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดชุมพร - นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดชุมพร - แรงงานจังหวัดชุมพร - จัดหางานจังหวัดชุมพร	กลไกการทำงานเครือข่ายที่เป็นทางการ เครือข่ายการทำงานด้านป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในพื้นที่จังหวัดชุมพร ซึ่งมาจากทุกภาคส่วนมีการทำงานในลักษณะการบูรณาการของทุกภาคส่วนในจังหวัด เนื่องจากเป็นนโยบายเร่งด่วนของจังหวัดในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัดชุมพร โดยผู้ว่าราชการจังหวัดชุมพร เป็นประธานอนุกรรมการ โดยมีสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชุมพร มีการประชุม 2 เดือน/ครั้ง ในส่วนของการทำงานทีมสหวิชาชีพในจังหวัดมีความเข้มแข็ง มีการคุยกันนอกรอบ ตำรวจอาสารับมือเป็นเจ้าภาพ มีคณะทำงานชุดเล็ก โดยเชิญสำนักงานจัดหางาน สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ตำรวจ ล่าม เพื่อซักซ้อมการทำงานตามแผนปฏิบัติการเป็นภาพจิ๊กซอ

จังหวัด	ภาครัฐ/ภาคเอกชน / NGO /ภาคประชาสังคม / หน่วยงานต่างประเทศ	กลไกการทำงานเครือข่ายในพื้นที่
	- สวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดชุมพร - ประมงจังหวัดชุมพร - ประชาสัมพันธ์จังหวัดชุมพร - สารวัตรตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดระนอง - สารวัตรกองกำกับการ 5 กองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ - สารวัตรสถานีตำรวจน้ำ 1 กองกำกับการ 6 กองบังคับการตำรวจน้ำ - ผู้กำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 41 - ผู้อำนวยการศูนย์ปฏิบัติการคดีพิเศษภาค 8 - หัวหน้าบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดชุมพร - นายกสมาคมชาวประมงร่วมใจ (ผู้แทนภาคเอกชน) - นายวงศ์วัฒนา มัชฌิมสถิต (ผู้แทนภาคเอกชน)	เช่น ตำรวจจับกุมมากองไว้ คัดกรองเบื้องต้น ถ้ามีเด็ก และสตรี ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จะทำการชะลอเพื่อรอเจ้าหน้าที่พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มาคัดกรอง เป็นต้น กลไกการทำงานเครือข่ายที่ไม่เป็นทางการ เครือข่ายการทำงานด้านป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในพื้นที่จังหวัดชุมพร ที่ไม่เป็นทางการจะมีส่วนร่วมในด้านการป้องกันโดยการให้ความร่วมมือทั้งในส่วนของการเฝ้าระวัง การแจ้งเบาะแส เช่น อาสาสมัคร ผู้นำชุมชน แกนนำเป็นต้น มีการประชาสัมพันธ์ และให้ความรู้กับประชาชนเกี่ยวกับเรื่องการป้องกันการค้ามนุษย์ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงเรียน สภาเด็กละเยาวชน มูลนิธิ สถานีวิทยุ เป็นต้น

จังหวัด	ภาครัฐ/ภาคเอกชน / NGO /ภาคประชาสังคม / หน่วยงานต่างประเทศ	กลไกการทำงานเครือข่ายในพื้นที่
	- พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชุมพร - หัวหน้ากลุ่มสวัสดิการสังคมและพิทักษ์คุ้มครองสิทธิ <u>เครือข่ายไม่เป็นทางการ</u> - สถานีวิทยุกระจายเสียงหลักจังหวัดชุมพร - สถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาจังหวัดชุมพร - ที่ว่าการอำเภอในจังหวัดชุมพร - ศาลจังหวัดชุมพร - สำนักงานส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ที่ 4 - หน่วยงานสำนักนายกรัฐมนตรีจังหวัดชุมพร - สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดชุมพร - หน่วยงานกระทรวงวัฒนธรรมจังหวัดชุมพร - สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดชุมพร - หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานในกำกับ	

จังหวัด	ภาครัฐ/ภาคเอกชน / NGO /ภาคประชาสังคม / หน่วยงานต่างประเทศ	กลไกการทำงานเครือข่ายในพื้นที่
	ของรัฐจังหวัดชุมพร - องค์การบริหารส่วนจังหวัดชุมพร - ผู้ประกอบการเคเบิ้ลทีวี - บก.หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น จังหวัดชุมพร - มูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย จังหวัดชุมพร - มูลนิธิชุมพรการกุศลสงเคราะห์ - มูลนิธิกรมหลวงชุมพรหาดทรายรี - นายกสมาคมสื่อสารมวลชนจังหวัดชุมพร - ประธานชมรมวิทยุชุมชนจังหวัดชุมพร - สมาคมกำนันผู้ใหญ่บ้านจังหวัดชุมพร - สมาคมการท่องเที่ยวจังหวัดชุมพร - สมาคมฟุตบอลจังหวัดชุมพร - ผู้สื่อข่าวโทรทัศน์ จังหวัดชุมพร - ผู้สื่อข่าวกรมประชาสัมพันธ์ - ผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ประจำจังหวัดชุมพร - อาสาสมัครตาสับปรด	

จังหวัด	ภาครัฐ/ภาคเอกชน / NGO /ภาคประชาสังคม / หน่วยงานต่างประเทศ	กลไกการทำงานเครือข่ายในพื้นที่
	- แกนนำชุมชน - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	
สงขลา	<u>เครือข่ายที่เป็นทางการ</u> - สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา - บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดสงขลา - สำนักงานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์จังหวัดสงขลา - กองพันเรือภาค 2 - สถานีตำรวจภูธรภาค 9 - สถานีตำรวจภูธรจังหวัดสงขลา - สำนักงานอัยการจังหวัดสงขลา - สำนักงานการประถมศึกษาเขต 1 - สำนักงานงานจัดหางานจังหวัดสงขลา - สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดสงขลา	เครือข่ายจังหวัดสงขลา เป็นคณะอนุกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัด เป็นหลักในการประสานงานในการทำงานในพื้นที่จังหวัดสงขลา ปัญหาการค้ามนุษย์เป็นปัญหาระดับชาติ ที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมตลอดจนมีผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของประเทศ และความเชื่อมั่นที่นานาประเทศมีต่อประเทศไทย จึงมีความจำเป็นต้องร่วมมือกันในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชนจึงต้องร่วมมือกันอย่างจริงจัง ซึ่งต้องดำเนินงานในเชิงป้องกันและเชิงแก้ไขปัญหาโดยมีเครือข่ายป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในจังหวัดสงขลา ร่วมกันดำเนินงานภายใต้หลัก 5P ดังนี้ 1. ด้านนโยบายและการนำไปสู่การปฏิบัติ (Policy) 2. ด้านการดำเนินคดี (Prosecution) 3. ด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ (protection) 4. ด้านการป้องกัน (Prevention) 5. ด้านความร่วมมือกับทุกท่านส่วนและความร่วมมือกับต่างประเทศ (Partnership) โดยมีเครือข่ายป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ร่วมกัน

จังหวัด	ภาครัฐ/ภาคเอกชน / NGO /ภาคประชาสังคม / หน่วยงานต่างประเทศ	กลไกการทำงานเครือข่ายในพื้นที่
	- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสงขลา - สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสงขลา - กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 43 - กองกำกับการ 4 กองตำรวจน้ำ - กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรจังหวัดสงขลา - สำนักงานปลัดจังหวัดสงขลา - ผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา - สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง จ.สงขลา - สมาคมประมง - ศูนย์อภิบาลผู้เดินทางทะเล(บ้านสุขสันต์) <u>เครือข่ายไม่เป็นทางการ</u> - โรงแรมบีพีสมิหลาบีซ - โรงแรมบุรีศรีภูบูติคโฮเต็ล - โรงแรมหรรษาเจบี - สถานประกอบการอุตสาหกรรม	<u>เครือข่ายที่เป็นทางการ</u> จังหวัดจะมีคำสั่งแต่งตั้งเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง เป็นคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงาน เพื่อดำเนินการในรูปแบบศูนย์ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัด โดยทำหน้าที่นำนโยบายของกระทรวงและจังหวัดจัดทำแผนปฏิบัติการ และดำเนินงานตามแผนตลอดจนรายงานผลการปฏิบัติงานตามแผน และปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงาน <u>เครือข่ายไม่เป็นทางการ</u> ซึ่งเป็นผู้ที่มีจิตอาสาหรือบุคคลที่ได้รับ การฝึกอบรมและเป็นอาสาสมัครของหน่วยงานส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่ทำความรู้ที่เดียวกันกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ไปประชาสัมพันธ์เผยแพร่แก่ประชาชนในที่ได้ทราบหรืออาจจะร่วมรณรงค์ป้องกันการปราบปรามการค้ามนุษย์ตามที่ทราบและแจ้งให้ดำเนินการ <u>เครือข่ายที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการมีการทำงานร่วมกัน</u> ร่วมกันทำกิจกรรมในการป้องกันด้านการค้ามนุษย์โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านการค้ามนุษย์ <u>กลไกด้านการป้องกัน</u> เครือข่ายจะจัดกิจกรรมการรณรงค์ การอบรมให้ความรู้ การตรวจสถานประกอบการการหาข่าว ในสถานประกอบการหรือพื้นที่ที่มีความเสี่ยงก่อให้เกิดปัญหาการค้ามนุษย์ เช่น ร้านอาหาร ร้านคาราโอเกะ นวด ประมง เป็นต้น ต่อยอดที่ผ่านมาจังหวัดดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ได้ดำเนินการตรวจสถานประกอบการด้านร้านคาราโอเกะ บริเวณถนนนครนอกซึ่งเป็นพื้นที่เสี่ยงที่อาจเกิด

จังหวัด	ภาครัฐ/ภาคเอกชน / NGO /ภาคประชาสังคม / หน่วยงานต่างประเทศ	กลไกการทำงานเครือข่ายในพื้นที่
	- แพปลา	การค้ามนุษย์ กลไกด้านการดำเนินคดี หน่วยงานเครือข่ายที่มีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมจะต้องจัดส่งเร่งหา ที่มีส่วนดำเนินการสัมภาษณ์คัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์หรือไม่ร่วมกับหน่วยงานตำรวจที่ดำเนินคดี เพื่อทำข้อมูลที่ได้จากผู้เสียหายไปเป็นข้อเท็จจริงในการดำเนินคดีกับผู้ต้องหา กลไกด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ เครือข่ายจะรับต่อผู้เสียหายไปดูแลในสถานคุ้มครองพื้นฟูสภาพร่างกาย จิตใจ และฝึกอาชีพตลอดจนจัดหางานให้ทำ รับประสานส่งกลับภูมิลำเนา สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์จังหวัดสงขลา โดยผู้เสียหายเข้ารับการคุ้มครองและด้านกษัตริย์ให้สำนักงานจัดหางานจังหวัดดำเนินการจัดหางานให้ทำ เป็นต้น กลไกด้านความร่วมมือ ศูนย์ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัดสงขลาจัดให้มีการประชุมเป็นประจำทุกเดือนซึ่งทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ เอกชน ภาคประชาชนที่เป็นคณะอนุกรรมการเข้าร่วมประชุมและนำเสนอข้อมูลแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อดำเนินการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ของจังหวัดให้มีประสิทธิภาพ

.

5.2.2 พื้นที่ศึกษาดูงาน

จังหวัด	ภาครัฐ/ภาคเอกชน / NGO /ภาคประชาสังคม / หน่วยงานต่างประเทศ	กลไกการทำงานเครือข่ายในพื้นที่
ชลบุรี	<u>เครือข่ายทางการ</u> - ที่ทำการปกครองจังหวัดชลบุรี - สำนักงานอัยการจังหวัดชลบุรี - สถานีตำรวจภูธรจังหวัดชลบุรี - สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชลบุรี - โรงพยาบาลชลบุรี - สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1, 2 และ 3 - สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต18 - สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดชลบุรี - สำนักงานจัดหางานจังหวัดชลบุรี - สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดชลบุรี - สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดชลบุรี - องค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี	<u>เครือข่ายที่เป็นทางการ</u> มีศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัดชลบุรี โดยมีสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชลบุรีเป็นหน่วยงานหลักขับเคลื่อนกิจกรรมโครงการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ โดยมีการประชุมเดือนละครั้งตามนโยบายของรัฐบาลแผนยุทธศาสตร์กระทรวง จังหวัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงกับศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์แห่งชาติและต่างประเทศ ดำเนินการโดยคณะทำงานทีมสหวิชาชีพด้านการคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในกรณีเร่งด่วน มีการร่วมแลกเปลี่ยนและการบูรณาการร่วมกันกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน NGO ภาคประชาสังคม <u>เครือข่ายไม่เป็นทางการ</u> มีศาลาว่าการเมืองพัทยา หน่วยงานกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เช่น ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดชลบุรี สถานพัฒนาและฟื้นฟูเด็กจังหวัดชลบุรี ท้องถิ่นเทศบาล เช่น เทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ เทศบาลเมืองสัตหีบ เทศบาลเมืองหนองปรือ หน่วยงานเอกชน มูลนิธิ รวมไปถึงอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชลบุรี 11 อำเภอ ดำเนินการเป็นเครือข่ายเฝ้าระวังในด้านการป้องกันการค้ามนุษย์ การให้ความรู้เกี่ยวกับปัญหาการค้ามนุษย์ในพื้นที่และชุมชน ให้ทราบถึงปัญหาและวิธีการป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์

จังหวัด	ภาครัฐ/ภาคเอกชน / NGO /ภาคประชาสังคม / หน่วยงานต่างประเทศ	กลไกการทำงานเครือข่ายในพื้นที่
	- สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชลบุรี - ศูนย์เรียนรู้การพัฒนาสตรีและครอบครัวเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพฯ 36 พรรษา - บ้านพักเด็กและครอบครัว จังหวัดชลบุรี - ศูนย์ต่อต้านการค้ามนุษย์และเด็กถูกล่วงละเมิดจังหวัดชลบุรี - ศูนย์ธารชีวิตเพื่อสตรี - ศูนย์ธารชีวิตสำหรับเด็ก <u>เครือข่ายไม่เป็นทางการ</u> - ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดชลบุรี - สถานพัฒนาและฟื้นฟูเด็กจังหวัดชลบุรี - ศาลาว่าการเมืองพัทยา - เทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ - เทศบาลเมืองสัตหีบ - เทศบาลเมืองหนองปรือ	<u>เครือข่ายเป็นทางการและไม่เป็นทางการมีการทำงานร่วมกัน</u> โดยมีสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชลบุรีและเมืองพัทยาเป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนกลไกระดับพื้นที่ในทุกระดับ มีการประชุมหน่วยงานที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการเป็นประจำทุกเดือน มีการติดต่อสื่อสารกันอย่างต่อเนื่อง โดยเครือข่ายที่ไม่เป็นทางการจะคอยเฝ้าระวังในพื้นที่ เมื่อเกิดเหตุการณ์จะแจ้งประสานมายังศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัดชลบุรีเพื่อดำเนินการตามขั้นตอนตามแต่ละหน่วยงาน รวมทั้งมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์เพื่อติดตามประเมินผลการดำเนินงาน โดยการสื่อสารผ่านช่องทางไลน์ และโซเชียลมีเดียต่างๆ เพื่อเป็นการช่วยเหลือผู้เสียหายได้ง่ายมากขึ้นและเกิดความสะดวกรวดเร็ว มีการสร้างเครือข่ายชุมชนและครอบครัวเข้ามาช่วยเหลือ เช่น อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) ล่าม ผู้นำชุมชน วินมอเตอร์ไซค์ โดยเมื่อมีการประชุมก็จะสอดแทรกเรื่องการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ทุกครั้ง <u>กลไกด้านการป้องกัน</u> สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชลบุรีได้จัดอบรมเผยแพร่ความรู้ตาม พระราชบัญญัติป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์เพื่อให้เข้าใจระบบกฎหมาย วิธีการสอบสวน การดำเนินคดี แก่ผู้ที่ปฏิบัติงาน พร้อมทั้งรณรงค์

จังหวัด	ภาครัฐ/ภาคเอกชน / NGO /ภาคประชาสังคม / หน่วยงานต่างประเทศ	กลไกการทำงานเครือข่ายในพื้นที่
	- มูลนิธิเพื่ออิสรภาพ (The Exodus Road) - มูลนิธิมือต่อมือ - มูลนิธิบ้านจริงใจ - บ้านแรกรับและงานภาคสนามเพื่อเด็กและเยาวชนมหาไถ่พัทยา - มูลนิธิคุณพ่อเรย์ - สมาคม วาย ดับเบิ้ล ยู ซี เอ พัทยา - สถานคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กบ้านเอื้ออารีย์ (มูลนิธิเอช เอช เอ็น เพื่อเด็กไทย) - มูลนิธิโครงการเพื่อชีวิต (ทามาร์เซ็นเตอร์) - มูลนิธิซิสเตอร์ - มูลนิธิเอ – ทเวนตี้วัน - บจ.สยามคอมเพรสเซอร์อุตสาหกรรม - อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชลบุรี 11 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองชลบุรี อำเภอพนัสนิคม อำเภอพานทอง อำเภอ	ประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจกลุ่มเสี่ยง เพื่อสามารถป้องกันตนเองเพื่อไม่ให้ถูกล่อลวง การสร้างภูมิคุ้มกันแก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุดปฏิบัติงานป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ระดับอำเภอ ทีมสหวิชาชีพ ล่าม ผู้นำชุมชน วินมอเตอร์ไซค์ รวมถึงการสร้างเครือข่ายชุมชนและครอบครัวเข้ามาช่วยเหลือ กลไกด้านการดำเนินคดี เจ้าหน้าที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ กฎหมายการค้ามนุษย์ สามารถคัดแยกเหยื่อได้ เกิดความชัดเจนแก่ผู้ปฏิบัติงานส่งผลให้สามารถพิจารณาคัดแยกผู้เสียหายได้ง่ายขึ้น การพิจารณาเป็นไปด้วยความรวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์กำหนดกรอบระยะเวลาให้ชัดเจน กลไกด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ การช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์อย่างเท่าเทียมกันไม่ว่าจะเป็นคนไทย หรือคนต่างด้าว มีหน่วยงานและช่องทางการให้ความช่วยเหลือ มีความเหมาะสม มีการให้บริการรักษา ฟื้นฟู เยียวยาผู้ได้รับผลกระทบทางร่างกายและจิตใจ ผ่านกระบวนการงานสังคมสงเคราะห์ และมีการติดตามประเมินผลกลุ่มเป้าหมายรายบุคคล ป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ กลไกด้านความร่วมมือ มีการทำงานแบบบูรณาการประสานความร่วมมือกับเครือข่ายทุกระดับ โดยใช้โทรศัพท์ประสานงาน หนังสือราชการ หรือใช้ความคุ้นเคยต่อกัน และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นข้อเสนอแนะในการดำเนินงานบูรณาการร่วมกัน

จังหวัด	ภาครัฐ/ภาคเอกชน / NGO /ภาคประชาสังคม / หน่วยงานต่างประเทศ	กลไกการทำงานเครือข่ายในพื้นที่
	บ้านบึง อำเภอบ่อทอง อำเภอหนองใหญ่ อำเภอศรีราชา อำเภอบางละมุง อำเภอสัตหีบ อำเภอเกาะสีชัง อำเภอเกาะจันทร์ - เครือข่ายวิมอเตอร์ไซค์	
เชียงราย	<u>เครือข่ายทางการ</u> - สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเชียงราย - ศูนย์ช่วยเหลือสังคม (สายด่วน 1300) - บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดเชียงราย - สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์จังหวัดเชียงราย - ศูนย์การเรียนรู้การพัฒนาสตรีและครอบครัวจังหวัดเชียงราย - ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง จังหวัดเชียงราย - สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง จังหวัดเชียงราย - สถานีตำรวจภูธรจังหวัดเชียงราย	<u>เครือข่ายที่เป็นทางการ</u> การขับเคลื่อนในระดับจังหวัด สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเชียงรายเป็นศูนย์กลางในการขับเคลื่อนในระดับจังหวัด โดยมีการประชุมคณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัดเชียงราย มีการจัดประชุมปีละ 6 ครั้ง โดยมีการนำเสนอผลการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ตามภารกิจของแต่ละหน่วยงาน <u>เครือข่ายไม่เป็นทางการ</u> ติดต่อประสานงานและทำงานร่วมกันทั้งทางโทรศัพท์ ไลน์ ในการเฝ้าระวัง แจ้งเหตุและเข้าช่วยเหลือผู้เสียหาย <u>เครือข่ายเป็นทางการและไม่เป็นทางการมีการทำงานร่วมกัน</u> สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเชียงราย เป็นหน่วยงานเจ้าภาพหลักในการดำเนินการบูรณาการการหน่วยงาน ข้อมูล ศักยภาพการประสานงานภาคีเครือข่าย การสร้างความเข้มแข็งของกลไกการประสานส่งต่อระดับพื้นที่ และมีคณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัดในการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติในการ

จังหวัด	ภาครัฐ/ภาคเอกชน / NGO /ภาคประชาสังคม / หน่วยงานต่างประเทศ	กลไกการทำงานเครือข่ายในพื้นที่
	- โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ - สำนักงานแรงงานจังหวัดเชียงราย - สำนักงานจัดหางานจังหวัดเชียงราย - สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดเชียงราย - ที่ทำการปกครองจังหวัดเชียงราย - สำนักงานอัยการจังหวัดเชียงราย <u>เครือข่ายไม่เป็นทางการ</u> - โครงการรักษ์เด็ก แอ๊คตร้า ประเทศไทย - มูลนิธิบาลา - มูลนิธิเดสทินี่เรสคิว สำนักงานเชียงราย - มูลนิธิครอบครัวพร้อมรักษ์ - มูลนิธิเพื่อความเข้าใจเด็ก (FOCUS) - มูลนิธิศุภนิมิต ประเทศไทย - มูลนิธิศูนย์ชีวิตใหม่ สาขาเชียงราย - มูลนิธิบ้านครูน้ำ	แก้ปัญหาระดับพื้นที่ โดยการประสานงานหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ทั้งรูปแบบที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการโดยความสัมพันธ์ส่วนบุคคล โดยเฉพาะระหว่างองค์กรเอกชนจะสะดวกและคล่องตัวมากกว่า แต่ถ้าหากประสานหน่วยงานรัฐ อาจต้องใช้ระยะเวลาตามระเบียบขั้นตอน รวมทั้งมีการประชุมทีมสหวิชาชีพในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และถอดบทเรียนการทำงานอย่างสม่ำเสมอ <u>กลไกด้านการดำเนินคดี</u> - การรวบรวมหลักฐาน (- เหยื่อ – ผู้ค้า / - ผู้ค้า – เหยื่อ) - ตำรวจติดตามข้อมูลเกี่ยวกับคดี - ตำรวจส่งสำนวนคดีไปยังอัยการเพื่อสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้อง - ศาลรับฟ้องและดำเนินคดีตามขั้นตอนของกฎหมาย <u>กลไกด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ</u> - ติดต่อประสานงานและทำงานร่วมกันทั้งทางโทรศัพท์ ไลน์ และหนังสือราชการ - ให้การช่วยเหลือผู้เสียหาย แจ้งความที่สถานีตำรวจ ส่งต่อไปยังสถานคุ้มครองสวัสดิภาพฯ ถ้าผู้เสียหายเป็นเด็กและผู้หญิง จะคุ้มครองให้บ้านพักเด็กและครอบครัวฯ และส่งต่อไปยังสถานคุ้มครองฯบ้านสองแคว จังหวัดพิษณุโลก ถ้าเป็นเด็กชาย สถานคุ้มครองสวัสดิภาพฯ จะดูแลและดำเนินกระบวนการค้ามนุษย์

จังหวัด	ภาครัฐ/ภาคเอกชน / NGO /ภาคประชาสังคม / หน่วยงานต่างประเทศ	กลไกการทำงานเครือข่ายในพื้นที่
	- ศูนย์พัฒนาการศึกษาเพื่อลูกสตรีและชุมชน - เครือข่ายสภาเด็กและเยาวชน - อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	
ระนอง	<u>เครือข่ายทางการ</u> - ผู้ว่าราชการจังหวัดระนอง - รองผู้ว่าราชการจังหวัดระนอง - รองผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัดระนอง - อัยการจังหวัดระนอง - ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดระนอง - ปลัดจังหวัดระนอง - นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดระนอง - แรงงานจังหวัดระนอง - จัดหางานจังหวัดระนอง - สวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดระนอง	<u>กลไกการทำงานเครือข่ายที่เป็นทางการ</u> เครือข่ายการทำงานด้านป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในพื้นที่จังหวัดระนอง ซึ่งมาจากทุกภาคส่วนมีการทำงานในลักษณะการบูรณาการของทุกภาคส่วนในจังหวัด มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัดระนอง โดยผู้ว่าราชการจังหวัดระนอง เป็นประธานอนุกรรมการ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชุมพร เป็นอนุกรรมการและเลขานุการอนุกรรมการ มีการทำงานร่วมกันทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ มีการประชุม 2 เดือน/ครั้ง เพื่อรายงานความก้าวหน้าในการดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ รวมทั้งการวิเคราะห์สภาพปัญหาร่วมกันในการหาแนวทางแก้ไขปัญหาต่างๆ <u>กลไกการทำงานเครือข่ายที่ไม่เป็นทางการ</u> เครือข่ายการทำงานด้านป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ที่ไม่เป็นทางการในพื้นที่จังหวัดระนอง ส่วนใหญ่จะทำหน้าที่ในด้านการป้องกัน เช่น การให้ความรู้ในเรื่องการค้ามนุษย์ การประชาสัมพันธ์ สื่อ และการ

จังหวัด	ภาครัฐ/ภาคเอกชน / NGO /ภาคประชาสังคม / หน่วยงานต่างประเทศ	กลไกการทำงานเครือข่ายในพื้นที่
	- ประมงจังหวัดระนอง - ผู้อำนวยการศูนย์ประสานงานประมงชายแดนทางทะเลไทย – เมียนมา - ผู้บังคับหน่วยเฉพาะกิจกรมทหารราบที่ 25 - ผู้กำกับการตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดระนอง - สารวัตรสถานีตำรวจน้ำ 1 กองกำกับการ 8 กองบังคับการตำรวจน้ำ - ผู้อำนวยการศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดระนอง - ผู้อำนวยการสถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จังหวัดระนอง - หัวหน้าบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดระนอง - นายสุริยา กาฬสินธุ์ ผู้ประสานงานภาคสนามองค์การระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน (IOM)	เสริมศักยภาพให้กับอาสาสมัคร เป็นต้น นอกจากนี้ยังเป็นการให้ความร่วมมือในด้านการชี้เบาะแส การเฝ้าระวัง การเกิดปัญหาการค้ามนุษย์

จังหวัด	ภาครัฐ/ภาคเอกชน / NGO /ภาคประชาสังคม / หน่วยงานต่างประเทศ	กลไกการทำงานเครือข่ายในพื้นที่
	- นางสาวคุณัญญา สองสมุทร ผู้ประสานงานและที่ปรึกษากฎหมายพื้นที่ระนองมูลนิธิศูนย์สังคมพัฒนามูลนิธิคาทอลิกสุราษฎร์ธานี - พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดระนอง - นักสังคมสงเคราะห์สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดระนอง <u>เครือข่ายไม่เป็นทางการ</u> - ป้องกันจังหวัดระนอง - ปลัดอำเภอฝ่ายความมั่นคง อำเภอเมืองระนอง - ปลัดอำเภอฝ่ายความมั่นคง อำเภอกระบุรี - ปลัดอำเภอฝ่ายความมั่นคง อำเภอสุขสำราญ - ปลัดอำเภอฝ่ายความมั่นคง อำเภอกะเปอร์ - ปลัดอำเภอฝ่ายความมั่นคง อำเภอละอุ่น - ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดระนอง - ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรเมืองระนอง	

จังหวัด	ภาครัฐ/ภาคเอกชน / NGO /ภาคประชาสังคม / หน่วยงานต่างประเทศ	กลไกการทำงานเครือข่ายในพื้นที่
	- ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรปากจั่น - ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรบางแก้ว - ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรละอุ่น - ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรราชกรูด - ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรปากน้ำ - ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรกะเปอร์ - ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรสุขสำราญ - ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรกระบุรี - ประกันสังคมจังหวัดระนอง - ผู้บังคับหน่วยปฏิบัติการ หน่วยบัญชาการต่อสู้อากาศยานและรักษาฝั่งที่ 451 - ผู้บังคับหน่วยเฉพาะกิจกรมทหารราบที่ 25 - สารวัตรสถานีตำรวจท่องเที่ยวระนอง - ผู้อำนวยการเจ้าท่าภูมิภาคสาขาระนอง - สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดระนอง - สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย	

จังหวัด	ภาครัฐ/ภาคเอกชน / NGO /ภาคประชาสังคม / หน่วยงานต่างประเทศ	กลไกการทำงานเครือข่ายในพื้นที่
	จังหวัดระนอง - โรงเรียนกรองปุรีวิทยา - โรงเรียนระนองพัฒนาบดีรภาพที่ 60 - อาสาสมัครตาสัปรด - แกนนำชุมชน - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	

รูปแบบเครือข่ายการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

จากการวิจัยพบว่าเครือข่ายในการป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในระดับจังหวัด ประกอบด้วย คณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัด 76 จังหวัด ซึ่งแต่งตั้งโดยคณะกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เพื่อให้เป็นศูนย์กลางในการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ตลอดจนอำนวยการ สั่งการ และดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ภายในจังหวัด

มีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ระดับจังหวัด ซึ่งประกอบด้วยกรรมการจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง โดยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน และในระดับหน่วยงาน หลายหน่วยงานได้จัดตั้งหน่วยงานย่อยที่มีภารกิจเฉพาะ โดยเฉพาะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการปราบปราม เช่น กองบังคับการปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ ภายใต้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ศูนย์ต่อต้านการค้ามนุษย์ระหว่างประเทศ ภายใต้สำนักงานอัยการสูงสุด เป็นต้น

5.2.1 ด้านการป้องกัน

หน่วยงานที่ดำเนินการในด้านการป้องกันปราบปรามแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ ประกอบด้วย

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ทำการรณรงค์ประชาสัมพันธ์การเดินรณรงค์ เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับ พรบ.การป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ การพัฒนาศักยภาพโดยให้ความรู้แก่ เครือข่ายอพม. การแจกแผ่นพับ ใบปลิว ร่วมกับ ศูนย์พัฒนาครอบครัว สภาเด็กและเยาวชน โรงเรียน และให้ความรู้แก่กลุ่มเสี่ยง และเครือข่ายในการเฝ้าระวัง โดยหน่วยงานในสังกัดได้ดำเนินการป้องกันการค้ามนุษย์ ได้แก่ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จัดประชุมคณะอนุกรรมศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัด คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ระดับจังหวัด ร่วมกับ ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนเป็นศูนย์ประสานงานในการแจ้งเบาะแส เฝ้าระวังลดกลุ่มเสี่ยงในชุมชน โดยการอบรมให้ความรู้และพัฒนาศักยภาพให้กับผู้นำชุมชน เครือข่าย อปท. คนในชุมชน ตำรวจ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และผู้ที่เกี่ยวข้อง

กระทรวงแรงงาน ออกตรวจแรงงานต่างชาติตามสถานประกอบการกลุ่มเสี่ยง/สถานประกอบกิจการที่มีการใช้แรงงานต่างชาติ พร้อมทั้งจัดโครงการตรวจสอบ ปราบปราม จับกุมดำเนินคดีแรงงานต่างชาติลักลอบทำงาน กระทรวงแรงงาน มีการตั้งศูนย์ป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน ตั้งอยู่ที่แรงงานจังหวัด ซึ่งมีหน่วยงานของกระทรวงแรงงานเป็นคณะทำงาน ประกอบด้วย สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน สำนักงานจัดงานจังหวัด สำนักงานประกันสังคม ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน และสำนักงานแรงงานจังหวัด โดยมีแผนขับเคลื่อนตรวจตราสถานประกอบกลุ่มเสี่ยงภายในจังหวัดเป็นประจำ มีกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกัน มีการวางแผนในการออกรณรงค์ และ ออกตรวจป้องกันการค้ามนุษย์เป็นประจำทุกเดือน ได้ให้ความรู้การค้ามนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านจัดหางาน ทางด้านสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานทุกท่าน จะชี้แจงบทบาทภารกิจในการดำเนินงานเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ที่ถูกต้องให้กับนายจ้าง

- สำนักงานแรงงานจังหวัด สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด สำนักงานประมงจังหวัด สำนักงานตำรวจ ทหาร บูรณาการการทำงานร่วมกันในการดำเนินงานป้องกัน เช่น การบูรณาการออกตรวจเรือประมง/สถานประกอบการ/โรงงานอุตสาหกรรม เป็นประจำทุกเดือน การจัดระเบียบสังคมโดยการออกตรวจร้านเกมส์ ร้านคาราโอเกะ หรือสถานบันเทิงในจังหวัด ประชาสัมพันธ์ข้อมูลที่สำคัญ เช่น พรบ.การค้ามนุษย์ ให้แก่กลุ่มเสี่ยงหรือผู้ประกอบการได้รับทราบข้อมูล และมีอาสาสมัครแรงงานเฝ้าระวังแจ้งเบาะแสให้สำนักงานแรงงานดำเนินการประสานหน่วยงานอื่น

- สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด มีการจัดอบรมสร้างการรับรู้เรื่องกฎหมายการใช้แรงงานเด็กผิดกฎหมาย และบทลงโทษให้นายจ้างและลูกจ้างในสถานประกอบการกิจการประมงทะเลและเกี่ยวเนื่อง (กลุ่มเสี่ยง) จัดประชุมผู้ประกอบการอุตสาหกรรมสัตว์ปีก ให้ความรู้การใช้แรงงานและการจัดตามกฎหมายคุ้มครองแรงงาน จัดอบรมโครงการแนวปฏิบัติการใช้แรงงานที่ดีสำหรับอุตสาหกรรมฟาร์มและสถานที่ฟักไข่สัตว์ปีก โดยให้มีการปฏิบัติต่อลูกจ้างเป็นไปตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ. ศ. 2551 และไม่มีการใช้แรงงานเข้าข่ายการค้ามนุษย์ จัดโครงการอบรมส่งเสริมความรู้แก่แรงงานนอกระบบและผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยการสร้างการรับรู้ไม่ให้มีการใช้แรงงานเด็กและแรงงานที่เข้าข่ายการค้ามนุษย์ ให้ความรู้การใช้แรงงานและการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานในอุตสาหกรรมสัตว์ปีก

กระทรวงยุติธรรม สำนักงานอัยการ ส่วนใหญ่จะเน้นไปในด้านเผยแพร่ให้ความรู้ด้านกฎหมายป้องกันและให้ความรู้มุ่งเน้นไปที่เด็ก สำนักงานคุ้มครองสิทธิ์ช่วยเหลือทางกฎหมาย มีการอบรมให้ความรู้กับเจ้าหน้าที่ เพื่อไปเผยแพร่ให้กับกลุ่มเป้าหมาย ในส่วนของการช่วยเหลือ ส่วนใหญ่จะเป็นเด็กและสตรี ถ้ามี case มาก็จะประสานกับหน่วยงานในสังกัด พม. เพื่อให้ความช่วยเหลือ

กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จัดโครงการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและส่งเสริมความประพฤตินักเรียน และโครงการส่งเสริมพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และค่ายนักเรียนแกนนำ "ปัญหาหยุดยั้งด้วยพลังเด็กและเยาวชน" ด้วยกระบวนการเสริมสร้างทักษะชีวิต

กระทรวงมหาดไทย

- ที่ทำการปกครองจังหวัด มีการแต่งตั้งชุดปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ระดับจังหวัด และระดับอำเภอ ซึ่งชุดปฏิบัติการระดับจังหวัดร่วมกับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้ง สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัด ตำรวจ ออกสุ่มตรวจทั้งสถานบริการ ร้านคาราโอเกะ ร้านเกมส์

- ทีมปกครองจังหวัดร่วมกันออกตรวจทุกหน่วยงาน คือ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดที่ทำการอำเภอ กองร้อย สำนักอำนวยการกองอาสารักษาดินแดน ตำรวจ ฯลฯ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตำรวจภูธร มีการตรวจสอบสถานบริการ / สถานประกอบการ / โรงงาน / เรือประมง เช่น ร้านคาราโอเกะ นวดแผนโบราณ สถานบันเทิง โรงแรม รีสอร์ท สถานประกอบการบรรจุอาหารทะเลเบื้องต้น โรงงานตัดเย็บเสื้อผ้า สถานประกอบการขนาดเล็ก เรือประมง แพปลา ที่พักแรงงานประมง สถานที่นำคนมาขอทาน จัดชุดสายตรวจทำงาน และดูจากสื่อ สังคมออนไลน์ เป็นหลัก สำนักงานตำรวจแห่งชาติจะมีการตรวจสอบเมื่อมีสิ่งผิดปรกติ ก็จะส่งเจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินการ ประชาชนคือตำรวจ ตำรวจคือประชาชน

สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการในการให้ที่พักแก่แรงงานต่างชาติเพื่อป้องกันการค้ามนุษย์ เช่น การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเพื่อให้ความรู้ด้านการป้องกันไม่ให้ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงแรงงาน กระทรวงมหาดไทย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ฯลฯ

ในปัจจุบันได้มี พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ส่งผลให้รูปแบบการทำงานของเครือข่ายการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ชัดเจนขึ้น โดยหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ดำเนินการตามภารกิจของแต่ละหน่วยงาน มีรูปแบบการดำเนินงานในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ โดยหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ บ้านพักเด็กและครอบครัว สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง สำนักงานตำรวจภูธร กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สถานคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ที่ทำการปกครองจังหวัด กระทรวงแรงงาน (สำนักงานแรงงานจังหวัด สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด สำนักงานจัดหางานจังหวัด) สำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายและการบังคับคดีท้องถิ่นและเทศบาล มีการจัดทำโครงการอบรมให้ความรู้ในเรื่องการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ จัดกิจกรรมรณรงค์ให้ความรู้เรื่องการค้ามนุษย์ ให้กับกลุ่มเป้าหมาย และมีการบูรณาการการทำงานร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐ เช่น การตรวจสถานบริการ การตั้งด่านป้องกันการขนย้ายแรงงาน การตรวจป้องกันการค้ามนุษย์และการใช้แรงงานเด็ก การอบรมให้ความรู้แก่แรงงานต่างชาติ และตรวจร่างกายแรงงานต่างชาติเพื่อขึ้นทะเบียน การให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการในการนำเข้าแรงงานต่างชาติอย่างถูกกฎหมาย ผ่านช่องทาง MOU ระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน นอกจากนี้ก็มีภาคเอกชนได้ดำเนินการจัดตั้ง องค์กรภาคเอกชนเพื่อการต่อต้านการค้ามนุษย์ มีการจัดทำโครงการอบรมให้ความรู้ในการคัดแยกเหยื่อที่มีประสิทธิภาพ ดำเนินการอบรมก่อนการส่งผู้เสียหายกลับภูมิลำเนา โดยมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ทั้งกระบวนการ ระเบียบกฎหมายการเข้าเมืองถูกต้อง การค้ามนุษย์ที่เกี่ยวข้องด้านแรงงาน มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วม ในการป้องกัน หรือการเอาตัวรอดจากสถานการณ์การตกเป็นเหยื่อ และมีการเพิ่มสาระสำคัญ ของ พรบ.ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ด้วยการสร้างความตระหนักถึงค่านิยมของผู้สตรี เช่น การรักนวลสงวนตัว

5.2.2 ด้านการดำเนินคดี

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ภายหลัง มีการปรับปรุง พรบ. ป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2560 มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง บทลงโทษจะต้องเหมาะสมกับคดี มีความเด็ดขาดรุนแรง โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดและมีการจับกุม การสอบสวนด้วยความเป็นธรรม รวดเร็วและขยายผลไปถึงผู้สมคบ ผู้สนับสนุนด้วย อีกทั้งได้มีนโยบายริเริ่มทางกฎหมายใหม่ๆ เพื่อขจัดอุปสรรคด้านการปฏิบัติการตามที่เจ้าหน้าที่รัฐและภาคภาคประชาสังคมที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ประสบโดยเฉพาะอย่างยิ่ง นโยบายรัฐที่ต้องการขจัดการค้ามนุษย์ให้หมดสิ้นมุ่งเน้นไปที่ เพิ่มความเข้มงวดในการดำเนินคดีและบังคับใช้กฎหมายในระดับปฏิบัติ เจ้าหน้าที่เน้นปฏิบัติการเชิงรุก โดยใช้รูปแบบวิเคราะห์ข่าวกรองนำการปราบปราม มีการประสานงานกับภาคีทั้งต่างประเทศและในประเทศเพิ่มขึ้น การดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ และการจัดชุดเฉพาะกิจออกจับกุมกระบวนการค้ามนุษย์ เช่น การจับสตรีค้าบริการในพื้นที่ต่างๆ มีการประสานงานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานด้านยุติธรรมอย่างใกล้ชิดขึ้น ทั้งนี้ในด้านการดำเนินคดีค้ามนุษย์โดยผ่านข้อมูลการค้ามนุษย์ที่ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่เพิ่งจัดตั้งขึ้นใหม่ ฐานข้อมูลดังกล่าวเชื่อมโยงระหว่างตำรวจ อัยการ และศาล สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองร่วมกับสถานีตำรวจภูธรในพื้นที่รวมกันจัดทำข้อมูลสถานประกอบการที่มีความเสี่ยงต่อการค้ามนุษย์ เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งมีหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่รับผิดชอบ คือ กองบังคับการป้องกันปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ กองบัญชาการตำรวจสอบสวน กลาง และ สถานีตำรวจ รวมทั้งหน่วยงานตำรวจอื่นๆ เป็นหน่วยสนับสนุนการปฏิบัติ กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันปราบปรามการฟอกเงิน เป็นต้น

5.2.3 ด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ

ประเทศไทยให้การคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ตามหลักสิทธิมนุษยชน และคำนึงถึงเรื่องมนุษยธรรมโดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีหน้าที่จัดบริการช่วยเหลือผู้เสียหายตาม พระราชบัญญัติการป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 มาตรา 33 ในเรื่องการดูแลความปลอดภัย อาหาร ที่พัก การรักษาพยาบาล การบำบัดฟื้นฟูจิตใจ การฝึกอาชีพ กิจกรรมสันทนาการ บริการด้านจิตสังคม การให้การศึกษาฝึกอบรม และการให้ความช่วยเหลือด้านกฎหมาย การส่งกลับไปประเทศเดิม หรือภูมิลำเนาของผู้นั้น โดยมีพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พระราชบัญญัติทำงานร่วมกับทีมสหวิชาชีพในการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์เบื้องต้นสำหรับคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และมีการเพิ่มศักยภาพการคัดแยกเหยื่อการค้ามนุษย์ด้วยการอบรมให้ความรู้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่และทีมสหวิชาชีพ เพื่อให้การดำเนินงานด้านป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์เกิดประสิทธิภาพ

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีหน่วยงานช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ หน่วยงานสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่ดำเนินการด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ ประกอบด้วย สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด เป็นหน่วย

ประสานงานกลางระดับจังหวัดในการให้ความช่วยเหลือ บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัด สถานที่รับเหยื่อเด็กที่อายุต่ำกว่า 18 ปี และสตรี โดยให้การคุ้มครองเหยื่อชั่วคราว สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์จังหวัด 9 แห่ง ได้แก่ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ (บ้านเกร็ดตระการ) จังหวัดนนทบุรี, สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ (บ้านนารีสวัสดิ์) จังหวัดนครราชสีมา, สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ภาคใต้ (บ้านศรีสุราษฎร์) จังหวัดสุราษฎร์ธานี สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ (บ้านสองแคว) จังหวัดพิษณุโลก, สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จังหวัดปทุมธานี, สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์จังหวัดสงขลา, สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จังหวัดระนอง, สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จังหวัดเชียงราย เป็นหน่วยงานปฏิบัติร่วมกับสหวิชาชีพในการช่วยเหลือคุ้มครองฟื้นฟูสวัสดิภาพผู้ที่เป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์และกลุ่มเสี่ยง ในเรื่องการดูแลความปลอดภัย อาหาร ที่พัก การรักษาพยาบาล การบำบัดฟื้นฟูจิตใจ การฝึกอาชีพ กิจกรรมสันทนาการ บริการด้านจิตสังคม การให้การศึกษาฝึกอบรม และการให้ความช่วยเหลือด้านกฎหมาย การส่งกลับไปประเทศเดิมหรือภูมิลำเนาของผู้นั้น และสถานแรกรับเด็กชายปากเกร็ด(บ้านภูมิเวท)จังหวัดนนทบุรี เป็นสถานแรกรับเด็กชายและต่างชาติอายุระหว่าง 6-18 ปี ที่เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง เป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง กฎหมายว่าด้วยการทะเบียนของคนต่างชาติและกฎหมายป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์มีมาตรการด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ ฟื้นฟู บำบัดและส่งกลับคืนสู่สังคม มีการประสานงานกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รวมทั้งองค์กรพัฒนาเอกชนในการส่งกลับทุกครั้งกระทรวงแรงงาน สำนักงานแรงงานจังหวัด ร่วมการคัดแยกเหยื่อพร้อมทั้งให้ความคุ้มครองด้านสวัสดิภาพแรงงาน กระทรวงสาธารณสุข ตรวจมวลกระดูกของผู้เสียหายเพื่อประเมินอายุให้การฟื้นฟูสภาพร่างกาย และจิตใจ ภายหลังตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์

องค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) ดูแลในเรื่องความปลอดภัย อาหาร ที่พัก การรักษาพยาบาล การบำบัดฟื้นฟูจิตใจ การฝึกอาชีพ กิจกรรมสันทนาการ การให้การศึกษาฝึกอบรม และประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมถึงการส่งกลับไปประเทศเดิม หรือภูมิลำเนาของผู้เสียหาย

5.2.4 ด้านความร่วมมือ

ความร่วมมือในการดำเนินงานเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ จะเป็นการประสานความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยประสานความร่วมมือระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ ศูนย์ประสานชายแดนเพื่อการต่อต้านการค้ามนุษย์ ไทย-เมียนมาร์ (แม่สอด - เมียวดี นอกจากนี้มีอีก 2 พื้นที่ คือ ระนอง - เกาะสอง , เชียงราย - ท่าขี้เหล็ก) โดยเป็นการร่วมมือเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในพื้นที่ชายแดน เช่น การให้ความรู้แก่แรงงานเมียนมาร์ ซึ่งมีทั้งแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยการประสานความร่วมมือแบบเป็นทางการ จะเป็นการประสานงานด้วยหนังสือราชการและไม่เป็นทางการ

โดยการประสานงานด้วย การพูดคุย โทรศัพท์ ไลน์ ซึ่งเป็นการขอความร่วมมือเฉพาะกรณี หรือในกรณีฉุกเฉินเร่งด่วน เช่น การตรวจจับแล้วพบผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ก็จะประสานขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่โดยตรง

นอกจากนี้ความร่วมมือในการทำงานเครือข่ายในการป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในระดับจังหวัดจะมีการถอดบทเรียนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างทีมสหวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอ ทั้งการแลกเปลี่ยนข้อมูลกันระหว่างเจ้าหน้าที่ เพื่อเป็นการต่อยอดของการปฏิบัติงานในแต่ละครั้ง รวมถึงมีการถอดบทเรียนในการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องเพื่อการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องซึ่งจะทำให้ทีมสหวิชาชีพได้ปฏิบัติเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

การประสานงาน กลไกในการทำงานของเครือข่ายป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

ทั้งนี้ กลไกความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ที่สำคัญคือคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ระดับจังหวัด มีการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีการประชุมคณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ จังหวัด และคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ระดับจังหวัด การแต่งตั้งคณะทำงานการออกตรวจบูรณาการระดับจังหวัด โดยได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งได้รับความมือเป็นอย่างดีจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งการเข้าร่วมประชุม การให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล รวมทั้งมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ โดยผลจากการประชุมดังกล่าวทำให้การช่วยเหลือผู้เสียหายใช้เวลาที่รวดเร็วมากยิ่งขึ้น เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้การปฏิบัติงานง่ายมากขึ้น อีกทั้งยังเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และทำให้ได้ข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการดำเนินการต่อไป

กระบวนการทำงานของเครือข่ายในการป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในพื้นที่เกิดจาก คณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัด 76 จังหวัด ซึ่งแต่งตั้งโดยคณะกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เพื่อให้เป็นศูนย์กลางในการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ตลอดจนอำนวยการ สั่งการ และดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ภายในจังหวัด โดยขับเคลื่อนการดำเนินการผ่าน มาตรการ **5P** คือ **<u>ด้านการป้องกัน</u>** ประกอบด้วยหน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการขับเคลื่อนใน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงยุติธรรม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงกลาโหม โดยดำเนินการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ความรู้ การจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ การบูรณาการออกตรวจ เรือประมง สถานประกอบการ โรงงานอุตสาหกรรม สถานบันเทิง เป็นประจำทุกเดือน **<u>ด้านการดำเนินคดี</u>** ประกอบด้วยหน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการขับเคลื่อนคือ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงยุติธรรม ซึ่งเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดมีการดำเนินคดี การมี

นโยบายในเรื่องกฎหมายใหม่ๆ ใช้รูปแบบวิเคราะห์ข่าวกรองมีการประสานงานกับภาคีเครือข่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศ และปฏิบัติงานเชิงรุก โดยการจัดชุดเฉพาะกิจออกจับกุมขบวนการค้ามนุษย์ในพื้นที่ **ด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ** มีหน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการขับเคลื่อนคือกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย และภาคเอกชน ซึ่งให้การคุ้มครองแก่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในเรื่องการดูแลความปลอดภัย อาหาร ที่พัก การรักษาพยาบาล การบำบัดฟื้นฟูจิตใจ การฝึกอาชีพ กิจกรรมสันทนาการ บริการด้านจิตสังคม การให้การศึกษาฝึกอบรม และการให้ความช่วยเหลือด้านกฎหมาย การส่งกลับไปประเทศเดิม หรือภูมิลำเนาของผู้นั้น **ด้านความร่วมมือ** เป็นการประสานความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยประสานความร่วมมือระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ ศูนย์ประสานชายแดนเพื่อการต่อต้านการค้ามนุษย์ ไทย-เมียนมาร์ (แม่สอด - เมียวดี นอกจากนี้มีอีก 2 พื้นที่ คือ ระนอง - เกาะสอง , เชียงราย - ท่าขี้เหล็ก) โดยเป็นการร่วมมือเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในพื้นที่ชายแดน และผ่านกลไกความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ที่สำคัญคือคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ระดับจังหวัดมีการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยมีการประชุมคณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์จังหวัดและคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ระดับจังหวัด การแต่งตั้งคณะทำงานการออกตรวจบูรณาการระดับจังหวัด

5.3 ปัญหา อุปสรรคและแนวทางการแก้ไขปัญหาของเครือข่ายป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

เครือข่ายการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ประกอบด้วย บุคคล องค์กร หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ในระดับพื้นที่ ระดับประเทศ และระหว่างประเทศที่มีศักยภาพในการดำเนินการแก้ไขปัญหาและปราบปรามการค้ามนุษย์ จากผลการวิจัยพบว่า (ตารางที่ 5.2)

ตารางที่ 5.2 ตารางแสดงข้อมูลปัญหา อุปสรรคและแนวทางแก้ไขปัญหาเครือข่าย

ปัญหาเครือข่าย	ปัญหาและอุปสรรค	แนวทางแก้ไข
ด้านบุคลากร (Man)	- บุคลากรที่มีความชำนาญด้านภาษาเพื่อนบ้าน(ล่าม) มีไม่เพียงพอ เพราะหากใช้ชาวต่างด้าวเป็นล่ามจะเข้าข้างชนชาติของตนเอง มีการชี้นำผู้ต้องหา ทำให้รูปคดีเสียไป และได้รับข้อมูลบิดเบือนจากข้อเท็จจริง และจำเป็นต้องให้คนไทยหรือทีมสหวิชาชีพเป็นล่าม นอกจากใน	- ควรมีล่ามประจำจังหวัด โดยเฉพาะจังหวัดที่มีพื้นที่ติดชายแดน มีแรงงานต่างด้าว - จัดอบรมให้ความรู้เพื่อพัฒนาทักษะให้แก่ ทีมสหวิชาชีพในเรื่องของการฝึกใช้ภาษาต่างชาติ ได้แก่ภาษาพม่า ลาว กัมพูชา

ปัญหาเครือข่าย	ปัญหาและอุปสรรค	แนวทางแก้ไข
	บางพื้นที่ ขอความร่วมมือสนับสนุนล่ามกับหน่วยงาน NGOs ในกรณีเร่งด่วน เช่น ในจังหวัดชลบุรี ชุมพร เป็นต้น - มีการเปลี่ยนแปลงเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติด้านการค้ามนุษย์เป็นประจำ รวมทั้งผู้ปฏิบัติงานไม่มีความชัดเจนด้านกฎหมายการค้ามนุษย์ - ขาดแคลนเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้านการค้ามนุษย์ - เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้านการค้ามนุษย์ไม่มีบัตรตาม พรบ.ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 - เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานไม่มีความปลอดภัย	- ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานเอกชน NGOs ขอล่ามสำหรับการปฏิบัติงาน - ควรสร้างความมั่นคงในหน้าที่การงานให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน - มีการมอบหมายให้ข้าราชการรับผิดชอบหลักงานด้านการค้ามนุษย์ - เพิ่มอัตราการจ้างเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน - พัฒนาเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานให้สามารถปฏิบัติงานด้านการค้ามนุษย์ได้ด้วย - มีหลักสูตรการอบรมเจ้าหน้าที่ พรบ. ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 อยู่เสมอ - ขยายโอกาสให้พนักงานราชการหรือเจ้าหน้าที่โครงการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ สามารถมีบัตรตาม พรบ. ได้ - มีมาตรการคุ้มครองเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานให้มีความปลอดภัย
ด้านงบประมาณ (Money)	- ความล่าช้าในการเบิกจ่ายงบประมาณสำหรับค่าใช้จ่ายในการตรวจโรคมวลกระดูก ไม่สามารถเบิกงบประมาณสำหรับค่าใช้จ่ายในการตรวจสถานประกอบการ และงบประมาณที่ใช้สำหรับการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ไม่มีความชัดเจน ซึ่งจะพบในพื้นที่จังหวัดตากและจังหวัดหนองคาย - ไม่ได้ขอรับการสนับสนุนจากกองทุน	- ควรมีงบประมาณในการตรวจโรคตรวจมวลกระดูกให้ รพ.หน่วยงานกลางรับผิดชอบ และเพิ่มงบประมาณในการตรวจกลุ่มเสี่ยงที่คาดว่าจะอยู่ในกระบวนการ - ควรปรับปรุงระเบียบกองทุนค้ามนุษย์ในเรื่องระยะเวลาขั้นตอนในการขอรับงบประมาณ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถขอทุนได้ง่ายและ

ปัญหาเครือข่าย	ปัญหาและอุปสรรค	แนวทางแก้ไข
	ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เพราะขั้นตอนมีความยุ่งยากซับซ้อนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีภาระหน้าที่มากมาย จึงไม่สะดวกในการเขียนขอรับงบประมาณ จึงไม่มีงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ - การจัดสรรเงินงบประมาณมีจำนวนที่จำกัดซึ่งไม่สามารถของบประมาณเพิ่มเติมในการดำเนินงานกิจกรรมโครงการการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่เช่น จังหวัดเชียงใหม่ มีพื้นที่กว้างและประเด็นปัญหาการค้ามนุษย์มีมากขึ้นแต่งบประมาณที่ได้รับเท่ากับจังหวัดที่มีปัญหาการค้ามนุษย์น้อย	นำมาแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในพื้นที่ได้ทันต่อสถานการณ์ในปัจจุบัน - ควรจัดสรรงบประมาณให้พื้นให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่เพื่อให้เพียงพอต่อการดำเนินงาน
ด้านการบริหารจัดการ (Management)	- การประสานงานที่กะทันหันในการปฏิบัติงานในพื้นที่ ทำให้บางครั้งไม่สามารถลงพื้นที่ได้ทันทีเนื่องจากระยะทางในการเดินทางไกล เช่น จังหวัดตาก - สถิติข้อมูลการค้ามนุษย์ยังไม่มีการจัดเก็บอย่างเป็นระบบและไม่เป็นปัจจุบัน เนื่องจากยังขาดหน่วยงานหลักในการรวบรวมผลการดำเนินงานระดับจังหวัดและประเทศ - ไม่มีการขับเคลื่อนงานให้เป็นไปตามแผนงานที่วางไว้ตามแผนการปฏิบัติงานของศูนย์ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์	- ควรมีศูนย์กลางการทำงาน หรือการประสานงาน ระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ประชาสังคม และทีมสหวิชาชีพในกรณีเกิดเหตุ สามารถนำ Case เข้าสู่กระบวนการคุ้มครอง ดูแล พักพิง ต้องสามารถทำได้ทันทีเมื่อมี Case - ควรมีหน่วยงานหลักในการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ของจังหวัด - ควรมีการสนับสนุนการขับเคลื่อนโดยใช้กลไกกรรมการบริหารยุทธศาสตร์เฉพาะเรื่องการค้ามนุษย์และการควบคุมกิจกรรมภายใต้แผนงาน บูรณาการร่วมกัน มีการระบุ

ปัญหาเครือข่าย	ปัญหาและอุปสรรค	แนวทางแก้ไข
	- ขาดการติดตามการปฏิบัติงานการขับเคลื่อนการทำงานด้านการป้องกันและปราบปรามการ ค้ามนุษย์	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในแต่ละกระบวนการและระยะเวลาการปฏิบัติงานให้ มีความชัดเจน - ควรมีหน่วยงานองค์กรที่ติดตามการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ในระดับพื้นที่เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงาน

ดังนั้น ปัญหาอุปสรรคและแนวทางการแก้ไขปัญหาเครือข่าย สามารถสรุปได้ ดังนี้

ด้านบุคลากร พบว่ามีปัญหาเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้านการค้ามนุษย์ไม่มีบัตรพนักงานเจ้าหน้าที่ฯ ไม่มีความชัดเจนด้านกฎหมายการค้ามนุษย์ ไม่มีความปลอดภัย และมีการเปลี่ยนแปลงผู้ปฏิบัติงานตลอดเวลา รวมทั้งล่ามมีไม่เพียงพอ จึงควรมีแนวทางแก้ไขขยายโอกาสให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้านการค้ามนุษย์ทุกคนมีบัตรพนักงานเจ้าหน้าที่ มีการให้ความรู้สม่ำเสมอ มีมาตรการคุ้มครองความปลอดภัยเจ้าหน้าที่ ควรกำหนดให้มีเจ้าหน้าที่หลักในการปฏิบัติงานด้านการค้ามนุษย์ และการขอรับการสนับสนุนล่ามที่ขึ้นทะเบียนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ด้านงบประมาณ พบว่ามีปัญหาไม่มีความชัดเจนเกี่ยวกับระเบียบการเบิกจ่ายงบประมาณ ไม่สามารถเบิกจ่ายงบประมาณในบางกิจกรรมแต่ถ้าเบิกจ่ายได้จะมีความล่าช้า ไม่สามารถรับการสนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติมได้ และมีขั้นตอนยุ่งยากในการขอสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนป้องกันและปราบรามการค้ามนุษย์ จึงควรมีแนวทางแก้ไขควรมีการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อการดำเนินกิจกรรม สามารถขอรับการสนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติมได้ และควรปรับปรุงระเบียบในการพิจารณาสนับสนุนงบประมาณของกองทุนป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

ส่วนด้านการบริหารจัดการ พบว่า มีปัญหาไม่สามารถลงพื้นที่ไปปฏิบัติงานได้ทันที ไม่มีการจัดเก็บข้อมูลการค้ามนุษย์อย่างเป็นระบบ ไม่มีการขับเคลื่อนงานให้เป็นไปตามแผนการปฏิบัติงาน และขาดการติดตามการปฏิบัติงาน จึงควรมีแนวทางแก้ไขให้มีการจัดตั้งศูนย์กลางการทำงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ควรมีหน่วยงานหลักในการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบและเป็นปัจจุบัน การใช้กลไกกรรมการการบริหารจัดการเฉพาะเรื่องค้ามนุษย์ในการขับเคลื่อนงานและควรมีหน่วยงานติดตามการขับเคลื่อนงานในระดับพื้นที่

5.4 การพัฒนากระบวนการทำงานเครือข่าย

5.4.1 เครือข่ายระดับหน่วยงาน

จากการวิจัยพบว่า ทุกกระทรวงควรดำเนินงานส่งเสริมการทำงานแบบบูรณาการในการทำงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน องค์กร ภาคีเครือข่าย เครือข่ายระดับชุมชนและอื่นๆที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปในแนวทางการดำเนินงานเดียวกัน ซึ่งมีการแบ่งบทบาทหน้าที่รับผิดชอบอย่างชัดเจนและจัดการทำแผนปฏิบัติการร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

ควรมีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลผู้เสียหายการค้ามนุษย์ และสถานประกอบการที่มีความสุ่มเสี่ยงให้เป็นปัจจุบันและชัดเจนเพื่อหน่วยงานอื่นๆ สามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ได้ สามารถทำให้ติดตามข้อมูลของผู้เสียหายได้ง่ายขึ้น และมีระยะเวลาที่สั้นลง ควรมีการสร้างเครือข่ายให้ครอบคลุมทุกพื้นที่โดยพัฒนาความรู้เรื่องการค้ามนุษย์ ซึ่งมีทั้งอาสาสมัครต่างๆ รวมถึงการสนับสนุนให้สถานประกอบการเป็นเครือข่ายเพื่อเป็นการป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์อย่างเป็นระบบ ในเรื่องของกองทุนป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ควรมีการปรับปรุงขั้นตอน หลักเกณฑ์การพิจารณาเพื่อสนับสนุนงบประมาณ ควรมีการเสนอโครงการแบบบูรณาการของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจะได้มีการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ตามบริบทพื้นที่ และกองทุนควรสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ในการลงพื้นที่ของเจ้าหน้าที่ในแต่ละครั้ง ทั้งนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการมอบใบประกาศให้กับสถานประกอบการที่ให้ความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดกิจกรรมปลูกฝังค่านิยม คุณธรรมและจริยธรรมให้กับเด็กและเยาวชน

5.4.2 เครือข่ายระดับเจ้าหน้าที่

จากการวิจัยพบว่า ควรพัฒนาทีมสหวิชาชีพ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และภาคีเครือข่าย โดยให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย และเทคนิคการคัดกรองผู้เสียหายจากค้ามนุษย์ และอื่นๆ อย่างต่อเนื่องโดยการให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานจริง และควรได้รับใบรับรองการปฏิบัติงานเพื่อสะดวกในการปฏิบัติงานในพื้นที่ ควรมีการฝึกอบรมทีมสหวิชาชีพเพื่อเป็นล่ามภาษาที่จำเป็น ได้แก่ กัมพูชา พม่า ลาว เป็นต้น จัดสวัสดิการในรูปของรางวัลหรือค่าตอบแทนให้แก่เจ้าหน้าที่ และควรมีสวัสดิการในการคุ้มครองความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงจากผู้มีอิทธิพล สนับสนุนให้เจ้าหน้าที่มีความก้าวหน้าในสายงานเพื่อเป็นการเพิ่มขวัญและกำลังใจให้กับเจ้าหน้าที่ และมีการออกเอกสารหรือบัตรรับรองให้แก่เจ้าหน้าที่เพื่อเป็นเอกสารอ้างอิงแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน

5.4.3 การดำเนินงาน

จากการวิจัยพบว่า ควรมีการจัดทำแผนผังการปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอนให้มีความชัดเจนเพื่อใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรพัฒนารูปแบบการประสานส่งต่อให้รวดเร็วขึ้น และควรมีการติดตามประเมินผล แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถอดบทเรียน จัดทำ KM หรือวิจัยสนับสนุนกระบวนการทำงาน พร้อมทั้งสร้างคู่มือการปฏิบัติอย่างง่าย เช่น มีทำเนียบในการติดต่อประสานงาน รวบรวม

พรบ.ที่เกี่ยวข้องในการค้ามนุษย์มารองรับการปฏิบัติงานของแต่ละหน่วยงาน เพื่อพัฒนาการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นการทำงาน ควรมีการซักซ้อมและดำเนินการในพื้นที่ เช่น การประสานส่งต่อออกหน่วยเคลื่อนที่เฉพาะกิจ ออกตรวจตามแหล่งชุมชน สถานประกอบการ และเรือประมง ควรมีการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน และเครือข่ายให้มีบทบาทในการป้องกันแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ โดยให้ชุมชนแกนนำ ช่วยกันดูแล สอดส่องชาวต่างชาติที่เข้ามาทำงานในพื้นที่ ไม่ให้มีการรวมกลุ่มซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาการค้ามนุษย์ ในเรื่องการประชาสัมพันธ์ช่องทางการแจ้งเหตุและรับเรื่องราวร้องทุกข์ เช่น ติดต่อ 1300 อินเตอร์เน็ต สื่อสังคมออนไลน์ และช่องทางอื่นๆ ที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย การพัฒนากระบวนการทำงานเครือข่ายกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เครือข่ายระดับหน่วยงานทุกกระทรวงควรดำเนินงานส่งเสริมการทำงานแบบบูรณาการในการทำงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน องค์กร ภาคีเครือข่าย เครือข่ายระดับชุมชนและอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปในแนวทางการดำเนินงานเดียวกัน ซึ่งมีการแบ่งบทบาทหน้าที่รับผิดชอบอย่างชัดเจนและจัดการทำแผนปฏิบัติการร่วมกันอย่างต่อเนื่องเครือข่ายระดับเจ้าหน้าที่ พัฒนาทีมสหวิชาชีพ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และภาคีเครือข่าย โดยให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย และเทคนิคการคัดกรองผู้เสียหายจากค้ามนุษย์ และอื่นๆ อย่างต่อเนื่องและควรมีสวัสดิการในการคุ้มครองความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการป้องกันปราบปรามค้ามนุษย์ในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงจากผู้มีอิทธิพลและมีการออกเอกสารหรือบัตรรับรองให้แก่เจ้าหน้าที่เพื่อเป็นเอกสารอ้างอิงแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน ด้านการดำเนินงาน ควรมีการจัดทำแผนผังการปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอนให้มีความชัดเจนเพื่อใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรพัฒนารูปแบบการประสานส่งต่อให้รวดเร็วขึ้น และควรมีการติดตามประเมินผล แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถอดบทเรียน จัดทำ KM หรือวิจัยสนับสนุนกระบวนการทำงาน พร้อมทั้งสร้างคู่มือการปฏิบัติอย่างง่ายและควรมีการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน และเครือข่ายให้มีบทบาทในการป้องกันแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ โดยให้ชุมชน แกนนำ ช่วยกันดูแล สอดส่องชาวต่างชาติที่เข้ามา

สรุปผล

สถานการณ์ความรุนแรงการค้ามนุษย์ในประเทศไทย เกิดจากความเจริญ การย้ายถิ่น ความยากจน ส่งผลให้เกิดการค้ามนุษย์ในรูปแบบการค้ามบริการทางเพศ ขอทาน และแรงงาน ที่มีลักษณะซับซ้อนเกิดจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ซึ่งทำให้ช่องทางการแสวงหาผลประโยชน์ง่ายมากขึ้น ปัจจุบันมีการพัฒนาวิธีการค้ามนุษย์ที่หลากหลาย กระบวนการทำงานของเครือข่ายในการป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในพื้นที่เกิดจาก คณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัด 76 จังหวัด ซึ่งแต่งตั้งโดยคณะกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เพื่อให้เป็นศูนย์กลางในการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ตลอดจนอำนวยการ สั่งการ และดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ภายในจังหวัด โดยขับเคลื่อนการดำเนินการผ่าน มาตรการ 5P พัฒนากระบวนการทำงานเครือข่ายกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง

ของมนุษย์ มีเครือข่ายระดับหน่วยงานทุกกระทรวงควรดำเนินงานส่งเสริมการทำงานแบบบูรณาการในการทำงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน องค์กรภาคีเครือข่าย เครือข่ายระดับชุมชนและอื่นๆที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปในแนวทางการดำเนินงานเดียวกัน แบ่งบทบาทหน้าที่รับผิดชอบอย่างชัดเจนและจัดการทำแผนปฏิบัติการร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ระดับเจ้าหน้าที่พัฒนาทีมสหวิชาชีพ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และภาคีเครือข่าย ควรให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย และเทคนิคการคัดกรองผู้เสียหายจากค้ามนุษย์ และอื่นๆ อย่างต่อเนื่องและควรมีสวัสดิการในการคุ้มครองความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการป้องกันปราบปรามค้ามนุษย์ในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงจากผู้มีอิทธิพลและมีการออกเอกสารหรือบัตรรับรองให้แก่เจ้าหน้าที่เพื่อเป็นเอกสารอ้างอิงแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน ด้านการดำเนินงาน ควรมีการจัดทำแผนผังการปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอนให้มีความชัดเจนเพื่อใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรพัฒนารูปแบบการประสานส่งต่อให้รวดเร็วขึ้น และควรมีการติดตามประเมินผล แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถอดบทเรียน จัดทำ KM หรือวิจัยสนับสนุนกระบวนการทำงาน พร้อมทั้งสร้างคู่มือการปฏิบัติอย่างง่ายและควรมีการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน และเครือข่ายให้มีบทบาทในการป้องกันแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ โดยให้ชุมชน แกนนำ ช่วยกันดูแล สอดส่องชาวต่างชาติที่เข้ามา

บทที่ 6
สรุป อภิปรายผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

รายงานการวิจัย “การสร้างและพัฒนากระบวนการทำงานเครือข่ายแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ที่เหยื่อเป็นเด็กและสตรีในประเทศไทย” มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษารูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกัน ปราบปรามและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ และ ศึกษาเครือข่ายการประสานการดำเนินงานทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติในการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหาการค้าเด็กและสตรีในประเทศไทย โดยใช้วิธีการศึกษา ได้แก่ การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร การศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณมีการใช้แบบสอบถามในการจัดเก็บข้อมูล และการศึกษาเชิงคุณภาพ ใช้การจัดเวทีสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) โดยใช้เครื่องมือเป็นลักษณะคำถามแบบกึ่งโครงสร้าง และการถอดบทเรียนจากหน่วยงาน/องค์กรที่ทำงานเกี่ยวกับปัญหาการค้ามนุษย์ เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

สำหรับข้อมูลเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นเครือข่ายแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ จำนวน 1,440 ตัวอย่าง ส่วนการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้ทำการศึกษารูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายและการประสานการดำเนินงานทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติในการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหาการค้าเด็กและสตรีในประเทศไทยในพื้นที่ 12 จังหวัด ซึ่งอยู่ในพื้นที่เขตความรับผิดชอบสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 1-12 ซึ่งสรุปได้ในภาพรวมดังนี้

6.1 สรุปผลการศึกษา

6.1.1 ข้อมูลทางประชากร

ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1,440 ตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศสตรี ร้อยละ 61.1 นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 94.9 มีอายุระหว่าง 21-40 ปี ร้อยละ 48.0 ด้านการศึกษา จบระดับปริญญาตรี ร้อยละ 49.4 ด้านอาชีพ ประกอบอาชีพในภาคราชการ ร้อยละ 57.0

ด้านประเภทขององค์กรเครือข่าย ร้อยละ 56.5 อยู่ในภาคราชการ ร้อยละ 21.7 อยู่ในภาคประชาชน ร้อยละ 11.2 เช่น เป็นอิสระไม่เป็นเครือข่ายขององค์กรประเภทใด และร้อยละ 10.6 อยู่ในภาคเอกชน สำหรับการดำรงตำแหน่งในองค์กรส่วนใหญ่ร้อยละ 62.1 เป็นผู้ปฏิบัติงาน ร้อยละ 21.0 อื่นๆ เช่น ไม่ได้ดำรงตำแหน่งใดๆ ร้อยละ 14.6 เป็นระดับบริหารงาน และร้อยละ 2.3 เป็นระดับนโยบาย

6.1.2 การรับรู้ปัญหาและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นการค้ามนุษย์ของเครือข่าย

ผลการศึกษา ผู้ที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับปัญหาการค้ามนุษย์ ทั้งการเป็นเครือข่าย หรือผู้ปฏิบัติงานป้องกันแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ร้อยละ 90.8 รับรู้ว่าการค้าบริการทางเพศเป็นรูปแบบการค้ามนุษย์มากที่สุด ลำดับรองมาคือ ร้อยละ 72.4 การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ร้อยละ 63.3 การบังคับขอทาน ร้อยละ 60.6 การแสวงหาประโยชน์ในรูปแบบสื่อลามก ร้อยละ 58.0

การกักขังและทารุณกรรมทางร่างกาย จิตใจ ทางเพศ ร้อยละ 57.6 การลักพาตัวหรือซื้อขายเพื่อบริการทางเพศ ร้อยละ 52.6 การบังคับให้เข้าสู่ตลาดทางเพศ ร้อยละ 32.1 การรับใช้งานบ้านด้วยการผูกมัดทางหนี้สิน ร้อยละ 30.8 การตัดอวัยวะเพื่อการค้า ร้อยละ 29.8 การเอาคนลงเป็นทาสหรือให้มีฐานะคล้ายทาส ร้อยละ 26.1 นายหน้าการจัดหาคู่เพื่อการแต่งงาน และร้อยละ 24.6 การอื่นใดที่คล้ายคลึงกันอันเป็นการขูดรีดบุคคล รับรู้ว่าเป็นรูปแบบการค้ามนุษย์

ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการค้ามนุษย์ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการค้ามนุษย์เป็นอย่างดี โดยผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 93.8 มีความเข้าที่ถูกต้องเกี่ยวกับมาตรการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์มี 5 ด้าน คือ นโยบาย ป้องกัน คุ้มครองช่วยเหลือ ดำเนินคดี และความร่วมมือ มากที่สุด ลำดับรองลงมา ร้อยละ 92.4 มีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการพาเด็กมาจากบ้านหรือส่งไปยังที่ใดจัดให้อยู่อาศัยและแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากเด็ก ถือเป็นการค้ามนุษย์ ร้อยละ 91.5 ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับองค์ประกอบของการค้ามนุษย์มี 3 อย่างคือ การกระทำ วิธีการ และแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบร้อยละ 90.0 ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัดเป็นกลไกการบริหารเพื่อป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ในระดับพื้นที่ และร้อยละ 87.3 ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการค้ามนุษย์คือการค้าบริการทางเพศเพียงรูปแบบเดียว

เมื่อนำค่าคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการค้ามนุษย์มาจัดอันดับเป็น 3 อันดับ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้ระดับปานกลาง (ตอบถูก 6-10 ข้อ) ร้อยละ 67.22 มีความรู้ระดับมาก (ตอบถูก 11-15 ข้อ) ร้อยละ 31.67 และมีความรู้ระดับน้อย (ตอบถูก 1-5 ข้อ) ร้อยละ 1.11 และมีค่าคะแนนฐานนิยมความรู้เกี่ยวกับการค้ามนุษย์ จำนวน 10 ข้อ ตามลำดับ

ความสัมพันธ์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์

- กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพแตกต่างกัน ไม่มีความสัมพันธ์ต่อต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์ทั้งในด้านนโยบาย ด้านการป้องกัน ด้านดำเนินคดี ด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ และด้านความร่วมมือ

- กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเครือข่ายทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาชน มีความสัมพันธ์ต่อต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์ทั้งในด้านนโยบาย ด้านการป้องกัน ด้านดำเนินคดี ด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ และด้านความร่วมมือ

- กลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งในองค์กรทั้งในเชิงนโยบาย การบริหาร และการปฏิบัติ มีความสัมพันธ์ต่อต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์ในด้านนโยบาย ด้านการป้องกัน และด้านการดำเนินคดี

6.1.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์

ผลการศึกษารูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์ ด้านนโยบายการค้ามนุษย์ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$= 3.64)โดยเมื่อแยกเป็นประเด็น พบว่า หน่วยงานในระดับนโยบาย ที่เกี่ยวข้องควรเร่งสร้างความตระหนักในสังคมไทยให้ถือว่าการค้ามนุษย์เป็นภัยใกล้ตัว อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$= 3.85) ลำดับรองลงมาคือควรให้ผู้เสียหาย กลุ่มเสี่ยง และผู้แจ้งเบาะแสสามารถเข้าถึงองค์ความรู้และบริการของภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$= 3.84) และควรการส่งเสริมศักยภาพให้กับหน่วยงานในท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในพื้นที่ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$= 3.83) ตามลำดับ

ด้านการป้องกัน การค้ามนุษย์ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$= 3.66) โดยเมื่อแยกเป็นประเด็น พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดว่าควรส่งเสริมครอบครัวและชุมชนให้เข้มแข็งในการเฝ้าระวังปัญหาการค้ามนุษย์ในพื้นที่ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$= 4.02) ลำดับรองลงมาคือการป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนมี อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$= 3.94) และควรมีหน่วยงานสร้างจิตสำนึกและเจตคติในเรื่องสิทธิมนุษยชนและกระบวนการต่อต้านการค้ามนุษย์ให้แก่ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$= 3.88) ตามลำดับ

ด้านการดำเนินคดี การค้ามนุษย์ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$= 3.96) โดยเมื่อแยกเป็นประเด็น พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดว่าควรปราบปรามการกระทำผิดและขบวนการค้ามนุษย์อย่างจริงจัง โดยความร่วมมือระหว่างประเทศและผลักดันให้นานาประเทศเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$= 4.04) ลำดับรองลงมาคือควรผลักดันร่างกฎหมายว่าด้วยองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.03) และควรปรับปรุงและแก้ไขกฎหมายที่มีการตีความที่ไม่ชัดเจนเกี่ยวกับความผิดฐานค้ามนุษย์และความผิดฐานอื่นที่เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$= 4.02) ตามลำดับ

ด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ การค้ามนุษย์ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$= 3.63) โดยเมื่อแยกเป็นประเด็นพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดว่าควรมีหน่วยงานภาคเอกชนให้การบริการด้านการรักษาพยาบาล การดูแลในเรื่องอาหารและที่พัก การให้คำปรึกษาทางด้านกฎหมายและการจัดล่ามแปลภาษา อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$= 3.87) ลำดับรองลงมาคือควรมีการเสริมสร้างศักยภาพแก่ทีมสหวิชาชีพในกระบวนการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$= 3.86) และควรมีหน่วยงานภาคเอกชน และภาคประชาชน จัดบริการช่วยเหลือผู้เสียหายนอกเหนือจากภาครัฐ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$= 3.82) ตามลำดับ

ด้านความร่วมมือ ในการค้ามนุษย์ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$= 3.91) โดยเมื่อแยกเป็นประเด็น พบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีความคิดว่าควรมีการวางมาตรการและการดำเนินงานร่วมกับทุกภาคส่วนเพื่อป้องกัน เฝ้าระวังสืบเสาะ และควรมีการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพภาคีเครือข่ายในเรื่องการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$= 3.97) ติดตามช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$= 3.97) ลำดับรองลงมาคือ ควรมีการรายงาน และประสานความร่วมมือในการส่งต่อผู้เสียหายระหว่างภาคี

เครือข่าย อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$= 3.96) และควรมีการทบทวน และประเมินสถานการณ์การค้ามนุษย์ในปัจจุบัน เพื่อเผยแพร่ให้ภาคีเครือข่ายนำไปประยุกต์ใช้ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$= 3.95) ตามลำดับ

สรุปภาพรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$= 3.76) โดยด้านการดำเนินคดีมีค่าเฉลี่ยรวมสูงสุด อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$= 3.96) ลำดับรองลงมาคือ ด้านความร่วมมือ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$= 3.91) ด้านการป้องกัน อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$= 3.66) ด้านนโยบาย อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$= 3.64) และด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$= 3.63) ตามลำดับ

6.2 การอภิปรายผล

จากผลการศึกษาวิจัย สามารถนำมาอภิปรายตามวัตถุประสงค์การศึกษา ได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษารูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกัน ปราบปรามและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์

กระบวนการทำงานของเครือข่ายในการป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในพื้นที่เกิดจาก คณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัด 76 จังหวัด ซึ่งแต่งตั้งโดยคณะกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เพื่อให้เป็นศูนย์กลางในการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ตลอดจนอำนวยการ สั่งการและดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ภายในจังหวัด โดยขับเคลื่อนการดำเนินการผ่าน มาตรการการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ตามหลักสากล 5P

<u>**ด้านนโยบาย**</u> จากข้อมูลกลไกบริหารนโยบาย ยุทธศาสตร์การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์กำหนดให้มี คณะกรรมการระดับชาติ 2 คณะ คือ 1) คณะกรรมป้องกันและปราบการค้ามนุษย์ ตามมาตรา 15 มี นายกรัฐมนตรีเป็นประธาน มีหัวหน้าหน่วยงานระดับกระทรวงเป็นกรรมการ 2) คณะกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ตามมาตรา 22 โดยมีรองนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน มีหัวหน้าหน่วยงานระดับกระทรวง กลม เป็นกรรมการ ซึ่งเป็นหน่วยงานกำหนดยุทธศาสตร์มาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พบในข้อมูลเชิงปริมาณค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่คณะกรรมการป้องกันแลปราบปรามการค้ามนุษย์มีการกำหนดนโยบายในด้านการค้ามนุษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพในระดับ ปานกลาง และควรเพิ่มนโยบายเร่งความตระหนักในสังคมไทยให้ถือว่าการค้ามนุษย์เป็นภัยใกล้ตัว ส่วนการกำหนดแนวทางและการกำกับดูแล กำหนดแนวทางและกำกับดูแลการดำเนินงานตามพันธกรณีระหว่างประเทศตลอดจนการให้ความร่วมมือและประสานงานกับต่างประเทศเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พบในข้อมูลเชิงปริมาณค่าเฉลี่ยความคิดเห็น การประสานกระบวนการกลไกระหว่างประเทศจะสามารถผลักดันกลไกระดับประเทศให้มีศักยภาพมากขึ้นในระดับมากซึ่งรัฐบาลอาจจะต้องมีการสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศที่เป็นต้นทาง ทางผ่าน และปลายทาง และกำหนดเป็นวาระแห่งชาติ เพื่อที่จะสามารถพัฒนาระบบเครือข่ายแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านการป้องกัน ประกอบด้วยหน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการขับเคลื่อนคือ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงยุติธรรม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงกลาโหม ซึ่งเป็นหน่วยงานในระดับจังหวัด จากข้อมูลเชิงปริมาณได้ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นหน่วยงานในระดับจังหวัดสามารถป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ได้ในระดับมาก มีกลไกการทำงานในระดับจังหวัดมีการเชื่อมโยงการทำงานกำหนดมาตรการป้องกันมีประสิทธิภาพและส่วนใหญ่ได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน และหน่วยงานในระดับจังหวัดควรส่งเสริมครอบครัวและชุมชนให้เข้มแข็งในการเฝ้าระวังปัญหาการค้ามนุษย์ในพื้นที่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ปีพุทธศักราช 2555 -2559 ยุทธศาสตร์ด้านการป้องกันเน้นให้ประชาชนตระหนักและให้ความร่วมมือในการเฝ้าระวังปัญหาการค้ามนุษย์ในครอบครัวและชุมชนเอาใจใส่ในการดูแลบุตรหลานโดยมีมาตรการ กลยุทธ์ส่งเสริมกลไกชุมชนให้เข้มแข็งในการเฝ้าระวังปัญหาการค้ามนุษย์

ด้านการดำเนินคดี ประกอบด้วยหน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการขับเคลื่อนคือ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงยุติธรรม ซึ่งเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดมีการดำเนินคดี การมีนโยบายในเรื่องกฎหมายใหม่ๆ ใช้รูปแบบวิเคราะห์ข่าวกรองมีการประสานงานกับภาคีเครือข่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศ สอดคล้องกับข้อมูลเชิงปริมาณเกี่ยวกับความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยในระดับมากควรปราบปรามการกระทำผิดและบวนการค้ามนุษย์อย่างจริงจัง โดยความร่วมมือระหว่างประเทศและผลักดันให้นานาประเทศเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ และควรผลักดันว่าด้วยเรื่องกฎหมายอาญากรรมข้ามชาติ ควรปรับปรุงและแก้ไขกฎหมายที่มีการตีความที่ไม่ชัดเจนเกี่ยวกับความผิดฐานค้ามนุษย์และความผิดฐานอื่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ปีพุทธศักราช 2555 -2559 ยุทธศาสตร์ด้านการดำเนินคดีเน้นความร่วมมือของผู้เสียหายในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด และประสิทธิภาพของการบังคับใช้กฎหมายโดยมีมาตรการกลยุทธ์สนับสนุนการปราบปรามผู้กระทำความผิดและขบวนการอาชญากรรมทั้งภายในประเทศและข้ามชาติอย่างจริงจัง โดยการใช้กระบวนการความร่วมมือระหว่างประเทศการยึดอายัดทรัพย์สินในต่างประเทศและการนำตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีและการส่งผู้ร้ายข้ามแดน ตรงกับข้อมูลเชิงคุณภาพที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด บทลงโทษจะต้องเหมาะสมกับคดี มีความเด็ดขาดรุนแรง โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดและมีการจับกุมการสอบสวนด้วยความเป็นธรรม รวดเร็วและขยายผลไปถึงผู้สมคบ ปฏิบัติงานเชิงรุก โดยการจัดชุดเฉพาะกิจออกจับกุมขบวนการค้ามนุษย์ในพื้นที่

ด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ มีหน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการขับเคลื่อนคือกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย และภาคเอกชน ซึ่งให้การคุ้มครองแก่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในเรื่องการดูแลความปลอดภัย อาหาร ที่พัก การรักษาพยาบาล การบำบัดฟื้นฟูจิตใจ การฝึกอาชีพ กิจกรรมสันทนาการ บริการด้านจิตสังคม การให้การศึกษาฝึกอบรม และการให้ความช่วยเหลือ

ด้านกฎหมาย การส่งกลับไปประเทศเดิม หรือภูมิลำเนาของผู้นั้น ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ปีพุทธศักราช 2555 -2559 ยุทธศาสตร์ด้านการคุ้มครองช่วยเหลือเน้นผู้เสียหายได้รับการช่วยเหลือและคุ้มครองตามมาตรฐานที่กำหนด โดยมีมาตรการ กลยุทธ์ ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดตั้ง/จัดหาสถานคุ้มครองหรือสถานพักพิงผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ โดยองค์กรภาคเอกชนตามมาตรฐานที่กำหนด ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราชการส่วนท้องถิ่นและชุมชนของผู้เสียหายในการดูแลภายหลังการส่งกลับ ซึ่งตรงกับข้อมูลเชิงปริมาณ ที่ควรมีหน่วยงานภาคเอกชนและภาคประชาชน จัดบริการช่วยเหลือผู้เสียหายนอกเหนือจากภาครัฐ ควรมีหน่วยงานภาคเอกชนให้การบริการด้านการรักษาพยาบาล การดูแลในเรื่องอาหารและที่พัก การให้คำปรึกษาทางด้านกฎหมายและการจัดล่ามแปลภาษา โดยมีค่าเฉลี่ยระดับมาก

<u>ด้านความร่วมมือ</u> เป็นการประสานความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยประสานความร่วมมือระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ ศูนย์ประสานชายแดนเพื่อการต่อต้านการค้ามนุษย์ ไทย-เมียนมา (แม่สอด - เมียวดี นอกจากนี้มีอีก 2 พื้นที่ คือ ระนอง - เกาะสอง , เชียงราย - ท่าขี้เหล็ก) โดยเป็นการร่วมมือเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในพื้นที่ชายแดน และผ่านกลไกความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ที่สำคัญคือคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ระดับจังหวัดมีการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยมีการประชุมคณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์จังหวัด และคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ระดับจังหวัดการแต่งตั้งคณะทำงานการออกตรวจบูรณาการระดับจังหวัด พบในข้อมูลเชิงคุณภาพว่าความร่วมมือในการทำงานเครือข่ายในการป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในระดับจังหวัดจะมีการถอดบทเรียนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างทีมสหวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอ ทั้งการแลกเปลี่ยนข้อมูลกันระหว่างเจ้าหน้าที่ เพื่อเป็นการต่อยอดของการปฏิบัติงานในแต่ละครั้ง รวมถึงมีการถอดบทเรียนในการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องเพื่อการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องซึ่งจะทำให้ทีมสหวิชาชีพได้ปฏิบัติเป็นไปในแนวทางเดียวกันและสอดคล้องกับข้อมูลเชิงปริมาณว่า ควรมีการวางมาตรการและการดำเนินงานร่วมกับทุกภาคส่วนเพื่อป้องกัน เฝ้าระวัง สืบเสาะ และติดตามช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และกลไกการเชื่อมโยงมาตรการในด้านการค้ามนุษย์สู่พื้นที่อำเภอ ตำบล หมู่บ้านมีการเชื่อมโยงควรมีการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพภาคีเครือข่ายในเรื่องการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่ระดับมาก

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาเครือข่ายการประสานการดำเนินงาน ทั้งระดับนโยบาย ระดับบริหาร และระดับปฏิบัติในการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหาการค้าเด็กและสตรีในประเทศไทย

ผลการสังเคราะห์องค์ความรู้ในประเด็นนี้ เป็นการนำเสนอถึงรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกัน ปราบปรามและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ โดยผลการศึกษาในพื้นที่ สะท้อนให้เห็นว่ามีรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายครอบคลุม ทั้ง 5 ด้านตามหลักมาตรฐานการป้องกันและปราบปรามการค้า

มนุษย์ สากล คือ ด้านนโยบาย ด้านการป้องกัน ด้านการดำเนินคดี ด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ และด้านความร่วมมือ อยู่ใน 3 ระดับ คือ ระดับนานาชาติ/ระหว่างประเทศ โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดชายแดน หรือการป้องกัน ปราบปรามและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบการค้าแรงงาน ระดับชาติ รวมถึงระดับจังหวัด ซึ่งปรากฏข้อค้นพบดังนี้

- รูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกัน ปราบปรามและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ระดับนานาชาติ/ระหว่างประเทศ โดยกระบวนการทำงานในระดับนี้เป็นผลพวงมาจากความตระหนักในปัญหาการค้ามนุษย์ร่วมกันของรัฐบาลประเทศต่างๆ โดยเฉพาะประเทศที่มีชายแดนติดกัน รวมถึงความตระหนักขององค์กรพัฒนาเอกชนสากล/นานาชาติ อาทิ

- การบูรณการเครือข่ายระหว่างประเทศได้มีการตั้งศูนย์ประสานงานชายแดนเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยความร่วมมือตามแนวชายแดนกับประเทศเมียนมาหรือ Border Cooperation Against Trafficking In Persons (BCATIP)

- การทบทวนเพื่อปรับปรุงบันทึกความเข้า ใจ (MOU) ว่าด้วยความร่วมมือในการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก และการช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ พ.ศ.2552 ประเทศไทยและเมียนมา เพื่อให้มีขั้นตอนปฏิบัติที่สามารถป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ได้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้ทั้งสองประเทศได้ลงนามใน MOU ว่าด้วยความร่วมมือทางแรงงานและข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือข้ามพรมแดนฉบับใหม่ ซึ่งส่งเสริมการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างประชาชนสองฝ่ายตลอดแนวชายแดนและพัฒนาคุณภาพชีวิตแรงงานเมียนมาในประเทศไทย เนื้อหาที่ผนวกเข้าไปใน MOU ฉบับใหม่ คือ การใช้บัตรผ่านแดนแทนหนังสือเดินทางในการขอใบอนุญาตทำงานในพื้นที่ 8 ตำบล ใน 4 จังหวัดชายแดนไทย–เมียนมา ผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง องค์การระหว่างประเทศ องค์กรพัฒนาเอกชนไทยและเมียนมาได้เข้าร่วมการประชุม Thailand–Myanmar Case Management Meeting (CMM) ครั้งที่ 18 ในประเทศไทย ได้แลกเปลี่ยนมุมมองต่อการปรับปรุงระบบการให้ความคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และได้ลงนามร่วมในภาคผนวกว่าด้วยมาตรฐาน ขั้นตอนการปฏิบัติเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ใช้เป็นแนวทางในการส่งกลับและฟื้นฟูผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

- บันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือด้านแรงงานและข้อตกลงว่าด้วยการจ้างงานแรงงานจากเมียนมา ลาว กัมพูชา และเวียดนาม โดยประเทศไทยเป็นเจ้าภาพการประชุมรัฐมนตรีจากกลุ่มประเทศ CLMVT ว่าด้วยการย้ายถิ่นฐานที่ปลอดภัย ซึ่งมีการเจรจาถึงการประกันความปลอดภัยของแรงงานด้วยการสร้างหลักประกันการจ้างแรงงานข้ามชาติที่รับผิดชอบและการจัดการการย้ายถิ่นให้แก่แรงงานภายใต้ความร่วมมือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ทั้งประเทศต้นทาง ปลายทาง และทางผ่าน

- การลงนามอนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะเด็กและสตรี (ASEAN Convention Against Trafficking in Persons, especially Women and Children : ACTIP) เมื่อพฤศจิกายน 2558 ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันต่ออนุสัญญาดังกล่าว เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2559 นับเป็นประเทศที่สามในกลุ่มสมาชิกอาเซียนที่ให้สัตยาบันต่ออนุสัญญา ACTIP การให้สัตยาบันเป็นการเน้นย้ำว่า

ไทยยืนยันในพันธกรณีร่วมมือกับสมาชิกอาเซียน ในการขจัดอาชญากรรมการค้ามนุษย์ และจะยึดมั่นในพันธกรณีของตน รวมถึงนโยบายรัฐบาลที่ประกาศให้การต่อต้านการค้ามนุษย์เป็นวาระแห่งชาติ อนุสัญญา ACTIP จะมีผลบังคับใช้เมื่อประเทศสมาชิกอาเซียนให้สัตยาบัน ครบ 6 ประเทศ

- โครงการออสเตรเลีย–เอเชียเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ ครอบคลุมขอบเขตความร่วมมือที่กว้างกว่า ACTIP คือเป็นความร่วมมือกับประเทศไทยภายใต้แผนงานภูมิภาค 4 ปี (ปี 2558–2561) และกับภาคีระดับอนุภูมิภาค ภายใต้ AAPTIP มีการดำเนินงานที่หลากหลายในขอบข่ายงานของเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย การดำเนินคดี ผู้พิพากษา และเจ้าหน้าที่ศาล กรอบงานดังกล่าวมุ่งเน้นการเพิ่มพูนศักยภาพของภาคีที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนการบังคับใช้กฎหมายและการดำเนินคดี

- การประชุมทวิภาคีระหว่างศูนย์ต่อต้านการค้ามนุษย์ของ DSI และหน่วยต่อต้านการค้ามนุษย์ของสำนักงานตำรวจเมียนมา ครั้งที่ 13 ที่เมืองพุกาม และครั้งที่ 14 ที่เชียงใหม่ ที่ประชุมได้แลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับคดีที่นายหน้าชาวเมียนมาบังคับสตรีและเด็กเมียนมาให้ค้าบริการทางเพศ ที่จังหวัดระนอง

2) รูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกัน ปราบปรามและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ระดับชาติ/ประเทศ โดยกระบวนการทำงานระดับนี้ เป็นการทำงานหลักที่ให้แนวทางในการขับเคลื่อนในระดับจังหวัดหรือในระดับพื้นที่ต่อไป โดยที่กระบวนการทำงานระดับชาติที่ค้นพบในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่

- ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์แห่งชาติ (ศปคม.แห่งชาติ) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้จัดตั้ง ศปคม.แห่งชาติ โดยไม่ได้จัดตั้งเป็นหน่วยงานพิเศษขึ้นใหม่ แต่ใช้กลไกของหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้ว และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องแต่งตั้งผู้ประสานงานประจำแต่ละหน่วยงาน โดยไม่ต้องมาปฏิบัติงาน ณ กระทรวงฯ ทั้งนี้ ได้กำหนดรูปแบบไว้ดังนี้ คณะกรรมการศูนย์ปฏิบัติการด้านการค้ามนุษย์ระดับชาติ ทำหน้าที่กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ อำนวยการ สั่งการและประสานงานในระดับต่าง ๆ รวมทั้งกำกับดูแล ติดตามการดำเนินงาน ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (ประธานกรรมการ) ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน และองค์การระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง โดยมีสำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นเจ้าภาพหลัก

- การบูรณาการกระบวนการสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และองค์กรที่เกี่ยวข้อง กรอบความร่วมมือระหว่างภาครัฐ-เอกชน-ประชาสังคม เป็นกรอบงานให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้แลกเปลี่ยนความรู้ข่าวสาร และประสบการณ์การทำงานระหว่างกัน ความร่วมมือในระดับประเทศยังช่วยในการระบุและค้นหาวิธีการแก้ไขปัญหาทั้งในปัจจุบันและที่กำลังจะเกิดขึ้น อีกทั้งยังช่วยสร้างแนวทางการทำงานแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ที่เป็นระบบ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

- หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และประชาสังคม 54 หน่วยงาน ได้ร่วมกันลงนามใน “บันทึกความร่วมมือในการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์”

- พัฒนาแผนปฏิบัติการเร่งด่วนเพื่อป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ช่วง 6 เดือนหลังของปี 2559 กำหนดเป้าหมายครอบคลุมประเด็นปัญหาต่าง ๆ 24 เป้าหมาย เพื่อเป็นหลักประกันว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพภายในเวลาที่กำหนด

- ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานรัฐ เช่น ระหว่างหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายและหน่วยงานยุติธรรม ภายใต้กรอบการดำเนินงานหลายกรอบ รวมถึงคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินคดีค้ามนุษย์ และช่วยเสริมประสิทธิภาพของการบังคับใช้กฎหมาย โดยเร่งกระบวนการให้รวดเร็วขึ้นและดำเนินคดีได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

- ความร่วมมือระหว่างรัฐบาลกับองค์กรพัฒนาเอกชนเพื่อแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ที่ขยายวงกว้างขึ้น ทั้งในด้านขององค์กรและงานที่ดำเนินการร่วมกันหลายกรณี มีองค์กรเอกชนในหลายพื้นที่ที่ทำงานร่วมกันกับภาครัฐ และเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยให้กระบวนการสร้างความร่วมมือประสบผลสำเร็จ องค์กรดังกล่าว ได้แก่ ศูนย์อภิบาลผู้เดินทางทะเล มูลนิธิเพื่อสิทธิมนุษยชนและการพัฒนา มูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน สถาบันอิศรา มูลนิธิศุภนิมิต มูลนิธิรักษ์ไทย โครงการฮัก มูลนิธิสานสัมพันธ์ครอบครัว เป็นต้น

- การจัดเวทีเสวนา “เปิดใจ...ต่อต้านการค้ามนุษย์ของประเทศไทย” โดยกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) กระทรวงแรงงาน และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และหน่วยงานภาครัฐ องค์กรหลักจากองค์กรพัฒนาเอกชน และองค์กรระหว่างประเทศ ที่ทำงานต่อต้านการค้ามนุษย์ ได้แก่ มูลนิธิพัฒนาการคุ้มครองเด็ก มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก มูลนิธิผู้สตรี สำนักงานกฎหมายเอสอาร์ มูลนิธิสิทธิมนุษยชนเพื่อการพัฒนา มูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน คณะนักบวชไทยต่อต้านการค้ามนุษย์ (Talitha Kum) ศูนย์อภิบาลผู้เดินทางทะเล มูลนิธิกระจกเงา องค์กร Fortify Rights องค์กร Human Rights Watch มูลนิธิ เอ-ทเวนตี้ และศูนย์การเรียนชุมชนเพื่อพัฒนามนุษยชาติ เข้าร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลเกี่ยวเนื่องกับคดีหรือกรณีที่ตนกำลังดำเนินการอยู่ โดยเวทีดังกล่าวจัดขึ้นเป็นประจำและถือเป็นกิจกรรมสำคัญ ในการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและองค์กรเอกชน

3) รูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกัน ปราบปรามและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ระดับจังหวัด/พื้นที่ ดังกล่าวมาแล้วข้างต้นว่า กระบวนการทำงานระดับชาติเป็นสิ่งที่ให้แนวทางในการขับเคลื่อนงานในระดับพื้นที่ สำหรับในการศึกษาครั้งนี้พบว่า กระบวนการทำงานในพื้นที่ที่สำคัญมี 2 ลักษณะ คือ (1) กระบวนการขับเคลื่อนของ “ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัด” (ศปค.จังหวัด) และทีมสหวิชาชีพ รวมถึง (2) กระบวนการขับเคลื่อนงานของหน่วยงาน/องค์กรต่างๆ ที่มีการทำงานเกี่ยวข้องกับการป้องกัน แก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ เป็นต้นว่า

● กระบวนการทำงานในพื้นที่ มีทีมสหวิชาที่ประกอบไปด้วยทั้งภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน ภาคประชาสังคม มาทำงานร่วมกันในพื้นที่ โดยใช้กระบวนการทั้งในด้านการช่วยเหลือ การส่งต่อ และ

การเยียวยา นอกจากนี้ยังมีองค์กรบางกลุ่ม ทำงานในลักษณะของเชิงป้องกัน สามารถสรุปประเภทองค์กรและลักษณะงานที่ทำในกระบวนการทำงานด้านการค้ามนุษย์ ดังนี้

- องค์กรที่ทำงานในลักษณะป้องกัน/ปราบปราม ประกอบไปด้วย สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พมจ.) สำนักงานแรงงานจังหวัด สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด สำนักงานยุติธรรมจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานีตำรวจภูธร อัยการจังหวัด สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัด เป็นต้น และองค์กรพัฒนาเอกชน อาทิ องค์การระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน (IOM International Organization for Migration) ศูนย์ธารชีวิตเพื่อเด็ก เป็นต้น

- องค์กรที่ทำงานด้านพัฒนาศักยภาพของกลุ่มเป้าหมาย อาทิ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กบ้านเอื้ออารีย์ (มูลนิธิ เอชเอชเอ็น เพื่อเด็กไทย) ศูนย์ธารชีวิตเพื่อสตรี จังหวัดชลบุรี เป็นต้น

- องค์กรที่ให้การป้องกัน ช่วยเหลือ และเยียวยา อาทิ มูลนิธิศูนย์ชีวิตใหม่ มูลนิธิสุภนิมิต ศูนย์พัฒนาการศึกษาเพื่อลูกสตรีและชุมชน มูลนิธิบ้านครูน้ำ มูลนิธิเดสทินี่ เรสคิว TRAFCORD เป็นต้น

● การดำเนินงานของหน่วยงาน/องค์กรที่ขับเคลื่อนงานด้านป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์โดยตรงในพื้นที่ ประกอบด้วย หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน อาทิ บ้านพักเด็กและครอบครัว ศูนย์พึ่งได้ (OSCC) ซึ่งมีที่ทำการอยู่ที่โรงพยาบาล ศูนย์ดังกล่าวทำหน้าที่หลักในเรื่องของการช่วยเหลือแก่ผู้สตรีและเด็กที่ถูกทำร้าย ศูนย์ดังกล่าวเป็นหนึ่งในกลไกการทำงานที่เกิดจากการทำบันทึกข้อตกลง (MOU) ร่วมกันของหน่วยงานที่ทำงานเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ตำรวจตรวจคนเข้าเมือง เป็นต้น โดยทำงานครบกระบวนการทั้งในเชิงการป้องกัน การช่วยเหลือ และการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเยียวยาเหยื่อการค้ามนุษย์ นอกจากนี้องค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) ยังมีกระบวนการทำงานหลักที่มีลักษณะเป็นการทำงานที่ยึดชุมชนเป็นฐานในการทำงาน หรือ Community Base Organization

● การดำเนินงานด้านการคุ้มครองแรงงานเด็ก โดยทางสวัสดิการคุ้มครองแรงงานจังหวัดร่วมกับภาคีที่เกี่ยวข้อง และ เครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงานเพื่อหาแนวทางการทำงานในประเด็นการคุ้มครองแรงงานเด็ก โดย 1) การป้องกันไม่ให้เด็กเข้าสู่ระบบการทำงานในรูปแบบที่ไม่เหมาะสม อาทิ การจัดระบบการตรวจสอบ และติดตามการจ้างแรงงานในกิจการประมง และต่อเนื่องจากประมง การแก้ไขปัญหา การจัดบริการทางสังคม การจัดการศึกษาแก่เด็กต่างชาติ 2) การคุ้มครองแรงงานเด็ก อาทิ การสร้างกลไกเชิงระบบการช่วยเหลือ และคุ้มครองเด็ก การเสริมสร้างให้ผู้ประกอบการเข้าใจและไม่ละเมิดสิทธิแรงงานเด็ก การสร้างเครือข่ายให้ความช่วยเหลือคุ้มครองผู้ที่ถูกละเมิดสิทธิ เป็นต้น 3) การมีส่วนร่วมกับผู้ประกอบการเพื่อให้แรงงานเด็กได้รับบริการทางสังคม การพัฒนาทักษะชีวิตแรงงาน การสนับสนุนการจัดการศึกษาในรูปแบบที่เหมาะสมแก่แรงงานเด็ก การพัฒนาฝีมือ ทักษะอาชีพที่เหมาะสมแก่เด็กตามวัย 4) การพัฒนาความร่วมมือและเครือข่ายระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นความพยายามที่จะจัดให้มีการจัดระบบ

ฐานข้อมูลที่ใช้สำหรับปฏิบัติการ การปรึกษาหารือในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบการบริหารคุ้มครองแรงงานข้ามชาติ และครอบครัว

● หน่วยงานภาครัฐหลายหน่วยงานในจังหวัดได้เพิ่มความพยายามในการทำงานร่วมกับองค์กรพัฒนาเอกชนในการให้ความช่วยเหลือ โดยมีผู้เสียหายเป็นศูนย์กลางในหลากหลายรูปแบบ เช่น ให้บริการล่ามอิสระเมื่อมีความต้องการระหว่างกระบวนการคัดแยกผู้เสียหาย ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย คือ การจัดตั้งศูนย์พิทักษ์เด็ก (ACT) เพิ่มเติมขึ้นที่จังหวัดชลบุรี (พัทยา) โดยอาศัยต้นแบบที่ประสบผลสำเร็จมาแล้วที่จังหวัดเชียงใหม่เป็นตัวอย่าง ซึ่งศูนย์ลักษณะนี้ถือเป็นแห่งแรกที่มีการจัดตั้งขึ้นในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีการจัดตั้งขึ้นเมื่อต้นปี พ.ศ. 2559 ในฐานะที่เป็นศูนย์ซึ่งให้ที่พักพิงและช่วยเหลือแก่ผู้เสียหายเด็กที่ถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบหรือประพฤติมิชอบในทางเพศ พร้อมกับการให้ความดูแลอย่างรอบด้านแก่ผู้เสียหาย ในแต่ละศูนย์จะเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายจากหลายประเทศและองค์กรพัฒนาเอกชนที่เกี่ยวข้อง โดยศูนย์ ACT ที่พัทยาเริ่มทำงานปลายปี พ.ศ. 2559 และในปี พ.ศ. 2560 จะมีการเปิดศูนย์ ACT ขึ้นอีก 3 แห่ง คือ จังหวัดภูเก็ต กาญจนบุรี และเชียงราย

จากกระบวนการ/กลไกขับเคลื่อนงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในระดับต่างๆ ที่ค้นพบจากการศึกษา สะท้อนให้เห็นว่าในสังคมไทย มิได้นิ่งดูดายกับปัญหาการค้ามนุษย์ที่เกิดขึ้น ในทางตรงกันข้าม กลับมีความพยายามในการสร้างกลไกขับเคลื่อนการทำงานที่หลากหลาย อย่างไรก็ตามเนื่องด้วยปัญหาการค้ามนุษย์มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างเป็นพลวัตร ฉะนั้นกระบวนการ/กลไกดังกล่าวอาจจะยังไม่เพียงพอและเหมาะสมต่อการเปลี่ยนแปลงไปของปัญหา ฉะนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการให้ความสำคัญกับการปรับเปลี่ยนรูปแบบกระบวนการทำงาน/กลไกต่างๆ ให้สอดคล้อง เท่าทันกับสถานการณ์ปัญหาที่เปลี่ยนแปลงไป

สมมติฐานที่ 1 อาชีพมีความสัมพันธ์ต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์ จากการศึกษาพบว่า อาชีพไม่มีความสัมพันธ์ต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์ ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในระดับจังหวัด และประชาชนทั่วไป ในส่วนของประชาชนทั่วไปนั้น เป็นระดับผู้นำชุมชนที่มีความรู้ความเข้าใจ หรือได้รับการอบรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

สำหรับคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ระดับจังหวัด (ศปค.จังหวัด) และทีมสหวิชาชีพ ซึ่งประกอบด้วยกรรมการจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้แทนจากกระทรวงแรงงาน ผู้แทนจากกระทรวงศึกษาธิการ ผู้แทนจากกระทรวงสาธารณสุข ผู้แทนจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นต้น องค์กรอิสระไม่แสวงหาผลกำไร (NGOs) หรือเป็นสถานประกอบการที่สำคัญ จากข้อมูลที่กล่าวข้างต้นทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความหลากหลาย อยู่ในหลายหน่วยงานในหลากหลายอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับการสำรวจข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ร้อยละ 57.0 ประกอบอาชีพในภาคราชการ ร้อยละ 9.5 ประกอบอาชีพอื่นๆ เช่น ค้าขาย เจ้าของกิจการ ร้อยละ 8.2 อาชีพรับจ้างทั่วไป

ร้อยละ 7.9 ประกอบอาชีพในภาคธุรกิจเอกชน ร้อยละ 4.5 เป็นนักศึกษา ร้อยละ 4.4 เป็นพนักงานบริการและพนักงานขาย ร้อยละ 3.3 อยู่ในภาคเกษตรกรรมและองค์กรเอกชน (NGOs) และร้อยละ 1.9 ประกอบอาชีพภาครัฐวิสาหกิจตามลำดับ ทำให้มีความคิดเห็นที่หลากหลายแตกต่างกันไป จึงทำให้อาชีพไม่มีความสัมพันธ์ต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์

อีกทั้งจากศึกษาเรื่อง “การจัดการของภาคีเครือข่ายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ของประเทศไทย” พบว่ามีข้อเสนอแนะ ควรให้ทุกหน่วยงานของภาคีเครือข่ายต้องมีส่วนร่วมในทุกเรื่องของการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์สามารถเรียนรู้ บูรณาการทำงานร่วมกันแทนกันได้ เพื่อให้มีความเป็นเอกภาพในการทำงานร่วมกัน และเกิดประสิทธิภาพในการทำงานสูงสุด ควรจัดทำระบบข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการค้ามนุษย์ให้ทันสมัย และสามารถเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ในทุกระดับ ควรมีการสร้างกลไกความร่วมมือขยายผลไปยังประชาชนและเครือข่ายทุกกลุ่มของสังคมให้มีการป้องกันเฝ้าระวังและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ควรมีบุคลากรที่มีความสามารถในการจัดการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ประจำศูนย์พิทักษ์สตรี เด็ก ครอบครัวและปราบปรามการค้ามนุษย์ เพื่อทำงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ เพราะการดำเนินงานการแก้ปัญหาการค้ามนุษย์ต้องอาศัยความชำนาญเฉพาะทาง

สมมติฐานที่ 2 ประเภทของเครือข่ายมีความสัมพันธ์ต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์ พบว่า ประเภทของเครือข่ายมีความสัมพันธ์ต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์ เนื่องจากในปี 2557 ประเทศอยู่ในกลุ่มที่ 3 หรือ Tier 3 รัฐบาลจึงได้มีการมอบนโยบาย “การป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์” เป็นวาระแห่งชาติเมื่อวันที่ 3 เมษายน 2558 จึงทำให้ทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ เอกชน หรือประชาชนร่วมมือกันดำเนินการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์อย่างจริงจัง

ทั้งนี้ในการทำหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานก็มีความแตกต่างกันไป โดยหน่วยงานภาครัฐจะมุ่งเน้นการด้านการดำเนินคดี เพราะเนื่องจากมีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง คือ สำนักงานอัยการสูงสุด และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำหรับด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ ทางกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ก็ได้จัดตั้งสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพ 9 แห่งเป็นหน่วยงานหลักให้การช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ มีกระบวนการดำเนินตั้งแต่การแรกรับถึงการติดตามผล อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้หน่วยงานเอกชนเข้ามาส่วนร่วมในการคุ้มครองช่วยเหลือ และสำหรับด้านการป้องกันจะเน้นความประชาชนให้เข้ามาส่วนร่วมในการ “ชี้ เป้า เฝ้า ระวัง” เหตุที่เกิดขึ้นภายในชุมชน โดยหน่วยงานภาครัฐเข้าไปสร้างความรู้ ให้เข้าใจถึงรูปแบบการค้ามนุษย์ ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่า ประเทศไทยมีกลไกการการปฏิบัติงานช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากาการค้ามนุษย์ที่ดี มีกฎหมาย มีบุคลากร มีโครงสร้างของกระทรวง กรม มีกฎหมายที่สามารถบังคับใช้และลงโทษผู้กระทำผิดได้ และมีการร่วมมือกันจากหลายภาคส่วน โดยแต่ละภาคส่วนมีบทบาทชัดเจน

ดังนั้น แต่ละภาคส่วนอาจจะมีทัศนคติเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์ ทั้งในด้านนโยบาย ด้านการป้องกัน ด้านดำเนินคดี ด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ และด้านความร่วมมือ อีกทั้งยังสอดคล้องกับการสำรวจข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง ที่มีการกระจายอยู่ในทุกภาคส่วน โดยพบว่าร้อยละ 56.5 อยู่ในภาคราชการ ร้อยละ 21.7 อยู่ในภาคประชาชน ร้อยละ 11.2 องค์กรอิสระ/ไม่เป็นเครือข่ายขององค์กรประเภทใด และร้อยละ 10.6 อยู่ในภาคเอกชน

สมมติฐานที่ 3 ตำแหน่งมีความสัมพันธ์ต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์ พบว่า ด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ และตำแหน่งไม่มีความสัมพันธ์ต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์ในด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ และด้านความร่วมมือ แต่ในด้านนโยบาย ด้านการป้องกันและด้านการดำเนินคดี มีความสัมพันธ์ต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์

ในการศึกษาครั้งนี้ แบ่งการดำรงตำแหน่งในองค์กรเป็น 4 ระดับ ประกอบด้วย ไม่มีตำแหน่ง ระดับผู้ปฏิบัติ ระดับบริหารงาน และระดับนโยบาย ซึ่งพบว่าแต่ละระดับมีหน้าที่แตกต่างกัน โดยผู้ที่ระดับที่รับนโยบายชาติคือกลุ่มระดับนโยบายและบริหารงาน ทั้งนี้เนื่องจากคณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัด เป็นหัวหน้าหน่วยงานที่ได้รับการแต่งตั้ง เพราะต้องสั่งการ และดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ภายในจังหวัด แต่ในเชิงปฏิบัติ เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติจะเป็นผู้ดำเนินงานเป็นสำคัญ

ดังกล่าวมาข้างต้นว่า การขับเคลื่อนงานในระดับพื้นที่ สำหรับในการศึกษาครั้งนี้พบว่ากระบวนการ/กลไกในพื้นที่ ที่สำคัญมี 2 ลักษณะ คือ (1) กระบวนการขับเคลื่อนของ “ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัด” (ศป.คม.จังหวัด) และยังมีทีมสหวิชาชีพ รวมถึง (2) กระบวนการขับเคลื่อนงานของหน่วยงาน/องค์กรต่างๆที่ มีการทำงานเกี่ยวข้องกับการป้องกันแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ โดยในการทำงานของทีมสหวิชาชีพเป็นการปฏิบัติงานร่วมกันใน ประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง กรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ องค์กรเอกชน องค์การระหว่างประเทศ เป็นต้น โดยพนักงานสอบสวนมีอำนาจวินิจฉัย ชี้ขาดการตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

จากที่กล่าวมาข้างต้น ตำแหน่งในองค์กรที่แตกต่างกันมีบทบาท หน้าที่ที่ต่างกัน โดยในด้านนโยบายเป็นบทบาทหน้าที่ของระดับนโยบายและบริหารงาน ซึ่งระดับปฏิบัติไม่ได้มีส่วนร่วม แต่ในการการทำงานด้านการคุ้มครองหรือการดำเนินคดี เป็นหน้าที่ของผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินงาน ซึ่งจากผลการสำรวจพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 62.1 เป็นผู้ปฏิบัติงาน ร้อยละ 21.0 อื่นๆ เช่น ไม่ได้ดำรงตำแหน่งใดๆ ร้อยละ 14.6 เป็นระดับบริหารงาน และร้อยละ 2.3 เป็นระดับนโยบาย ตามลำดับ

ดังนั้น ของผู้ที่ดำรงตำแหน่งแตกต่างกันจึงมีทัศนคติเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์ ทั้งในด้านนโยบาย ด้านการป้องกัน และด้านดำเนินคดีแตกต่างกัน

การพัฒนากระบวนการทำงานเครือข่ายแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทย

กระบวนการทำงานเครือข่ายแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ที่เหยื่อเป็นเด็กและสตรีที่มีประสิทธิภาพนั้น สิ่งสำคัญคือควรเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ เอกชน องค์กรอิสระ และประชาชน ที่ต้องร่วมมือกันทำงานเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างจริงจัง โดยเน้นการทำงานให้เกิดขึ้นในเชิงรูปธรรมที่ต้องมีการวางแผนเชิงเฝ้าระวัง การป้องกัน การช่วยเหลือ และการคุ้มครอง ตั้งแต่ในระดับชุมชน ตำบล อำเภอ จังหวัด ไปจนถึงในระดับประเทศ ซึ่งการทำงานดังกล่าวควรประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

ด้านการป้องกัน การป้องกันเป็นจุดเริ่มต้นของการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ซึ่งเป็นบทบาทของทุกหน่วยงาน และทุกภาคส่วนที่ต้องร่วมกันเฝ้าระวัง แจ้งข้อมูลการค้ามนุษย์ให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งในเชิงเฝ้าระวังควรเน้นการสร้างความรู้ให้แก่ประชาชนทั่วไป เพื่อให้เข้ามาเป็นภาคีเครือข่ายการเฝ้าระวัง หรือการเครือข่ายตาสับปะรด เพื่อช่วยกันเป็นหูเป็นตาในระดับชุมชน รวมทั้งกลุ่มเสี่ยงที่เป็นเด็กและเยาวชนที่ยังขาดวุฒิภาวะ ที่ยังขาดความรู้เกี่ยวกับเรื่องการค้ามนุษย์ ควรเน้นการให้ความรู้ ซึ่งในปัจจุบันการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด คือสื่อมัลติมีเดีย โซเชียลมีเดีย และโทรทัศน์ ที่ประชาชนทุกเพศ ทุกวัยสามารถเข้าถึงได้ง่าย โดยมุ่งเน้นการประชาสัมพันธ์ตั้งแต่ความรู้เรื่องการค้ามนุษย์ การเฝ้าระวังภายในครอบครัวชุมชน ช่องทางในการแจ้งเหตุ การช่วยเหลือ และการป้องกันเหตุ ซึ่งจะเป็นการสร้างจิตสำนึกให้แก่ประชาชนทั่วไป และสร้างความตระหนักให้เกิดขึ้นกับกลุ่มเสี่ยง (เด็กเยาวชน) ไม่ให้เข้าถูกลอกล่อลวงเข้าไปสู่กระบวนการค้ามนุษย์

ในส่วนของหน่วยงานภาครัฐควรเข้มงวดในการตรวจสอบชาวต่างชาติที่เข้ามาบริเวณด่านชายแดนระหว่างประเทศ และสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ และควรเพิ่มช่องทางการแจ้งเหตุ/เบาะแสให้หลากหลายช่องทางมากขึ้น เช่น ทางอินเตอร์เน็ตและควรมีการจัดตั้งศูนย์กลางของเครือข่ายระดับตำบล เพื่อให้มีการประสานงานที่รวดเร็ว มีหน่วยงานในพื้นที่มีช่องทางการติดต่อประสานงานที่ชัดเจนอีกทั้งควรเพิ่มการติดตามการทำงานของหน่วยงานองค์ในระดับพื้นที่ เพื่อประเมินสถานการณ์ความรุนแงในพื้นที่เป็นระยะๆ และนำมาวางแผนการดำเนินงาน อีกทั้งใช้หลักการทำงานแบบ “บ-ว-ร” (บ้าน วัด โรงเรียน)

สำหรับกลุ่มเสี่ยงที่จะเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์นั้น ควรมุ่งเน้นการสร้างความรู้และสร้างอาชีพให้สามารถช่วยเหลือตนเองและครอบครัว และให้คนภายในชุมชนช่วยกันดูแล โดยสร้างเครือข่ายตั้งแต่ในครอบครัว ชุมชนจนกระทั่งถึงระดับประเทศ

ด้านการดำเนินคดี ในด้านของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์เป็นสิ่งสำคัญในการลงโทษผู้กระทำผิด เพื่อให้เกรงกลัวไม่ให้กระทำความผิดซ้ำ ซึ่งข้อกฎหมายควรมีความชัดเจน สามารถตีความได้ตรงตัว เข้าใจง่าย และลงโทษผู้กระทำผิดอย่างจริงจัง รุนแรงทั้งทางแพ่งและทางอาญา เช่น มีบทลงโทษ

ผู้กระทำความผิดให้ประหารชีวิต หรือปรับให้ล้มละลาย เป็นต้น และให้องค์กรการป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ควรเป็นองค์กรอิสระเพื่อลดการแทรกแซงจากเจ้าหน้าที่รัฐ

ด้านการช่วยเหลือ/คุ้มครอง เป็นการมุ่งเน้นช่วยเหลือผู้ตกเป็นผู้เสียหายในการค้ามนุษย์ ซึ่งควรมีการช่วยผู้เสียหายอย่างดีที่สุด เปรียบเสมือนการช่วยเหลือญาติของตนเอง โดยเน้นการพัฒนาจิตใจ ปลูกฝังจิตสำนึก สร้างอาชีพที่มั่นคง เพื่อไม่ให้กลับสู่กระบวนการค้ามนุษย์อีกครั้ง

ด้านความร่วมมือ การดำเนินงานด้านการค้ามนุษย์มีหลายหน่วยงาน หลากหลายองค์กรที่เกี่ยวข้อง ทั้งหน่วยงานภาครัฐ เอกชน องค์กรอิสระ (NGOs) ประชาชน ดังนั้นจึงควรมีการบูรณาการการทำงานและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงาน และภาคีเครือข่ายที่จะช่วยให้การดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จโดยเริ่มจากการรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานต่างๆ รวมถึงการแลกเปลี่ยนข้อมูล แบ่งปันประสบการณ์ในการทำงานซึ่งกันและกัน เพื่อนำไปสู่การทำงานที่มีประสิทธิภาพอีกทั้งทำข้อตกลงหรือสนธิสัญญาระหว่างประเทศในการเข้มงวดกวดขันการเข้า-ออกระหว่างประเทศ เพื่อป้องกันการลักลอบเข้าประเทศที่เข้ามากระทำการค้ามนุษย์

สำหรับในการสร้างเครือข่ายด้านการค้ามนุษย์ควรเริ่มตั้งแต่ในระดับครอบครัว ชุมชน ตำบล อำเภอ จังหวัด ไปจนถึงในระดับประเทศโดยเครือข่ายดังกล่าวทำหน้าที่เฝ้าระวัง สืบค้นข้อเท็จจริง และติดตามช่วยเหลืออีกทั้งให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และสร้างทีมสหวิชาชีพระดับชุมชน สร้างเครือข่ายที่เป็นสื่อสังคมออนไลน์

ด้านการปฏิบัติงาน การปฏิบัติงานมีส่วนช่วยป้องกันแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ได้เป็นอย่างดี ซึ่งในปัจจุบันการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ก็พบปัญหาในหลายด้าน เช่น ขาดความเข้าใจภาษาต่างประเทศ (ภาษาอาเซียน) การตีความด้านกฎหมายของเจ้าหน้าที่ ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องมีการพัฒนาเจ้าหน้าที่ หรือหาหน่วยงานภาคีเครือข่ายเข้ามาช่วยสนับสนุนการดำเนินงาน และการพัฒนาผู้ปฏิบัติงานควรพัฒนาการทำงานเป็นทีมสหวิชาชีพ

แนวทางการพัฒนากระบวนการทำงานเครือข่ายกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีเครือข่ายระดับหน่วยงานทุกกระทรวง ควรดำเนินงานส่งเสริมการทำงานแบบบูรณาการในการทำงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน องค์กรภาคีเครือข่าย เครือข่ายระดับชุมชนและอื่นๆที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปในแนวทางการดำเนินงานเดียวกัน ซึ่งมีการแบ่งบทบาทหน้าที่รับผิดชอบอย่างชัดเจนและจัดการทำแผนปฏิบัติการร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เครือข่ายระดับเจ้าหน้าที่ พัฒนาทีมสหวิชาชีพ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และภาคีเครือข่าย โดยให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย และเทคนิคการคัดกรองผู้เสียหายจากค้ามนุษย์ และอื่นๆ อย่างต่อเนื่องและควรมีสวัสดิการในการคุ้มครองความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการป้องกันปราบปรามค้ามนุษย์ในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงจากผู้มีอิทธิพลและมีการออกเอกสารหรือบัตรรับรองให้แก่เจ้าหน้าที่เพื่อเป็นเอกสารอ้างอิงแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน ส่วนการดำเนินงานควรมีการจัดทำแผนผังการปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอนให้มีความชัดเจนเพื่อใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรพัฒนารูปแบบการประสานส่ง

ต่อให้รวดเร็วขึ้น และควรมีการติดตามประเมินผล แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถอดบทเรียน จัดทำ KM หรือวิจัยสนับสนุนกระบวนการทำงาน พร้อมทั้งสร้างคู่มือการปฏิบัติอย่างง่ายและควรมีการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน และเครือข่ายให้มีบทบาทในการป้องกันแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ โดยให้ชุมชน แกนนำ ช่วยกันดูแลสอดส่องชาวต่างชาติที่เข้ามา

จากข้อค้นพบข้างต้น แสดงให้เห็นถึงการประสานการดำเนินงานอย่างเป็นทางการโดยมีการออกคำสั่งการ ระเบียบ วาระการดำเนินงานของเครือข่ายการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ทั้งระดับนโยบาย ระดับบริหาร และระดับปฏิบัติ โดยมีภาคีเครือข่ายที่ร่วมกันทำงาน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคประชาสังคม ซึ่งนอกจากนี้ในการประสานการทำงานในพื้นที่ยังต้องอาศัยความสัมพันธ์และการประสานงานที่ไม่เป็นทางการในการดำเนินงาน เนื่องจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่มักต้องอาศัยความเร่งด่วนในการเข้าถึง เพื่อการแก้ไขปัญหาอย่างทันท่วงที ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในระดับประเทศต่อไปอธิบาย (แผนภาพที่ 6.1)

แผนภาพที่ 6.1 แสดงการพัฒนากระบวนการเครือข่ายแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ที่เหยื่อเป็นเด็กและสตรี

6.3 ข้อเสนอแนะ

ปัจจุบันสถานการณ์การค้ามนุษย์ได้มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น เนื่องจากการทำงานอย่างจริงจังในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ส่งผลให้ผู้กระทำความผิดต้องหารูปแบบ วิธีการ ช่องทางในการหลบหนีการจับกุม ซึ่งการค้ามนุษย์ ถือเป็นภัยคุกคามอย่างร้ายแรงต่อสวัสดิภาพของมนุษย์โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและสตรีแล้ว ยังพบว่าขบวนการค้ามนุษย์ยังมีความเชื่อมโยงกับการประกอบอาชญากรรมยาเสพติด ซึ่งเป็นช่องทางในการหารายได้ให้แก่กลุ่มก่อการร้ายและองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ดังนั้น การพัฒนากระบวนการทำงานเครือข่ายแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ที่เหยื่อเป็นเด็กและสตรีควรมีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

6.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) รัฐบาลควรมีการพัฒนาแผนระดับประเทศ เพื่อป้องกันปราบปรามกระบวนการการค้ามนุษย์

2) รัฐบาลควรส่งเสริมหน่วยงานที่ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน ปราบปรามการค้ามนุษย์ ควรสร้างขวัญกำลังใจให้กับเจ้าหน้าที่ เช่น ความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน สวัสดิการพิเศษ เงินรางวัลพิเศษ เป็นต้น

3) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ควรจัดตั้งศูนย์บูรณาการตามชายแดนที่มีปัญหาการค้ามนุษย์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ เช่น อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก โดยมีเจ้าหน้าที่จากของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอยู่ประจำศูนย์ และในพื้นที่ที่มีศูนย์ตั้งอยู่แล้วก็มอบหมายให้เจ้าหน้าที่กระทรวง พม. เป็นเจ้าหน้าที่หลักประจำศูนย์

4) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ควรพัฒนาอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อเป็นแกนนำชุมชนในการให้ความรู้ ช่วยเฝ้าระวัง รับแจ้งเหตุและช่วยประสานงานในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

5) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ควรมีการจัดตั้งกองทุนระหว่างประเทศเพื่อป้องกันปราบปรามกระบวนการการค้ามนุษย์

6) กระทรวงศึกษาธิการ ควรเพิ่มหลักสูตรให้นักเรียนรับทราบเกี่ยวกับเรื่องการค้ามนุษย์ ส่งเสริมการฝึกอาชีพเพื่อส่งเสริมอาชีพในเวลาว่าง และจัดกิจกรรมเสริมความรู้ในการป้องกันตนเองจากการตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ เช่น การจัดโครงการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการค้ามนุษย์ กฎหมายเกี่ยวกับสิทธิของแรงงานให้แก่นักเรียนและนักศึกษานอกระบบ พร้อมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีให้นักเรียน

6.3.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ควรผลักดันให้หน่วยงานระดับท้องถิ่นตระหนักถึงความรุนแรงของปัญหาการค้ามนุษย์เพื่อบูรณาการการทำงานป้องกันปัญหาค้ามนุษย์

2) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ควรส่งเสริมให้หน่วยงานเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์เพื่อขยายและสร้างเครือข่ายใหม่ในการทำงาน

3) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ควรมีการออกบัตรรับรองการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ให้แก่ผู้ช่วยพนักงานเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐ

4) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ควรส่งเสริมสถาบันครอบครัวให้มีความเข้มแข็งและอบอุ่น และเสริมสร้างพลังให้ชุมชนเป็นเครือข่ายในการเฝ้าระวัง

5) สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรจัดทำระบบฐานข้อมูลสถิติที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ ได้แก่ ข้อมูลผู้ค้ามนุษย์ และผู้ที่เสียหายจากการค้ามนุษย์โดยสามารถเชื่อมโยงกันได้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ

6) คณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัดควรมีความเข้มงวดในการดำเนินคดีและบังคับใช้กฎหมาย เพื่อให้การป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

7) คณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัดควรให้เจ้าหน้าที่ที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องการค้ามนุษย์ปฏิบัติหน้าที่อย่างต่อเนื่อง

8) คณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัดควรสนับสนุนกิจกรรมที่เกิดจากการริเริ่มของชุมชนเพื่อป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เช่น การจัดตั้งศูนย์กลางการให้ข้อมูลในระดับตำบล โดยมีผู้นำชุมชนเข้ามามีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมพร้อมทั้งร่วมวางแผนพัฒนาทักษะอาชีพในชุมชนไม่ให้เกิดการย้ายถิ่น

9) คณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัดควรสร้างความตระหนักให้แก่ครอบครัว ชุมชน ให้เห็นความสำคัญของการค้ามนุษย์

10) ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ควรจัดกิจกรรมเผยแพร่ให้ความรู้การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ มีการจัดมุมให้ความรู้ ห้องสมุดประชาชน

11) สถานศึกษาควรเพิ่มกิจกรรมในการป้องกันตนเองจากการตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ พร้อมทั้งเสริมสร้างองค์ความรู้ เช่น การจัดโครงการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการค้ามนุษย์ กฎหมายเกี่ยวกับสิทธิของแรงงาน โดยต้องให้ความสำคัญกับทั้งแรงงานไทยและแรงงานข้ามชาติ และสร้างทัศนคติที่ดีไม่ให้ตกเป็นเหยื่อและผู้กระทำผิดในกระบวนการค้ามนุษย์ เช่น ดูแลแรงงานข้ามชาติในฐานะที่เป็นเพื่อนมนุษย์การเคารพผู้สตรีในฐานะมนุษย์มิใช่การมองในฐานะวัตถุทางเพศที่มีไว้ตอบสนองความต้องการของผู้ชายเพียงเท่านั้นการดูแลปกป้อง คุ้มครองเด็กตามกฎหมายเกี่ยวกับเด็กต่างๆ เป็นต้นและควรมีการติดตามการทำงาน พร้อมนิเทศงาน เพื่อให้ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานแก่หน่วยงานให้ทราบข้อมูล เพื่อนำไปปรับปรุงการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

12) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีนโยบายจัดระเบียบที่อยู่อาศัยของแรงงานต่างด้าวในชุมชน เพื่อป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์พร้อมทั้งมีการป้องกันกลุ่มเสี่ยงที่จะเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์

6.3.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาแนวทางการทำงานสำหรับองค์กรต่างๆทั่วโลก ในการทำงานแก้ไขป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ข้ามชาติขององค์กรทั่วโลก ให้มีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่ตกเป็นผู้เสียหาย

2) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับกลยุทธ์การพัฒนากระบวนการทำงานของเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในในประเทศไทยและระหว่างประเทศ

3) ควรมีแผนปฏิบัติงานของเครือข่ายป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ร่วมกัน โดยมีกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นเจ้าภาพหลัก

4) ควรมีการศึกษาการจัดทำฐานข้อมูลเด็กและสตรี ที่อยู่ในภาวะยากลำบากเพื่อป้องกันการถูกผลักดันเข้าสู่วงจรค้ามนุษย์ เพื่อจัดเก็บเป็นข้อมูลในการช่วยเหลือเด็กและสตรี นำร่องในพื้นที่ภาคเหนือ เพราะเป็นพื้นที่กลุ่มเสี่ยง

5) ควรมีการศึกษาการพัฒนารูปแบบที่เหมาะสมในการรับผู้เสียหายกลับคืนสู่ชุมชน เช่น การเงิน ครอบครัว และการสร้างอนาคต เป็นต้น

บรรณานุกรม

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. **พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม**.

กลุ่มการวิจัยและพัฒนา สำนักมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. **รวมงานวิจัย พม. ระหว่างปี พ.ศ.2553-2556**. กรุงเทพฯ. 2557.

กองต่อต้านการค้ามนุษย์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. **รายงานผลการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของประเทศไทย ประจำปี 2558**. 2559.

กองต่อต้านการค้ามนุษย์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. **รายงานผลการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของประเทศไทย ประจำปี 2559**. พิมพ์ครั้งที่ 1. 2560.

กองส่งเสริมและพัฒนาเครือข่าย สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการและผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.**งานส่งเสริมเครือข่าย องค์ประกอบของเครือข่าย การพัฒนาเครือข่ายสู่ความยั่งยืน.** http://oppn.opp.go.th/research01.php.

คณะอนุกรรมการประสานการแก้ไขปัญหาการค้าเด็กและหญิง สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ. **นโยบายและแผนระดับชาติ เรื่องการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหาการค้าเด็กและหญิงภายในประเทศและข้ามชาติ**. กรุงเทพฯ : พิมพ์ครั้งที่ 4. 2551.

ฉลาดชาย รมิตานนท์ และ นิวัตร รมิตานนท์. **ชุมชนค้าประเวณี**. เชียงใหม่ : ศูนย์สตรีศึกษาคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2541.

ธนา ประมุขกุล. **เครือข่ายวารสารส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม**. ปีที่ 24 ฉบับที่ 3 ก.ค. – ก.ย. 2544.

เนาวรัตน์ พลายน้อย และคณะ. **โครงการศึกษาบทบาทชุมชนในการป้องกันและเฝ้าระวังปัญหาการค้ามนุษย์**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล. 2556.

ผศ.พ.ต.ท.ดร.พชร สันทัด และรศ.ดร.เชษฐ รัชดาพรรณาธิกุล. **การจัดการของภาคีเครือข่ายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ของประเทศไทย**. 2559.

พ.ต.ท.ดรัสวัต เลอวงศ์รัตน์. **การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของประเทศไทย**. หน้า 3 – 5. 2549.

พันธมิตรทั่วโลกต้านการค้าหญิง. 2543. น.19- 21.

ภัทราวรรณ เวชชศาสตร์ กรมอเมริกาและแปซิฟิกใต้. **แนวทางการแก้ปัญหาการค้ามนุษย์อย่างบูรณาการ**. 2558.

วัชรพล ประสารราชกิจ และ พรสวรรค์ วัฒนางกูร. **อาชญากรรมข้ามชาติและการบังคับใช้กฎหมายในความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ตำรวจไน**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า 59. 2544.

วันชัย รุจนวงศ์. **ผ่าองค์กรอาชญกรรม มะเร็งร้ายของสังคม**. กรุงเทพฯ : มติชน. หน้า 18. 2548

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. **การบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐ : การวิเคราะห์เปรียบเทียบตัวชี้วัด**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โฟร์เพซ. 2557.

วิลาวัลย์ ลิมปนะวรรณะกุล. **กระบวนการเข้าสู่การตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ของหญิงและเด็ก : ศึกษาเฉพาะกรณีบ้านเกร็ดตระการ**. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2547.

ศิริพร สโครบาเนค. **การค้ามนุษย์ แนวคิด กลไก และ ประเด็นท้าทาย**. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง. 2548.

ศิริพร สโครบาเนค และคณะ มูลนิธิผู้หญิง. **การค้าหญิง : ฤๅวิถีสังคมไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ผู้หญิง. 2540.

ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์แห่งชาติ (ศปคม.แห่งชาติ) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. **นโยบาย ยุทธศาสตร์ และมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (พ.ศ.2554 - 2559)**. 2553.

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาชญาวิทยาและกระบวนการยุติธรรม คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. **กระบวนการเข้าสู่การค้ามนุษย์.** กรุงเทพ. 2550.

สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการค้ามนุษย์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. **รายงานผลการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของประเทศไทย ประจำปี 2557**. 2558.

สำนักป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้าหญิงและเด็ก กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ. **กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการต่อต้านการค้ามนุษย์**. กรุงเทพฯ.

สำนักผู้เชี่ยวชาญ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ. **กลไกความร่วมมือระหว่างประเทศในภูมิภาคอาเซียนเพื่อสนับสนุนงานต่อต้านการค้ามนุษย์ และแนวทางการพัฒนาระบบช่วยเหลือคุ้มครองพิเศษแก่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์**. 2555.

สุชาติ ประสิทธิรัฐสินธุ์. **โสเภณีเด็ก สภาพปัญหา ปัจจัยสาเหตุ และแนวทางแก้ไข.** มปป.. หน้า 89 – 90.

สุภางค์ จันทวานิช. **งานวิจัยที่เกี่ยวกับการล่อลวงหญิงและเด็กต่างชาติในประเทศไทย**.

สุรีย์พร พันพึ่ง และคณะ. **คนรับใช้ในบ้าน : แรงงานอพยพจากพม่ามาไทย**. นครปฐม : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. 2548.

องค์กรสากลต่อต้านความเป็นทาส. **การค้ามนุษย์สิทธิมนุษยชนกับนิยามใหม่ของการคุ้มครองผู้ตกเป็นเหยื่อ**. กรุงเทพฯ : บริษัท ตาลาภ ครีเอท ทราเวลเอเยนซี่ จำกัด. หน้า 23. 2545.

อรัญ สุวรรณบุปผา. **หลักอาชญาวิทยา.** กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพาณิช. หน้า 19-20. 2518.

Bibligraphic References

Carole Pateman. **The sexual contract**. Cambridge : Polity Press. 1988.

Gail Pheterson. **The Prostitution Prism**. Amsterdam : Amsterdam University Press. pp. 30-36. 1996.

Kathleen Barry. **The Prostitution of Sexuality**. New York and London : New York University Press. p.30.. 1995.

Robert M. Stuart. ed.. **Philosophical Perspectives on Sex and Love**. New York. Oxford : Oxford University Press. p.74. 1995.

Website

http://thaipublica.org/2015/07/tip2015statements/

http://www.operationlookout.org/lookoutmag/11_Myths_About_Prostitution.htm

http://www.wmich.edu/destinysend/paradigms.htmhttp://www.staffs.ac.uk/schools/humanities_and_soc_sciences/sociology/level3/prost3.htm ,

http://www.feministissues.com

http://oknation.nationtv.tv/blog/boonyou/2008/11/02/entry-1

http://pknow.edupol.org/Course/C2/document/10/10_6.pdf

www.srithanya.go.th/excellence/files/develop/file_present_22032557_1.doc

ภาคผนวก

พื้นที่การจัดเก็บข้อมูลสนทนากลุ่ม และพื้นที่ศึกษาดูงาน

จังหวัด	ภาครัฐ/ภาคเอกชน / NGO /ภาคประชาสังคม / หน่วยงานต่างประเทศ
กาญจนบุรี	<u>เครือข่ายทางการ</u> - สำนักงานอัยการจังหวัดกาญจนบุรี - สถานีตำรวจท่องเที่ยวกาญจนบุรี - สำนักงานแรงงานจังหวัดกาญจนบุรี - สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 - สำนักงานจัดหางานจังหวัดกาญจนบุรี - ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดกาญจนบุรี - สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดกาญจนบุรี - ศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาจังหวัดกาญจนบุรี - สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดกาญจนบุรี - บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดกาญจนบุรี - ตำรวจภูธรจังหวัดกาญจนบุรี - กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดน - สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดกาญจนบุรี - ประชาสัมพันธ์จังหวัดจังหวัดกาญจนบุรี - สำนักประชาสัมพันธ์ เขต8 - สถานีวิทยุกองพลทหารราบที่ 9 - สถานีวิทยุ จบท กาญจนบุรี - สถานีวิทยุ จบท. กาญจนบุรี - สถานีวิทยุสื่อมวลชน จังหวัดกาญจนบุรี - สถานีวิทยุชุมชนต้นแบบท่ามะขาม - หอการค้าจังหวัดกาญจนบุรี <u>เครือข่ายไม่เป็นทางการ</u> - One sky foundation มูลนิธิวันสกายสังขละบุรี
ฉะเชิงเทรา	<u>เครือข่ายทางการ</u> - ผู้ว่าราชการจังหวัดฉะเชิงเทรา - รองผู้ว่าราชการจังหวัดฉะเชิงเทรา

จังหวัด	ภาครัฐ/ภาคเอกชน / NGO /ภาคประชาสังคม / หน่วยงานต่างประเทศ
	- ผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัดฉะเชิงเทรา - ปลัดจังหวัดฉะเชิงเทรา - อัยการจังหวัดฉะเชิงเทรา - นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดฉะเชิงเทรา - ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดฉะเชิงเทรา - ท้องถิ่นจังหวัดฉะเชิงเทรา - ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 - แรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรา - จัดหางานจังหวัดฉะเชิงเรา - สวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทรา - วัฒนธรรมจังหวัดฉะเชิงเทรา - ประมงจังหวัดฉะเชิงเทรา - ผู้อำนวยการสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาค สาขาฉะเชิงเทรา - สารวัตรใหญ่ตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดฉะเชิงเทรา - ผู้อำนวยการศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดฉะเชิงเทรา - หัวหน้าบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดฉะเชิงเทรา - นายจำลอง ศรีสวัสดิ์ (ผู้ทรงคุณวุฒิภาคประชาชน) - นางสาวณัฏฐวี ทองวิไลกุล (ผู้ทรงคุณวุฒิภาคเอกชน) - พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดฉะเชิงเทรา
ชลบุรี	<u>เครือข่ายทางการ</u> - ที่ทำการปกครองจังหวัดชลบุรี - สำนักงานอัยการจังหวัดชลบุรี - สถานีตำรวจภูธรจังหวัดชลบุรี - สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชลบุรี - โรงพยาบาลชลบุรี - สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1, 2 และ 3 - สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 - สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดชลบุรี - สำนักงานจัดหางานจังหวัดชลบุรี

จังหวัด	ภาครัฐ/ภาคเอกชน / NGO /ภาคประชาสังคม / หน่วยงานต่างประเทศ
	- สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดชลบุรี - สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดชลบุรี - องค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี - สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชลบุรี - ศูนย์เรียนรู้การพัฒนาสตรีและครอบครัวเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพฯ 36 พรรษา - บ้านพักเด็กและครอบครัว จังหวัดชลบุรี - ศูนย์ต่อต้านการค้ามนุษย์และเด็กถูกล่วงละเมิดจังหวัดชลบุรี - ศูนย์ธารชีวิตเพื่อสตรี - ศูนย์ธารชีวิตสำหรับเด็ก <u>เครือข่ายไม่เป็นทางการ</u> - ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดชลบุรี - สถานพัฒนาและฟื้นฟูเด็กจังหวัดชลบุรี - ศาลาว่าการเมืองพัทยา - เทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ - เทศบาลเมืองสัตหีบ - เทศบาลเมืองหนองปรือ - มูลนิธิเพื่ออิสรภาพ (The Exodus Road) - มูลนิธิมือต่อมือ - มูลนิธิบ้านจริงใจ - บ้านแรกรับและงานภาคสนามเพื่อเด็กและเยาวชนมหาไถ่พัทยา - มูลนิธิคุณพ่อเรย์ - สมาคม วาย ดับเบิ้ล ยู ซี เอ พัทยา - สถานคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กบ้านเอื้ออารีย์ (มูลนิธิเอช เอช เอ็น เพื่อเด็กไทย) - มูลนิธิโครงการเพื่อชีวิต (ทามาร์เซ็นเตอร์) - มูลนิธิซิสเตอร์ - มูลนิธิเอ – ทเวนตี้วัน - บจ.สยามคอมเพรสเซอร์อุตสาหกรรม

จังหวัด	ภาครัฐ/ภาคเอกชน / NGO /ภาคประชาสังคม / หน่วยงานต่างประเทศ
	- อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชลบุรี 11 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองชลบุรี อำเภอพนัสนิคม อำเภอพานทอง อำเภอบ้านบึง อำเภอบ่อทอง อำเภอหนองใหญ่ อำเภอศรีราชา อำเภอบางละมุง อำเภอสัตหีบ อำเภอเกาะสีชัง อำเภอเกาะจันทร์ - เครือข่ายวินมอเตอร์ไซค์
ชัยนาท	<u>เครือข่ายที่เป็นทางการ</u> - บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดชัยนาท - ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดชัยนาท - โรงพยาบาลประจำจังหวัดชัยนาท - ศูนย์พึ่งได้ (OSCC) - สถานีตำรวจภูธรจังหวัดชัยนาท - สำนักงานแรงงานจังหวัด จ.ชัยนาท - สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดชัยนาท - สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดชัยนาท <u>เครือข่ายไม่เป็นทางการ</u> - เครือข่ายสภาเด็กและเยาวชน - เครือข่ายวินมอเตอร์ไซค์
ชุมพร	<u>เครือข่ายทางการ</u> - ผู้ว่าราชการจังหวัดชุมพร - รองผู้ว่าราชการจังหวัดชุมพร - ปลัดจังหวัดชุมพร - ผู้บังคับการทหารบกจังหวัดชุมพร - อัยการจังหวัดชุมพร - ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดชุมพร - นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดชุมพร - แรงงานจังหวัดชุมพร - จัดหางานจังหวัดชุมพร - สวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดชุมพร

จังหวัด	ภาครัฐ/ภาคเอกชน / NGO /ภาคประชาสังคม / หน่วยงานต่างประเทศ
	- ประมงจังหวัดชุมพร - ประชาสัมพันธ์จังหวัดชุมพร - สารวัตรตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดระนอง - สารวัตรกองกำกับการ 5 กองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ - สารวัตรสถานีตำรวจน้ำ 1 กองกำกับการ 6 กองบังคับการตำรวจน้ำ - ผู้กำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 41 - ผู้อำนวยการศูนย์ปฏิบัติการคดีพิเศษภาค 8 - หัวหน้าบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดชุมพร - นายกสมาคมชาวประมงร่วมใจ (ผู้แทนภาคเอกชน) - นายวงศ์วัฒนา มัชฌิมสถิต (ผู้แทนภาคเอกชน) - พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชุมพร - หัวหน้ากลุ่มสวัสดิการสังคมและพิทักษ์คุ้มครองสิทธิ <u>เครือข่ายไม่เป็นทางการ</u> - สถานีวิทยุกระจายเสียงหลักจังหวัดชุมพร - สถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาจังหวัดชุมพร - ที่ว่าการอำเภอในจังหวัดชุมพร - ศาลจังหวัดชุมพร - สำนักงานส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ที่ 4 - หน่วยงานสำนักนายกรัฐมนตรีจังหวัดชุมพร - สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดชุมพร - หน่วยงานกระทรวงวัฒนธรรมจังหวัดชุมพร - สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดชุมพร - หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานในกำกับของรัฐจังหวัดชุมพร - องค์การบริหารส่วนจังหวัดชุมพร - ผู้ประกอบการเคเบิ้ลทีวี - บก.หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น จังหวัดชุมพร - มูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย จังหวัดชุมพร

จังหวัด	ภาครัฐ/ภาคเอกชน / NGO /ภาคประชาสังคม / หน่วยงานต่างประเทศ
	- มูลนิธิชุมพรการกุศลสงเคราะห์ - มูลนิธิกรมหลวงชุมพรหาดทรายรี - นายกสมาคมสื่อสารมวลชนจังหวัดชุมพร - ประธานชมรมวิทยุชุมชนจังหวัดชุมพร - สมาคมกำนันผู้ใหญ่บ้านจังหวัดชุมพร - สมาคมการท่องเที่ยวจังหวัดชุมพร - สมาคมฟุตบอลจังหวัดชุมพร - ผู้สื่อข่าวโทรทัศน์ จังหวัดชุมพร - ผู้สื่อข่าวกรมประชาสัมพันธ์ - ผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ประจำจังหวัดชุมพร - อาสาสมัครตาสับปะรด - แกนนำชุมชน - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
เชียงราย	<u>เครือข่ายทางการ</u> - สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเชียงราย - ศูนย์ช่วยเหลือสังคม (สายด่วน 1300) - บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดเชียงราย - สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์จังหวัดเชียงราย - ศูนย์การเรียนรู้การพัฒนาสตรีและครอบครัวจังหวัดเชียงราย - ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง จังหวัดเชียงราย - สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง จังหวัดเชียงราย - สถานีตำรวจภูธรจังหวัดเชียงราย - โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ - สำนักงานแรงงานจังหวัดเชียงราย - สำนักงานจัดหางานจังหวัดเชียงราย - สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดเชียงราย - ที่ทำการปกครองจังหวัดเชียงราย - สำนักงานอัยการจังหวัดเชียงราย

จังหวัด	ภาครัฐ/ภาคเอกชน / NGO /ภาคประชาสังคม / หน่วยงานต่างประเทศ
	<u>เครือข่ายไม่เป็นทางการ</u> - โครงการรักษ์เด็ก แอ๊คตร้า ประเทศไทย - มูลนิธิบาลา - มูลนิธิเดสทินี่เรสคิว สำนักงานเชียงราย - มูลนิธิครอบครัวพร้อมรักษ์ - มูลนิธิเพื่อความเข้าใจเด็ก (FOCUS) - มูลนิธิศุภนิมิต ประเทศไทย - มูลนิธิศูนย์ชีวิตใหม่ สาขาเชียงราย - มูลนิธิบ้านครูน้ำ - ศูนย์พัฒนาการศึกษาเพื่อลูกสตรีและชุมชน - เครือข่ายสภาเด็กและเยาวชน - อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
เชียงใหม่	<u>เครือข่ายทางการ</u> - สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเชียงใหม่ - บ้านพักเด็กและครอบครัว จังหวัดเชียงใหม่ - สถานีตำรวจภูธรภาค 5 จังหวัดเชียงใหม่ - สถานีตำรวจภูธรจังหวัดเชียงใหม่ - สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง จ.เชียงใหม่ - กองบังคับการตรวจคนเข้าเมือง ภาค 5 - สำนักงานแรงงานจังหวัดเชียงใหม่ - สำนักงานจัดหางานจังหวัดเชียงใหม่ - สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดเชียงใหม่ - โรงพยาบาลมหาราช จังหวัดเชียงใหม่ - ที่ทำการปกครองจังหวัดเชียงใหม่ - สำนักงานอัยการจังหวัดเชียงใหม่ <u>เครือข่ายไม่เป็นทางการ</u> - มูลนิธิศูนย์ชีวิตใหม่ - องค์การยุติธรรมนานาชาติ (International Justice Mission)

จังหวัด	ภาครัฐ/ภาคเอกชน / NGO /ภาคประชาสังคม / หน่วยงานต่างประเทศ
	- มูลนิธิโซเออินเตอร์เนชั่นแนล - มูลนิธิเพื่อความเข้าใจเด็ก (มูลนิธิ FOCUS) - สมาคมปกาเกอะญอเพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม (ป.พล.) - มูลนิธิสานสัมพันธ์ครอบครัว (The Family Connection Foundation) - มูลนิธิอรุณสวัสดิ์ - มูลนิธิเพื่ออิสรภาพ (The Exodus Road) - เครือข่ายสภาเด็กและเยาวชน - อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
ตาก	<u>เครือข่ายทางการ</u> - โรงพยาบาลตาก , แม่สอด - สถานีตำรวจภูธรจังหวัดตาก , สถานีตำรวจภูธรแม่สอด - ตำรวจตรวจคนเข้าเมืองตาก - ศาลจังหวัดตาก - อัยการจังหวัดตาก - สำนักงานแรงงานจังหวัดตาก - สำนักงานสวัสดิการคุ้มครองและคุ้มครองแรงงานจังหวัดตาก - จังหางานจังหวัดตาก <u>เครือข่ายไม่เป็นทางการ</u> - ภาคประชาสังคม - ภาคเอกชน - NGO
นครราชสีมา	<u>เครือข่ายทางการ</u> - ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา - รองผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา - รองผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัดนครราชสีมา - ปลัดจังหวัดนครราชสีมา - อัยการจังหวัดนครราชสีมา

จังหวัด	ภาครัฐ/ภาคเอกชน / NGO /ภาคประชาสังคม / หน่วยงานต่างประเทศ
	- ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดนครราชสีมา - นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดนครราชสีมา - ผู้กำกับตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดนครราชสีมา - แรงงานจังหวัดนครราชสีมา - จัดหางานจังหวัดนครราชสีมา - สวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดนครราชสีมา - ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 - ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 - ประชาสัมพันธ์จังหวัดนครราชสีมา - ผู้อำนวยการโรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา - ผู้อำนวยการสถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ - ผู้ปกครองสถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านราชสีมา - ผู้ปกครองสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งบ้านเมตตา นครราชสีมา - ผู้อำนวยการศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดนครราชสีมา - หัวหน้าบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดนครราชสีมา - ประธานชมรมส่งเสริมบทบาทสตรีนครราชสีมา - ประธานสภาทนายความจังหวัดนครราชสีมา - นายกอาศรมความรู้นครราชสีมา - พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครราชสีมา - หัวหน้ากลุ่มการพัฒนาสังคมและสวัสดิการ - นักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ <u>เครือข่ายไม่เป็นทางการ</u> - อพม. - ชมรมรถสามล้อเครื่อง - สภาเด็กและเยาวชนจังหวัด - ผู้นำชุมชน

จังหวัด	ภาครัฐ/ภาคเอกชน / NGO /ภาคประชาสังคม / หน่วยงานต่างประเทศ
ปทุมธานี	<u>เครือข่ายทางการ</u> - สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดปทุมธานี - บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดปทุมธานี - สถานีตำรวจภูธรภาค 5 จังหวัดปทุมธานี - สถานีตำรวจภูธรจังหวัดปทุมธานี - สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดปทุมธานี - สำนักงานแรงงานจังหวัดปทุมธานี - สำนักงานจัดหางานจังหวัดเชียงใหม่ - สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดปทุมธานี - โรงพยาบาลมหาราช จังหวัดปทุมธานี - ที่ทำการปกครองจังหวัดปทุมธานี - สำนักงานอัยการจังหวัดปทุมธานี <u>เครือข่ายไม่เป็นทางการ</u> - ภาคประชาชน - อปท. และ อาสาสมัครอื่นๆ
มุกดาหาร	<u>เครือข่ายทางการ</u> - สำนักงานปกครองจังหวัดมุกดาหาร - สำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายและการบังคับคดีจังหวัดมุกดาหาร - สำนักงานตำรวจภูธรจังหวัดมุกดาหาร - สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดมุกดาหาร - สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดมุกดาหาร - สำนักงานจังหวัดมุกดาหาร - สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดมุกดาหาร - สำนักงานแรงงานจังหวัดมุกดาหาร - สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดมุกดาหาร - สำนักงานจัดหางานจังหวัดมุกดาหาร

จังหวัด	ภาครัฐ/ภาคเอกชน / NGO /ภาคประชาสังคม / หน่วยงานต่างประเทศ
	- สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดมุกดาหาร - สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดมุกดาหาร - สำนักงานยุติธรรมจังหวัดมุกดาหาร - สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดมุกดาหาร - บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดมุกดาหาร - ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดมุกดาหาร - ประธานคณะกรรมการพัฒนาสตรีจังหวัดมุกดาหาร <u>เครือข่ายไม่เป็นทางการ</u> - อพม. - ชมรมรถสามล้อเครื่อง - สภาเด็กและเยาวชนจังหวัด - ผู้นำชุมชน
ระนอง	<u>เครือข่ายทางการ</u> - ผู้ว่าราชการจังหวัดระนอง - รองผู้ว่าราชการจังหวัดระนอง - รองผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัดระนอง - อัยการจังหวัดระนอง - ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดระนอง - ปลัดจังหวัดระนอง - นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดระนอง - แรงงานจังหวัดระนอง - จัดหางานจังหวัดระนอง - สวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดระนอง - ประมงจังหวัดระนอง - ผู้อำนวยการศูนย์ประสานงานประมงชายแดนทางทะเลไทย – เมียนมา - ผู้บังคับหน่วยเฉพาะกิจกรมทหารราบที่ 25 - ผู้กำกับการตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดระนอง

จังหวัด	ภาครัฐ/ภาคเอกชน / NGO /ภาคประชาสังคม / หน่วยงานต่างประเทศ
	- สารวัตรสถานีตำรวจน้ำ 1 กองกำกับการ 8 กองบังคับการตำรวจน้ำ - ผู้อำนวยการศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดระนอง - ผู้อำนวยการสถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์จังหวัดระนอง - หัวหน้าบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดระนอง - นายสุริยา กาฬสินธุ์ ผู้ประสานงานภาคสนามองค์การระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน (IOM) - นางสาวคุณัญญา สองสมุทร ผู้ประสานงานและที่ปรึกษากฎหมายพื้นที่ระนองมูลนิธิศูนย์สังคมพัฒนามูลนิธิคาทอลิกสุราษฎร์ธานี - พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดระนอง - นักสังคมสงเคราะห์สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดระนอง <u>เครือข่ายไม่เป็นทางการ</u> - ป้องกันจังหวัดระนอง - ปลัดอำเภอฝ่ายความมั่นคง อำเภอเมืองระนอง - ปลัดอำเภอฝ่ายความมั่นคง อำเภอกระบุรี - ปลัดอำเภอฝ่ายความมั่นคง อำเภอสุขสำราญ - ปลัดอำเภอฝ่ายความมั่นคง อำเภอกะเปอร์ - ปลัดอำเภอฝ่ายความมั่นคง อำเภอละอุ่น - ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดระนอง - ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรเมืองระนอง - ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรปากจั่น - ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรบางแก้ว - ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรละอุ่น - ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรราชกรูด - ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรปากน้ำ - ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรกะเปอร์

จังหวัด	ภาครัฐ/ภาคเอกชน / NGO /ภาคประชาสังคม / หน่วยงานต่างประเทศ
	- ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรสุขสำราญ - ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรกระบุรี - ประกันสังคมจังหวัดระนอง - ผู้บังคับหน่วยปฏิบัติการ หน่วยบัญชาการต่อสู้อากาศยานและรักษาฝั่งที่ 451 - ผู้บังคับหน่วยเฉพาะกิจกรมทหารราบที่ 25 - สารวัตรสถานีตำรวจท่องเที่ยวระนอง - ผู้อำนวยการเจ้าท่าภูมิภาคสาขาระนอง - สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดระนอง - สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดระนอง - โรงเรียนกระบุรีวิทยา - โรงเรียนระนองพัฒนามิตรภาพที่ 60 - อาสาสมัครตาสับปะรด - แกนนำชุมชน - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ระยอง	<u>เครือข่ายทางการ</u> - ที่ทำการปกครองจังหวัดระยอง - สถานีตำรวจภูธรจังหวัดระยอง - สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดระยอง - สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต2 - สำนักงานแรงงานจังหวัดระยอง - สำนักงานจัดหางานจังหวัดระยอง - องค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง - สำนักงานเกษตรจังหวัดระยอง - สำนักงานประมงจังหวัดระยอง - สำนักงานอัยการจังหวัดระยอง - สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดระยอง - สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง จังหวัดระยอง - สถานคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก จังหวัดระยอง

จังหวัด	ภาครัฐ/ภาคเอกชน / NGO /ภาคประชาสังคม / หน่วยงานต่างประเทศ
	- บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดระยอง - หอการค้าจังหวัดระยอง - องค์กรเพื่อการพัฒนาชุมชนระยอง <u>เครือข่ายไม่เป็นทางการ</u> - สภาองค์กรชุมชนตำบล 49 สภา
สงขลา	<u>เครือข่ายที่เป็นทางการ</u> - สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา - บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดสงขลา - สำนักงานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์จังหวัดสงขลา - กองพันเรือภาค 2 - สถานีตำรวจภูธรภาค 9 - สถานีตำรวจภูธรจังหวัดสงขลา - สำนักงานอัยการจังหวัดสงขลา - สำนักงานการประถมศึกษาเขต 1 - สำนักงานงานจัดหางานจังหวัดสงขลา - สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดสงขลา - สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสงขลา - สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสงขลา - กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 43 - กองกำกับการ 4 กองตำรวจน้ำ - กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรจังหวัดสงขลา - สำนักงานปลัดจังหวัดสงขลา - ผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา - สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง จ.สงขลา - สมาคมประมง - ศูนย์อภิบาลผู้เดินทางทะเล (บ้านสุขสันต์)

จังหวัด	ภาครัฐ/ภาคเอกชน / NGO /ภาคประชาสังคม / หน่วยงานต่างประเทศ
	<u>เครือข่ายไม่เป็นทางการ</u> - โรงแรมบีพีสมิหลาบีซ - โรงแรมบุรีศรีภูบูติคโฮเต็ล - โรงแรมหรรษาเจบี - สถานประกอบการอุตสาหกรรม - แพปลา
หนองคาย	<u>เครือข่ายทางการ</u> - สำนักงานอัยการจังหวัดหนองคาย - สถานีตำรวจภูธรจังหวัดหนองคาย - องค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองคาย - สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดหนองคาย - ท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย - สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 - สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย เขต 21 - แรงงานจังหวัดหนองคาย - สำนักงานจัดหางานจังหวัดหนองคาย - สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดหนองคาย - สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดหนองคาย - กองบังคับการหน่วยรบรักษาความสงบเรียบร้อยตามแม่น้ำโขง เขตจังหวัดหนองคาย - สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านหนองคาย - บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดหนองคาย - ศูนย์ส่งเสริมสิทธิมนุษย์ชนภาคอีสาน - สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดหนองคาย <u>เครือข่ายไม่เป็นทางการ</u> - บ้านพักใจจังหวัดหนองคาย

☐☐ / ☐☐ / ☐☐☐

สสว. จังหวัด ลำดับที่

แบบสอบถาม

โครงการศึกษาวิจัยการสร้างและพัฒนากระบวนการทำงานเครือข่ายแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ที่เหยื่อเป็นเด็กและสตรีในประเทศไทย

<u>คำชี้แจง</u>

โครงการศึกษาวิจัย “การสร้างและพัฒนากระบวนการทำงานเครือข่ายแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ที่เหยื่อเป็นเด็กและสตรีในประเทศไทย” มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายและพัฒนาเครือข่ายการประสานการดำเนินงานทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติในการป้องกัน ปราบปรามและแก้ไขปัญหาการค้าเด็กและหญิงในประเทศไทย

ด้วยเหตุที่ท่านเป็นผู้หนึ่งที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นผู้แทนในการตอบแบบสอบถาม คณะผู้วิจัยจึงขอความกรุณาจากท่าน โปรดตอบแบบสอบถามตามความจริง ข้อมูลที่ได้จากท่านมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการศึกษา โดยการตอบแบบสอบถามนี้จะไม่มีผลกระทบต่อท่านแต่อย่างใด คณะผู้วิจัยจะเก็บรักษาคำตอบไว้เป็นความลับ โดยจะเสนอเป็นภาพรวมเท่านั้น และขอขอบคุณในความร่วมมืออย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

คณะผู้วิจัยสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 1-12

แบบสอบถามแบ่งเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเชิงประชากร

ส่วนที่ 2 การรับรู้ปัญหาและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นการค้ามนุษย์

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนากระบวนการทำงานเครือข่ายแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเชิงประชากร

<u>คำชี้แจง</u> โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ หรือเติมข้อความตามความเป็นจริงที่เกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ ☐ (1) ชาย ☐ (2) หญิง

2. อายุ ☐ (1) อายุไม่เกิน 20 ปี ☐ (2) อายุระหว่าง 21 - 40 ปี
☐ (3) อายุระหว่าง 41 – 60 ปี ☐ (4) อายุตั้งแต่ 61 ปีขึ้นไป

3. ศาสนา ☐ (1) พุทธ ☐ (2) คริสต์ ☐ (3) อิสลาม ☐ (4) อื่นๆ ระบุ.....

4. ระดับการศึกษาสูงสุด
☐ (1) ไม่ได้เรียน/เรียนแต่ไม่จบประถมศึกษา ☐ (2) ประถมศึกษา ☐ (3) มัธยมศึกษาตอนต้น
☐ (4) มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช. ☐ (5) ปวส./อนุปริญญา ☐ (6) ปริญญาตรี
☐ (7) สูงกว่าปริญญาตรี ☐ (8) อื่นๆ (ระบุ).....

5. ปัจจุบันท่านประกอบอาชีพอะไร
☐ (1) นักศึกษา ☐ (2) ภาคราชการ ☐ (3) ภาครัฐวิสาหกิจ
☐ (4) ภาคธุรกิจเอกชน ☐ (5) ภาคเกษตรกรรม ☐ (6) พนักงานบริการ และพนักงานขาย
☐ (7) องค์กรเอกชน (NGOs) ☐ (8) รับจ้างทั่วไป ☐ (9) อื่นๆ .....

6. ท่านเป็นเครือข่ายขององค์กร ประเภทใด

☐ (1) ภาครัฐ ☐ (2) ภาคเอกชน ☐ (3) ภาคประชาชน ☐ (4) อื่นๆ.....

7. ตำแหน่งที่ท่านดำรงอยู่ในองค์กร

☐ (1) นโยบาย ☐ (2) บริหาร ☐ (3) ปฏิบัติการ ☐ (4) อื่นๆ.....

ส่วนที่ 2 การรับรู้ปัญหาและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นการค้ามนุษย์

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ท่านเห็นว่าถูก

8. ท่านคิดว่ารูปแบบการค้ามนุษย์ในประเทศไทยมีรูปแบบใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ (1) การค้าบริการทางเพศ ☐ (2) การแสวงหาประโยชน์ในรูปแบบสื่อลามก
☐ (3) การบังคับให้เข้าสู่ตลาดทางเพศ ☐ (4) การลักพาตัวหรือซื้อขายเพื่อบริการทางเพศ
☐ (5) การกักขังและทารุณกรรมทางร่างกาย จิตใจ ทางเพศ ☐ (6) การรับใช้งานบ้านด้วยการผูกมัดทางหนี้สิน
☐ (7) การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ☐ (8) การบังคับขอทาน
☐ (9) นายหน้าการจัดหาคู่เพื่อการแต่งงาน ☐ (10) การเอาคนลงเป็นทาสหรือให้มีฐานะคล้ายทาส
☐ (11) การตัดอวัยวะเพื่อการค้า ☐ (12) การอื่นใดที่คล้ายคลึงกันอันเป็นการขูดรีดบุคคล
☐ (13) อื่นๆ.....

ความรู้ความเข้าใจ	ใช่	ไม่ใช่
9. การค้าบริการทางเพศเป็นรูปแบบการค้ามนุษย์ประเภทหนึ่ง		
10. การตัดอวัยวะเพื่อการค้า ถือเป็นการค้ามนุษย์		
11. การพาเด็กมาจากบ้านหรือส่งไปยังที่ใด จัดให้อยู่อาศัย และแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากเด็ก ถือเป็นการค้ามนุษย์		
12. การที่แม่พาลูกไปนั่งขอทานด้วย ไม่ถือเป็นความผิดฐานค้ามนุษย์ แต่เป็นความผิดตาม พรบ. คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546		
13. สถานประกอบการที่เพิกเฉยต่อการขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าว ถือว่ามีความผิดกรณีค้ามนุษย์		
14. สถานการณ์การค้ามนุษย์ของกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกา ปี 2559 ได้แบ่งระดับสถานการณ์การค้ามนุษย์แบ่งเป็น 3 ระดับ โดยระดับ 1 มีสถานการณ์ค้ามนุษย์รุนแรงที่สุด		
15. รายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ของกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกา ปี 2559 ประเทศไทย ถูกจัดสถานการณ์ค้ามนุษย์อยู่ในระดับ 3 (Tier 3)		
16. ประเทศไทยมีสถานะเป็นต้นทาง ทางผ่าน และปลายทาง ของเส้นทางการค้ามนุษย์		
17. องค์ประกอบของการค้ามนุษย์มี 3 อย่าง คือ การกระทำ วิธีการ และแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ		

ความรู้ความเข้าใจ	ใช่	ไม่ใช่
18. มาตรการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ มี 5 ด้าน คือ น โยบาย ป้องกัน คุ้มครองช่วยเหลือ ดำเนินคดี และความร่วมมือ		
19. พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถแสวงหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ เพื่อคุ้มครองผู้เสียหายได้ภายใน 12 ชั่วโมง		
20. ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัดเป็นกลไก การบริหารเพื่อป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ในระดับพื้นที่		
21. พนักงานเจ้าหน้าที่ พรบ. ค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 หมายถึง พนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่		
22. ข้าราชการสามารถค้ำประกันผู้ต้องหาคดีค้ามนุษย์ได้		
23. ผู้กระทำผิดฐานค้ามนุษย์ต้องระวังโทษจำคุกตั้งแต่ 4 - 12 ปี และปรับตั้งแต่ 400,000 - 1,200,000 บาท		

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการค้ามนุษย์ (5 P = นโยบาย ป้องกัน ดำเนินคดี คุ้มครองช่วยเหลือ ความร่วมมือ)

<u>คำชี้แจง</u> ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ด้านนโยบาย ด้านการป้องกัน ด้านการดำเนินคดี ด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ และด้านความร่วมมืออย่างไร โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นที่ตรงกับความคิดของท่าน

ประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้ามนุษย์	ระดับความคิดเห็น				
	1 น้อยที่สุด	2 น้อย	3 ปานกลาง	4 มาก	5 มากที่สุด
<u>ด้านนโยบาย Policy</u>					
24. ท่านคิดว่าการสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศกับประเทศที่เป็นต้นทาง ทางผ่าน และปลายทาง ของการย้ายถิ่น การใช้แรงงาน จะสามารถป้องกันการค้ามนุษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
25. ท่านคิดว่าการประสานกระบวนการกลไกระหว่างประเทศ จะสามารถผลักดันกลไกระดับประเทศไทยให้มีศักยภาพมากขึ้น					
26. ท่านคิดว่าการที่รัฐบาลประกาศให้การป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์เป็นวาระแห่งชาติจะสามารถพัฒนาเครือข่ายแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
27. มีการแต่งตั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมเป็นคณะกรรมการระดับชาติและระดับจังหวัดด้านการค้ามนุษย์อย่างครอบคลุมและเพียงพอ					

ประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้ามนุษย์	ระดับความคิดเห็น				
	1 น้อยที่สุด	2 น้อย	3 ปานกลาง	4 มาก	5 มากที่สุด
28. คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์มีการกำหนดนโยบายในด้านการค้ามนุษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
29. ท่านคิดว่าควรมีการแก้ไขกฎกระทรวงและข้อกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ เพื่อให้เกิดการบูรณาการทำงานร่วมกันของทุกภาคส่วน					
30. ท่านคิดว่าการกำหนดกลไกและกระบวนการระดับจังหวัดผ่าน “ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์” เป็นการช่วยเสริมพลังเครือข่ายในพื้นที่					
31. ท่านคิดว่าควรส่งเสริมศักยภาพให้กับหน่วยงานในท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในพื้นที่					
32. ท่านคิดว่าหน่วยงานในระดับนโยบายที่เกี่ยวข้องควรเร่งสร้างความตระหนักในสังคมไทยให้ถือว่าการค้ามนุษย์เป็นภัยใกล้ตัว					
33. ท่านคิดว่าควรให้ผู้เสียหาย กลุ่มเสี่ยง และผู้แจ้งเบาะแส สามารถเข้าถึงองค์ความรู้และบริการของภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์					
<u>ด้านการป้องกัน Prevention</u>					
34. การจัดตั้งหน่วยงานในระดับจังหวัดสามารถป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ได้					
35. กลไกการทำงานในระดับจังหวัดมีการประสานเชื่อมโยงการทำงานในการกำหนดมาตรการป้องกันการค้ามนุษย์ให้มีประสิทธิภาพเพียงใด					
36. ท่านคิดว่าการป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน					
37. ท่านคิดว่ารูปแบบการดำเนินงานป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ในปัจจุบันมีความเหมาะสมกับสถานการณ์ในพื้นที่					
38. ท่านคิดว่าการตรวจสกัดกันบริเวณชายแดนสามารถป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ได้มากน้อยเพียงใด					
39. ท่านและองค์กรของท่านมีส่วนในการป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ได้มากน้อยเพียงใด					
40. หน่วยงานทุกภาคส่วนควรร่วมมือในการให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ให้แก่ประชาชนทั่วไป					

ประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้ามนุษย์	ระดับความคิดเห็น				
	1 น้อยที่สุด	2 น้อย	3 ปานกลาง	4 มาก	5 มากที่สุด
41. หน่วยงานทุกภาคส่วนควรมีการรณรงค์และประชาสัมพันธ์เพื่อให้เพื่อป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล					
42. ควรมีหน่วยงานสร้างจิตสำนึกและเจตคติในเรื่องสิทธิมนุษยชนและกระบวนการต่อต้านการค้ามนุษย์ให้แก่ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง					
43. ควรส่งเสริมครอบครัวและชุมชนให้เข้มแข็งในการเฝ้าระวังปัญหาการค้ามนุษย์ในพื้นที่					
ด้านการดำเนินคดี Prosecution					
44. ควรปราบปรามการกระทำผิดและขบวนการค้ามนุษย์อย่างจริงจังโดยความร่วมมือระหว่างประเทศและผลักดันให้นานาประเทศเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ					
45. ควรผลักดันร่างกฎหมายว่าด้วยองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ					
46. ท่านคิดว่าควรเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายการค้ามนุษย์โดยการสนับสนุนการใช้ทรัพยากรด้านการสืบสวนสอบสวน และปราบปรามจากกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เช่น การสนับสนุนงบประมาณ					
47. ควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาระบบเครือข่ายด้านกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการค้ามนุษย์					
48. ควรปรับปรุงและแก้ไขกฎหมายที่มีการตีความที่ไม่ชัดเจนเกี่ยวกับความผิดฐานค้ามนุษย์และความผิดฐานอื่นที่เกี่ยวข้อง					
49. ควรแก้ไขกฎหมายขยายเวลาการคุ้มครองตัวบุคคลซึ่งอาจตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จาก 1 วัน เป็น 7 วัน					
50. ควรเสริมสร้างศักยภาพและสมรรถนะแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องในการดำเนินคดีค้ามนุษย์ ทั้งทางแพ่งและอาญา					
51. ควรสนับสนุนให้คณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัด เข้าร่วมสังเกตการณ์ในการสอบสวน					
52. การส่งเสริมศักยภาพของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินคดีและบังคับใช้กฎหมาย การคัดแยกผู้เสียหาย ควรให้บุคลากรจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ตำรวจ แพทย์ เข้ามามีส่วนร่วม					
53. ควรกำหนดเนื้อหาการค้ามนุษย์และการดำเนินคดีการค้ามนุษย์ไว้ในหลักสูตรของสถาบันการศึกษาและสถาบันวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง					

ประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้ามนุษย์	ระดับความคิดเห็น				
	1 น้อยที่สุด	2 น้อย	3 ปานกลาง	4 มาก	5 มากที่สุด
ด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ Protection					
54. ท่านคิดว่าหน่วยงานภาครัฐที่ให้ความคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในประเทศไทยมีอย่างเพียงพอ					
55. ควรมีหน่วยงานที่ให้การคุ้มครองความปลอดภัยของพยานคนใกล้ชิดและครอบครัวของผู้เสียหาย					
56. ท่านคิดว่ากระบวนการประสาน การส่งต่อผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ของหน่วยงาน พม. มีความชัดเจนและเหมาะสมเพียงใด					
57. ควรมีหน่วยงานในสังกัดกระทรวง พม. ร่วมกับหน่วยงานอื่นให้ความช่วยเหลือในการเรียกค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์					
58. ท่านคิดว่าหน่วยงานในกระทรวง พม. ทำหน้าที่บำบัดฟื้นฟูสภาพร่างกายจิตใจ และช่วยเหลือด้านอาชีพแก่ผู้เสียหายและครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
59. ท่านคิดว่าการตกเป็นเหยื่อค้ามนุษย์ซ้ำเกิดจากการช่วยเหลือและการติดตามที่ไม่มีประสิทธิภาพของกระบวนการคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์					
60. ควรมีหน่วยงานภาคเอกชน และภาคประชาชน จัดบริการช่วยเหลือผู้เสียหายนอกเหนือจากภาครัฐ					
61. ควรมีการเสริมสร้างศักยภาพแก่ทีมสหวิชาชีพในกระบวนการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์					
62. ควรมีหน่วยงานภาคเอกชนให้การบริการด้านการรักษาพยาบาล การดูแลในเรื่องอาหารและที่พัก การให้คำปรึกษาทางด้านกฎหมายและการจัดล่ามแปลภาษา					
63. ท่านคิดว่าทีมสหวิชาชีพสามารถจัดบริการทางการแพทย์และการรักษาพยาบาลการบำบัดฟื้นฟูทางร่างกายและจิตใจสำหรับผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ มีประสิทธิภาพ					
ด้านความร่วมมือ Partnership					
64. ควรมีการส่งเสริมความร่วมมือการเจรจาระดับทวิภาคีกับประเทศที่มีสถานะต้นทาง ทางผ่าน และปลายทาง ในเรื่องการย้ายถิ่นอย่างปลอดภัย					
65. ควรมีการส่งเสริมความร่วมมือสำหรับการเจรจาระดับทวิภาคีกับต่างประเทศในเรื่องการส่งแรงงานไทยไปทำงาน					

ประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้ามนุษย์	ระดับความคิดเห็น				
	1 น้อยที่สุด	2 น้อย	3 ปานกลาง	4 มาก	5 มากที่สุด
66. ควรมีการส่งเสริมความร่วมมือในการต่อต้านการค้ามนุษย์ในระดับอนุภูมิภาค และระดับภูมิภาค					
67. การประสานการทำงานระหว่างประเทศกับองค์กรอื่นในด้านการค้ามนุษย์มีประสิทธิภาพ					
68. ควรมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างเครือข่ายในระดับพื้นที่และระดับประเทศ เพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์					
69. กลไกการเชื่อมโยงมาตรการในด้านการค้ามนุษย์สู่พื้นที่อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน มีการเชื่อมโยง					
70. ควรมีการวางมาตรการและการดำเนินงานร่วมกับทุกภาคส่วนเพื่อป้องกัน เฝ้าระวัง สืบเสาะ และติดตามช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์					
71. ควรมีการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพภาคีเครือข่ายในเรื่องการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์					
72. ควรมีการทบทวน และประเมินสถานการณ์การค้ามนุษย์ในปัจจุบัน เพื่อเผยแพร่ให้ภาคีเครือข่ายนำไปประยุกต์ใช้					
73. ควรมีการรายงาน และประสานความร่วมมือในการส่งต่อผู้เสียหายระหว่างภาคีเครือข่าย					

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนากระบวนการทำงานเครือข่ายแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทย

74. กระบวนการทำงานเครือข่ายในรูปแบบใดที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ที่เหยื่อเป็นเด็กและสตรี

.....

.....

75. ท่านคิดว่าการพัฒนากระบวนการทำงานเครือข่ายแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ที่เหยื่อเป็นเด็กและสตรี ในประเทศไทยควรมีแนวทางในการดำเนินการ อย่างไร

.....

.....

76. ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ประเด็นคำถามในการสนทนากลุ่ม Focus Group

1. สถานการณ์การความรุนแรงในการค้ามนุษย์ในพื้นที่ จากอดีตก่อนมีพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 ปัจจุบัน และอนาคตเป็นรูปแบบใด และมีกระบวนการทำงานเป็นอย่างไร

1.1 ความรุนแรง

1.2 รูปแบบของการค้ามนุษย์หรือตกเป็นเหยื่อ

2. รูปแบบกระบวนการทำงานเครือข่ายในการป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ จากอดีตก่อนมีพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 ปัจจุบัน และอนาคตเป็นรูปแบบใด

2.1 ด้านการป้องกัน

2.2 ด้านการดำเนินคดี

2.3 ด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ

2.4 ด้านความร่วมมือ

- มีการประสานความช่วยเหลือในการค้ามนุษย์ในพื้นที่อย่างไร
- มีช่องทางการสื่อสารที่ชัดเจน และรวดเร็ว อย่างไร
- มีการประชุมทีมอย่างต่อเนื่อง อย่างไร
- แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างทีมอย่างสม่ำเสมอ
- มีการจัดหาทรัพยากรสนับสนุนที่เพียงพอต่อการดำเนินการ และมาจากแหล่งใด
- มีการพัฒนาความรู้ให้แก่สมาชิกเครือข่ายอย่างต่อเนื่องแค่ไหน
- มีประสบการณ์ในการช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในพื้นที่อย่างไร

3. ท่านคิดว่าควรมีแนวทางในการพัฒนากระบวนการทำงานเครือข่ายแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ที่เหยื่อเป็นเด็กและสตรีในประเทศไทยอย่างไร

4. ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานเครือข่ายการพัฒนากระบวนการทำงานเครือข่ายแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์เป็นอย่างไร และควรมีแนวทางการแก้ไขอย่างไร

5. ข้อเสนอแนะอื่นๆ

คณะผู้ดำเนินงานวิจัย

ที่ปรึกษาโครงการ

รองศาสตราจารย์ ดร.เดชา	สังขวรรณ	คณบดีวิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
นางดวงสุดา	เมืองวงษ์	ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 3

คณะผู้วิจัย

นางสาวสุทธิรัตน์	โทชนบท	นักพัฒนาสังคมชำนาญการ	สสว.3	หัวหน้าโครงการวิจัย
นางสุวรรณา	นาคะปักษิณ	พนักงานบริการ	สสว.1	นักวิจัยประจำโครงการ
นางสาวอิสรีย์	พรมหาลา	นักสังคมสงเคราะห์	สสว.1	นักวิจัยประจำโครงการ
นางสาวพิริยา	เลิศมงคลนาม	นักพัฒนาสังคมชำนาญการ	สสว.2	นักวิจัยประจำโครงการ
นางสาวพนิดา	แน่นอุดร	นักพัฒนาสังคม	สสว.3	นักวิจัยประจำโครงการ
นายกิติพนธ์	นาคประชา	นักพัฒนาสังคมชำนาญการ	สสว.4	นักวิจัยประจำโครงการ
นางฉวีวรรณ	ภาคสระศรี	พนักงานบริการ	สสว.5	นักวิจัยประจำโครงการ
นางพลอยวรินทร์	จันดา	เจ้าหน้าที่พัฒนาสังคมชำนาญงาน	สสว.6	นักวิจัยประจำโครงการ
นายชวลิต	ขลุ่ยเงิน	นักพัฒนาสังคมชำนาญการ	สสว.7	นักวิจัยประจำโครงการ
นายวิรัตน์	สุภารักษ์	พนักงานบริการ	สสว.7	นักวิจัยประจำโครงการ
นายวรวุฒิ	พึ่งพัก	นักพัฒนาสังคมชำนาญการ	สสว.8	นักวิจัยประจำโครงการ
นางสาวยุวันดา	เนื้อเทศ	พนักงานบริการ	สสว.8	นักวิจัยประจำโครงการ
นายบรรจง	อันสนธิ์	นักพัฒนาสังคมชำนาญการ	สสว.9	นักวิจัยประจำโครงการ
นางสาวพิมพ์พร	เหล่าไชย	นักพัฒนาสังคมชำนาญการ	สสว.10	นักวิจัยประจำโครงการ
นางสาวพวงทิพย์	พูลสวัสดิ์	นักพัฒนาสังคมชำนาญการ	สสว.11	นักวิจัยประจำโครงการ
นายอิระณัฏฐ์	ลิขิตตระกาลกุล	นักพัฒนาสังคมชำนาญการ	สสว.12	นักวิจัยประจำโครงการ

โดย

สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 1 – 12

สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์